Irina

HERMANN **HARTFELD**

Traducere: CONSTANTIN MOISA

EDITURA *M3* STEPHANUS Bucureşti, 1996
Consilier editorial: CONSTANTIN MOISA Coperta: FLORIN CREANGĂ
Această carte a apărut în limba germană, sub titlul:
„Irina - oder die Enkel der Revolution".

ISBN 973-9174-57-4

Soţiei

CAPITOLUL 1

leksandr Nikitin se afla singur în compartiment. El era atât de cufundat în gânduri încât nu acorda nici o atenţie peisajului magnific care îi defila pe dinaintea ochilor.

El se întorcea de la Kiev, unde se întâlnise cu câţiva membri ai Consiliului Bisericilor, organul central al Bisericilor Baptiste neînregistrate. Acolo, se discutasferă foarte multe lucruri importante. Astfel că acum Aleksandr era bucuros să fie singur, pentru a-şi putea face ordine în gândurile sale.

Un observator mai puţin informat, care participa doar sporadic la serviciile Bisericii respective, ar fi gândit că Nikitin, în calitate de pastor al unei Biserici baptiste recunoscute oficial, se bucura de mai multă libertate decât colegii săi din Consiliul Bisericilor Evanghelice Baptiste*.

Observatorul respectiv se afla într-o sală arhiplină unde, atmosfera destinsă şi ospitalitatea credincioşilor îl impresiona, însă el nu avea deloc cunoştinţă despre luptele care se desfăşurau în spatele acestei frumoase faţade.

Saşa Nikitin era convins acum că baptiştii neînregistraţi, „separatiştii", nu erau nicidecum „duşmani ai ordinii publice", cum susţineau organele de propagandă ale Statului. Dimpotrivă. Saşa a fost adânc impresionat de atitudinea spiritua-

*Era vorba de Bisericile Baptiste din fosta Uniune Sovietică şi care, nefiind recunoscute de autorităţi, erau nevoite să funcţioneze în ilegalitate *(N. Ed).*

lă şi discernământul acestor creştini pe care îi întâlnise la Kiev. El ar fi dorit mult să poată lua notiţe pentru a reţine tot ce auzise acolo, dar era conştient că, procedând astfel, s-ar fi expus unor serioase riscuri. Aşa că s-a mulţumit să memoreze totul cu cea mai mare grijă. Unul dintre fraţi i-a zis:

— Lenin avea perfectă dreptate când pretindea că Statul angajează un călău pentru a înăbuşi în germene orice mişcare de nemulţumire a maselor, iar popa este acolo pentru a calma poporul şi a-i promite un viitor de aur în ceruri.

— Oare noi, ca Biserică a lui Isus Cristos, a adăugat credinciosul respectiv, facem ceva mai mult? Apărăm noi întotdeauna şi în orice împrejurare adevărul şi dreptatea? Nu, desigur, ci ne acomodăm situaţiei!

Dacă nişte fraţi de valoare, aparţinând unei Biserici persecutate, aveau o asemenea opinie despre ei înşişi, care era atunci situaţia cu el şi cu Biserica pe care o păstorea!...

— Bună ziua!

O voce melodioasă îl smulse pe Saşa din gândurile sale.

— Bună ziua! răspunse el cu un aer absent.

— Locul de alături este liber? întrebă tânăra femeie.

— Da, sigur că da! Poftiţi, vă rog! zise el repede, temân-du-se să nu fie considerat un bărbat nepoliticos, şi-i făcu loc, dar femeia se grăbi să se aşeze în faţa lui. îl privi cu un aer maliţios, înainte de a-1 întreba:

— Nu vă simţiţi prea singur în acest mare compartiment?

Remarcând că fata nu era nici pe departe timidă, Saşa i-a răspuns iute:

— Nicidecum. în definitiv, de ce ar trebui să mă simt singur?
Apoi, o privi mai' atent şi o recunoscu.
— Irina Sokrilov! exclamă el.
— într-adevăr, răspunse ea întinzându-i mâna. Drăguţ, nu-i aşa? Aşteptând trenul, tocmai mă gândeam ce frumos
ar fi să călătoresc cu un cunoscut. Şi iată că te-am găsit pe tine, Saşa! Câţi ani să fie oare de când nu ne-am mai văzut?
— Am fost eliminat din facultate de vreo 5 ani. Cel puţin aşa cred.
— Da, aşa este. Nu ai mai încercat niciodată să revii? întrebă Irina cu amabilitate în glas.
— Drept să-ţi spun, uneori am fost foarte dezgustat. De fapt, nu am putut înţelege niciodată de ce ar trebui să fie cineva expulzat dintr-o facultate doar din pricina credinţei sale. Şi când te gândeşti că mă aflam în ultimul semestru! De altfel, la învăţătură obţinusem rezultate bune. Tu îţi mai aduci aminte de toată povestea aceasta?
— Aşteaptă un moment, te rog...
Irina îşi încruntă sprâncenele şi căzu pe gânduri. Examinând-o, Saşa se simţi deodată cuprins de un sentiment straniu. O veche rană care nu se vindecase niciodată complet, se deschidea acum din nou.
Pe când ei mergeau împreună la facultate, el se simţea neîncetat foarte stânjenit în prezenţa ei. Dacă ea îl ţin-tuia cu ochii ei mari şi albaştri, Saşa era nevoit a-şi întoarce capul. La un moment dat însă, gestul a început să-i placă şi o privea fix la rândul lui.
O întâlnea uneori cu prilejul anumitor dezbateri între colegi. Atunci, îşi căuta un loc în preajma ei. Se mulţumea s-o privească, şi le lăsa altora plăcerea disputelor. Nu avea timp să observe ce se petrecea în jurul său.
într-o zi, un prieten i-a suflat la ureche:
— Dar, Saşa, asta-i fiica unui vechi ofiţer KGB-ist, care este psihiatru în prezent. Fii foarte atent!
Vestea aceasta i-a făcut mult rău la vremea respectivă. Nu se mai gândise de atunci la toate aceste lucruri.
— La ce te gândeşti? îl întrebă Irina. Saşa tresări.
— O, scuză-mă, îngăimă el, ra-am pierdut în gândurile mele. îţi mai aminteşti tu de excluderea mea din facultate?
— încerc deja de câteva minute să-ţi explic toată povestea asta, dar tu visezi cu ochii deschişi, răspunse Irina râzând.
— Iată cum s-au petrecut lucrurile: tu te-ai lăsat antrenat într-o discuţie referitoare la relaţiile dintre ştiinţă şi religie. în opinia ta de atunci, ştiinţa şi religia aparţineau unor domenii total diferite. Ştiinţa s-ar ocupa de fenomenele naturale şi de funcţionarea societăţii, pe când religia ar avea de-a face cu viaţa spirituală a oamenilor, cu viaţa de dincolo de mormânt, pe scurt cu tot ce ţine de domeniul supranatural. Potrivit convingerilor tale, posibilităţile oferite de ştiinţă ar fi restrânse, cunoştinţele furnizate de ea rămân relative, fiind mereu puse în discuţie de noile descoperiri ştiinţifice. Apoi, ai mai adăugat următoarele:
— Dacă ştiinţa ar înceta să lupte contra religiei şi, în schimb, ar lua decizia de a trăi într-o coexistenţă paşnică cu aceasta, ar găsi în religie un aliat de nădejde, un sprijin considerabil...
Cam asta-i tot ce-mi vine în minte acum.
— Tu ai, într-adevăr, o memorie extraordinară! exclar mă Saşa.
Irina însă refuză acest compliment.
— O, nu âTdreptate! Realitatea este că decanul mi-a cerut să iau notiţe, pentru că, zicea el, *„noi dorim să cunoaştem opiniile şi nevoile studenţilor"*. Iar eu, naiva, l-am crezut. Senatul Universităţii s-a bazat tocmai pe aceste notiţe pentru a te exmatricula. Ai fost taxat drept un alienat mintal, şi s-a pretins că reflecţiile tale nu erau, în realitate, decât consecinţele unei boli mintale.
Irina izbucni într-un hohot de râs şi-1 întrebă:
— îţi mai aduci aminte ce ţi-a zis decanul înainte de plecarea ta? *„Tinere, intenţionasem să vă dau pe fiică-mea de nevastă, dar, în condiţiile actuale, mă văd obligat a vă spune: trebuie să părăsiţi facultatea!" Era.* un tip foarte original. De fiecare dată când întâlnea un student foarte inteligent, voia să-i dea mâna fiicei sale!...
— Dar, fiicâ-sa era extrem de drăguţă! cochetă Saşa. Parcă o văd, pe jumătate dezbrăcată, traversând

terenul de sport. Nu mi-a plăcut de ea niciodată!
10

L

— Atenţie, scumpul meu pastor! Tu trebuie să-ţi iubeşti chiar şi vrăjmaşii, zise Irina cu un surâs.
Saşa rămase foarte surprins. *„De unde ştie fata asta că eu sunt pastor?"*
— Vai, scuză-mă, Saşa! Ar fi trebuit să-ţi vorbesc eu despre asta. Da, eu m-am pocăit şi aparţin de Biserica Baptistă din Kiev. Nişte prieteni ai mei mi-au vorbit de tine.
Această nouă veste 1-a umplut pe Saşa de bucurie. El şi-a spus în gând: *Jntr-adevăr? Tu ai devenit creştină? Nu se poate! Este ceva de-a dreptul fantastic! Mare minune!"* însă nu avu curajul să-şi expună gândurile cu voce tare. De unde ştia el că ea nu se dădea drept creştină la ordinul KGB-ului? El îl cunoscuse pe tatăl Irinei. Se mai semnalaseră asemenea cazuri. Se încerca, în felul acesta, să se creeze disensiuni şi să se poată da curs unor calomnii reciproce în sânul comunităţilor. Gândul acesta 1-a chinuit aşa de aprig, încât toată bucuria pe care o resimţise întâlnind-o pe Irina a dispărut ca prin farmec. îi venea să reteze scurt conversaţia şi să iasă brusc din compartiment, hotărât să nu mai dea niciodată ochi cu Irina.
Saşa citise *,La Traître"* (Trădătorul), o carte apărută în Franţa. După aceea, s-a întreţinut în câteva rânduri cu episcopul Nikodim. Acesta i-a destăinuit că până şi unii episcopi se vânduseră autorităţilor, lucrând pentru KGB.
în chipul acesta, serviciile secrete puteau controla activitatea Bisericilor, silind clerul să accepte linia partidului comunist.
Irina a remarcat că Saşa era iarăşi absorbit de gânduri. Prin intuiţie, ea înţelese ce putea să-1 preocupe.
— Ascultă, Saşa, mi-ar plăcea să-ţi povestesc ceva. Probabil că tu n-ai uitat că eu sunt singură la părinţi. Din pricina mea, tatăl meu nu s-a mai recăsătorit. Eu nu-mi cunosc mama. Nu am văzut-o niciodată. Din motive neştiute de mine, tata nu-mi vorbeşte niciodată despre dânsa. Cu câtva timp în urmă, menajera noastră m-a informat despre o întâlnire a câtorva tineri creştini care urma să aibă loc undeva în secret. M-am dus şi eu din simplă curiozitate.
11
Voiam să mă documentez. Femeia respectivă şi-a asumat un risc extraordinar, invitându-mă la acea întâlnire. Nu-mi dau seama ce a determinat-o să facă ceea ce a făcut. în orice caz, ea mi-a dovedit prin asta o încredere fără margini. Nici unul din cei prezenţi nu m-a tratat cu suspiciune, astfel că m-am putut întreţine foarte deschis cu tinerii respectivi. După aceea, Iosif Bondarenko a predicat Evanghelia. Cuvintele sale au produs asupra mea o impresie atât de profundă încât, după terminarea predicii, m-am dus în faţă spre a face publică decizia pe care o luasem de a sluji şi eu lui Dumnezeu. Evident că nu-mi dădeam destul de bine seama de toată semnificaţia gestului meu. După aceea, câteva persoane au discutat îndelung cu mine şi m-au atenţionat asupra consecinţelor pe care le implica decizia mea. Dar eram atât de plină de bucuria mântuirii, că nici nu-mi trecea prin minte să fac vreun pas înapoi.
Când am ajuns acasă, i-am povestit totul tatălui meu. El m-a privit cu multă neîncredere, dar n-a rostit nici un cuvânt la început. După ce a rămas tăcut multă vreme, a lăsat să-i scape următoarele cuvinte, spuse mai mult pentru sine:
— O, nu se poate să se fi întâmplat aşa ceva şi cu fiica mea! Este de-a dreptul îngrozitor! întâi mama, iar acum şi fata...
Mi s-a făcut milă de el. I-am înfăşurat gâtul cu braţele. Apoi, m-am aşezat alături de dânsul şi l-am rugat să-mi vorbească, în sfârşit, despre mama. Dar el m-a refuzat tandru, după care s-a închis în biroul lui. A doua zi, la micul dejun, era aşa de trist, că a început să-mi fie teamă pur şi simplu. N-a vrut să mănânce

nimic. într-un târziu, s-a ridicat de la masă şi mi-a luat capul în mâinile sale.
— Irina, tu eşti tot ce mi-a mai rămas pe lume, a spus el. Din pricina ta, am renunţat şi la cariera mea, dar nu-mi pare rău. însă nu vreau cu nici un chip să te pierd, fata mea dragă! înţelegi ce-ţi spun? Cu nici un preţ! Tu vei putea conta pe mine oricând, scumpul meu copil. Sunt gata să lupt oricât pentru fericirea ta.

Şi a plecat fără să mănânce. Ceva totuşi m-a umplut de bucurie: deci, mama mea a fost creştină!
în prezent, îmi pregătesc teza de doctorat în ştiinţe tehnice. Dar, după cum ştii din propria ta experienţă, creştinii nu găsesc de lucru într-o universitate.
Saşa o asculta cu băgare de seamă. Acum avea deplină încredere în cuvintele sale. El răspunse cu un aer foarte melancolic:
— Da, din nefericire, ştiu bine lucrul acesta, şi nu-1 pot uita curând. Să cred că nu te-ai mai căsătorit cu Victor? o întrebă el pe neaşteptate. Irina răspunse:
— O, trebuie să ştii că băiatul acela m-a plictisit grozav. El este fiul primului-secretar al provinciei. N-a fost deloc o treabă uşoară s-o curm cu el. între timp, a fost condamnat pentru omor. Deja ca adolescent, a comis infracţiune după infracţiune. însă, datorită tatălui său, a scăpat de fiecare dată. Acum, nu s-a mai putut face nimic, şi el se află în închisoare.
Lui Saşa i-ar fi plăcut să poată vorbi despre discuţiile pe care le purtase la Kiev, dar el era un om foarte prudent. Şi totuşi a întrebat-o:
— Ce părere ai tu despre Consiliul Bisericilor? Eu am impresia că, datorită acestor oameni, noi dispunem de mai multă libertate.
— Tatăl meu zice că această libertate va fi suprimată de îndată ce guvernul va reuşi să-şi impună un control absolut asupra Consiliului. Eu găsesc că aceasta a avut o influenţă binefăcătoare asupra Bisericii. în prezent, vrând-nevrând, ea trebuie să-şi pună întrebări cu privire la poziţia sa şi la datoriile sale faţă de societate. Va trebui oare să se încline, la nesfârşit, în faţa voinţei puternicilor acestei lumi, şi astfel să susţină vederile lor politice care nu prezintă, în toate cazurile, nişte soluţii extraordinare?...
Saşa dădu din cap, urmărind raţionamentul Irinei.
— Eu cred, desigur - continuă fata - că Ghiorghi Vins şi alţi membri importanţi ai acestei mişcări urmează învăţăturile lui Cristos şi ale apostolilor Lui. Totuşi, am impresia

că sunt şi erori de ambele părţi, de unde rezultă şi numeroase disensiuni. Un ton prea agresiv, insulte de ambele părţi au condus la animozităţile existente în prezent, ceea ce mi se pare teribil. Am scris despre toate acestea fratelui Krapov, însă am aflat apoi că, din nefericire, el nu a primit scrisoarea mea. Cine ştie, poate că am săvârşit şi noi greşeli mult mai grave! Dar ceea ce este cu adevărat dureros nu sunt greşelile respective, cât mai ales dificultatea pe care o întâmpină Bisericile noastre în a le recunoaşte şi a le mărturisi. Karev avea perfectă dreptate când spunea că noi ar trebui să purtăm nişte lanţuri inoxidabile. Ni se impune să acceptăm comunismul ateu şi să facem ceea ce este potrivit intereselor lui. Libertăţile fundamentale individuale nu ne sunt recunoscute. Tot aşa nici dreptul de a propovădui Evanghelia.
— Saşa, aceasta-i realitatea. Trebuie să fim sinceri şi să ţinem seama de aceste lanţuri cu care am fost înfăşuraţi. Dacă avem mâinile şi picioarele legate, nu înseamnă că ni s-a smuls şi limba. Tocmai de aceea trebuie să facem să fie auzit glasul adevărului şi al dreptăţii, oricare ar putea fi pentru noi consecinţele. Mă tem doar că pastorii respectă întru totul indicaţiile date de funcţionarii statului, în materie de credinţă, ceea ce mi se pare o tragedie.
în elanul ei, Irina nu a remarcat că spusele ei l-ar fi putut răni pe interlocutorul său. Dar Saşa nu s-a simţit vizat, în ciuda controalelor permanente, el nu făcuse nici o concesie şi împărtăşea, în întregime, opinia Irinei.
— Ai auzit vorbindu-se de *„Comitetul pentru coexistenţa paşnică între Biserică şi Partidul Comunist" ?* a întrebat Irina. Noi pregătim o întâlnire cu organele superioare de partid, pentru a clarifica statutul Bisericii în viaţa societăţii.
Saşa îşi încruntă sprâncenele şi scutură din cap, spunând: —/Eu nu vreau să mai particip la o asemenea lucrare.
Mi-am ars deja aripile cu această afacere.

Când el văzu că Irina zâmbeşte, dori să se informeze
despre planurile ei şi o întrebă:
— Ce intenţii ai pentru viitor?
14
Fata era cuprinsă de un mare entuziasm. Ea răspunse imediat:
— în primul rând, vrem să facem ca diriguitorii comunişti să înţeleagă că fiecare individ are propria sa concepţie despre lume şi că aceasta este o chestiune pur personală. Noi propunem ca marxismul să nu mai fie considerat ca fiind singurul sistem filozofic care poate fi acceptat. Marxiştii nu trebuie să se mai creadă singurii depozitari ai adevărului...
Saşa nu s-a putut stăpâni să nu zâmbească, şi 1-a citat pe Lenin: *„Toţi cei ce apără asemenea idei sunt nişte laşi şi duşmani ai Slozofiei marxiste".* Apoi, el a adăugat, pe un ton foarte hotărât:
— Din cauza acestor idei, voi veţi fi cu toţii internaţi în spitale psihiatrice, Irina. Eu nu cred că dialogul pe care-1 doreşti atât de mult ar putea da roadele scontate. Sfatul meu este să nu te mai amesteci în astfel de chestiuni.
Părându-i-se că a forţat puţin nota, a mai întrebat:
— Dar cine face parte din acest comitet de iniţiativă? Irina a fost surprinsă de reacţia lui Saşa, dar nu s-a manifestat. Ea a spus:
— Toţi suntem persoane cu studii universitare. Printre noi, se numără ortodocşi, baptişti şi creştini aparţi-nând altor denominaţiuni. Dar, Saşa, este adevărat că marxismul nu respectă libertăţile individuale. Deja gândirea lui Lenin şi filozofia materialistă care ne este impusă ca o religie naţională, nu sunt decât nişte vederi foarte înguste şi nu fac decât să disimuleze adevărul în folosul unei clase conducătoare. în fond, este vorba de sectarism pur.
Saşa a încuviinţat. El studiase marxismul şi ştia prea bine că partidul comunist opta pentru o politică ce viza eradicarea totală a *„mentalităţii burgheze",* prin aceasta subînţelegându-se şi religia.
— Irina, răspunse el, tu trebuie să fii de acord cu mine că partidul unic nu va renunţa niciodată la dictatura comunistă. De aceea, eu nu mă pot alătura acţiunii voastre. Datoria mea este să-i întăresc pe credincioşi, să le transmit
15
cunoştinţele biblice necesare pentru ca ei înşişi să fie capabili a se apăra contra oricărui atac menit să le distrugă credinţa.
însă Irina nu era dispusă să cedeze cu uşurinţă. Ea îi replică imediat:
— Şi atunci, dacă nu încercăm noi înşine să convingem autorităţile comuniste de toate aceste lucruri, cine o va face? Trebuie să le arătăm comuniştilor că poporul rus este profund religios. Numai o trezire spirituală poate salva Rusia. Numai Cuvântul lui Dumnezeu poate influenţa pozitiv pe oameni şi le poate aduce fericirea dorită. Evanghelia este forţa capabilă să transforme o întreagă naţiune.
Irina era fermecătoare în timp ce se dezlănţuia astfel, cu obrajii ei roşii şi cu ochii strălucitori. Saşa i-a zâmbit zicând:
— Bine, de acord. Mă declar învins. De altfel, un frate din Consiliul Bisericilor susţinea idei asemănătoare. Şi trebuie să ştii că sunt de aceeaşi părere cu tine. Numai că ceva mai sceptic. Mie mi-i teamă că organele Comitetului Central vă vor asculta politicos, şi apoi vă vor interna într-un spital psihiatric. Este tocmai ceea ce s-a întâmplat cu sute de disidenţi. Şi nu mi-ar plăcea deloc să te ştiu acolo, Irina...
A privit-o drept în ochi, după care şi-a lăsat fruntea în jos, stânjenit.
Trenul străbătea acum, în plină viteză, suburbiile oraşului Gomei. în curând, avea să ajungă în staţia terminus. Saşa îşi puse cărţile şi bloc-notesurile în marea lui servietă. Intenţiona să-şi continue călătoria până la Bobruisk. La Gomei, Irina avea o prietenă pe care şi-a pus în gând s-o viziteze acum.
Cei doi tineri tăceau. Saşa fusese foarte emoţionat din pricina acestei întâlniri neprevăzute. Dar el mai remarcase că Irina, deşi amabilă, se arătase totuşi distantă. Deodată, se simţi îngrijorat cu privire la ea. „ *Tinerii aceştia se joacă cu focul,* gândi el. *Şi măcar dacă s-ar lăsa sfătuiţi!"*
16
O privi ţintă. Ar fi vrut s-o pună în gardă, s-o implore să nu se amestece într-o chestiune atât de riscantă,

dar un nod mare i se puse în gât. Irina îl privea curioasă la rândul ei. Intuise totul.
— Mă voi ruga mereu pentru tine, spuse ea simplu, de parcă acesta ar fi fost cel mai normal lucru din lume.
Apoi, se ridică şi, luându-şi micul geamantan, dădu să iasă din compartiment. Saşa îi întinse o carte.
— Precum vezi, se numeşte *„Lenin - Materialism şi empiocriticism".* Citeşte-o, te rog. Ţi-ar putea folosi vreodată. Apropo, ce părere are tatăl tău despre toate aceste proiecte?
Irina surâse. Apoi îi răspunse:
— S-a mulţumit să spună: *„Dragă Irina, tu eşti mult prea naivă!"*
Trenul opri îndată şi cei doi tineri coborâră. Irina îi mai făcu un semn discret lui Saşa înainte de a se pierde în mulţime. Băiatul se duse să caute un tren de legătură, pentru a-şi continua călătoria.

CAPITOLUL 2

I rina Sokolova era una dintre foarte puţinele creştine I care aveau posibilitatea să exercite o profesie în J domeniul cercetării ştiinţifice. Tatăl ei, Iuri Sokolov, era un psihiatru cunoscut care se bucura de o mare reputaţie. El întreţinea numeroase relaţii cu persoane foarte influente, astfel că o serie de inconveniente serioase pentru fiică-sa puteau fi uşor evitate. Cel puţin mai la începutul carierei sale. Dar lucrul acesta devenea tot mai dificil, de la o zi la alta.
Organele de stat n-au uitat niciodată că el activase în cadrul KGB-ului, lucru de care şi el îşi amintea foarte bine. Vechii săi prieteni îi scriau adesea când se aflau în străinătate. Ei îl socoteau pe Sokolov un idealist ieşit din comun, dar îl compătimeau mereu din pricina tragediei care se petrecuse în viaţa lui. Numai că nu reuşeau să-1 înţeleagă cu toţii de ce luase el hotărârea de a rămâne singur după ce-şi pierduse soţia sa preaiubită.
Sokolov revărsa acum asupra Irinei toată dragostea pe care o resimţise faţă de nevastă-sa. El trăia şi lucra pentru fiică-sa, deşi suferea multe neajunsuri din pricină că ea devenise creştină. El o visa în compania unui soţ ideal şi se vedea deja în pielea unui bunic fericit, jucându-se cu ne-poţeii, sfârşindu-şi, într-un târziu, viaţa în sânul unei familii împlinite.
Gândul la moarte nu-i inspira nici o teamă. Nu se întreba niciodată ce va urma după ce va închide ochii. Era un agnostic şi aprecia ca ridicul ateismul aşa-zis ştiinţific.

Nu-1 preocupau deloc chestiunile religioase şi era contra Bisericii. Ea reprezenta, în ochii săi, o *„nefericită reptilă care se târăşte în faţa indiferent cărui regim politic, îi apără ideologia şi susţine invariabil pe opresori".*
Irina era foarte mâhnită de atitudinea adoptată de tatăl ei faţă de religie. El îi spusese că n-o poate împiedica să creadă în Dumnezeu, dar că nu voia să o audă vreodată vorbind despre asta. Or, tocmai de aceea fata era extrem de îngrijorată de sufletul tatălui ei.
Cu toate acestea, el citi, cu mare interes, declaraţia dată de Consiliul Bisericilor după sciziunea de Consiliul Naţional al Creştinilor Evanghelici-Baptişti*.
Sokolov nu-şi dezvăluia niciodată marea sa admiraţie pentru fiică-sa.
Trezirea spirituală care începuse să cuprindă tot mai multe Biserici din Rusia punea numeroase probleme autorităţilor centrale de partid şi de stat. într-adevăr, ce se putea întreprinde contra atâtor bărbaţi şi femei care refuzau să adopte poziţia oficialităţilor faţă de religie şi care pretindeau că serviciile secrete nu aveau dreptul să se amestece în problemele interne ale Bisericii?
Guvernanţii au fost nevoiţi să constate că cele mai cumplite persecuţii nu şi-au atins scopul urmărit de ei. Dimpotrivă. Rezultatul prigoanelor şi teroarei comuniste a fost dublarea numărului creştinilor în Uniunea Sovietică. Ofiţerii KGB-ului au trebuit să constate, cu stupoare, că Biserica nu se afla sub controlul serviciilor secrete. Ei alcătuiau o comunitate ilegală, numită, în unele medii intelectuale, *„Biserica subterană".* Mii de persoane se alăturaseră acesteia.
Conducătorii ^comunişti s-au ocupat foarte mult de aceste probleme şi, în final, au decis să creeze o Biserică recunoscută oficial, dar controlată cu toată severitatea.

* Este vorba de Bisericile Baptiste (şi de celelalte Biserici Evanghelice) din fosta Uniune Sovietică, recunoscute de autorităţi deoarece erau înregistrate-V.S.E.C.B. *(N.Ed.)*

I

La început, credincioşii au crezut că s-a produs o minune în ţara lor. în sfârşit, pentru prima dată în istoria Rusiei, Biserica urma să se bucure de o libertate nelimitată. Dar aceasta nu a fost decât o deşartă iluzie. S-a făcut un recensământ al credincioşilor. Rezultatul a fost surprinzător: existau mai mulţi creştini decât şi-ar fi putut imagina cineva. Partidul, neliniştit de aceste cifre, s-a grăbit să decidă înmatricularea a circa 20% dintre creştinii recenzaţi, punându-le la dispoziţie şi câteva lăcaşuri de cult. Pe ceilalţi nu i-a luat în considerare, ca şi cum nu ar fi existat. în felul acesta, partidul comunist a creat două Biserici: una *„privilegiata"* şi o alta *„non-privilegiată".* Apoi, aplicând un principiu leninist, se încerca montarea unui grup împotriva celuilalt. Oameni supuşi autorităţilor comuniste urmau să ocupe posturi-cheie în cadrul Bisericilor. Planul avea toate şansele să funcţioneze. Aceşti oameni de încredere aveau, printre celelalte atribuţii şi pe aceea de a întreţine contacte cu creştinii din Occident. Se urmărea a se dovedi, în mod propagandistic, că în URSS erau garantate libertăţile religioase. Cât despre credincioşii aflaţi în lagăre de muncă forţată., în închisori sau în spitale psihiatrice, aceştia au încălcat legile, au comis delicte... pe scurt erau nişte infractori înrăiţi!

Neîncrederea şi suspiciunea pătrundeau din ce în ce mai adânc printre credincioşi. Cu cine se putea vorbi şi cine trebuia să fie evitat? Cine erau cei aflaţi în solda KGB-ului?

A izbucnit un conflict de asemenea proporţii încât, pe temeiul consecinţelor sale, s-a considerat că o reformă în Biserica „oficială" era absolut necesară. Iniţiatorii reformei sperau că organele de securitate nu se vor mai amesteca în problemele interne ale Bisericii.

Reformatorii nu le făceau nici un reproş oficialităţilor comuniste. Dimpotrivă, ei considerau normal faptul ca un stat ateu să ia atitudine contra religiei. însă, susţineau ei, datoria fiecărui slujitor al Bisericii era să propovăduiască Evanghelia şi să apere interesele comunităţii, nu

să fie o marionetă a KGB-ului şi să dăuneze, prin aceasta, tuturor creştinilor.

între timp, autorităţile făceau tot ce le stătea în putinţă pentru a împiedica reconcilierea celor două mişcări. O mare libertate a fost acordată Bisericii oficiale, ai cărei conducători acceptaseră propunerea de a li se refuza tinerilor participarea la viaţa comunitară. în Biserica subterană, din contră, tineretul era foarte activ. Tinerii se puteau întruni pentru a studia Cuvântul lui Dumnezeu, aveau dreptul să ia parte la serviciile publice şi chiar să evanghelizeze. Fraţii cu mai multă influenţă îşi asumau răspunderea pentru toate acestea.

— Guvernul fabrică necurmat legi, pentru ca, în mod treptat, să poată înăbuşi religia, ziceau pastorii Bisericilor clandestine. De aceea, datoria noastră este să-L propovăduim pe Domnul Isus Cristos cel răstignit. Şi vom face asta, chiar cu preţul vieţii noastre.

întreaga comunitate îi proteja pe tineri şi era gata de orice sacrificiu în această privinţă. Aşa se face că Puterea n-a mai reuşit să controleze, în întregime, Biserica.

Irina Sokolova şi-a propus stabilirea de legături între diferitele grupuri de tineri. întâlnirile respective erau de o importanţă capitală pentru tinerii creştini. Fireşte că legile Statului nu permiteau nici constituirea unor grupuri de studiu biblic, nici organizarea de adunări prin case. Pastorii Bisericilor oficiale trebuiau să respecte legea, dar ei nu aveau la îndemână nici un mijloc pentru a putea împiedica activitatea tinerilor credincioşi. Şi atunci, pastorii se aflau într-un impas, fiind nevoiţi, fie să renunţe la tinerii plini de iniţiativă care slujeau lui Dumnezeu cu toată inima, fie să intre în conflict cu legile statului. Dacă ei încercau să contracareze proiectele tinerilor, cel mai adesea aceştia se retrăgeau în clandestinitate şi se alăturau Bisericii subterane, care nu accepta nici una din restricţiile impuse de autorităţile comunist*. Şi atunci, acestea din urmă erau nevoite să închidă ochii şi să caute a lăsa impresia că ignoră activitatea tinerilor în cadrul Bisericilor oficiale,

iar asta până în momentul când Biserica subterană va fi distrusă.

Apoi venea rândul Bisericilor înregistrate. Pentru a evita acest pericol, tinerii apreciau ca fiind absolut necesară fondarea unui comitet în vederea iniţierii unor tratative sincere şi deschise cu partidul comunist. Trebuia să fie clarificat statutul Bisericii în cadrul societăţii.

Irina s-a întors acasă, pe deplin satisfăcută de şederea ei la Gomei. Scopul călătoriei sale nu fusese numai acela de a se întâlni cu prietena sa, ci şi organizarea unei întâlniri ilegale a tineretului, într-o pădure din Bielorusia. Numeroase întâlniri de felul acesta avuseseră loc deja.
Ministerul Cultelor le reproşase pastorilor că nu erau destul de vigilenţi şi că nu prezentau la timp rapoartele şi informările solicitate de autorităţi.
Abia într-un autobuz din Kiev şi-a dat seama Irina că a doua zi trebuia şă reînceapă lucrul. Deodată, faţa i s-a întunecat. Activitatea sa în Centrul de cercetări o pasiona extraordinar, dar avansurile şefului din ultima vreme pur şi simplu o agasau. Koslov o obosea, vorbindu-i despre dragoste. Acesta conducea centrul la ordinul KGB-ului, ceea ce complica şi mai mult lucrurile. Tatăl Irinei o avertizase, de câteva ori, şi o rugase să fie foarte atentă. Pe plan ştiinţific, Koslov era o nulitate. Mare succes avea doar la femei. Aproape toate colegele Irinei cedaseră farmecului lui. Ele se entuziasmau pentru el, iar bărbaţii deveniseră foarte geloşi, mai ales că nevestele lor nu se mai sfiau să-şi manifeste deschis admiraţia faţă de Koslov. Toată lumea ştia că el era căsătorit şi tatăl a 2 copii. Şi atunci? Asta nu neliniştea pe nimeni. Când una dintre colaboratoarele lui rămânea mai bine de un ceas în biroul lui Koslov şi ieşea apoi cu un zâmbet larg pe buze, celelalte femei o invidiau. Koslov dispunea în birou de o sofa specială. Oricine îşi dăllea bine seama la ce putea servi aceasta, însă nimeni nu comenta. Bărbaţii pentru a nu-şi risca profesia.

Colegii nu înţelegeau de ce Irina se arăta atât de rezervată faţă de şeful ei. Makarova, o femeie de vreo 50 de ani şi şefă de secţie, i-a suflat la ureche, într-o bună zi:
— Tu eşti tare prostuţă! Procedând astfel, îţi creezi singură probleme. De altfel, trebuie să ştii că eu am avut de-a face cu mulţi bărbaţi în viaţă, dar rareori am întâlnit un tip ca Koslov.
— Eu sunt creştină, nu vagaboandă! răspunse Irina agasată.
însă ea nu ar fi trebuit să se exprime astfel. Makarova s-a enervat:
— Vasăzică eu sunt vagaboandă în ochii tăi!
O ceartă aprigă era pe punctul să izbucnească, dar apariţia inopinată a şefului schimbă situaţia, Makarova fiind nevoită să se retragă imediat.
Koslov nu se sinchisea să se intereseze şi de străinele care-şi petreceau concediul de odihnă în URSS. Odată, el s-a legat de o tânără femeie din RDG care era doctor în teologie. El i-a istorisit Irinei întâmplarea, în termeni foarte triviali:
— Vreau să-ţi spun că femeile cu pregătire teologică sunt foarte sociabile. Ele nu se interesează numai de viaţa veşnică!
Irina s-a mulţumit să ridice din umeri. Tatăl ei o avertizase din nou zilele trecute. El i-a zis:
— Am studiat cu toată atenţia tactica adoptată de Koslov. Dacă tu te vei lăsa sedusă de el, eu nu te voi mai putea ajuta.
Dar Irina nu putea părăsi "Centrul de cercetări înainte de a-şi fi terminat teza de doctorat. Pe de altă parte, Koslov îi era atât de antipatic, încât ea se simţea destul de puternică pentru a reuşi să-1 ţină la distanţă, rezistând avansurilor lui.
Pierdută în gândurile sale, fata deschise uşa apartamentului, îşi atârnă mantoul în garderobă şi se duse în bucătărie. Tatăl ei, un om care îndrăgea enorm ordinea şi curăţenia, spălase deja vesela, însă probabil că fusese foarte grăbit, de vreme cen-o pusese la locul ei. *„Ce rân-*

duială rămâne pe unde trece tata!" gândi Irina. Ar fi dorit mult să-i poată explica, în clipa aceea, cât de recunoscătoare şi îndatorată îi era şi cât de mult îl iubea. *„Trebuie să-i acord mai mult timp!"* îşi zise ea îngândurată.
Apoi, intră în salon cu dorinţa de a asculta un disc. îndrăgea nespus de mult muzica, mai ales pe Beethoven, Chopin şi Liszt. De nenumărate ori asistase, împreună cu tatăl ei, la concerte date de orchestra Filarmonicii. Ceaikovski era compozitorul favorit al tatălui Irinei.
— Bună seara, Irina!
Speriată enorm, fata făcu câţiva paşi înapoi. Koslov se ridică de pe canapea. Intrând în cameră, ea nici nu-1 observase.

— Dar ce faceţi dumneavoastră aici? Cum aţi intrat în apartamentul nostru? se bâlbâi Irina.
Era atât de surprinsă că începu să tremure.
— V-am aşteptat, domnişoară. Iuri Vladimirovici a primit un apel urgent şi a trebuit să se întoarcă la spital. El mi-a permis să rămân aici pentru că trebuia neapărat să vă vorbesc. Tatăl dumneavoastră mi-a spus că urma să vă întoarceţi în seara aceasta.
Koslov coborî vocea şi o privi fix pe tânăra fată.
— Sunt foarte mulţumit că nu a trebuit să aştept zadarnic, spuse el ţinând în mână jurnalul intim al Irinei.
Aceasta i 1-a smuls printr-o mişcare nervoasă şi 1-a chestionat foarte indignată:
— Cum aţi reuşit să puneţi mâna pe jurnalul meu? Eu îl lăsasem în dormitor! Cum a ajuns aici?
Dar Koslov, păstrându-şi calmul, o privea provocator. Obrajii Irinei erau roşii din pricina furiei care o cuprinsese, ceea ce o făcea şi mai atrăgătoare.
— Tot ce te priveşte pe dumneata, mă interesează şi pe mine, scumpa mea Irina, zise el ca s-o liniştească. în definitiv, eu sunt şeful dumitale. Şi trebuie să mai ştii că jurnalul nu era în vreo comodă, ci în biblioteca asta. Spunând acestea, Koslov arăta spre imensa bibliotecă, o minunată piesă de mobilier pe care o făcuse însuşi tatăl Irinei, pentru a avea unde să-şi pună mulţimea cărţilor sale.
24
— Oricare ar fi situaţia, dumneavoastră nu aveţi dreptul să citiţi notiţele personale ale altora.
Şi Irina începu să plângă. Vocea îi tremura de emoţie, iar ochii săi mari şi albaştri se umpluseră de lacrimi.
— Irina, te rog să nu-mi faci nici un reproş. Este inutil. Mai bine ia loc aici lângă mine, pentru a putea aborda, în sfârşit, o chestiune foarte importantă.
Koslov voia să lase impresia că are situaţia sub control. Irina încercă să-şi recapete calmul. Puse jurnalul la locul lui şi se aşeză în fotoliul tatălui ei. Koslov se instala exact în faţa sa şi o privi drept în ochi. Era convins de farmecul lui. Dar Irina nu se lăsă ademenită. Trecuse deja prea mult timp de când îi rezista şi ajunsese să-i cunoască prea bine tactica. Deseori, ea a trebuit să se roage lui Dumnezeu deosebit de stăruitor şi fierbinte spre a căpăta puterea necesară înfrângerii ispitei.
Cât despre Koslov, acesta era literalmente mistuit de dorinţa de a o face docilă. De aceea, a luat iniţiativa, rupând tăcerea apăsătoare:
— Nu ştiam că dumneata ai devenit creştină. (Minţea, desigur.). Mă uimeşti, Irina: o fată ca dumneata, evlavioasă?! Am discutat cu tatăl dumitale problema doctoratului.
Acum Koslov atingea punctul cel mai sensibil al Irinei. Ea deja îşi redactase proiectul. Trebuia doar să mai dactilografieze textul şi să-1 pagineze. Atacată frontal, şi-a muşcat buzele. De altfel, aceasta a fost şi singura sa reacţie. Lui Koslov, bun psiholog, nu i-a scăpat gestul. El interveni numaidecât:
— Irina, dumneata trebuie să alegi între carieră şi credinţă, în societatea noastră comunistă, noi nu putem tolera oameni de ştiinţă creştini. în plus, se cere să fie membri de partid.
— Dumneavoastră vorbiţi de „societatea comunistă", în vreme ce noi nu am construit nici măcar un socialism veritabil, ci doar un capitalism statal!
Fata rosti toate acestea fără nici o reţinere. Acum îi era tot una. Nu mai conta nici teza, nici cariera sa profesională.
25
Se liniştise deplin. Privindu-1 drept în ochi pe Koslov, adăugă imediat:
— Dacă asta a fost tot ce voiaţi să-mi spuneţi, v-aş ruga frumos să plecaţi. Celelalte chestiuni le vom putea discuta mâine.
Imediat îşi dădu seama cât era de obosită. Şi adăugă:
— încă ceva, tovarăşe Koslov. Vă rog să nu mai veniţi aici niciodată în lipsa tatălui meu.
Koslov s-a sculat, dar nu se arăta deloc presat să plece. Apoi spuse pe un ton afectat:
— Şi totuşi, eu te iubesc domnişoară Irina. Ştii bine lucrul acesta. Vreau doar să te ajut. Acceptă, deci, ajutorul meu, completă el rugător.
Văzând că ea nu-i răspunde, îi apucă braţul şi încercă să şi-o apropie. Irina nu prevăzuse un asemenea gest şi, în mişcare, îşi pierdu echilibrul. Dădu să cadă. Koslov o prinse în braţe şi o puse pe divan. Fata încercă să se apere.
— Eu te iubesc atât de mult... nu mă nenoroci! îi şopti la ureche, gâfâind. Sunt gata să-mi las nevasta

pentru tine. Ştii bine că vorbesc foarte serios.
Toate aceste cuvinte Irina a putut să le audă din nou, ceva mai târziu, căci Koslov uitase caseta şi casetofonul pe care le adusese cu sine.
Irinei începu să-i fie teamă cu adevărat, şi nu s-a putut stăpâni să nu strige disperată:
— Ieşi afară, Koslov, dacă vrei să nu anunţ miliţia! Dar el n-a fost deloc impresionat de ţipetele fetei. A apucat-o brusc şi a început s-o strângă pătimaş. Irina a încercat zadarnic să se desprindă din braţele agresorului, el fiind mai vânjos ca victima. A despuiat-o de veşminte, cu mişcări de fiară care-şi devorează prada. Dar nu luase în calcul rezistenţa disperată a fetei. Au alunecat amândoi pe covor, continuând o luptă aprigă, dar inegală. Koslov a început să se dezbrace, în timp ce căuta, prin forţă, s-o împiedice să strige. Nu putem spune ce s-a întâmplat în clipa următoare. Agresorul a primit o lovitură deosebit de violentă care 1-a proiectat în celălalt colţ al camerei.

Apoi, a zărit-o pe Irina aşteptând să se arunce asupra ei pentru a-i da o nouă lovitură.
încăierarea a continuat până în clipa când Koslov a ajuns în dreptul uşii de la intrarea în apartament şi s-a sprijinit pe aceasta. Uşa s-a deschis brusc, şi el s-a prăbuşit pe scări.
Cât ai clipi, Irina a încuiat uşa. Cu câţiva ani în urmă, ea făcuse nişte cursuri de *jiu-jitsu.* Avea, într-adevăr, o alură sportivă, dar nimeni nu s-ar fi gândit că ea practica această tehnică de luptă.
în URSS, persoanele care fac *jiu-jitsu* sunt înmatriculate. Mai târziu, autorităţile s-au întrebat de ce nu figura pe listă numele Irinei.
Koslov s-ar fi putut apăra, deoarece el stăpânea acest sport la fel de bine ca Irina. Dar sub efectul surprizei, el nu s-a mai gândit să reacţioneze. Şi, în câteva clipe, el s-a pomenit aruncat afară. Era atât de furios, că nu mai simţea nici o durere.
Nişte copii au făcut imediat roată împrejurul său.
— Ce nostim arătaţi! exclamă Alioşa, fiul unui profesor. Koslov nu realizase imediat despre ce era vorba. După
câteva clipe însă, cercetându-se, şi-a dat seama; şi-a încheiat nasturii pantalonilor şi şi-a scuturat praful de pe vestă.
— Un moment, nenea! strigă micuţa Lena. Staţi că vă ajut eu.
Şi începu, să-i cureţe pantalonii prăfuiţi. Koslov a observat că-i lipsea pistolul. Şi nici măcar nu ştia unde-1 lăsase! Dar problema care se punea acum era să dispară cât mai repede posibil, spre a scăpa de privirile indiscrete ale acestor ţânci care-1 măsurau din cap până în picioare şi ţineau cu tot dinadinsul să-1 ajute...
— La casa voastră, scările sunt foarte alunecoase, murmură el punându-şi bine portmoneul, buletinul de identitate şi carnetul de partid pe care copiii le culeseseră de pe jos.
Micul Mihail căuta să-i explice că el nu căzuse nicio-.dată pe scări.

— Scările noastre nu sunt deloc alunecoase! stăruia convins copilul.
Dar Koslov nu-i dădea nici o atenţie. Spuse un „la revedere" grăbit, cu o jumătate de gură, înainte de a alerga spre un taxi care tocmai trecea pe acolo.
Din fericire pentru Koslov, totul a decurs foarte rapid şi nici un adult nu a apucat să iasă pe scări. Şoferul de taxi însă nu a fost la fel de amabil. El a aruncat o privire dispreţuitoare spre hainele ponosite ale lui Koslov şi a făcut următoarea remarcă:
— De data aceasta, lucrurile s-au sfârşit prost.
— Taci, strigă Koslov furios, şi demarează dacă vrei să nu-ţi zdrobesc capul!
Şoferul a oprit imediat motorul maşinii şi i-a spus pe un ton calm, dar categoric:
— Nu accept să fiu insultat. Stimate domn, vă rog să coborâţi imediat!
Koslov şi-a scos legitimaţia de ofiţer KGB şi a vârât-o sub nasul şoferului „indisciplinat". A doua zi, acesta avea să fie arestat şi condamnat la două săptămâni de închisoare pentru *„lipsă de respect faţă de un cetăţean sovietic ."* La auzirea sentinţei, bietul om a fost atât de uluit încât nu s-a putut abţine să nu-1 înjure pe judecător, ceea ce i-a mai adus un an de puşcărie!
Copiii care i-au urmărit pe cei doi bărbaţi - Koslov şi şoferul taxiului - le-au povestit părinţilor că un bărbat, cu o înfăţişare foarte răvăşită, căzuse pe scări. Micuţa Lena i-a explicat Irinei că probabil cineva îl

alungase de la toaletă, deoarece era desfăcut la pantaloni.
Irina primise un şoc foarte puternic. A rămas multă vreme întinsă pe covor, neputând să-şi revină. Interiorul camerei era într-o neorânduială de nedescris: fotoliul răsturnat, divanul tras lângă fereastră. Numeroase cărţi şi reviste zăceau pe duşumea. Deodată, Irina zări un minuscul casetofon. încă funcţiona. Ea nu mai văzuse niciodată un aparat de felul acesta, de asemenea dimensiuni. îl răsuci pe toate părţile. Apoi, apăsă pe tasta „stop" şi ca-

setofonul se opri. După câteva minute, fata stăpânea modul de funcţionare a aparatului.
Irina a ascultat, mai întâi, discuţia purtată cu Koslov, apoi zgomotele pricinuite de lupta sa cu acesta, respiraţia ei greoaie, şoaptele agresorului: *„JVu fi atât de proastă, căci eu te iubesc!"*
Total dezgustată, opri casetofonul şi-1 duse în camera ei. S-a îmbrăcat, a făcut ordine în apartament, după care i-a telofonat preotului Vasili Kuzneţov. I-a povestit cele întâmplate şi i-a cerut un sfat.
Tânărul teolog o asculta pe Irina cu o plăcere evidentă. El o întrerupea din când în când:
— Şi totuşi mai eşti întreagă!... Cum i-ai putut rezista până la capăt?... Crede-mă că, din pricina acestui act eroic, păcatele tale vor fi iertate. Biserica mea va trebui neapărat să te canonizeze!...
— într-adevăr, o întâmplare extraordinar de nostimă! Hai, opreşte-te, odată, Vasili. Tu ai rămas tot copil. Eu te întreb dacă ar trebui să-mi schimb domiciliul, iar tu nu mai termini cu glumele!
•— Eu te-am sfătuit deja cu alte ocazii. Serviciile secrete desfăşoară o „vânătoare psihologică" împotriva ta. Să ştii că am mari temeri pentru tine!
Deşi nu făcea parte din Comitetul Executiv al Bisericii sale, Irina era o creştină foarte apreciată. Sfaturile ei erau puse în «aplicare: pe lângă că era o creştină sinceră şi serioasă, avea şi studii superioare. Ofiţerii KGB-ului doreau mult s-o racoleze pentru a spiona Biserica Baptistă. De asemenea oameni era nevoie atât în interiorul Rusiei, cât şi în străinătate.
Vasili Kuzneţov ştia cum funcţionau serviciile secrete. De aceea, era îndreptăţit să-şi facă griji pentru Irina. Securiştii încercaseră deja de câteva ori să se folosească de el pentru a face propagandă în Vest. De altfel era o persoană foarte indicată din punctul lor de vedere: provenea dintr-o familie bună; tatăl său, un om de o vastă cultură şi profesor universitar; mama lui era actriţă. Până acum, Kuzneţov reuşise să refuze toate „ofertele".
28
29
— Eu nu doresc să fac carieră, obişnuia el să răspundă, ci doresc să vestesc poporului rus Evanghelia Domnului Isus Cristos. El are mai mare nevoie de Isus decât de ideologia dumneavoastră utopică.
Preotul era însă conştient că această încăpăţânare avea să-1 coste cândva foarte scump. Totuşi, până în prezent nu se întâmplase nimic grav.
Acum trebuia ajutată Irina. La telefon, el nu putu să-şi ascundă admiraţia. într-adevăr, fata aceasta se dovedise, deopotrivă, abilă şi curajoasă.
— M-aş bucura mult să poţi asista la întâlnirea noastră cu episcopul Pitirim.
— De ce?
— Pentru că laşul acesta pretinde că educaţia religioasă nu-i decât un „viol psihic" al copiilor. Ar fi bine să-i poţi demonstra cât de dotată eşti tu în *jiu-jitsu.*
— Tu eşti, cu adevărat, copil la minte, Vasili. Trebuie să ştii că mie nu-mi arde deloc de glume acum.
— Dar eu vorbesc serios, Irina! Dacă ar fi să dăm crezare raportului lui Jidkov, un membru al Consiliului vostru Naţional, nimeni în URSS nu este persecutat din pricina credinţei sale. Asta m-a dezgustat atât de mult, că parcă aş fi în stare să-i strangulez pe toţi cei ce răspândesc asemenea minciuni, în ţară şi în străinătate...
— De acord, Vasili. Dar noi putem discuta problemele acestea altădată. înainte de întoarcerea tatălui meu, trebuie să stau de vorbă şi cu soţia lui Koslov.
Spunându-i acum „la revedere", Irina îl va acroşa din nou, ceva mai târziu. I-a telefonat doamnei Koslov, însă aceasta, ca de obicei, s-a arătat indiferentă. Ceea ce a aflat Irina însă a fost faptul că el venise acasă, pentru a pleca din nou imediat ce şi-a schimbat hainele. Fata i-a mai dat de înţeles interlocutoarei sale că era pe punctul de a se muta la o altă adresă.

Acestea rezolvate, începu să pregătească masa de seară. Tatăl nu s-a lăsat prea mult timp aşteptat. Intrând în apartament, el şi-a desfăcut larg braţele şi a cuprins-o pe Irina cu multă tandreţe.

— Aş fi foarte singur fără tine, draga mea fetiţă! spuse el în timp ce-i mângâia părul capului.
— Şi tu mi-ai lipsit foarte mult, papa, răspunse mişcată Irina.
Prezenţa părintelui ei drag îi dădea întotdeauna un sentiment de siguranţă. Dar, deodată, ochii începură să-i lăcrimeze.
— Ce ai, copila mea? întrebă neliniştit Sokolov, privind-o cu mare atenţie.
Irina îşi lăsă fruntea în jos şi spuse:
— Masa este gata. Nu vrei să cinăm mai întâi? Sokolov şi-a pus mâna pe umărul Irinei şi a însoţit-o în bucătărie. El intuia cele întâmplate, dar nu voia s-o constrângă pe biata fată să vorbească. La masă, el zise în treacăt:
— Copiii casei mi-au povestit că un bărbat a alunecat şi a căzut pe scări. După descrierea lor, s-ar părea că ar fi vorba de Koslov însuşi.
Irina nu a avut nici o reacţie. Tatăl ei n-o oprea să se roage înainte de mâncare. El stătea pe scaun şi aştepta până ce fata îşi termina rugăciunea. De data aceasta însă, Irina izbucni în hohote de plâns, pe la mijlocul rugăciunii. Sokolov i-a cerut să se aşeze pe bancă, lângă el. Irina continua să plângă şi, printre suspine, îi istorisi cele întâmplate. Nu i-a spus însă cum reuşise să scape de Koslov.
— Papa, dar de ce i-ai permis să rămână singur în apartament?
— Nu m-aş fi gândit că el ar fi avut intenţii la adresa ta! Din propria mea experienţă, ştiu că serviciile secrete merg până în cele mai mici detalii. Şi voiam să-i arăt lui Koslov că nu aveam nimic de ascuns, dar dacă aş fi ştiut... Sokolov tăcu. Pentru el, un jucru era clar. Prin toate mijloacele posibile, el trebuia să caute să-şi apere fiica. îi şterse lacrimile cu batista lui şi îi zise duios:
— Hai să mâncăm, copila mea, până nu se răcesc bunătăţile acestea. După aceea, vom discuta în tihnă...
30
31
Au mâncat în tăcere. Sokolov îşi îndepărtă presimţirile sumbre şi o chestiona pe Irina cu privire la călătoria ei la Gomei. fc
— L-am întâlnit pe Saşa Nikitin în tren, absolut din întâmplare, istorisi Irina. Apropo, spune-mi, papa, de ce nu i-ai dat tu lui o mână de ajutor când au vrut să-1 elimine din facultate din pricina credinţei sale?
Sokolov se întunecă la faţă.
— Ah, nu-mi mai aminti lucrul acesta, Irina! Doar tu ştii foarte bine că nu aveam nici o posibilitate de a-i lua apărarea. Te rog frumos, hai să discutăm despre altceva!
Uneori, Irina nu reuşea să-1 înţeleagă pe tatăl ei. Fără îndoială, el va fi aflat că studentul Nikitin se îndrăgostise de ea, şi astfel nu regretase plecarea lui. Dar de ce această reacţie? Poate că din pricină că Saşa era creştin ca mama Irinei.
însă ea nu voia să-i mai pună astfel de întrebări. Nici una dintre cunoştinţele lui Sokolov nu se putea exprima la fel de liber în intimitatea căminului. Oamenii se temeau şi de umbra lor. Aveau ochii în patru, urechile ciulite, meditau îndelung, dar nimeni nu punea întrebări atâta vreme cât KGB-ul înregistra şi cele mai mici detalii, iar cei vizaţi erau adesea supuşi unor interogatorii interminabile.
Un hohot de râs al lui Sokolov a smuls-o pe Irina din gândurile sale.
— Iartă-mă, Irina, dar tu l-ai alungat pe Koslov de o manieră, cu adevărat, foarte abilă!
Tatăl râdea fără să se mai poată opri. Irina îl privea uimită.
— Dar de unde ştii tu, papa...? se bâlbâi ea.
— Chiar aşa: de unde aş putea şti eu că fiica mea este capabilă să se apere contra tâlharilor şi agresorilor? Apoi, s-a sculat, s-a dus în birou şi s-a întors cu o scrisoare în mână pe care i-a dat-o Irinei.
— Mi-a fost adresată din greşeală, şi ţi~am deschis-o. Te rog să mă scuzi. Da, scuză-mă, *„dinamită volantă"!* adăugă Sokolov râzând.
32
Irina se împurpura la faţă şi începu să citească scrisoarea care glăsuia astfel:
„Bună ziua, dinamită volantă. îţi trimit o dulce sărutare. Tu ştii de unde provine aceasta. Ieri am discutat

cu un deţinut, care a fost condamnat pentru furt prin efracţie. I-am vorbit despre învăţăturile lui Cristos, care ne îndeamnă să nu ne împotrivim celor ce vor să ne facă rău: „Oricui te loveşte peste obrazul drept, întoarce-i şi pe celălalt", (Mt. 5.39). *Interlocutorul meu a obiectat: «Dar voi, creştinii, nu respectaţi preceptele lui Cristos». Ghici, ce mi-a povestit? După terminarea unui serviciu religios, el s-a luat pe urmele tale, te-a ajuns şi ţi-a cerut ceasul. Tu i l-ai dat politicoasă şi i-ai vorbit despre Isus. El te-a ascultat cu multă atenţie, căci te-a plăcut. Şi atunci, a decis să te târască în spatele unui tufiş din parc. Dar tu i-ai acordat imediat o lovitură prin care l-ai lăsat fără cunoştinţă vreo 20 de minute. Şi-a revenit abia acasă, adică la postul de miliţie. A dorit cu orice preţ să te aibă. Fireşte că nu a fost condamnat din pricina ta, ci pentru că încercase să fure prin efracţie dintr-un magazin. Totuşi el nu este mulţumit de comportarea ta. Am încercat să-1 consolez, spunându-i că dragostea implică şi suferinţe. în lagăr, se povestesc tot felul de istorii interesante la adresa ta. Ţi se spune «dinamită volantă»"...*
Irina se uită spre tatăl ei, foarte marcată.
— Ceea ce mă miră mult, spuse Sokolov, este faptul că deţinuţii reuşesc să trimită clandestin scrisori, iar aceasta în ciuda faptului că lagărele noastre de muncă au fost construite după modelul hitlerist. în plus, sunt luate toate măsurile ca nici un mesaj să nu ajungă în exterior. Ei, cu toate acestea, băieţii sunt şi mai răi...
Sună telefonul. Irina ridică receptorul. La celălalt capăt al firului se afla Koslov care spuse răspicat:
— Aş vrea doar să te previn, scumpa mea prietenă, să nu faci prostii şi să-ţi ţii bine gura. Apropo, te sfătuiesc să-ţi prezinţi demisia. De asemenea, să-mi aduci mâine pistolul şi casetofonul pe care mi le-ai furat!

Irina nu avu timp să răspundă, căci tatăl ei îi smulse receptorul.
— Salut, Casanova! Cum îţi merge? Coastele tale sunt încă intacte? Fantastic, ai scăpat fără operaţie! Mi-ar fi plăcut enorm să schimb creierul tău cu acela al unui măgar, mai ales că transplantarea de organe este la modă în zilele noastre. Sau, pqate, Domnia Ta are nevoie de un *„direc-teur de conscience"?**
Atunci, eu îţi stau la dispoziţie. Şi aş vrea să-ţi mai spun ceva, dragul meu. Mai încearcă o dată şi vei avea de-a face cu mine!
Sokolov trânti receptorul în furcă. Fusese atât de pornit, încât nu s-a mai putut controla şi n-a remarcat că-1 tutuise pe Koslov. Apoi, a luat-o pe Irina de braţ şi au făcut vesela împreună. S-au dus la culcare pe la miezul nopţii. Irina a adormit abia în zori.

* Persoană ecleziastică, aleasă de cineva pentru a-i dirija conduita, potrivit principiilor religioase. *(N.Ed.)*

CAPITOLUL 3

ând Saşa s-a întors de la Bobruisk, a găsit în camera sa un bileţel lăsat de mama lui, care suna astfel: ^__ *„Dragul meu copil, Zarapkin, inspectorul de la Departamentul Cultelor, doreşte să-i dai un telefon, îndată ce te-ai întors acasă".*
Saşa scoase un oftat şi întoarse bileţelul pe partea cealaltă. Citi următoarele: „M>/ *suntem la tanti Niura, până vinerea viitoare".* Saşa făcu o grimasă. Va trebui să-şi gătească o săptămână întreagă!..
Se duse în salon şi făcu numărul lui Zarapkin. Receptorul fu ridicat imediat:
— Alo! Bună ziua, Nikitin. Ce mai faci? Fii atent, te rog! Mâine vom iniţia o campanie de informare în mase, cu Bisericile înregistrate şi cu Biserica Ortodoxă. în şedinţa avută la Goripokom (Comitetul Executiv Orăşenesc), am hotărât că şi dumneata trebuie să participi la această manifestare.
— Auziţi, tovarăşe Zarapkin, protestă Saşa, prin prezenţa mea la această conferinţă, i-aş putea aduce un prejudiciu tatălui meu. îmi este imposibil să vin.
— Nu trebuie să-ţi faci nici o problemă, Nikitin. Noi am invitat mulţi baptişti şi i-am rugat să le prezinte cetăţenilor oraşului natura relaţiilor dintre Biserică şi Stat. Consider că pentru dumneata ar fi un mare avantaj să fii de faţă. De altfel, asemenea reuniuni se vor desfăşura simultan în vreo 50 de puncte ale

oraşului. Deci, caută să fii Ia ora 7 d.a. în zona industrială. Pe mâine, Saşa.
35
Zarapkin închise telefonul. Saşa rămase nemişcat, înainte de a deveni el pastorul unei Biserici Baptiste înregistrate, tatăl său, împreună cu vreo 150 de persoane, s-a despărţit de ceilalţi credincioşi. Prin gestul acesta, ei voiau să protesteze contra colaborării comitetului de conducere al Bisericii cu poliţia secretă.
Era pe vremea când Saşa conducea grupurile de tineret. El tocmai începuse să organizeze cercuri de studiu biblic clandestine care trebuiau să se desfăşoare prin case particulare şi care aveau ca scop echiparea tinerilor creştini pentru propovăduirea Evangheliei. Saşa făcea tot posibilul pentru a împiedica 'o dezbinare în cadrul grupurilor de tineret care numărau în total peste 100 de persoane. El nu considerase necesar să se detaşeze, în mod deschis, de Consiliul Naţional. Ceea ce decideau organele centrale de partid din Moscova nu-1 interesa prea mult, atâta timp cât Biserica locală se ţinea, cu stricteţe, de învăţătura . Cuvântului lui Dumnezeu. După ce a intervenit sciziunea, pastorul n-a mai vrut să-şi continue lucrarea. Saşa a fost desemnat ca succesor al său. El a obţinut majoritatea voturilor, datorită, fără îndoială, şi sprijinului considerabil al tinerilor. Saşa a cerut un răgaz de o săptămână pentru cugetare şi rugăciune. în cele din urmă, a consimţit. Zarapkin a trebuit doar să-1 confirme.
Cu mai mulţi ani în urmă, Zarapkin activase în KGB. Probabil că a trebuit să comită o gravă eroare, de vreme ce a fost silit să se retragă din această activitate. în cercurile disidente, circula zvonul că el fusese expulzat din pricină că nu reuşise să racoleze un francez.
Dar Zarapkin nu avea poftă să rămână inactiv. El s-a interesat de propaganda antireligioasă. Cu o mare abilitate şi o viclenie fantastică, a izbutit să câştige încrederea credincioşilor, şi astfel a fost desemnat ca inspector de Culte.
Când a aflat că Saşa fusese ales ca pastor de către Biserică, şi-a dat consimţământul, iar în momentul când 1-a recomandat primului-secretar al secţiei regionale a partidului comunist, a explicat:
36
— Găsesc că alegerea tânărului Nikitin prezintă pentru noi numeroase avantaje. Tatăl său este un separatist, şi astfel ne va fi foarte uşor să creăm disensiuni între ei. Viitorul ne va arăta cum vom putea profita şi mai mult de pe urma lui.
Saşa, desigur, nu ştia nimic despre aceste aranjamente. Totuşi, avea acum impresia că autorităţile se aşteptau ca el să-1 critice pe tatăl său în faţa locuitorilor oraşului.
A doua zi, el era aşezat pe primul rând de scaune în sala mare a Casei de Cultură din zona industrială. Toate discursurile şi expunerile erau citite, ceea ce presupune că ele fuseseră anterior examinate cu grijă. Aplauzele nu durau prea mult. Vorbitorii cereau ca separatiştii sectari să fie trataţi ca *„duşmani ai poporului"*, să fie *„scoşi afară din oraşul nostru", „alungaţi de pe pământul sovietic"*, dar nimeni nu indica unde puteau să fie duşi.
Saşa nu şi-a putut reţine un zâmbet, şi s-a dus cu gândul la ceea ce spunea odată evanghelistul Krapov, cu prilejul procesului său:
— Biblia ne învaţă că nu există pământ sovietic. Pământul, cu tot ce este pe el, îi aparţine Domnului!
Saşa urmări şi celelalte expuneri.
— Ar trebui să li se ia copiii credincioşilor respectivi, iar ei să fie trimişi la urşii polari, sugeră reprezentantul partidului comunist de la o fabrică de mobilă.
O tânără, care era preşedinta organizaţiei comso-moliste în fabrica „Oţelul Roşu", rosti câteva fraze şi mai virulente:
— Sectarii aceştia ar trebui să fie marcaţi cu fierul roşu, spânzuraţi sau chiar împuşcaţi.
Apoi, foarte furioasă, a început să critice Biserica:
— Secole de-a rândul, aceasta s-a amestecat în politică şi i-a înlăturat pe toţi cei ce se opuneau vederilor sale. într-un stat socialist, nu mai este loc pentru religie. Constituţia noastră, într-adevăr, garantează libertatea religioasă, dar aceasta este valabilă numai pentru organizaţiile care colaborează strâns cu partidul, în scopul edificării unui viitor
37
glorios - comunismul! Trăiască comunismul! Jos bastarzii burgheziei, apărători ai obscurantismului religios!

Saşa privea obrajii fetei care deveneau din ce în ce mai purpurii, şi a început să se roage pentru mântuirea sufletului ei. în stânga lui Saşa era un scaun gol, astfel că atunci când vorbitoarea a coborât de pe podium, el i-a propus să-1 ocupe. Ea s-a arătat surprinsă dar, după toate aparenţele, nu ştia că el era pastor. Apoi, a aruncat o privire răutăcioasă către preotul ortodox care şedea la dreapta lui Saşa.
— Cine sunteţi dumneavoastră? şopti Saşa.
— Elena Liubova, răspunse ea liniştită. Saşa i-a strâns mâna, adăugând:
— Dumneavoastră aţi vorbit cu multă convingere. Vă mulţumesc.
Ea nu schiţă nici un gest, ci-şi îndreptă atenţia la cuvintele lui Zarapkin care vorbea acum despre legislaţia în materie de oficiere religioasă. Era indispensabil pentru partidul comunist să exercite o supraveghere susţinută a activităţilor religioase. Prin toate mijloacele, trebuia să se evite contaminarea Bisericii cu elemente anticomuniste, etc...
— Or; în zilele noastre, oameni ca. Andrei Nikitin, actualmente pastor al unei Biserici neînregistrate, cer, cu îndărătnicie, ca partidul nostru să nu se amestece în problemele interne ale Bisericii! Consiliul Bisericilor procedează la fel.
Saşa se gândi, pe neaşteptate, la conversaţia avută cu Irina, şi-i veni mai greu să se concentreze asupra celor spuse de la tribună.
— Vedeţi, tovarăşi, continuă Zarapkin, constituţia noastră garantează libertatea religioasă atâta timp cât religia şi Bisericile respectă drepturile cetăţenilor sovietici, nu-i deturnează pe locuitorii patriei noastre de la obiectivele lor principale şi nu caută să distrugă concepţia marxistă despre originea lumii. Noţiunea de transcendenţă este străină marxismului, iar noi, comuniştii, nu ne vom putea
38
împăca niciodată cu religia. Şi iată picătura care a făcut ca paharul să dea pe deasupra: Andrei Nikitin cere autorizarea propagandei religioase! Nu-i ajunge libertatea de a-şi profesa nestingherit credinţa! El sfidează pur şi simplu legea care interzice propaganda antisovietică. Tovarăşi, sci-zioniştii reprezintă un mare pericol pentru societatea noastră. Zarapkin deveni foarte agitat. Nu se mai putu stăpâni şi începu să strige:
— Dacă se află aici oameni care susţin pe aceşti sectari, mă văd obligat să-i pun în gardă şi le-o spun răspicat: societatea sovietică vă va elimina, şi noi nu vom mişca nici un deget pentru a vă veni în ajutor. Furia răzbunătoare a poporului sovietic vă va face dispăruţi de pe suprafaţa pământului!...
Ai fi zis că sunt nişte rafale de artilerie. Faţa lui Zarapkin era schimonosită de fanatism. Aplauze furtunoase zguduiau sala. Elena Liubova aplauda frenetic. Saşa privi palmele sale roşii şi-i şopti:
— Vă simţiţi rău, nu-i aşa?
Uitându-se la el mirată, fata se simţi jenată. Era o situaţie de-a dreptul comică: preotul de la dreapta lui Saşa bătea din palme şi; în acelaşi timp, privea foarte neliniştit spre Zarapkin. Acesta din urmă îi trecea în revistă pe cei prezenţi, mutându-şi privirile dintr-un colţ în altul al sălii. Saşa se aplecă spre vecinul său şi-i zise:
— Bravo, dragul meu coleg! Să ştii că a fost vorba de tata.
Stupefiat, preotul a încetat să mai aplaude.
— Trăiască comunismul! strigă Zarapkin în încheiere. Preotul sări în picioare, strigă „uraaa!" cât îl ţinea gura şi porni să aplaude ca un nebun. Ceilalţi participanţi procedau la fel.
— Are cuvântul părintele Miron, preot ortodox, anunţă Zarapkin înainte de a coborî de pe podium.
Părintele Miron era vizibil foarte agitat. Privea spre ascultători cu ochi speriaţi. Avea o alură de fiară hăituită. Oamnii au început să se simtă jenaţi şi şi-au lăsat privirile în pământ.
39
— Tovarăşi, strigă Miron, vă promit că vom face tot posibilul pentru dezrădăcinarea religiei.
Se* auziră hohote de râs în sală. Tinerii persiflau:
— Foarte bine! Bravooo! Trăiască Părintele Miron! Lui Saşa i-a fost ruşine de confratele său. Preotul a mai
deschis o dată gura, ca şi cum ar fi voit să adauge ceva, dar a închis-o repede şi, părăsind podiumul, s-a orientat spre ieşire. însă o femeie voinică i-a tăiat drumul, izbucnind pe un ton ameninţător:
— Trădător ce eşti! Ipocrit mizerabil! Stârpitura lumii! Te-ai lepădat încă o dată de Cristos!
Scoţând nişte strigăte stridente, femeia începu să-i care pumni Părintelui Miron, să-1 îmbrâncească, gata

să-i rupă sutana. Nişte miliţieni i-au venit în ajutor. Tinerii făceau zarvă, unii fluierau. Ce mai, un haos în toată regula. Femeia fu condusă spre uşă. încetul cu încetul se restabili liniştea.
Saşa se duse la tribună.
— Dragi prieteni, am ascultat acuzaţiile îndreptate contra tatălui meu, începu el încet.
Vocea sa era tristă. în sală era o linişte deplină. Saşa continuă:
— Am urmărit cu deosebit interes expunerea Elenei Liubova. Când ea a propus ca tatăl meu să fie marcat cu fierul roşu sau spânzurat, trebuie să vă mărturisesc că m-am simţit oarecum atras de ea, dus de entuziasmul ei.
S-au auzit râsete în sală. Saşa a continuat, vorbind mai tare:
— Tovarăşi, cuvintele Elenei Liubova dovedesc unde poate duce o gândire iraţională. Aceasta este în măsură să suscite grave pericole, care pot afecta nu numai societatea sovietică. în epoca stalinistă, tatăl meu a petrecut mulţi ani în închisoare. El fusese condamnat pentru „activitate antisovietică", dar singura lui crimă a fost aceea de a sluji Biserica. Mai târziu, o comisie specială a Sovietului Suprem 1-a reabilitat. într-adevăr, tatăl meu este un muncitor cinstit. El nu intenţionează nicidecum să facă propagandă antisovietică. Vreţi să ştiţi ce-mi spunea el cu

privire la autoritatea statului? *„Saşa, stăpânirile vin de la Dumnezeu. Dacă tu-L iubeşti pe Dumnezeu, trebuie să te supui stăpânirii şi să asculţi de autorităţi".* în tot timpul vieţii sale, tatăl meu a manifestat aceeaşi convingere: *,£)umnezeu ne-a iubit atât de mult, că L-a jertfit pe Fiul Său pentru noi. Şi El nu vrea doar să ne mântuiască, ci să ne umple inimile cu dragostea Lui pentru ca, la nevoie, să fim gata a ne da viaţa pentru aproapele nostru".* Tatăl meu avea obiceiul să spună: *„Noi trebuie să iubim autorităţile aşa cum le iubeşte Cristos, deşi El este suveran. El are putere asupra lor, este mai presus de orice stăpânire şi Lui I se cuvine primul loc în inimile noastre".*
După câteva clipe, Saşa a continuat:
— Când Elena a cerut moartea tatălui meu, mi-a trecut prin minte un gând minunat. Dragă Elena, scumpi comunişti, cât de bucuros mi-aş da viaţa numai ca dumneavoastră să încetaţi a dori moartea aproapelui! Aş fi gata să îndur cele mai cumplite chinuri, numai ca dumneavoastră să nu-i mai urâţi pe oameni şi să nu mai combateţi ideile care nu corespund convingerilor dumneavoastră.
Noi am supravieţuit epocii staliniste şi ocupaţiei germane. Pentru a vă atinge scopul, veţi vrea, scumpi co-munişti, dragă Elena, să călcaţi în picioare milioanele de cadavre? Oare n-a adus poporul nostru destule jertfe de-a lungul istoriei sale? Nu vi se pare inumană uciderea unor oameni nevinovaţi şi care, în plus, vă iubesc în modul cel mai sincer? Este corect să le doriţi moartea?
Sunt ruşinat din pricina credincioşilor din turma mea care s-au despărţit în două tabere numai din pricină că Puterea s-a amestecat, fără nici un scrupul, în problemele noastre interne. Nici un credincios sincer nu poate suporta un om de teapa Părintelui Miron care a devenit o simplă marionetă.
Aş vrea să vă mai spun că tovarăşul inspector Zarapkin îşi închipuise că şi eu îl voi critica deschis pe tatăl meu. în calitate de slujitor al Bisericii Baptiste înregistrate, eu

împărtăşesc pe deplin opiniile tatălui meu. Şi îi iert din toată inima pe cei ce doresc moartea noastră.
Spunând aceste lucruri, Saşa se întoarse către Zarapkin şi-1 privi drept în ochi. în sală domnea o linişte adâncă.
— Mai aşteaptă puţin, Nikitin, şopti Zarapkin cu o privire ameninţătoare.
Ropote de aplauze au cuprins întreaga sală. Toată lumea bătea din palme. Saşa coborî de pe podium şi îşi croi drum spre uşă. Zarapkin încercă să mai spună ceva, dar nu reuşi să se facă auzit.
Saşa voia să se ducă la casa de rugăciune, unde vreo 20 de tineri se adunaseră să se roage. S-a urcat într-un autobuz. S-a aşezat pe un scaun, fără să observe că vecina sa era însăşi Elena Liubova. Când să coboare din maşină, auzi vocea unei tinere:
— Mai aşteaptă puţin, Nikitin!
Se întoarse, şi o văzu pe Elena abia trăgându-şi răsuflarea, palidă la faţă.
—. Scuzaţi-mă, dar trebuie neapărat să vă vorbesc. Aş vrea să vă cer iertare, mai spuse ea plecându-şi fruntea.

Glasul îi tremura.
— Dar nu este cazul, Liubova! Pentru nimic în lume! în calitate de creştini, noi nu trebuie să-i urâm pe vrăjmaşii noştri, ci să-1 iubim pe aproapele nostru ca pe noi înşine.
Elena îi aruncă o privire timidă. Apoi spuse:
— Ştiţi dumneavoastră, eu am un logodnic. Numele lui este Fedia, de profesie inginer. De câteva luni încoace, ne certăm mereu, deoarece ideile noastre cu privire la dragoste sunt diferite. N-aţi vrea să ne împărtăşiţi gândurile dumneavoastră despre această problemă? Cred că ne-aţi putea fi de un real folos.
Saşa zâmbi şi zise:
— Vă stau bucuros la dispoziţie, oricând doriţi. După ce-i dădu fetei adresa şi numărul de telefon, adăugă:
— Dacă vi se va părea nimerit să discutăm în trei, nu ezitaţi să mă chemaţi.

— Mulţumesc, răspunse Elena, şi vă rog s-o salutaţi cordial, din partea mea, pe soţia dumneavoastră.
— Sunteţi gentilă, zise Saşa râzând. Vă promit că atunci când voi fi căsătorit, eu... (îşi muşcă limba), o voi face cu siguranţă...
Elena îi întinse mâna cu un zâmbet cald.
— Atunci, la revedere şi încă o dată mulţumesc.
După care se întoarse în staţia de autobuz. Saşa o urmări cu privirea. *„Iată că se pot petrece şi asemenea lucruri!"* îşi zise el înainte de a intra în casa de rugăciune. Tinerii îl aşteptau cu nerăbdare. El le-a povestit cum au decurs lucrurile. Apoi, au mai rămas mult timp împreună pentru a se ruga, pomenindu-i pe Elena Liubova, Zarapkin, Miron. S-au rugat, de asemenea, pentru toţi cei ce participaseră la diferite adunări de evanghelizare şi pentru toţi predicatorii. S-au despărţit abia către miezul nopţii. Unii erau cu bicicletele, alţii cu motoretele şi, în sfârşit, câţiva cu autoturismele. Cineva s-a oferit să-1 ducă pe Saşa acasă, dar el a motivat că doreşte să meargă pe jos pentru a putea cugeta mai adânc la cele întâmplate.
Era o noapte neagră. Pe stradă, a întâlnit câteva perechi care se plimbau. într-o casă, se auzea cântând o harmo-nică. Un câine lătra răguşit. Saşa o luă pe scurtătură, străbătând nişte străzi mai puţin circulate, dar rău iluminate. I se făcuse foarte sete şi căuta o fântână. în sfârşit, găsi una. Se aplecă şi bău cu nesaţ. în clipa următoare, primi o lovitură teribilă, care-1 doborî la pământ. Cineva îl acoperi cu un soi de pătură şi începu să-1 bată zdravăn cu un baston. I se păru că aude glasul lui Sisov, surintedentul Kirghiziei: *„JVa, na, imbecilule! Popă mizerabil ce eşti! Dacă nu conteneşti cu propaganda, moartea va fi partea ta!"* Saşa îşi pierdu cunoştinţa.

CAPITOLUL 4

e fapt, ideea aceasta năstruşnică îi veni lui Vasili iKuzneţov. Acest tânăr preot ortodox credea că, după 50 de ani de dicatatură comunistă, ar fi posibil să se exercite asupra guvernanţilor o oarecare influenţă. în opinia lui, conducătorii comunişti puteau fi convinşi că Noul Testament nu pune Statul în pericol, apostolii recomandând supunere faţă de lege şi ascultare faţă de autorităţi. Creştinii ar putea fi foarte bine lăsaţi să trăiască nestingheriţi, potrivit credinţei lor, şi să predice Evanghelia.
Vasili şi prietenii săi socoteau că există şi unele asemănări între creştinism şi comunism. învăţătura lui Cristos şi a apostolilor Săi recomanda considerarea bunurilor materiale ca fiind proprietatea lui Dumnezeu şi a aproapelui, deci a omenirii în general. Dumnezeu Se poartă cu dreptate faţă de fiecare om. Guvernanţii şi Biserica ar fi trebuit să procedeze la fel.
Evident că aceşti tineri îşi dădeau seama că protagoniştii „religiei comuniste" distribuiau bunurile materiale de o manieră oarecum stranie. Mai întâi, ţi se spune: *„Tot ce este al tău ne aparţine".* Şi astfel, „totul" devenea proprietate de stat. Apoi, se aştepta din partea ta să crezi că ceea ce era proprietate de stat îţi aparţinea şi ţie! Dar, pentru a te bucura de bunurile respective, trebuia să „le iei din nou" în posesie, cu preţul unei munci îndârjite. însă, între timp, ceea ce tu doreai să iei, a căpătat o valoare mai mare, astfel că îţi va fi şi mai greu de obţinut. în consecinţă, nu vei mai

reuşi să-ţi procuri decât strictul necesar, deci mâncarea şi îmbrăcămintea.
Intelectualii îşi puneau multe întrebări despre această stare de lucruri. Vasili a angajat adesea dispute serioase, pe această temă, cu tatăl său, profesorul Ivan Nikolaievici. Acesta din urmă ajunsese, la un

moment dat, să deteste asemenea discuţii, şi nu mai voia să ştie nimic despre asta.
— Nu te mai gândi atâta la ideologia comunistă, îi zicea el fiului său. Nu-ţi poate ajuta la nimic.
Vasili, care remarcase foarte bine că tatăl său îi dădea un avertisment, nu se putea abţine totuşi să abordeze tema respectivă.
— Situaţia ta nu-i mai rea decât a altora. Oare de ce nu ai încerca tu să-ţi ţii gura închisă? îl atenţiona tatăl.
Bunicul lui Vasili murise într-un lagăr de muncă, aflat în peninsula Koloyma. Părinţii nu făceau niciodată aluzie la tatăl lor. Vasili aflase despre acest deces de la sora sa Tamara care, la rândul ei, a auzit, din întâmplare, o discuţie pe această temă la nişte prieteni ai părinţilor săi. Bunicul, Nikolai Kuzneţov, fusese un teolog bine cunoscut prin anii '30. A fost arestat şi nu s-a mai întors niciodată acasă. Soarta bunicului a avut darul să trezească interesul nepotului pentru chestiunile religioase. Când a vizitat odată biblioteca lui Lenin din Moscova, a descoperit acolo, din pură întâmplare, operele bunicului său. Cum el era fiul unui om de ştiinţă foarte vestit, i s-a permis să consulte aceste scrieri.
Numeroase absurdităţi cu care se confruntase atât acasă, cât şi la universitate, precum şi puţinele informaţii pe care le obţinuse în legătură cu bunicul său - dar care l-au impresionat extraordinar - ei bine, toate acestea l-au condus să se înscrie într-un seminar teologic, după absolvirea Facultăţii de Drept. însă, când a ajuns să-şi dea seama că KGB-ul avea şi acolo spionii săi, a fost foarte decepţionat. Serviciile secrete îi atrăgeau, de o manieră foarte abilă, în primul rând, pe studenţii străini. Aceştia proveneau, în marea lor majoritate, din ţările „prietene" sau din lumea a treia. Ofiţerii KGB-ului făceau din ei agenţi extrem de siguri.

în scurt timp, entuziasmul său pentru învăţământul religios s-a ofilit, căci el nu dorea nicidecum să devină preot, în ochii săi, Biserica Ortodoxă îl renegase pe Cristos şi învăţătura Lui. Dar el şi-a schimbat opiniile după ce a făcut cunoştinţă cu un predicator care venea din vestul Ucrainei. Omul acesta întreţinea contacte cu nişte creştini români. Acolo, se produsese o veritabilă trezire spirituală în sânul Bisericii Ortodoxe. Vasili era pur şi simplu fascinat de cele auzite. Credincioşii respectivi se strângeau în case particulare, după terminarea slujbei din biserică, şi studiau împreună Biblia. Pietismul pătrunsese în Biserica Ortodoxă şi se propaga cu mare repeziciune. Mişcarea respectivă îi atrăgea mai ales pe tineri. Umblarea pe urmele lui Cristos dădea o nouă dimensiune modului lor de gândire şi vieţii lor în ansamblu.
După terminarea studiilor, Vasili a făcut un stagiu în Ucraina, unde a şi fost apoi hirotonisit.
El se însurase în timpul studenţiei, dar şi-a pierdut nevasta într-un accident de circulaţie. Era unul dintre acele cazuri misterioase care, iniţial, sunt acceptate fără nici un comentariu, dar care sfârşesc prin a se limpezi ca urmare a unei întâlniri sau a unei explicaţii. Vasili a depăşit, cu mare greutate, această cumplită încercare. Apoi, s-a consacrat deplin activităţii sale, ceea ce a avut drept consecinţă înscrierea numelui său pe lista neagră. Pentru KGB, el era un tip mult prea activ, iar pentru superiorii săi, un om prea evlavios. A trebuit să facă dovada unui oarecare spirit de răutate pentru a-şi putea menţine postul.
El a luat contact cu Bisericile Baptiste neînregistrate, cu scopul organizării unor eventuale studii biblice. Serviciile secrete l-au supravegheat cu şi mai multă atenţie, ceea ce 1-a înrăit aşa de tare, încât a fost tentat să încerce să convingă oficialităţile comuniste despre unele paralele care puteau fi trase între creştinism şi comunism.
— De ce ar trebui să mai luptăm noi unii contra altora, de vreme ce dumneavoastră, comuniştii, doriţi fericirea pe

pământ, iar noi, creştinii, dorim fericirea în ceruri? 1-a întrebat el odată pe filozoful Mitroşim.
După mai mulţi ani, în singurătatea unei celule, el a putut reflecta la aceste chestiuni, în linişte adâncă, şi a ajuns la concluzia că fusese mult prea naiv când punea astfel problema.
Acum Vasili înâlnea tot mai mulţi tineri creştini care împărtăşeau punctul lui de vedere. Cum persecuţiile contra creştinilor şi tentativele de a-i compromite public se înmulţeau de la o zi la alta, el căuta sistematic să stabilească noi contacte. Deşi nu era întors la Dumnezeu de prea mult timp, el avea intuiţia şi perspicacitatea necesară pentru a face distincţie între credincioşii sinceri şi impostori.
Dacă afla că un creştin urma să fie adus înaintea unui tribunal al opiniei publice, Vasili făcea tot posibilul pentru a participa la acea şedinţă. Un prilej de felul acesta 1-a dus odată în oraşul lui natal. Se duse direct

la părinţii săi. A doua zi, intenţiona să viziteze un pastor baptist care căzuse într-o cursă întinsă de KGB. Era vorba tocmai de un membru al Consiliului Bisericilor care deseori participase la studiile biblice organizate de Vasili.
Tânărul preot asistase la o reuniune desfăşurată în cartierul Lenin. Guvernanţii reuşiseră să provoace în sânul populaţiei o aversiune puternică faţă de tot ce avea de-a face cu creştinismul. De fapt, scopul nedeclarat al acestor conferinţe era lupta contra creştinilor „neînregistraţi", dar se ajungea, în cele din urmă, la condamnarea tuturor creştinilor din Rusia.
Ura aţâţată de autorităţi dădea naştere adesea unor acte criminale. Ajutoare ale miliţiei ucideau credincioşi, însă nici organele de ordine, nici procuratura nu se sesizau şi nu declanşau anchete penale. Aceşti acoliţi ai poliţiei deveneau din ce în ce mai îndrăzneţi, nefiind niciodată traduşi în justiţie. Ei terorizau populaţia, comiteau furturi prin efracţie, violuri şi alte delicte. Victimele nu erau, în exclusivitate, creştini. Oare când aveau să-şi dea seama autorităţile de amploarea dezastrului pe care-1 iniţiaseră?
47
Mai devreme sau mai târziu, ura şi teroarea semănate de ei aveau să se întoarcă, asemenea unui bumerang, asupra celor ce le-au declanşat.
Spre a ajunge mai repede acasă, Vasili a luat-o pe o stradă îngustă. Era un drum mai direct. Deodată, i se păru că aude nişte gemete. Se opri şi trase cu urechea. Foarte aproape de el, un om gemea din greu.
— Cine-i acolo? întrebă Vasili.
Nici un răspuns. Scoase lanterna şi zări un om întins pe pământ, la câţiva metri de o fântână.
— O, Doamne! se tângui Vasili, un om rănit!
Oare căderea lui se datora unei beţii? Nicidecum. Un om beat nu se putea răni în felul acesta. Ce era de făcut? Vasili stinse lanterna şi încercă să ridice omul prăbuşit la pământ. Ar fi trebuit să cheme o ambulanţă. Fără să ştie bine de ce, Vasili decise să ducă rănitul la părinţii lui. L-a pus pe umeri. Omul era, în continuare, fără cunoştinţă.
Abia dacă făcuse vreo 200 m, şi Vasili auzi nişte voci în spatele lui:
— Unde-o fi, nenorocitul? Doar l-am lăsat lângă fântână.
Vasili făcu repede colţul străzii şi se opri. Trase cu urechea.
— Nu aprinde! Nu aprinde lanterna! porunci scurt o altă voce.
— Ce crezi? A dispărut!
— într-adevăr, este ceva care te scoate din sărite. Probabil că nu l-aţi bătut destul dacă a fost în stare să se ridice!
— Asta s-o crezi dumneata! L-am bătut de l-am lăsat în nesimţire. Priveşte acest lac de sânge. I-am dat ceva până a rezultat asta, ce crezi! Zarapkin ne-a spus să nu-1 ucidem, ci doar să-i administrăm o lecţie bună. Fără îndoială că l-a dus cineva la spital.
— Cred că ai dreptate. Trebuie să ne grăbim la spital. Zarapkin vrea să ştie cu precizie care este starea sănătăţii lui.
48
Cei doi bărbaţi s-au asigurat încă o dată că nu i-a reperat nimeni şi au dispărut în grabă. Vasili se ascunsese în spatele gardului unei case. Bine că rănitul nu a scos nici un geamăt, ceea ce ar fi dus la identificarea lui. Ştia acum că rănitul era o victimă a lui Zarapkin şi a campaniei de denigrare organizată de organele centrale de partid şi de stat.
Vasili porni spre domiciliul lui din str. Miciurin, nr. 12, cât putu de repede. Cum poarta era încuiată, a trebuit să sune. Deodată, se auzi sirena unei ambulanţe.
— Nu... nu vreau la spital, gemu rănitul.
— Stai liniştit, şopti Vasili.
— Cine-i? întrebă Tamara, sora lui Vasili.
— Eu sunt, Vasili. Stinge repede lumina. Ea se conformă imediat şi ieşi afară.
— Ce s-a întâmplat? întrebă Tamara.
— Nu pune întrebări, te rog! Tăcere! Vasili intră în casă şi zise sorei sale:
— Pregăteşte iute fotoliul-pat, te rog!

Apoi, Vasili îl întinse cu grijă pe rănit. Acesta era, în continuare, inconştient. începu să-1 dezbrace. Trupul lui era plin de sânge.
— Hai, Vasili, spune-mi odată despre ce este vorba! spuse Tamara în şoaptă.
— Nu ştiu nici eu. Vom vedea.
Şi începu să asculte bolnavul. Tamara puse apă la fiert. Deodată, necunoscutul deschise ochii:
— Eu sunt Saşa Nikitin, pastor al Bisericii Baptiste... Gemu şi-şi pierdu din nou cunoştinţa.
— Mare imbecil mai sunt! se autogratulă Vasili. începu să-i taie părul rănitului şi era cât pe ce să atingă rana cu foarfecele.
întâlnea, după atâţia ani un bun prieten din copilărie, dar în nişte împrejurări cu totul neobişnuite. Tresărise când a aflat identitatea necunoscutului.
— Du-te şi lasă-mă pe mine, îi zise Tamara şi-i smulse fratelui ei foarfecele. Apoi, degajă plaga cu multă abilitate şi o dezinfecta cu spirt medicinal.

— Cine crezi că 1-a adus într-un asemenea hal?
— Nişte bandiţi. Dar se pare că ei au acţionat la ordinul inspectoratului din Departamentul Cultelor, răspunse revoltat Vasili.
Tamara scutură din cap.
— Incredibil! Nu se poate una ca asta! Este oribil ce-mi spui tu.
Ea făcuse deja 5 semestre de medicină şi dobândise o anumită experienţă. îl pansa pe Saşa şi apoi îi făcu o injecţie. îi apropie de nas o sticluţă cu amoniac spre a-1 ajuta să-şi revină.
într-un târziu, Saşa deschise ochii de 2-3 ori.
— Vă rog frumos să le daţi de ştire părinţilor mei, şopti el cu greu.
Saşa uitase că ei plecaseră de acasă. Vasili răsfoi cartea de telefoane. Găsi numărul familiei Nikitin şi-1 formă imediat. Atunci, Saşa îşi aduse aminte că tatăl şi mama lui nu se aflau acasă.
— O, da, ei sunt plecaţi, spuse el cu jumătate de gură şi adormi din nou.
Tamara s-a aşezat lângă rănit şi i-a luat pulsul. Când era pe punctul să închidă telefonul, Vasili auzi o voce.
— Sunteţi mama lui Saşa Nikitin? o întrebă el.
— Da. S-a întâmplat ceva cu el? îl chestiona ea speriată. De câteva ceasuri îi aştept pe fiul şi pe soţul meu, şi ei nu mai vin. Nu ştiu care este cauza. *„J)acă politia secretă ascultă această convorbire!"* gândi imediat Vasili. El ştia că telefonul părinţilor lui era supravegheat.
— Aveam să-i comunic ceva, îi explică el mamei lui Saşa. Când se va întoarce, spuneţi-i să telefoneze la Zarapkin.
Şi puse receptorul în furcă.
— De ce ai procedat astfel? întrebă Tamara.
— Mi-e teamă că securitatea supraveghează convorbirile telefonice.
Apoi, Vasili începu să povestească cele petrecute în cursul zilei. Tamara îl asculta în tăcere, după care spuse zâmbind:

— Şi noi am fost sfătuite să participăm la aceste conferinţe, dar eu am cerut secretarului grupei Komsomol permisiunea de a rămâne acasă. Mă durea tare capul.
Tamarei nu-i plăcea să ia parte la aceste reuniuni, şi de fiecare dată găsea câte o scuză serioasă. Vasili, care ştia bine lucrul acesta, începu să râdă:
— Nu te-ai mai schimbat, draga mea surioară! Şi o sărută pe frunte. Apoi îi zise:
— Tu vei merge la familia Nikitin să le explici ce s-a întâmplat.
Tamara schiţă un gest de nemulţumire. Dar fratele ei insistă:
— Hai, dragă! Tu trebuie să mă ajuţi. Eu sunt convins că agenţii de miliţie supraveghează casa lor pentru a afla unde este Saşa. Şi nu mi-ar plăcea să fiu văzut acolo acum. Ia, deci, bicicleta şi du-te repede...
După câteva clipe, i se făcu frică. Cum avea să se descurce Tamara dacă ar fi oprit-o cineva şi i-ar fi cerut

o explicaţie despre ceea ce face acolo la acea oră? Dar Tamara îşi pusese deja haina.
— Strada Komsomolului, nr. 2, nu-i aşa? Prietenul meu stă la nr. 13.

CAPITOLUL 5

aşa nu ştia că părinţii lui aflaseră că partidul comunist ^declanşase o campanie de propagandă contra Bisericii. Ei şi-au întrerupt călătoria şi au făcut cale-ntoarsă. Mama lui Saşa rămăsese acasă, dar Andrei Nikitin s-a dus la reuniunea organizată în cartierul lor. El nu voia să se apere, ci doar să audă ce acuzaţii erau formulate la adresa lui şi a Bisericii sale. Stătea alături de sur-intendent şi discuta cu el în şoaptă. Fratele acesta făcuse parte dintr-o comunitate neînregistrată. Petrecuse 5 ani într-o închisoare şi, după ce a fost pus în libertate, s-a înscris într-o Biserică oficială. La scurt timp după asta, a fost numit surintendent.
— Oare se merită truda de a te apăra şi a încerca să faci dovada că nu eşti un duşman al regimului? între-bă Nikitin.
— Comitetul de propagandă, organ al partidului comunist, desfăşoară aceste acţiuni cu scopul de a „imuniza" populaţia contra „virusului-religie". Constituţia revizuită prevede libertatea religioasă, însă cu condiţia ca Biserica sa participe la edificarea societăţii comuniste, nu numai în LJRSS, dar pe întreg pământul. Asta înseamnă că noi trebuie să ne renegăm principiile dacă vrem să obţinem un statut legal. Ieri, Kurojedov mi-a telefonat ca să-mi spună că, în fiecare republică, ar putea fi înregistrate un număr de 10 Biserici. Dar el m-a avertizat, în termeni clari:
— Faceţi în aşa fel ca activitatea acestor Biserici să fie orientată spre comunism. Trebuie să vă instruiţi credin-

cioşii într-un spirit comunist. în caz contrar, într-o bună zi, vă vom închide toate Bisericile.
îmi venea să urlu. Dar nu ai ce le face, Andrei. Trebuie lăsaţi să-şi dea drumul. Cu toate acestea, noi trebuie să acţionăm aşa cum ne învaţă Sfânta Scriptură. Numai că, procedând astfel, ne vom confrunta cu din ce în ce mai multe probleme.
Surintendentul fu invitat să-i critice pe scizionişti. El s-a ridicat şi s-a mulţumit să spună doar atât:
— Cum aş putea face una ca asta? Ei sunt fraţii mei. Apoi, a ieşit din sală.
Bătrânul Lupa stătea lângă Andrei Nikitin. El era unul dintre prietenii săi. îl cunoştea şi pe Saşa, pentru că era membru al aceleiaşi Biserici. La un moment dat, bătrânul îi şopti vecinului său:
— Hai să plecăm, Andrei. Să-i lăsăm pe atei să-şi ţină unii altora discursurile lor absurde.
S-au îndreptat spre uşă. Alţi credincioşi au procedat la fel. Ei nu mai puteau suporta afronturile care li se aduceau.
— Ei, fasciştilor, unde plecaţi? strigă după ei unul dintre organizatori.
Nikitin se întoarse şi spuse liniştit:
— Legile sovietice interzic a se aduce atingere sentimentelor cetăţenilor, dar, după cum vedeţi bine, dragi prieteni, comuniştii nu respectă legea.
Pe primul şir de scaune, se afla un membru de partid. El părea foarte plictisit. Când a auzit cuvintele lui Nikitin, s-a repezit spre el şi, cu un scrâşnet de dinţi, a strigat:
— Dacă mai sufli o vorbă, te-am strangulat!
Nikitin şi prietenii săi şi-au văzut de drum fără să scoată o vorbă. Lupa i-a invitat la el acasă, spre a lua un ceai împreună.
El locuia într-un mare imobil din spaţiul căruia o bună parte era ocupată de Inspectoratul de Miliţie. La subsol, se găseau nişte celule unde erau ţinuţi cei arestaţi preventiv. La etajele I şi II, erau birourile magistraţilor de la secţia

criminalistică şi ale organelor aparţinând altor servicii. Celelalte apartamente erau rezervate familiilor miliţienilor. Bătrânul Lupa avea dreptul de a locui acolo, graţie protecţiei nepotului său care era maior şi se bucura de o bună reputaţie. Mergea vorba că era un om foarte corect şi conştiincios, aşa cum îi era numele (Lupa = lup), fiin-du-i şi caracterul: înainte de a lua o decizie, el cântărea toate detaliile. Rezultatele obţinute în activitatea lui de către acest ofiţer superior făcea ca oficialităţile să treacă cu vederea pe bunicul lui. Acesta petrecuse mulţi ani în închisoare, dar, într-un târziu, a fost reabilitat. Avea un fiu care obţinuse chiar titlul de „Erou al Uniunii Sovietice".

Bătrânul Lupa avea de suferit mai ales din pricină că nu prea-şi ţinea gura. El glumea mult, în special în materie de politică. După terminarea celui de al doilea război mondial, întorcându-se acasă, el a spus cuiva un banc despre Stalin şi relaţiile lui cu al 3-lea Reich. Iată-1:
— După semnarea pactului de neagresiune, un membru al guvernului sovietic a afirmat: *„JVu-i vorba de o căsătorie din dragoste, ci de una de interes!"* la care o profesoară evreică ar fi răspuns: *„JDa, dar din unirea aceasta, au rezultat nişte copii!"* Gluma aceasta 1-a costat pe Lupa 25 de ani de temniţă. Guvernanţii uitaseră că el fusese un ostaş exemplar la Stalingrad şi la Berlin. La 3 ani după înfrângerea Germaniei hitleriste, cei ce fuseseră decoraţi cu ordine şi medalii credeau că-1 puteau critica deschis pe Stalin şi considerau un drept al lor să glumească pe seama lui!
Când Lupa a ajuns în puşcărie, soţia sa a introdus acţiune de divorţ. Cine-i putea garanta că soţul ei avea să mai iasă vreodată din închisoare? Dar şi dacă ar fi ieşit, care femeie ar mai fi trăit fericită lângă un *„duşman al poporului"? Şi* unde să mai pui că Lupa devenise şi creştin!
Odată, fiind pus în faţa biroului organizaţiei de bază a partidului comunist, a fost întrebat:
— De ce crezi dumneata în Dumnezeu?
54
— Dacă Dumnezeu nu ar fi dat poporului sovietic puterea necesară pentru a suporta jugul impus de dumneavoastră, cine credeţi că v-ar mai respecta azi?
în urma acestei replici, a fost expulzat din partid, dar cum lucrurile s-au petrecut în perioada destalinizării, nu l-au urmărit în justiţie.
Când Lupa şi-a exprimat dorinţa de a-1 urma pe Nikitin în clandestinitate, acesta i-a spus:
— Dragă frate, te sfătuiesc să rămâi membrul Bisericii ofiqale. Nu aş vrea ca membrii comunităţii mele să întâmpine greutăţi din pricina limbii dumitale prea lungi.
însă ei au rămas buni prieteni.
Bătrânul Lupa se mai gândea la fosta lui soţie. Ar fi dorit să se împace cu aceasta. După pronunţarea divorţului, ea nu a întârziat să se căsătorească. între timp, devenise văduvă şi locuia la Moscova. Al doilea soţ, un ofiţer în armata sovietică, murise într-un accident de circulaţie. Lupa i-a propus să se întoarcă la el, asigurând-o că o iubea în continuare şi că nu-i purta pic de ranchiună. Dar ea nu a fost de acord. A trăi cu un baptist nu a tentat-o deloc. în plus, nu voia să-şi piardă pensia avută după soţul decedat.
Apartamentul lui Lupa era destul de spaţios pentru vremea aceea. Avea un dormitor uriaş care servea, de asemenea, ca birou, la care se adăuga o imensă bucătărie unde Lupa îşi primea invitaţii. Instalase acolo un fotoliu-pat şi o masă rotundă stil, din sec. XIX, pe care miliţia o con-fiscase în urmă cu 20 de ani. Un vechi ofiţer de miliţie i-o făcuse cadou maiorului Lupa iar acesta, la rândul lui, a trecut-o bunicului său, zicând:
— Ia-o dumneata, căci nu ştiu ce să fac cu ea! Bătrânul Lupa era foarte mulţumit: bucătăria lui semăna cu biroul unui funcţionar.
într-o zi, el i-a dat o mână de ajutor acelui ofiţer în amenajarea biroului. Pe când ţintuia o bucată de stofă roşie pe un fotoliu, el a făcut următoarea remarcă:
— Ce bine s-ar potrivi stofa aceasta cu masa mea! Ofiţerul a ordonat imediat unui soldat:
55
— Dă-i bătrânului pânza de care are nevoie!
Şi în curând aceasta împodobea masa rotundă din bucătăria lui Lupa.
Apartamentul lui mai dispunea de o debara, o cămară care nu avea nici o fereastră. Aceasta era foarte practică pentru depozitarea de Biblii, Noi Testamente şi alte cărţi religioase provenite din străinătate. El le distribuia altor creştini, şi lucrătorii de miliţie ajutau la transportul pachetelor, evident fără a le cunoaşte conţinutul.
întâlnirile conducătorilor baptişti se desfăşurau, de obicei, în apartamentul lui Lupa. Acolo se tranşau problemele cele mai importante, ca, de exemplu, în cazul de faţă. Iată-i adunaţi la o ceaşcă de ceai, discutând despre conferinţele organizate de comunişti. Andrei Nikitin tocmai începuse să descrie activitatea editurii clandestine *„Creştinul",* când se auzi sunând telefonul. Lupa ridică receptorul:
— Alo!... Ah, tu eşti, scumpul meu nepot?... Bine... Am înţeles... La revedere.
Bătrânul era bulversat.

— într-adevăr, este ridicul, spuse el întorcându-se spre Andrei. Auzi că tu l-ai fi snopit în bătaie pe fiul tău. Miliţia se deplasează la faţa locului.
Cei prezenţi s-au uitat unul la altul, înmărmuriţi. Nikitin, foarte palid, zise:
— Ni s-a jucat o fentă teribilă. Tatăl şi fiul sunt membri a două Biserici diferite, aflate în relaţii oarecum tensionate, în prezent, se încearcă a se da de înţeles că ar fi vorba chiar de o adevărată luptă între ele. Sper ca Saşa să nu se afle într-o situaţie prea gravă.
Tăcu şi căzu pe gânduri. Prietenii lui nu ştiau ce să facă. în cele din urmă, Nikitin îşi recapătă stăpânirea de sine şi zise:
— Scuzaţi-mă, fraţii mei. Eu trebuie să mă duc acasă. Nataşa, cu siguranţă, este foarte îngrijorată. Rugaţi-vă pentru noi!
Se ridică şi, luându-şi rămas bun de la fraţii săi, porni spre casă.

Nataşa, galbenă de spaimă, urmărea forfota lucrătorilor de miliţie descinşi în casa ei. Când îşi zări soţul, întâi surâse, apoi gândi: *„Poate îl văd pentru ultima dată. Cine ştie!"*
— Iată-1, în sfârşit! strigă Zarapkin când Nikitin deschise uşa. Unde ţi-i băiatul?
Andrei nu-i răspunse, ci îşi îmbrăţişa soţia. Mai târziu, el scria unui prieten creştin: *„în clipa aceea, m-am simţit peste măsură de împovărat. Oricât m-aş fi străduit, nu aveam cum să le dovedesc acestor atei că acţiunea lor era curată nebunie. Am rămas locului, fără să scot un cuvânt. Tot cea am reuşit să spun a fost: Dumnezeu să vă ierte!"*
Zarapkin s-a arătat foarte suspicios. El credea că Nikitin aflase ceva despre Saşa, de vreme ce zisese: *„Dumnezeu să vă ierte!"* Se înşela, desigur. Nikitin făcea doar nişte presupuneri. El ştia că pastorii Bisericilor înregistrate erau uneori maltrataţi de bandiţi care operau la indicaţia KGB-ului şi se gândea că ceva asemănător putuse să i se întâmple acum lui Saşa.
Deodată, un miliţian zări silueta unei femei care încercase să privească din exterior printr-o fereastră rămasă deschisă. El ieşi în grabă în curte şi o soma numaidecât: *„Stai, că trag!"* Dar fusese prea târziu. Femeia dispăruse în întunericul nopţii. Miliţianul trase o înjurătură şi intră din nou în casă. Se izbi în Zarapkin care ţipă nervos la el:
— Nu ai prins-o?
— Nu, nici nu i-am putut reţine înfăţişarea.
— Imbecilule! răcni Zarapkin.
— Sper că remarca dumneavoastră nu s-a adresat subalternului meu! zise maiorul Lupa cu un accent de indispoziţie în glas.
Apoi, lăsându-1 în pace pe Zarapkin, se întoarse către Nikitin:
— Potrivit depoziţiilor unor martori, Saşa Nikitin ar fi primit nişte lovituri foarte violente. A fost lăsat în stradă, în toiul nopţii, fără cunoştinţă. El se întorcea de la o adunare unde baptiştii scizionişti ar fi fost foarte aspru criticaţi. Două persoane au afirmat că Andrei Nikitin era

unul dintre agresori. înainte de sosirea organelor de miliţie şi a unei ambulanţe, răufăcătorii şi victima au dispărut de la faţa locului.
Soţii Nikitin au ascultat aceste acuzaţii fără a reacţiona în vreun fel. Apoi, mama lui Saşa a izbucnit în lacrimi. Iniţial, Andrei Nikitin nu ştiu ce să spună.
Obosit, Vasili adormi de-a binelea pe fotoliul pe care se aşezase, astfel că nici nu a sesizat intrarea Tamarei. Ea 1-a trezit abia după ce i-a pregătit patul:
— Hai, Vasili dragă! Du-te şi aşază-te în pat!
A trebuit să-1 scuture cu putere. Ridicându-se cu greu, el a murmurat:
— Vai, ce obosit sunt! Ai reuşit să iei legătura cu părinţii lui Saşa?
— Nu, miliţia percheziţionează casa, spuse Tamara, uitându-se la Saşa care continua să doarmă.
— Când se va trezi, va trebui să-i mai fac o injecţie, însă nu-1 vom putea lăsa în camera aceasta. Ar putea intra cineva şi l-ar vedea în starea asta. Trebuie mutat în patul meu şi voi dormi eu aici, explică Tamara.
— Unde sunt părinţii noştri? întrebă Vasili.
— Tata a plecat într-o călătorie de afaceri. Cred că s-a dus la Şceliabinsk. S-a întâmplat ceva dubios la

institut. Silici, inginerul şef al Centrului de cercetări, a luat legătura cu Saharov şi ar dori să emigreze în Israel. Ştii că el este evreu. Dar cererea sa a fost mereu respinsă. KGB-ul a deschis o anchetă. Autorităţilor li-e teamă să-i aprobe plecarea din pricină că el ar cunoaşte prea multe lucruri despre industria noastră nucleară. însă tăticu crede că aceste aşa-numite secrete sunt deja de multă vreme cunoscute Occidentului. De câtva timp încoace, tatei i se fac tot mai multe greutăţi la serviciu, întrucât el i-a luat apărarea lui Silici.
— Ar trebui să nu se mai amestece şi el în această problemă, dacă vrea să mai rămână în institut.

— Acelaşi lucru i l-am spus şi eu. Odată a venit acasă foarte frământat şi mi-a zis: *„închipuieşte-ţi, fata mea, că mi s-a cerut să intru în partid".* I-am răspuns: *„Şi ce te-ar împiedica s-o faci? în definitiv, tu eşti, în primul rând, om de ştiinţă, nu comunist".* în seara aceea, a băut mai mult ca de obicei şi începuse să cânte la masă cântecul: *„O, micile mele griji"...* îţi dai seama, Vasili? Câteva zile mai târziu, s-a întors acasă foarte neliniştit. Era apăsat de un sentiment de vinovăţie: *„Să ştii, draga mea, că m-am făcut comunist!"* Şi lacrimile îi brăzdau amândoi obrajii. L-am întrebat imediat: *‚JDarde ce plângi, tăticule?"*Mi-a răspuns: *„Cum să nu plâng, copila mea? Eu sunt doctor în ştiinţă. Nu este de ajuns? Ce nevoie aveam eu să ader la un partid?"* Şi a adăugat în şoaptă: *‚JEste o şmecherie bine calculată".* Nu mi-am dat atunci seama ce voia să spună cu asta, şi l-am întrebat: *‚JDar, tăticule, oare nu ai fi acceptat să devii membrul partidului naţional-socialist dacă ţi-ar fi fost în joc postul?"* Cum crezi că a reacţionat la întrebarea mea? M-a trimis dracului, ţipând aşa cum nu l-am auzit niciodată. M-am retras în camera mea, ofensată. După vreun ceas, a venit să-şi ceară scuze. Era, cu adevărat, foarte chinuit de gânduri. Toată seara aceea m-am străduit să-1 reconfortez.
Uneori, când nu-şi găsea carnetul de partid, mă întreba: *‚JVu ştii unde este cartela mea de pâine?"* Odată, s-a exprimat la institut cu privire la carnetul roşu, numindu-1 *„tichetele de pâine".* Secretara de organizaţie i-a făcut o morală straşnică. Aşa că tăticu este acolo, nici mai mult nici mai puţin decât o persoană tolerată!
Tamara s-a îndreptat către Saşa:
— încă doarme. îmi vine greu să-1 trezesc.
S-a aşezat pe scaun şi a început să-1 privească cu atenţie:
— Ce bărbat frumos! Seamănă atât de mult cu mama lui! Vasili îi replică râzând:
— Cineva spunea odată că Nataşa Nikitin nu ar fi adevărata sa mamă.
— Crezi că are vreo importanţă? răspunse Tamara ridicând din umeri.

L

— Dar, Tamara, nu mi-ai spus nimic despre mama.
— N-a trecut pe la tine cu prietenul ei? întrebă fata mirată.
— De ce ar face-o?
— A, ea şi noul ei prieten intenţionau să se ducă într-o staţiune balneară. Cu acest prilej, voiau să treacă pe la tine. Mama ardea de nerăbdare să ţi-1 prezinte pe amantul ei.
— Iarăşi şi-a schimbat prietenul! zise Vasili dezgustat. Nu înţeleg cum mai poate tăticu s-o suporte astfel. De ce nu-i dă drumul odată? Oare toate actriţele sunt ca mama noastră?
— Nu mai vorbi aşa, scumpul meu pastor! Uite că Saşa îşi mişcă sprâncenele! Noul ei prieten lucrează la comitetul central al partidului comunist. îţi dai seama? Este un tânăr carierist, cam de vârsta ta. Tatăl lui este consilier ministerial. Ce să-ţi spun? Este înnebunit după mămica, iar ea este şi mai îndrăgostită de el. Nu trebuie să-1 judeci pe tăticu. El o iubeşte pe mămica, şi de aceea îi tolerează toate escapadele sale.

Câteodată, m-am gândit că el nu-i în stare să trăiască cu o femeie, din pricina activităţii sale în industria nucleară. Ştii ce vreau să spun! Tocmai de aceea se arată el atât de indulgent.
— Bine, Tamara, dar mama are deja 55 de ani! izbucni indignat Vasili.
— Tu nu înţelegi nimic din toate acestea. Ar trebui să fii mai rezervat în a juca rolul unui *„diwcteur de conscience".*
Hai, ajută-mă, te rog! îl vom transporta în camera mea. Apoi ne vom duce şi noi la culcare. Cred că ar fi cazul. Se apropie zorile. Astăzi, îmi va fi foarte greu să nu aţipesc în timpul cursurilor magistrale.
Când ei l-au ridicat pe Saşa, acesta şi-a deschis ochii. A dat să se ridice în picioare, dar nu a reuşit şi a scos un geamăt de durere.
— Stai liniştit, micul meu erou, ganguri Tamara. Apoi, ea 1-a luat de mâini iar Vasili de picioare şi l-au instalat în camera Tamarei. S-au dus şi ei la culcare, adormind în scurt timp. Cât despre Saşa, el a rămas treaz până dimineaţa, muncit de gânduri

CAPITOLUL 6

asili nu reuşi s-o întâlnească pe Irina înainte de pleqarea sa. La câteva zile după incidentul cu Koslov, ea plecase la bunicul ei. Acesta îi scrisese: *„îmi fac griji din pricina ta, scumpa mea nepoată. Caută să vii cât mai curând posibil".*
Scrisoarea sosise tocmai la momentul oportun. Irina i-o citi tatălui ei şi luă iute decizia de a se muta la bunicul. Sokolov intenţiona să se ocupe personal de demisia fiicei sale şi să ceară transferul ei la Minsk. Irina îi scrisese lui Vasili spre a-1 informa că nu se vor putea revedea timp de câteva săptămâni.
Ea nu mergea prea des la bunicul său. în primul rând, din pricină că avea întotdeauna foarte mult de lucru. în al doilea rând, din pricină că tatăl ei nu privea cu ochi buni vizitele respective. El se temea că bătrânul i-ar fi putut dezvălui Irinei faimosul secret al familiei. însă date fiind circumstanţele actuale, cea mai bună soluţie era s-o trimită pe Irina la bunicul ei.
Foarte mândru de nepoata sa, el o prezenta radios tuturor cunoscuţilor lui. O ducea aproape zilnic la plajă. Ajuns acolo, o lua în braţe şi încerca s-o arunce în apă. Dar cum el avea deja 90 de ani, era prea slab pentru o treabă ca asta. Şi atunci, cădeau amândoi în apă. Cu hainele ude, dar cu inimile pline de bucurie, se întorceau acasă, unde bătrâna Pelaga îi întâmpina nemulţumită, murmurând printre dinţi.

Circula zvonul că bătrânul nu. avea, într-adevăr, 90 de ani, ci voia doar să se umfle în pene, dându-se mai bătrân decât era în realitate. Vladimir Sokolov zâmbea la auzul unor asemenea supoziţii. El curta toate doamnele bătrâne pe care le cunoştea. Nu-1 deranja că Pelaga îi administra după aceea o straşnică săpuneală. Ea era cu cel puţin 30 de ani mai tânără decât soţul ei, dar această diferenţă de vârstă nu se remarca cu uşurinţă. Era a cincea soţie a lui Vladimir Sokolov. El le supravieţuise celorlalte 4 şi s-a înţeles bine cu fiecare dintre tovarăşele sale de viaţă. Bunicul îi zicea câteodată nepoatei sale:
— Dumnezeu mi-a dat o viaţă lungă şi o sănătate de fier ca să le pot face fericite pe rusoaice. De pe urma războiului, după cum vezi, au rămas prea "multe femei văduve, şi trebuie să se ocupe cineva şi de ele!
Irina, fată foarte serioasă, nu agrea deloc asemenea glume.
Seara, Sokolov obişnuia să-şi depene amintirile. Vorbea, mai ales, despre timpul când lucrase împreună cu Pavlov pe care-1 considera maestrul său şi îl califica drept *un „savant intransigent".* •
Bunicul Irinei se specializase în fiziologie, dar cum nu făcuse nişte descoperiri extraordinare, în cursul vieţii sale, el rămase candidat în medicină.
El povestea că Pavlov fusese un creştin exemplar, un savant evlavios al sec. XX. Sokolov compara poziţia lui Pavlov cu aceea a unora dintre noii conducători ai Bisericii, şi zicea pe un ton dispreţuitor:
— Aceste marionete ale comunismului ateu şi utopic nu mai aplică învăţătura lui Cristos. Ei L-au denunţat şi L-au vândut încă o dată pe 30 de arginţi.
Irina cunoştea bine toate aceste lucruri. Bătrânului i-ar fi plăcut mult să poată aborda cu nepoata lui o altă temă care-i stătea adânc pe inimă, dar fiul lui reuşise să-i smulgă promisiunea că nu-i va vorbi niciodată despre asta. Şi Vladimir Sokolov era un om de cuvânt. însă

de fiecare dată când o revedea pe Irina, el se ducea cu gândul la o veche istorie. Ca şi de data aceasta.
— Te-aş ruga să mă laşi singur cu gândurile mele, câteva clipe, Irina. Poţi merge să înoţi, dacă-ţi face

plăcere.
Fata acceptă bucuroasă propunerea bunicului.
— Dar ai grijă să nu sforăi atât de tare încât să ridici nişte valuri prea mari, îi strigă Irina râzând.
Şi cât ai clipi din ochi, se f&cu nevăzută.
Irina! Deci ce se întâmplase cu fata asta? Spre a putea gândi liniştit, bătrânul se întinse la umbra unui copac şi se lăsă captivat de *„vechea istorie".*
— Dumneata eşti Vladimir Sokolov? îl întrebă căpitanul Volin.
Apoi se bâlbâi:
— Nu prea ştiu... cum... să încep...
Şi tăcu molcom. Sokolov avu nişte presimţiri sumbre şi îl încolţi pe Volin:
— Hai, dă-ţi drumul, odată, mutule! Ţi-a pierit graiul? Ia spune: s-a întâmplat ceva cu Iuri?
Volin era unul dintre cei mai buni prieteni ai fiului său. Amândoi făceau contraspionaj. Volin începu ca o mitralieră:
— A fost arestată logodnica fiului dumneavoastră. La fel şi părinţii săi. Iuri a căzut în dizgraţia superiorilor şi a fost trimis pe front.
Odată spuse acestea, Volin o luă la sănătoasa, fără măcar să-şi fi luat rămas bun de la interlocutorul său. Vladimir Sokolov tocmai îşi înmormântase a doua soţie. Războiul era în toi. El trăia retras, pe o străduţă liniştită din Moscova, şi lucra la institut. Ar fi vrut să-1 ajungă pe Volin şi să-i pună câteva întrebări: *Iuri se logodise? De ce fusese arestată acea familie? De ce l-au'descalificat pe Iuri?* Dar el nu putu alerga. Se simţea ţintuit locului. Căzu pe gânduri.
Motanul său, adus din Siberia, i se căţărase pe genunchi şi-şi freca mustăţile de bărbia sa. Asta îl făcu să renunţe la gândurile sale. Strânse motanul la piept. Apoi,

îi dădu un telefon directorului său. îi istorisi cele întâmplate şi îi ceru un sfat.
Profesorii de la institut trăiau sub imperiul unei frici permanente de a fi arestaţi, dintr-un moment în altul, pentru te miri ce motiv. Cu prilejul epurărilor din anii 1937-1939, cu toţii au avut de întâmpinat o seamă de greutăţi. Mulţi au fost eliberaţi din funcţie la începutul războiului, iar majoritatea s-ar fi bucurat să fie trimişi pe front spre a scăpa de presiunea psihologică sub care se aflau. Dar comisiile de încorporare nu se grăbeau şi deseori respingeau cererile unor voluntari. Ele îi plasau pe oamenii de ştiinţă în centrele de cercetare sau în instituţiile universitare. Acolo, savanţii respectivi puteau uza de cunoştinţele lor, dar nimeni nu putea să le promită că nu vor fi din nou arestaţi. Era suficientă comiterea unei greşeli minore. Sokolov avu o şansă: directorul institului îi era prieten şi, în plus, acesta avea un frate care ocupa un post foarte important în KGB.
— Vladimir, voi căuta să-mi formez o imagine mai clară a lucrurilor şi apoi voi încerca să mă fac util fiului tău, fu răspunsul directorului.
Cu câteva luni înainte, el îl ajutase pe Borisov, conducătorul unei mari întreprinderi din Leningrad, care fusese condamnat la moarte. Datorită intervenţiei sale, pedeapsa capitală a fost comutată în *„descalificare".*
Iuri îi ceruse tatălui său să mijlocească pe lângă director pentru Borisov. Iar acum, Sokolov însuşi avea nevoie de ajutor. Se auzi telefonul. Era directorul. Voia să-i transmită primele informaţii dobândite.
— Iuri a căzut în dizgraţie tocmai pentru că se îndrăgostise de fiica acestui Borisov, omul pe care-1 salvaserăm noi. Ea se numeşte Nataşa. După ce au ascultat o predică, Borisov şi familia lui s-au convertit la creştinism. După aceea, Borisov a restituit carnetul de partid şi, o zi mai târziu, a fost arestat, împreună cu familia, fiind pasibili de o pedeapsă constând din 10 ani de închisoare.

— Bine, dar ce are de-a face toată povestea aceasta cu Iuri al meu? întrebă Sokolov nedumerit.
— Se pare că el se logodise cu Nataşa. De altfel, ea aşteaptă un copil de la el. Deşi însărcinată, femeia nu a beneficiat de nici o clemenţă. Şi fiul tău nu ştie nimic din toate acestea. El a fost imediat trimis pe front, pentru că *„a intrat în legătură cu duşmanii poporului".*
— Dar cum s-a cunoscut el cu famila Borisov care locuia la Kuibâşev? în ultimul timp, Iuri a locuit la Leningrad.

— Despre acest aspect, nu am acum informaţii. Singurul lucru important pentru moment este salvarea copilului fiului tău.
Despre problema aceasta, cei 2 prieteni au discutat îndelung. Sokolov nu putu să doarmă toată noaptea.
O lună mai târziu, el primi o scrisoare. S-a gândit mai întâi la Iuri, dar nu era scrisul lui. în plus, nici nu era trecut numele expeditorului. Sokolov începu să citească:
„Dragă bunicule Vladimir,
Dumneavoastră sunteţi tatăl lui Iuri. El mi-a vorbit mult despre dumneavoastră, cel pe care-1 numea simplu: «bunicul Vladimir». Eu nu am încetat niciodată şă-1 iubesc pe fiul dumneavoastră. A, dar nu ştiţi cine sunt! într-adevăr, eu sunt fiica lui Borisov care, datorită dumneavoastră, a scăpat de la moarte. Nu ştiaţi că eu m-am logodit cu fiul dumneavoastră la Leningrad. După aceea, noi ne-am întâlnit, din când în când, la Kuibâşev, când Iuri trebuia să se întoarcă la locul său de muncă din Leningrad. Con-simţiserăm să ne căsătorim înainte de terminarea războiului.
într-o zi însă, a intervenit în viaţa mea o împrejurare total neprevăzută: m-am întors la Dumnezeu. Dar, vă rog, nu rupefi scrisoarea mea, ci ascultaţi-mă până la capăt. Eu am făcut studii de filozofie. Am citit foarte mult, de la Marx până la gânditorii greci. Doream să ştiu de unde venea răul şi de ce societatea era incapabilă să-1 înlăture. Care era explicaţia războaielor şi a urii dintre oameni? Ei

bine, nu găsisem răspunsurile care să mă satisfacă la toate aceste întrebări. într-o seară, tatăl meu şi cu mine, am ieşit la o plimbare şi, cu totul întâmplător, am observat o biserică. Era deschisă. Am intrat şi noi. Câteva persoane în vârstă ascultau predica unui tânăr îmbrăcat în uniformă militară. El fusese rănit pe front şi l-au trimis acasă. După cum ştiţi, în timpul războiului, Stalin a aprobat redeschiderea unor lăcaşuri de cult. Nimeni nu remarcase intrarea noastră. Tânărul tocmai vorbea de Sf. Augustin, un autor care mă fascina. în opinia lui, răul se transmite ereditar. Chiar de la naşterea noastră, răul este, în germene, în fiinţa noastră. Asta ne face să fim invidioşi şi egoişti. Păcatul originar este factorul care generează războaiele, mizeria, sărăcia, exploatarea. Numai Isus Cristos ne poate ajuta să învingem răul. Cam acesta a fost, în esenţă, mesajul tânărului predicator. Se putea constata uşor că el vorbea foarte sincer, din prisosul inimii sale. Probabil că reflectase la toate problemele acestea când se aflase pe front. Tatăl meu şi cu mine am ieşit din sală înainte de terminarea slujbei, căci eu trebuia să merg la serviciu la spital. După aceea, am căutat să iau cu împrumut scrierile Sf. Augustin pe care mi le-a oferit un preot ortodox. Predica pe care o auzisem ne preocupa, deopotrivă, pe tata şi pe mine. Am sfârşit prin a ne converti cu toţii la creştinism. Eu am restituit carnetul de comsomo-list, iar tata actele de partid. Am fost taxaţi de-atunci ca «duşmani ai poporului» şi am fost condamnaţi la 10 ani de închisoare. Aş G dorit nespus de mult să-1 mai fi putut vedea o dată pe furi, dar a fost imposibil. L-aş ruga să mă ierte pentru toate dificultăţile care au venit peste el din pricina mea. Dar, pe lângă toate acestea, scumpule bunic Vladimir, aş vrea să vă mai informez că aştept un copil de la furi. Din nefericire, Hui dumneavoastră nu ştie nimic despre asta. Sunt însărcinată de 4 luni. Sănătatea mea este fragilă şi tare mi-i teamă să nu pierd sarcina. La o lună după ultima noastră întâlnire, eu m-am întors la Dumnezeu. Vă rog frumos să-i spuneţi lui furi că eu îl iubesc foarte mult. Sărut mâna, bunicule Vladimir! Am să vă arunc scri-

soarea aceasta printr-un geam al camionului care ne duce în lagăr, căci eu nu am dreptul la corespondenţă. Adio. Nataşa".
Da, aceasta era povestea de dragoste a lui Iuri. Vladimir Sokolov nu mai avea informaţii referitoare la fiul lui. Probabil că el se afla undeva pe front. Sau, cine ştie, poate că fusese împuşcat!
Directorul institutului şi prietenul lui, Sokolov, au făcut planuri pentru salvarea copilului care urma să vină pe lume. Ei au aflat în ce lagăr de muncă îşi ispăşea Nataşa pedeapsa. Apoi, au luat legătura cu responsabilul lagărului şi l-au convins să nu o constrângă pe viitoarea mamă la munci grele. Când i s-a împlinit vremea, aceasta a născut o fetiţă la infirmieria închisorii. Sokolov şi directorul lui au plecat să caute copilul în Siberia. Bunicul nu voia s-o lase pe fetiţă să moară într-un lagăr de muncă. Şi de Nataşa îi era milă, desigur, dar nu a căutat să facă toate eforturile pentru a obţine eliberarea ei. Aşa că i s-a spus tinerei mame că fiica ei murise. Sokolov o pierdu din vedere pe Nataşa şi se consacră educaţiei nepoatei

sale. A trebuit să-i angajeze o guvernantă. Şi a găsit o femeie gentilă, care îşi pierduse soţul în război, fără să fi avut vreun copil împreună. Astfel, ea s-a legat sufleteşte de nepoata lui Sokolov şi a manifestat o afecţiune deosebită faţă de ea.

Până la sfârşitul războiului, Sokolov nu a primit nici o veste de la fiul lui şi când, într-o bună zi, către Crăciunul anului 1947, acesta îşi făcu apariţia, tatăl lui nu-1 mai recunoscu. Iuri, bărbat în toată puterea cuvântului, cu o barbă respectabilă, stătea dârz în mijlocul salonului şi zicea: *„Chiar aşa, tată, nu mă mai recunoşti?"* Şi se aruncă pe grumazul lui Vladimir care nu-şi mai putu reţine lacrimile.

— Bunicule, tu mi-ai spus că bărbaţii nu plâng... şi acum, iată că tu însuţi plângi! zise o copilită care privea curioasă spre noul venit.

— Cine este? întrebă Iuri.

— Fiică-ta!

67

Copila sări de pe scaun, dădu ocol împrejurul lui Iuri şi-1 privi din toate părţile, cu multă atenţie. Apoi protestă:

— Nu-i adevărat! Tăticul meu nu are barbă.

Apoi, alergând în camera sa, se întoarse cu o fotografie a lui Iuri. Se uita când la poză, când la Iuri, clătina din cap, gândea cu voce tare.

Vladimir îl invită^ pe Iuri să ia loc pe divan şi i-o prezentă pe Lilia, cea de a treia soţie a sa şi fostă guvernantă. Apoi, Sokolov se duse să caute scrisoarea Nataşei şi i-o întinse lui Iuri. Palid la faţă, el începu s-o citească. Uneori, îşi ridica fruntea şi privea fetiţa. în cele din urmă, 1-a întrebat pe tatăl lui:

— Dar ea unde este? —- S-a măritat.

Iuri se întoarse către copilă şi-i spuse:

— Eu nu semăn cu fotografia tatălui tău, nu-i aşa? Fetiţa făcu câţiva paşi înapoi şi răspunse:

— Nu! Tăticul meu nu are mustaţă, nici barbă. Şi apoi, el este ofiţer. Tu nu eşti decât un simplu soldat!

Iuri izbucni în râs. O luă pe fiică-sa în braţe şi preciza:

— Mă duc imediat să mă rad şi apoi vei vedea că eu sunt tăticul tău.

în seara aceea, tatăl şi fiul au stat de vorbă până târziu. Au evocat trecutul şi au făcut împreună planuri de viitor. De atunci, ei nu au mai discutat niciodată despre Nataşa.

Iuri ar fi vrut să lucreze din nou pentru KGB, dar tatăl lui s-a opus categoric acestui proiect. După multă stăruinţă, a reuşit să-1 înduplece să-şi schimbe profesia şi să se apuce din nou de studiu. Iuri nu a avut de ales şi a trebuit să cedeze. în perioada care a urmat, el îi consacra fetiţei tot timpul său liber. Cei doi au ajuns să se înţeleagă atât de bine încât, la un moment dat, bunicul deveni gelos. El ţinea mai mult la nepoţică decât la propriul lui fiu şi susţinea că nu va putea supravieţui momentului când se va produce o eventuală despărţire între bunic şi nepoată.

Iuri făcu studii de medicină. Deseori, îşi lua fata cu el. Studenţii o răsfăţau care mai de care. Sokolov şi nevasta

68

lui îl sfătuiau mereu pe Iuri să se căsătorească, dar el se opunea categoric. într-o zi, fu atât de nervos după ce s-a luat iarăşi în discuţie problema însurătoarei sale, încât îşi pierdu controlul şi ţipă ca un ieşit din minţi:

— Lăsaţi-mă în pace! Eu nu voi trăi niciodată cu o a doua femeie!

Bătrânul Sokolov trebui să-şi schimbe locul, trăgân-du-se mai la umbră. Era un soare de plumb.

După aceea, micuţa începu să pună întrebări cu privire la mama sa. A trebuit să treacă destulă vreme până când a încetat cu întrebările acestea, înţelegând că ele nu mai aveau -aici un rost.

Sokolov simţi nişte picături de apă căzându-i pe faţă. Ridică ochii şi o văzu pe Irina. Ea deja se schimbase şi acum îşi storcea costumul de baie deasupra capului bunicului.

— Dar ce ţi-a venit, Irina? Fugi de aici! strigă el.

Vremea când bunicul îşi permitea să se joace cu nepoţica trecuse de mult.

Fata îl ajută să se ridice, şi cei doi o porniră spre casă. A doua zi, Irina urma să plece la Minsk, unde i se găsise un nou post.

Iuri Sokolov nu putu accepta să trăiască despărţit de fiică-sa şi încerca să facă rost de un apartament la

Minsk. Provizoriu, urmau să locuiască la Serov, un văr al său, care le-a oferit bucuros ospitalitate, dispunând de o casă mare şi frumoasă, pe malul Pticiului. Era suficient loc pentru Sokolov şi fiica sa. Irina avea să trăiască într-o familie, şi contactul cu nişte copii îi făcea foarte bine. Avea prilej să joace tenis, să se scalde în râu, să vâslească... Dar Sokolov i-a recomandat să fie foarte prudentă. Serov avea o importantă funcţie în KGB, ceea ce lăsa să se
69
presupună că toate convorbirile telefonice îi erau ascultate. Serov se afla mai tot timpul în diverse călătorii de afaceri, astfel că familia sa îl vedea destul de rar. Aproape că se rnitea spune, fără exagerare, că Irina şi tatăl ei nu aveau nici o relaţie cu Serov.

Irina lucra acum într-un institut de cercetări. A trebuit să renunţe la teza de doctorat. Tatăl ei era medic într-o policlinică.

Irina se străduia să tragă vălul uitării peste incidentul cu Koslov.

CAPITOLUL 7

GB-ul nu deţinea nici o probă compromiţătoare contra lui Saşa. Se încercase doar intimidarea tatălui lui prin prezentarea unor false documente. Saşa încă nu-şi revenise pe deplin după bătaia cumplită pe care o suferise. Era încă destul de slăbit. Andrei Nikitin se afla din nou în închisoare. I se prezentase, în culori foarte sumbre, starea lui Saşa, în speranţa că el va ceda asupra tuturor punctelor aflate în discuţie, spre a evita arestarea fiului său.

Bătrânii Bisericii l-au sfătuit pe Saşa să renunţe, pentru câteva luni, la activitatea sa pastorală şi să petreacă un timp de odihnă pe litoralul Mării Negre. Un creştin american le-a dat 1 000 de ruble din partea unei misiuni, şi bătrânii au decis să plătească cu banii aceştia convalescenţa lui Saşa.

Irina primise informaţii despre el prin Vasili cu care avea legături mai strânse, deoarece ei pregăteau împreună dialogul care ar fi urmat să se iniţieze între creştini şi organele de conducere ale partidului comunist. Irina îi telefona lui Saşa şi-i promise o întâlnire pentru week-endul următor.

în ziua respectivă, Saşa a aşteptat-o în gară. întâlnirea s-a desfăşurat la familia Fedin. Irina i-a sugerat prietenului ei să se ducă la Sudak, în Crimeea, adică acolo unde locuia bunicul ei. în cele din urmă, Saşa a acceptat. Irina formă imediat numărul bunicului ei şi-1 rugă să-i închirieze lui Saşa camera care dădea spre mare şi care altădată îi fusese rezervată nepoatei lui Sokolov. Bunicul dorise atunci ca Irina să se simtă ca la ea acasă.
71
— Dar tu eşti sigură că tipul nu este un agent al KGB-ului?. o întrebă Sokolov.

— Vai, bunicule, încetează odată să suspectezi pe toţi pastorii care se bucură de recunoaştere oficială.

Şi, zicând aceasta, îi făcu cu ochiul lui Saşa care o urmărea distrat.

— Se înţelege, răspunse Sokolov, dar să nu-mi spui că episcopul Nikodim nu este jucăria KGB-ului!

— Ascultă, bunicule, eu nu sunt fiică de milionar ca să-mi pot permite discutarea cu dumneata prin telefon a unor asemenea probleme. Vrei să-i închiriezi camera mea lui Saşa sau nu?

— Sigur că da! Să vină, numai să nu încerce să facă aici propagandă în favoarea religiei sale. Eu am aceeaşi credinţă ca Pavlov, şi baptiştii nu au ce să-mi spună. Dar, ascultă, Irina: băiatul acesta nu-i cumva logodnicul tău?... Şi tu când crezi că vei veni încoace?

— începi să mă enervezi cu atâtea întrebări sâcâitoare. Eu nu voi veni împreună cu el!

Fata se pregătea să închidă telefonul.

— Mai aşteaptă o clipă, nepoată! strigă Sokolov. Ce eşti atât de grăbită? Trebuie să tratez cu tine chestiunea testamentului meu. Mi-e teamă să nu mi se întâmple neprevăzutul. Prin urmare, vii şi tu, draga mea, ai înţeles? Am a-ţi povesti multe lucruri.

Bunicul insista, dând impresia că ar fi trist şi îngrijorat. Irina se lăsa aşteptată.

— Bine, am să vin, răspunse ea mai mult în silă. Dar acum du-te şi culcă-te, *dieduşka.* Tu ai nevoie de multă odihnă.

— Am să mă conformez. Pe curând, Innoşfca! închise telefonul. Era aproape de miezul nopţii. Irina îl studie pe Saşa care era aşezat într-un fotoliu, în faţa ei, însă după câteva clipe îşi îndreptă privirile în altă direcţie. Saşa era convins că fata îl iubea profund. De la ultima lor întâlnire în tren, el se gândea neîncetat la ea. însă până

72

acum, n-a avut ocazia să cântărească, în mod serios, sentimentele pe care le încerca faţă de ea.

Ei se aflau acum la medicul chirurg Fedin, un membru al Bisericii Baptiste. Saşa ar fi dorit să mai fie auscultat o dată. De altă parte, Fedin îi promisese nişte medicamente şi voia să-i dea nişte recomandări cu privire la convalescenţa lui. Dar el a trebuit să se ducă la spital pentru o urgenţă. Aşa că Saşa şi Irina au trebuit să-1 aştepte. El s-a întors, în sfârşit, către miezul nopţii. Soţia sa se dusese deja la culcare.

— Irina, cum aţi reuşit să descoperiţi că M. lucrează pentru KGB? Şi încă ceva: sunteţi sigură de faptul acesta? întrebă Fedin.

Irina îşi schimbă locul şi se aşeză mai aproape de el. Ea nu se gândise că i se va pune o asemenea întrebare. Şi începu:

— Pe când bunicul meu mai locuia la Gorki, deseori aveau loc în casa lui diverse întâlniri între scriitori, poeţi, artişti. Eu am asistat la multe din întâlnirile acestea şi am participat la unele discuţii. De exemplu, despre literatura sovietică. într-o zi, a fost invitat şi M. în timpul războiului, el făcuse cunoştinţă cu bunicul său şi căpătase încredere din partea lui. El era pastor al unei Biserici Baptiste. El a urmărit atent o discuţie purtată între câţiva scriitori şi a luat notiţe. Gestul lui nu păruse suspect nimănui, pentru că şi alţii procedau la fel. Dar, la scurt timp, bunicul şi toţi invitaţii lui au fost convocaţi de organele poliţiei secrete. KGB-ul vorbea despre o „convorbire". Profesorul Koşkin a examinat două scriitoare şi le-a internat într-un spital psihiatric. A fost vorba de Institutul sârb din Moscova. De atunci nu se mai ştie nimic în legătură cu femeile respective. Cât despre bunicul, a întâmpinat şi el anumite dificultăţi. Sub pseudonimul *„Şuviţe roşii",* el a întreprins o serie de cercetări pentru a descoperi cine a fost autorul denunţului. Cercetările au durat câţiva ani, fără nişte rezultate notabile.

Apoi, pe neaşteptate, M. s-a interesat de grupul nostru de lucru. Noi considerasem că era mai bine, din raţiuni de

73

prudenţă, să nu-i informăm pe membrii Bisericilor noastre cu privire la ceea ce plănuisem. Ne-ar fi părut rău ca activitatea noastră să fi periclitat situaţia cuiva. Prin urmare, proiectele noastre erau secrete. Dar ne-am pomenit că M. cunoştea toate detaliile. Atunci, am luat decizia să-i vorbim deschis. O lună întreagă ne rugasem pentru problema aceasta. în cursul acestei convorbiri, M. ne-a destăinuit că se afla la cheremul KGB-ului. Tata mă sfătuise să nu mă prea încred în omul acesta. Când bunicul a luat cunoştinţă despre asta, a exclamat: *„Şuviţele roşii nu se decolorează".* Şi de atunci, utilizăm această expresie ori de câte ori vorbim despre impasul lui M.

— Dacă aceasta este situaţia, nu poate el scăpa din laţul KGB-ului? întrebă atunci Saşa.

— Ba da, desigur că ar putea-o face, răspunse Irina. Când Comitetul Director al Consiliului Bisericilor a descoperit această trădare, M. ar fi putut scrie o scrisoare deschisă către toate Bisericile din URSS prin care să fi mărturisit că picase în cursa întinsă de KGB. Dar el s-a temut s-o facă. Atunci Consiliul Bisericilor 1-a exclus, ceea ce 1-a înfuriat şi mai mult. Cu prilejul unui Congres Naţional al Creştinilor Evanghelici-Baptişti înregistraţi, el s-a ridicat şi a condamnat public faptul de a fi avut legături cu Biseri-cile Baptiste neînregistrate. Şi Consiliul Naţional 1-a admis ca membru.

— Am înţeles, murmură Fedin, ridicându-se de pe scaun. Aducându-şi stetoscopul, îi zise lui Saşa:

— Dezbracă-ţi cămaşa.

După ce 1-a examinat, a adăugat:

— Inima ta nu şi-a revenit complet. Tu ai nevoie de repaos. încearcă să umbli mai mult în aer liber. Dimineaţa, fă o plimbare de cel puţin o jumătate de oră, iar seara, înainte de culcare, câţiva paşi pe plajă. Ţi-am făcut rost de nişte medicamente şi ţi-am prescris modul de administrare.

Fedin îi întinse un pacheţel şi-1 privi fix în ochi.

— Şi acum, copii, este timpul să mergem la culcare. Irina, tu dormi în camera Ilenei. Ea se va întoarce abia poimâine.

74

— Eu prefer să mă întorc acasă, zise Saşa. Bicicleta mea este pe hol?

El o împrumutase lui Fedin care a dorit să participe la un concurs de ciclism. Acesta reuşise să se claseze pe locul II.

— Nu găseşti că ar fi indicat să te însoţesc? întrebă
Fedin.
— Nu-ţi face nici o problemă! Mă duc singur, răspunse Saşa înainte de a-şi lua rămas bun de la prietenii săi.
Saşa îl iubise întotdeauna pe tatăl său. în tren, el reflectase şi la această problemă şi găsise că între tată şi fiu existau anumite secrete. Neîncrederea care se manifesta între Bisericile înregistrate şi cele neînregistrate marca, într-o anumită măsură, şi relaţia lui cu tatăl său. De foarte multe ori, ei aveau opinii contradictorii şi unele discuţii se terminau fără nici un rezultat. Andrei Nikitin petrecuse 15 zile în închisoare. Ieşise de acolo deprimat şi tare rezervat. Avea o înfăţişare de om foarte apăsat. Ce se întâmplase oare? Deodată, Saşa fu cuprins de teamă şi ar fi preferat să rămână acasă.
De ce această nesiguranţă? Biserica lui Saşa fusese înregistrată şi obţinuse o sală într-o mahala. Şi ce era neliniştitor în asta? Din contră, el a putut organiza mai multe întâlniri între tinerii aparţinând celor două comunităţi. Se făceau excursii în păduri unde tinerii se destindeau, cântau şi aveau studii biblice sau chiar aveau serioase schimburi de experienţă, împărtăşindu-şi reciproc cele petrecute în viaţa lor la şcoală sau la locurile de muncă.
De o bună bucată de vreme, Zarapkin intuia existenţa unor asemenea reuniuni, dar se temea să întreprindă demersuri în justiţie şi să nu-şi mai poată exercita controlul asupra ambelor comunităţi. După un eventual proces, acestea ar fi refuzat să mai fie înregistrate şi ar fi intrat în clandestinitate. Or, era tocmai ceea ce Zarapkin voia să evite.
75
Saşa cunoştea punctul vulnerabil al adversarului şi trăgea profit din asta. Dar oare succesorul lui ar fi procedat cu aceeaşi prudenţă? Ar fi fost el în stare să câştige încrederea tinerilor? Ar fi dovedit destulă pricepere faţă de poliţia secretă? Toate aceste întrebări nu-1 preocupau numai pe Saşa. Fireşte că Biserica aprobase numirea noului pastor, dar mulţi credincioşi se arătau încă neîncrezători. Pentru ca toţi să-1 accepte fără rezerve, el trebuia să facă dovada că era un veritabil ucenic al lui Cristos şi că poseda o mare autoritate spirituală.
Mecanicul locomotivei frână brusc şi trenul se opri în plin câmp. Cum controlorii coborâseră şi stăteau de vorbă oarecum indiferenţi, se părea că trenul nu avea să plece imediat. Pasagerii ieşeau din compartimente, lucru pe care-1 făcu şi Saşa în dorinţa de a-şi dezmorţi puţin picioarele, în mulţime, el descoperi o figură cunoscută. Era bătrânul Golev. Porni spre el pentru a-1 saluta.
— Bună ziua! Ne cunoaştem, nu-i aşa? Mă numesc Nikitin. Trebuie că l-aţi întâlnit pe tatăl meu.
Golev îl privi cu atenţie.
— Nikitin? Bineînţeles că-1 cunosc. Sunteţi fiul lui? Fantastic. în ce vagon sunteţi? Veniţi în compartimentul meu, sau fac eu schimb cu cineva?
Cum Golev avea mai puţine bagaje, s-a mutat în compartimentul lui Saşa.
Acest bătrân pastor era membru al Comitetului Director al Consiliului Bisericilor. El fusese eliberat din închisoare şi se ducea la o întrunire a Consiliului. După ce tocmai s-a instalat în compartimentul lui Saşa, trenul porni.
— Ce face tatăl dumitale? întrebă el. Am aflat că nişte bandiţi te-au agresat. Nu arăţi prea bine, tinere!
— Serghei Terenievici, răspunse Saşa, povestea aceasta nu prezintă atâta importanţă. Mă simt din ce în ce mai bine, dar îmi fac griji pentru tatăl meu. Dumneavoastră îl cunoaşteţi destul de bine şi mi-aţi putea da o mână de ajutor. Am impresia că ceva îl frământă. După cum aţi aflat, după acea faimoasă noapte, el a stat în închisoare 15 zile. De
76
când a ieşit, a devenit de nerecunoscut. Are o privire tristă ca şi cum l-ar apăsa ceva pe conştiinţă.
— Poate că a acceptat să colaboreze cu poliţia secretă, zise Golev prudent.
— Nu, nu cred. El nu m-a făcut să mă gândesc la asta niciodată.
— Nu-mi vine să cred nici mie, dar mai ştii? Saşa era total descumpănit.
După ce rămase câteva clipe pe gânduri, bătrânul se confesa:
— Află că un colonel de securitate i-a relatat odată unui frate din Consiliul Bisericilor că ei vor începe să distrugă din interior coeziunea Consiliului. în cei câţiva ani de ilegalitate care ş-au scurs pentru noi, am

început deja să cunoaştem tactica lor: ei caută să creeze un climat de neîncredere şi suspiciune între pastori. Prin tot felul de intrigi, ei suscită animozităţi între oameni. De altfel, ei au reuşit destul de repede să-1 convingă pe bătrânul M. Şi, în prezent, ei procedează la fel cu numeroşi credincioşi. Noi nu îndrăznim să-i criticăm deschis pe cei ce s-au vândut „şarpelui KGB-ist". Părerea mea este că, înainte de toate, trebuie să-i ajutăm să iasă din acest cerc vicios. însă mulţi dintre fraţii aceştia nu au tăria de caracter să abandoneze această activitate diabolică. Dragul meu prieten, în zilele noastre, noi avem mai multe probleme cu pastorii decât cu Bisericile noastre.
Trenul s-a oprit. Golev se uită pe geam şi-şi luă grăbit bagajul.
— La revedere, frate scump. Dumnezeu să te aibă în paza Lui! Mă voi ruga pentru dumneata şi pentru tatăl dumitale.
I-a strâns mâna lui Saşa şi a coborât.
Saşa nu şi-ar fi închipuit că bărbatul acesta avea să fie arestat câteva săptămâni mai târziu, pentru a patra oară, şi că avea să nu-1 mai vadă niciodată. El coborî la Cerson, unde îl aştepta prietenul său Neverov.
77
— Ce mutră posacă ai, Saşa! se miră amicul său. Se vede de la o poştă că te frământă grijile. Cred că a venit vremea să cauţi şi tu o fată drăguţă şi să întemeiezi un cămin!
— Potoleşte-te, odată, că se uită trecătorii la noi. Hai să plecăm de aici! zise Saşa râzând.
— Să mergem, dragul meu prieten! De altfel, nevas-tă-mea te aşteaptă cu nişte prăjituri foarte delicioase, făcute special pentru tine. Vei vedea, zise Neverov demarând în trombă.

CAPITOLUL 8

aşa îşi privea prietenul cu atenţie. Ei se cunoşteau I din copilărie. Neverov se întorsese la Dumnezeu mai de curând, dar el acordase deja mult sprijin Bisericii martire.
Saşa iubea mult familia aceasta, desoebit de ospitalieră. Valentina Neverova era o femeie liniştită, modestă, dacă nu chiar prea simplă, dar avea o înfăţişare de o rară frumuseţe. Văzând-o din nou, Saşa se gândi la mama lui. Valentina îi oferi o mie de bunătăţi. Soţul ei o privea cu ochi de îndrăgostit şi îi făcea numeroase complimente. Ea le refuza cu gentileţe şi zâmbea, jenată. Saşa se amuza privindu-i, dar se mulţumea să nu intervină.
După ce au servit masa, gazdele au insistat ca Saşa să se întindă în pat câteva momente. El a acceptat şi a aţipit imediat.
— Scoală-te, amice, este deja ora 7, îi zise Neverov trezindu-1.
Saşa s-a ruşinat din pricină că dormise atât de mult. S-a sculat rapid, a luat o mică gustare cu prietenii săi şi, după aceea, cei doi bărbaţi au pornit la drum.
Ei rulau pe o şosea bine asfaltată, dar cu toate acestea, motorul trăgea foarte greu, făcând un zgomot teribil. Ai fi zis că autocarul este supraîncărcat. Saşa îi spuse lui Neverov:
— Probabil că nu din pricina mea trebuie să accelerezi astfel!
79
— Scumpul meu, eu transport o povară preţioasă care cântăreşte mai mult decât cei 36 de elevi după care mă deplasez. Şi, în definitiv, nu-mi mai pune atâtea întrebări! răspunse el râzând.
Saşa examina toate scaunele, dar nu descoperi nimic suspect. Se aşeză din nou lângă prietenul lui şi-i spuse clătinând din cap:
— Tu rămâi mereu un adevărat partizan, dragul meu prieten!
Neverov zâmbi.
Deodată, el văzu în oglinda retrovizoare o *Volga 2* neagră care venea în spatele lor. Trase mult spre dreapta pentru a-i permite depăşirea, dar şoferul automobilului voia să rămână în spatele autocarului. Neverov deveni nervos.
— Nu-mi place deloc Volga aceasta! zise el. Dacă ne cer hârtiile, tu le vei spune adevărul: eşti pastorul unei Biserici înregistrate. De restul, mă voi ocupa eu însumi.
Saşa se întoarse o clipă. Autoturismul rula, în continuare, în spatele lor. Au ajuns la o bifurcaţie.
— Ar fi trebuit s-o iau pe drumul acela, dar suntem nevoiţi să mergem înainte, preciza Neverov.
în final, după ce au parcurs vreo 5 km, Volga depăşi autocarul şi se opri. Un bărbat coborî din maşină şi-i făcu semn lui Neverov să tragă pe dreapta. Nu s-ar mai fi îndoit nimeni că era vorba de nişte agenţi ai

KGB-ului.
— Actele dumneavoastră la control! zise unul dintre cei 4 agenţi. Cei doi ocupanţi ai autocarului s-au legitimat imediat. Neverov prezentă şi el o legitimaţie de serviciu.
— Vasăzică mergeţi la Feodosia! se miră unul dintre agenţi.
— Exact.
— Şi ce transportaţi?
— Scaunele pe care vor sta copiii după care mă duc! răspunse Neverov cu nonşalanţă.
— Dar aveţi şi Biblii? îl chestiona un altul dintre cei 4 funcţionari.

— înainte de a putea transporta Biblii, trebuie să le tipărim. Or, dumneavoastră ne aprobaţi doar o singură dată la 5 ani să tipărim câteva mii de exemplare. Iar acestea ar trebui să ajungă pentru câteva milioane de oameni! ripostă Neverov pe un ton de reproş.
Securiştii zâmbiră, apoi scormoniră autocarul, dar fără nici un rezultat.
— Vă puteţi continua drumul! zise apoi unul dintre agenţi, Volga rămânând mai departe pe marginea şoselei.
O jumătate de oră mai târziu, Neverov se abătu din drumul principal şi se îndreptă către satul cel mai apropiat. Ajunşi acolo, el stinse farurile, îi ceru lui Saşa să rămână liniştit pe scaun şi dispăru. Se întoarse repede, urcă la volan şi intră într-o pădure. Apoi îi spuse prietenului său:
— Ce-ar fi să dormi puţin? Vom sta aici vreo două ceasuri. Saşa nu puse nici o întrebare, dar nu reuşi să adoarmă.
Coborî din fundul autocarului unde se instalase şi scrută cerul înstelat. Deodată, auzi nişte glasuri.
— Trebuie să descarc foarte repede, chiar în noaptea aceasta, murmură Neverov. înţelegi? Am fost denunţat. KGB-ul este pe urmele mele.
— Oare prietenul tău nu este pastorul unei Biserici înregistrate? Poate că te-a denunţat el însuşi, trădându-te.
— Imposibil. Am cules informaţii. Am toată încrederea în el. Irina Sokolova este prietena lui, şi ea chiar mi 1-a recomandat.
Saşa roşi. El nu vorbise niciodată cu Neverov despre Irina. De unde ştia el că ea este „prietena" lui?
— Nu, cred că este vorba de una dintre persoanele care lucrează cu noi. Am de câtva timp unele îndoieli la adresa acesteia, replică Neverov.
— Bine. Atunci aşteaptă aici. Mă duc să fac rost de o maşină.
Au urmat câteva clipe de linişte. Saşa se sui din nou în autocar. Ceva mai târziu, reveni şi Neverov. Se instala pe

scaunul său. Peste puţin timp, aţipi. Saşa îl auzea sforăind. Nevgrov putea dormi în orice poziţie şi la orice oră. Adesea, trebuia să fie treaz câteva nopţi la rând.
Saşa reuşi, la rândul lui, să aţipească. Fu trezit de nişte zgomote înfundate. Deschise ochii şi văzu nişte oameni care transportau Noi Testamente, cărţi de cântări, concordanţe biblice. Toate acestea fuseseră ascunse sub scaune. Saşa trebui să coboare. Neverov îi trase una peste umăr şi-i zise:
— în curând vom fi gata. Du-te şi plimbă-te puţin. Cocoşii cântau. începuseră să se reverse zorii. Când s-a terminat descărcatul, Neverov 1-a chemat pe Saşa. Cei doi bărbaţi s-au suit în maşină. înainte de a demara, Neverov rosti o rugăciune.
La vreo 5 km de sat, ei au fost opriţi din nou de un autoturism Volga.
— Aţi dispărut dintr-odată, Neverov. De ce aţi luat un alt drum? întrebă unul dintre securişti pe un ton ameninţător.
— După aceea, ne-am oprit într-o pădure ca să dormim puţin, răspunse Neverov impacientat.
Cei 4 bărbaţi făcură turul maşinii, examinându-i suspensia.
— Cum vă explicaţi faptul că autocarul este mai uşor acum decât aseară? îl chestiona un alt agent.
Saşa deveni nervos. Abia îşi ţinu răsuflarea în aşteptarea răspunsului acestuia. Şi începu să se roage în gând. Neverov nu se descumpăni şi răspunse calm:

— Dumneavoastră apreciaţi greutatea autocarului după suspensie, iar eu mă uit la ceea ce indică bordul. întrebarea dumneavoastră este prea naivă ca să merite un răspuns.
— Cum îţi permiţi dumneata să vorbeşti astfel? Te rog să-mi răspunzi la întrebare! ţipă agentul.
Dar Neverov se aşeză la volan şi zise:
— V-am spus tot ce am avut de spus. Aşa că vă rog să-mi permiteţi să-mi continui drumul.
Funcţionarii KGB-ului s-au consultat între ei, după care unul i s-a adresat lui Neverov astfel:
82
— Imediat ce veţi ajunge la Cerson, prezentaţi-vă la sediul KGB-ului!
— Numai cu condiţia să primesc o invitaţie scrisă. Eu nu pot părăsi locul de muncă de capul meu. Nimeni nu mă
va lua pe cuvânt fără să prezint o invitaţie scrisă. . /
— O veţi avea, cu siguranţă. Puteţi pleca, zise ofiţerul vădit nemulţumit.
— Unde ai învăţat tu să vorbeşti în felul acesta cu agenţii KGB-ului? îl întrebă Saşa ceva mai târziu, plin de admiraţie, pe prietenul său.
Dar Neverov era purtat de gânduri şi nu acordă nici o atenţie întrebării lui Saşa. Acesta, ignorat, aţipi. Neverov începu să cânte.
Se apropiau de Krasnoperkopsk. Pe neaşteptate, se auzi un foc de armă. Parbrizul se sparse. Neverov scoase un geamăt. Se prinse cu ambele mâini de volan, străbătu un sat în plină viteză, apoi intră pe câmp. Saşa observă că prietenul lui era rănit la un umăr şi că sângera. Ce să facă? Neverov îşi pierdu cunoştinţa. Saşa opri motorul şi scoase cheia din contact.
— O, cum te-au maltratat, scumpul meu! murmură el.
Apoi, îşi duse prietenul pe scaunele din spate, îi scoase cămaşa şi-i aplică un pansament provizoriu. Din fericire, plaga nu era profundă. Saşa se urcă la volan. Ajunşi la Krasnoperkopsk, îl întrebă pe un trecător unde se afla spitalul şi-1 duse acolo pe Neverov. Medicul de gardă nu puse prea multe întrebări. Pe urmă, Saşa telefona la întreprinderea de Transporturi din Cerson şi-i povesti directorului cele întâmplate. Acesta se mulţumi să răspundă doar atât:
— Lăsaţi autocarul la autogara din localitate.
Saşa făcu ceea ce i se ceruse, astupă cum se pricepu crăpătura parbrizului. Apoi, se duse din nou la spital. Acolo, află că Neverov se afla încă sub narcoză şi că ar putea dormi toată după-amiaza. Saşa ieşi din spital şi se duse să caute Biserica Baptistă.
Pe strada Lenin, îl opri un miliţian:
83
— Vă numiţi Nikitin?
— Da, răspunse Saşa blocat.
— Veniţi cu mine la postul de miliţie.
Acolo, deja era aşteptat. Un agent în civil îi ceru să ia loc şi zise:
— Dumneavoastră aţi povestit pretutindeni cele întâmplate cu autocarul. De ce n-aţi alertat şi miliţia?
Fără să aştepte răspuns, el adăugă:
— Iată o coală de hârtie şi un toc. Scrieţi, vă rog, toate detaliile acestui incident.
Saşa nu se împotrivi. Când agentul a parcurs textul, i-a obiectat:
— Dar nu aţi indicat cui i-au fost plasate cărţile! Evident că Saşa nu avusese nici un amestec în toată treaba aceasta. El îşi dădu imediat seama că i se întindea o cursă.
Cei doi bărbaţi se uitau unul la altul fără să scoată nici un cuvânt. în final, Saşa făcu următoarea remarcă:
— Mi se pare cel puţin bizar faptul că dumneavoastră nu căutaţi să aflaţi cine a tras asupra lui Neverov! Sau poate că chiar dumneavoastră aţi dat acest ordin!
Agentul sări în picioare şi începu să ţipe:
— Ai depăşit orice limită! Nu ţi-ar strica o lecţie straşnică!
Dar tocmai în clipa aceea intră un locotenent-colonel KGB şi ordonă subalternului său să părăsească încăperea. Apoi, se întoarse către Saşa:
— Te-aş ruga să-1 scuzi, Nikitin. Dumneata eşti omul de care noi avem nevoie, un om tânăr şi deja cu o frumoasă carieră în spatele dumitale. La 30 de ani, eşti deja un pastor renumit. Colegii mei de la Moscova

intenţionează să te recomande Comitetului Central al Consiliului Naţional al Bisericilor. Ai putea să ne faci enorme servicii. Se introduc clandestin, în ţara noastră, multe cărţi cu caracter religios. Se poate spune că este vorba de o adevărată contrabandă. Noi nu putem tolera ca operele lui Soljeniţân editate în străinătate, şi alte publicaţii anti-sovietice de

84

exemplu, să fie distribuite în URSS. Scopul urmărit prin această propagandă este să ridice poporul nostru contra partidului. Noi ştim de multă vreme că Neverov întreţine legături cu străinătatea.

— îmi pare foarte rău, dar eu nu vă pot ajuta. în ce mă priveşte, eu aş fi tare mulţumit dacă fiecare familie ar avea o Biblie. Dacă oficialităţile nu vor să se introducă Biblii prin contrabandă, atunci nu au de făcut altceva decât să ne permită să le tipărim în ţară, în tiraje îndestulătoare, şi să le vindem prin librăriile de stat.

— Dumneata te-ai gândit un pic la ceea ce ai afirmat acum? interveni ofiţerul. Noi, care combatem religia, să fim aceia care să vă autorizăm a tipări şi mai multe Biblii? Nu vă ajunge că, la fiecare 5-6 ani, publicaţi câteva mii de exemplare? Te pomeneşti că aţi vrea să sprijinim noi înşine religia!

— Dacă aş putea să-mi permit o remarcă! zise Saşa. Peste o jumătate din Bibliile tipărite la noi sunt distribuite organelor de propagandă comunistă sau sunt duse în străinătate, iar pentru milioanele de credincioşi nu rămân decât câteva sute. Şi atunci, de ce v-aţi mai mira că noi acceptăm Bibliile introduse ilegal?

— Ah, da, acum îmi dau seama că şi dumneata faci parte din această bandă. Totul devine foarte limpede! Tatăl dumitale s-a străduit să te convingă să te supui stăpânirii, dar refuzi cu încăpăţânare lucrul acesta.

— Vă înşelaţi amarnic. Tatăl meu nu a întreprins nimic în direcţia aceasta, replică Saşa.

Un sentiment de tristeţe îl cuprinse acum când pomeni pe tatăl său. Oare de ce avea presimţiri sumbre de fiecare dată când auzea vorbindu-se despre el?

— Dacă nu mai aveţi a-mi pune şi alte întrebări cu privire la această tentativă de crimă, aş dori să mă retrag, zise Saşa.

Locotenent-colonelul îi îngădui să plece după ce obţinuse din partea sa promisiunea că, odată ajuns acasă, se va prezenta la organele de securitate.

85

Saşa s-a dus apoi la nişte creştini cărora le-a explicat ce se întâmplase cu Neverov. Ei s-au angajat să se ocupe de dânsul. După micul dejun, trecu încă o dată pe la spital. Neverov nu mai dormea, însă era palid şi dădea impresia că trecuse printr-o grozavă luptă. Dar când îl zări pe Saşa, chipul i se însenină.

— Cum te simţi? îl întrebă Saşa prinzându-1 de mână. Neverov surâse şi şopti:

— Mă gândesc la bucuria care ar cuprinde întreg cerul dacă asasinul s-ar întoarce la Dumnezeu.

Neverov închise ochii. Saşa se retrase în linişte. în stradă, el întâlni un grup de tineri creştini care intenţionau să-i facă o vizită rănitului, dar îi sfătui să revină altă dată. Saşa mai petrecu o noapte la Krasnoperkopsk, în aşteptarea Valentinei Neverova. Apoi, el îşi continuă călătoria.

La Sudak, găsi, fără dificultăţi, casa bunicului Sokolov. Era foarte obosit şi ar fi fost tare bucuros să se poată odihni puţin. Soţii Sokolov când l-au văzut, au înţeles că trebuia să se culce numaidecât. Ei l-au condus în camera sa, i-au oferit o ceaşcă de ceai şi l-au lăsat singur. Saşa se aşeză în pat şi adormi buştean. Cineva îi bătu în uşă. Saşa se trezi. îşi frecă ochii şi se duse să deschidă. Era bunicul. Acesta îi întinse o telegramă. Saşa o desfăcu şi citi: *„Tata decedat. Vino urgent. Mama".* Se făcu alb ca varul.

Bătrânul Sokolov îi spuse cu bunătate:

— îţi voi chema un taxi. Şi dacă le vei arăta telegrama, ţi se va da, cu siguranţă un bilet de avion.

Saşa clătină din cap, în semn de încuviinţare. Ochii i se umplură de lacrimi. El era profund îndurerat, dar în acelaşi timp trăia un sentiment de uşurare. îşi făcea griji doar cu privire la mama sa.

Trei ceasuri mai târziu, se afla acasă şi o îmbrăţişa pe biata mamă.

86

— Nu mai plânge, îi spuse el mângâind-o. Acum, tata se află în afara oricărui pericol. S-a dus acasă la Domnul. Cât despre noi, mai avem de dat încă multe lupte.

Nataşa îl privea cu ochii scăldaţi în lacrimi:

— Mai am multe lucruri să-ţi istorisesc, fiule.

Saşa dădu din cap. Apoi, s-au apropiat de masa unde fusese culcat mortul. în timp ce cuprinsese cu braţele umerii mamei, Saşa se uita lung la tatăl său.
Moartea îi dăduse lui Andrei Nikitin o alură de biruitor. Saşa gândi că el trebuie să fi câştigat o victorie chiar înainte de a închide ochii. Nu-şi putea lua ochii de la omul acesta care îi marcase, de o asemenea manieră, copilăria şi viaţa întreagă. Izbucni într-un plâns nestăvilit, lăsându-şi capul pe umărul mamei sale. Aceasta îl mângâia pe păr cu multă tandreţe.
— Ah, tată, cât de greşit te-am înţeles adesea!
Casa se umplu de vizitatori. Saşa făcea pregătirile de înmormântare. în Rusia, mortul poate fi ţinut acasă până în ziua îngropării. Mulţi prieteni şi cunoştinţe au venit să-i transmită condoleanţe.
în ziua înmormântării, peste 1 000 de persoane s-au adunat în faţa casei familiei Nikitin, pentru a-1 conduce pe Andrei pe ultimul său drum. Erau prezenţi credincioşi atât din Biserica înregistrată, cât şi din cea neînregistrată. Toţi plângeau după un om pe care-1 admiraseră şi-1 iubiseră. Moartea lui Andrei părea să fie simbolul reconcilierii lor. *„O, Doamne, de ce a reuşit Satan să producă atâta dezbinare şi să semene atâtea disensiuni între credincioşi?"* spuse Saşa în gând.

CAPITOLUL 9

e se petrecuse cu Andrei Nikitin? De ce-1 ţinuse KGB-ul atâta timp în închisoare? întrebări ca acestea i nu şi-ar fi aflat răspunsul dacă Andrei nu şi-ar fi ţinut un jurnal intim. Saşa şi Vasili şi-au stăpânit cu mare greutate emoţia în momentul când Nataşa le-a citit cele scrise de soţul ei în pragul morţii sale. Nu a fost vorba de un text cursiv, ci de note disparate.
,JBi m-au arestat, dar eu nu am fost luat prin surprindere, pentru că mă aşteptam la asta. Când am aflat că l-au lovit mortal pe scumpul meu Saşa, am simţit că s-a rupt ceva din mine".
Aici, Nikitin îşi întrerupe povestirea pentru a-şi schiţa o predică despre fiul risipitor (Le. 15). Cele câteva rânduri i-au impresionat profund pe cei doi prieteni. Ei au fost de părere că Andrei presimţea propria lui întoarcere acasă. Nataşa era împiedicată să-şi continue lectura. Ea se ridică şi puse de un ceai. La întoarcere zise:
— în ritmul acesta, ne-ar lua prea mult timp. Trebuie să citim totul, fără nici o pauză. Şi ea citi mai departe:
,JW-au ţinut o oră la postul de miliţie. La miezuj nopţii, m-au transferat în închisoarea preventivă a KGB-ului. Acolo, am avut o convorbire cu colonelul Samovarov. El s-a purtat cu mine foarte politicos. Am băut şi o ceaşcă de ceai împreună. El mi-a spus că este îngrijorat din pricina lui Saşa. După părerea lui, Zarapkin exagerează acuzându-mă că eu însumi l-aş fi bătut pe propriul meu fiu. «Dar dumneata trebuie să ne înţelegi, Nikitin. Noi ne temem că vei depune

plângere contra noastră. De aceea, trebuie să te reţinem aici până când totul va reintra în normal. Noi am pregătit un pat pentru dumneata şi vei putea petrece aici câteva nopţi.» Eu m-am mulţumit să ridic din umeri. Totul mi se părea un vis frumos: modul de a vorbi atât de politicos, aproape amical, şi apoi această ambianţă atât de plăcută. Eram conştient că orice protest din partea mea ar îi fost de prisos. Aşa că am mers după colonel. Am ieşit. Samovarov m-a lăsat să aştept câteva clipe pe coridor şi el s-a dus să caute o cheie la camera nr. 87. Apoi, am urcat la etajul IV. Coridoarele şi scările erau acoperite cu covoare atât de bine întinse încât nimeni nu putea auzi paşii noştri. Colonelul a deschis o uşă care nu avea nici un număr şi m-a poftit să intru înăuntru. «Aici, dumneata vei putea să te simţi ca acasă, Nikitin. Am ordonat să ţi se pregătească două camere: un dormitor şi un birou», mi-a spus el zâmbind. Apoi, mi-a arătat duşul şi toaleta. Niciodată nu visasem ceva asemănător. într-un colţ al dormitorului se afla un radio uriaş, iar pe masă un magnetofon. în dreapta ferestrei, am văzut un frumos pat de lemn. Am auzit apoi muzică creştină. O orchestră cânta: «A venit Crăciunul». Am fost foarte uimit. După toate aparenţele, se intenţiona să mă prindă în laţ cu ajutorul sentimentelor.

înainte de a mă lăsa singur, Sama varo v mi-a zis, cu un zâmbet larg pe buze: «Somn uşor, Nikitin. Noi i-am povestit soţiei dumitale toate lucrurile, şi ea va fi, la. rândul ei, liniştită. Noi am înregistrat conversaţia aceasta. O vei putea asculta. Aşadar, nu trebuie să-ţi faci nici o grijă. Iţi doresc o noapte bună, Andrei».
Mă cuprinsese o stare de apatie. Totuşi, aceasta nu-mi indisplăcea. Nu reuşeam să analizez evenimentele: muzica şi ambianţa din această cameră pur şi simplu mă deturnau de la realitate. Am adormit îmbrăcat. Dar când m-am trezit, m-am pomenit în pijama. O voce blândă m-a chemat: «Andrei, micul dejun este gata.» Apoi, am auzit paşi şi o uşă închizându-se. Nu mai înţelegeam nimic. Am început să mă îmbrac. Mi-a fost greu să-mi recunosc costumul. Era foarte bine curăţat şi călcat cu grijă.

Am deschis fereastra. Rândunelele zburau de jur-îm-prejurul imobilului, iar sturzii cântau fermecător. După micul dejun, Samavarov veni să mă vadă: «Ei, Nikitin, ai dormit bine?» mă întrebă el. Nu mă puteam concentra. îmi plăcea aici, şi asta mă făcea să mă ruşinez. Ascultasem muzica creştină şi mă simţeam în al şaptelea cer, de parcă nimic deosebit nu mi s-ar fi întâmplat. Am fost pur şi simplu incapabil să răspund la întrebarea lui Samovarov.
Acesta părea să înţeleagă ce se petrecea cu mine. Se aşeză pe divan şi-mi zise: «Zarapkin mi-a povestit că Biserica dumitalc avea săfie înregistratăoficial, dar fără să aparţină de Consiliul Naţional al Bisericilor. Cât despre dumneata, eşti pentru totdeauna liber. Vei putea să faci şi călătorii în străinătate.» Apoi, se ridică adăugând: «Mi-ar face plăcere să te invit într-un restaurant. Ce zici despre asta?»
M-am mulţumit să ridic din umeri şi m-am lăsat pur şi simplu la discreţia sa. Cu toate acestea, nu mă simţeam rău. Înainte de a mă părăsi, Samavarov mi-a zâmbit amical.
Un ceas mai târziu, a intrat la mine o persoană civilă. Mi-a întins mâna şi s-a prezentat: «Sinizin. Vin din Moscova şi, oprindu-mă aici, am decis să-ţi fac o vizită.»
— Cine sunteţi dumneavoastră? l-am întrebat eu.
— Eu mă ocup de sectorul «probleme religioase» şi lucrez în cadrul ministerului. Mi s-a povestit ce s-a întâmplat şi am hotărât să rămân aici până la rezolvarea tuturor problemelor.
După aceea, Sinizin mă privi îndelung fără să spună ceva; eu aveam sentimentul că trebuia să-mi concen-trez toată atenţia, dar parcă mi se blocase mintea. Creierul meu părea paralizat, şi nu mai vedeam decât obiectele din jurul meu. Eram incapabil să gândesc la soţia şi la Hui meu. Nici nu mă miram că Sinizin mă tutuise. S-ar fi putut spune că nu mă mai bucuram de toate facultăţile mele.
Deodată, Sinizin mi-a zis:
— Andrei, într-adevăr tu nu-ţi mai aduci aminte de mine? Eu sunt fratele lui Lena, înţelegi?
— Fratele lui Lena? am strigat eu.

Lena era prima mea soţie şi mama lui Saşa. Creierul meu începu să lucreze febril. Numeroase amintiri mi-au trecut prin minte. în timpul războiului, noi am fost arestaţi, soţia mea şi cu mine, pentru că eu eram predicator. Ne considerau «duşmani ai poporului»! Lena era însărcinată. Ne-au deportat în două lagăre diferite, dar, din fericire, acestea erau situate în acelaşi loc. Deţinuţii care se puteau deplasa liber în sat duceau mesajele mele lui Lena şi viceversa. Soţia mea a fost o femeie foarte curajoasă. Ea muri când aducea pe lume un băiat care a supravieţuit. Aproape în acelaşi timp, Nataşa a născut o fetiţă care a murit în scurt timp. Şi atunci, Nataşa a acceptat să-1 alăpteze pe fiul meu. Ea 1-a crescut. Mie nu mi s-a permis să particip la înmormântarea dragii mele Lena",..
— Mamă, zise brusc Saşa, acesta-i secretul pe care tocmai voiai să mi-1 spui?
— Da, Saşa.
Ei au rămas singuri, căci Vasili ieşise în cea mai mare linişte.
Vasili avea intenţia să rămână la părinţii lui până duminica viitoare. Saşa i-a telefonat a doua zi şi 1-a invitat să vină la ei pentru a asculta continuarea povestirii lui Andrei. Vasili acceptă bucuros. Saşa era bine dispus, iar Nataşa arăta ceva mai destinsă. Ea începu deci să le citească celor doi prieteni:
„Câţiva ani mai târziu, Saşa a fost plasat într-un orfelinat. Noi am fost puşi în libertate în aceeaşi zi, adică Nataşa şi eu. l-am propus să devină soţia mea şi ea a acceptat. S-a celebrat căsătoria noastră şi l-

am luat acasă pe băiat.
Şi acum încercam să-mi aduc aminte de Sinizin. Da, el era în came şi oase fratele lui Lena. Oare el fusese creştin evanghelic? Da, desigur. Tocmai el ne denunţase. Pe atunci, serviciile religioase încă erau interzise. Ceva mai târziu a aprobat Stalin redeschiderea câtorva biserici. Noi ne adunam în apartamentul nostru pentru rugăciune şi meditarea
91
Scripturii. Misa Sinizin, într-o bună zi, ne-a trădat. Nişte miliţieni îl însoţeau. Acesta a fost sfârşitul. Toţi creştinii din sat au fost arestaţi; în afară de Sinizin, desigur. Eu sunt singurul care a supravieţuit, toţi ceilalţi au murit în închisoare.
Iar acum, îl aveam în faţa mea pe acest teribil Sinizin care rânjea.
îmi veni o idee şi începui să gândesc asupra ei. Mă încolţi o amintire. Era vorba de Serghei Graciov, un evanghelist din Kuibâşev, aflat pe punctul de a muri. Noi ne strânseserăm cu toţii împrejurul lui. El ne-a privit pe toţi pe rând şi ne-a întrebat: «Voi l-aţi iertat?» Nici un răspuns. «Ierta-ţi-1 cum v-a iertat şi Cristos pe voi», murmură Graciov. Apoi, mi-a apărut înaintea ochilor o altă scenă: predicatorul Golovaţky. Agonia sa era teribilă. De obicei, suba-limentaţia nu antrenează asemenea suferinţe. Golovaţky şi-a exprimat ultima lui dorinţă: «Fraţii mei, spuneţi-i că l-am iertat...»
>rAm observat pe masă un pahar cu apă şi un pliculeţ cu un fel de praf, probabil aspirină, ca şi în ziua precedentă. Am înghiţit medicamentul, dar am constatat că efectul era diferit: m-am simţit deodată foarte destins şi bine dispus.
— Dumneata m-ai iertat? întrebă Sinizin cu un aer serios. ^
— Bineînţeles! Spune-mi ce s-a mai întâmplat în viaţa ta după aceea, Misa.
Sinizin bătea tactul cu degetele în masă. Apoi începu:
— Pe vremea aceea, eu eram încă foarte tânăr. M-am dus pe front şi am obţinut decoraţia de «Erou al Uniunii Sovietice». Am intrat în partid şi în prezent lucrez la serviciul ideologie al comitetului central. îmi fac griji din pricina ta. Aş G vrut, înainte de toate, să ştiu ce se întâmplă cu Saşa. Pot să-ţi mai spun că nu am copii. Nevasta mea a luptat şi ea pe front.
— Cum se numeşte ea?
— Ni na Perepelova.
— Nina Perepelova, la vârsta de 18 ani, conducea corul unei Biserici din împrejurimi.
92
Sinizin reluă:
— Noi ne-am prezentat ca voluntari şi am fost trimişi pe front. După terminarea războiului, am studiat împreună.
Intrarea colonelului Samovarov puse capăt discuţiei.
— Dragi prieteni, este ora prânzului. Haideţi cu mine! Vom merge la restaurant.
El m-a luat de mână ca pe un copil. în curte ne aştepta un autoturism. Am traversat tot oraşul. Mă uitam pe fereastră, în speranţa că voi zări vreo Ggură cunoscută. Zadarnic. Eu nu ştiam de existenţa unui atât de frumos restaurant în inima pădurii, pe malul unui râu. O masă fusese rezervată pentru noi. Colonelul a comandat meniul. într-adevăr, a fost foarte delicios. Samovarov ne povestea anecdote interesante, dar eu mă gândeam mereu la Saşa şi la Sinizin. Samovarov îmi ghici gândurile:
— Fiul dumitale, Nikitin, este în afara oricărui pericol. Noi am vorbit cu nevasta dumitale. Ea ştie unde este Saşa, dar nu vrea să ne spună. Am înregistrat totul. Ea te salută afectuos. Noi i-am spus că dumneata vei fi pus în libertate de îndată ce vor G limpezite toate faptele concomitente.
Colonelul îndrepta discuţia spre subiecte amuzante, aparent pentru a mă face să-mi uit familia.
După ce am servit masa, Sinizin se făcu nevăzut. Samovarov mă conduse pe un câmp, unde făcurăm o lun-gă plimbare. Ici-colo, ei spunea nişte lucruri uimitoare:
— Eu nu reuşesc, într-adevăr, să înţeleg de ce unii membri ai Bisericii dumitale, ca Moiseiev sau Kmara, au fost torturaţi. După opinia mea, statul nu ar trebui să se amestece în chestiunile religioase.
Eu credeam că Samovarov era cu adevărat sincer. Am încercat să discutăm despre statutul Bisericii în URSS. Uneori, colonelul aducea vorba despre Consiliul Naţional al Bisericilor.
— Acesta face o treabă foarte bună. Este ceva remarcabil să susţii, din raţiuni umanitare, mişcările de

eliberare din Africa.
93
El le aducea chiar şi unele elogii:
— Noi am exagerat când am obligat Comitetul Director să urmeze indicaţiile noastre. Acum însă, proiectul noii constituţii ne interzice să ne amestecăm în afacerile interne ale Bisericii.
Apoi, el aborda un subiect total diferit. îmi spuse, de exemplu, că Nataşa a auzit vocea mea şi că evident a trebuit să promită în scris că va păstra discreţie asupra a ceea ce s-a petrecut.
Samovarov deveni prietenul meu. Ore în şir, noi discutam probleme teologice. El cunoştea Biblia mai bine decât mine. Făcea exegeza unor texte biblice, vorbea despre revenirea lui Cristos, etc. începeam să mă întreb ce-1 determinase să devină agent al poliţiei secrete.
— Noi, comuniştii, ştim foarte bine, că Cristos există şi că El a înviat. Teologii voştri de tendinţă liberală sunt aceia care neagă divinitatea lui Cristos. Noi ştim bine că nici un om nu poate învia fără intervenţia unei forţe supranaturale. Voi numiţi forţa aceasta Dumnezeu; noi încă nu ştim cum să-i spunem. Savanţii noştri care studiază textele istorice care au de-a fâte cu epoca lui Cristos, nu se îndoiesc deloc că a fost vorba de o înviere reală. Evident însă că ateii trebuie s-o nege. Ei se sprijină pe analizele teologilor occidentali.
Eu nu reuşeam să pricep tactica ofiţerului. Odată, el intră grăbit în camera mea pentru a-mi spune bucuros:
— Zarapkin mi-a pus la dispoziţie toate documentele referitoare la Hui dumitale,. Avem dovezi că el a organizat o şcoală duminicală pentru copii, precum şi nişte studii biblice pentru femei şi tineri.
Şi mi-a arătat procesele verbale. Eu petrecusem deja 15 zile în arestul Securităţii. Am început să citesc. Totul corespundea exact faptelor. Se afla acolo şi o expertiză medicală care recomanda să se evite întemniţarea lui Saşa, a cărui stare părea să fie destul de critică...
Vasili, interveni furios:
— După toate aparenţele, el nu şi-a dat seama că toate documentele acestea erau nişte falsuri.
94
Nataşa continuă să citească: *„Samovarov mi-a spus cu voce scăzută:*
— Noi trebuie să facem totul pentru a evita arestarea lui Saşa. Sinizin m-a rugat stăruitor să nu precupeţesc nici un efort. El ţine foarte mult la Saşa. La urma urmei, este nepotul lui. Dacă Sinizin nu era prietenul meu, aş fi făcut plângere contra dumitale şi ai fi fost condamnat, cu siguranţă, la cel puţin 5 ani de închisoare.
Eu îl ascultam cu gura căscată, de surprins ce eram.
— Ei bine, Nikitin, este timpul ca dumneata să te întorci acasă. Te rog să ne scuzi dacă vom justifica şederea dumitale aici pretinzând că te-ai împotrivit autorităţilor. Cât priveşte pe fiul dumitale, totul este în ordine.
Şi colonelul se făcu nevăzut.
Apoi, am fost dus într-un birou unde a trebuit să semnez un certificat de eliberare. Eram atât de fericit să mă ştiu din nou liber, încât nici nu am citit certificatul. înainte de plecare, Samovarov mi-a strâns mâna cu deosebită căldură".
Aici apărea în jurnal începutul unei predici despre *„Bucuria care se manifestă în ceruri când un păcătos se pocăieşte".*
Toate aceste remarci ale lui Andrei făceau decesul lui şi mai dureros. Nataşei îi venea greu să recitească acest jurnal.
împreună cu mama şi cu Vasili, Saşa încercă să găsească şi alte documente. Ei ar fi vrut să aibă o idee clară despre relaţiile care au existat între Andrei şi Samovarov: ce presiuni exercitase el asupra lui Nikitin? Adusese el vreo atingere personalităţii sale?
La pagina 96 a jurnalului, Andrei scria: *„Cel ce nu înţelege sufletul rusesc nu ştie nimic despre acest popor minunat. Probabil că nu există un alt popor care să accepte oprimarea ca noi. Pasivitatea poporului rus îi permite să găsească elemente pozitive la aventurierii care nu sunt alţii decât proprii noştri politicieni. El se poate identifica cu conducătorii săi fără a avea impresia că a fost înşelat (poate nici nu vrea să-şi dea seama de lucrul acesta). Dacă*

95

poporul acesta ar fi în stare să mai facă o revoluţie, atunci el ar schimba un dictator crud cu un altul şi mai crud".

Ce voia să spună Andrei prin cuvintele acestea? Nataşa îi întinse lui Saşa un alt caiet:

— Eu l-am răsfoit, dar nu am priceput nimic. Aici a utilizat caractere latine. Probabil că acest text este scris în germană.

Cei doi bărbaţi se străduiră să descifreze textul respectiv. O, Andrei, ce bine ai procedat, recurgând la caractere latine!

El redactase o jumătate de pagină în germană, iar cealaltă jumătate în rusă, dar fără să utilizeze caracterele cirilice.

„... Aşadar, am fost eliberat. Saşa se reface lent, dar el încă are nevoie de multă odihnă. Biserica mea a fost înregistrată. Noi căutăm să păstrăm relaţii bune cu Biserica lui Saşa. Zarapkin ne-a promis că nu se va amesteca în problemele noastre interne.

Saşa a plecat la nişte prieteni în Crimeea. îmi vine să cred că, în curând, el va renunţa la activitatea pastorală, în ultimul timp, el este foarte îngrijorat. Odată, mi-a spus că i se pare indispensabilă iniţierea unor studii biblice în fiecare Biserică. Creştinii ar trebui să dobândească suficiente cunoştinţe pentru a fi în stare să reziste ateismului şi să suporte o eventuală izolare.

Samo varo v vine desedri să mă vadă. El este de fiecare dată foarte gentil şi atent. Astăzi, noi am mers la ţară: Nataşa, Samo varo v, familia lui şi eu. Eu cred că Dumnezeu lucrează la inima lui. Am petrecut împreună un timp foarte plăcut. Samo varo v şi cu mine am discutat mult din Cu vântul lui Dumnezeu. Nevasta lui ne-a ascultat cu luare aminte. Cele două fiice ale lor, Şenia şi Lonia, m-au rugat să le cânt cu ghitara. Apoi, au rugat-o pe Nataşa să le cânte un psalm ".

Aici, Andrei a copiat Psalmul 121 şi a subliniat două versete: *Ajutorul meu vine de la Domnul, care a făcut cerurile şi pământul. Da, El nu va îngădui să fi se clatine piciorul. Cel ce te păzeşte nu va dormita".* Apoi,

96

el îşi reluă povestirea: *„Samo varo v a venit la casa noastră de rugăciune. Mi-a adus nişte medicamente pentru inimă, şim-am simţit tare uşurat".* Urmează o notă cu o altă dată: >r£7 *a fost din nou printre noi. Face totdeauna aşa ca nimeni să nu-i remarce prezenţa. Azi mi-a povestit că M., autorul unor denunţuri, a fost demascat de Consiliul Bisericilor. Acest individ reuşise să se infiltreze atât de adânc! Lucru într-adevăr de necrezut: Sinizin îl angajase acolo! Acum, el este foarte furios că M. a fost dat în vileag: Poliţia secretă căuta cu tot dinadinsul să descopere casa de editură care lucra în clandestinitate! Care era scopul autorităţilor? Dacă fraţii noştri sunt dispuşi să tipărească Biblii, de ce nu suni lăsaţi s-o facă? Agenţii poliţiei secrete vor să distrugă absolut totul!"*

Două zile mai târziu, alte note: *„Samovarov m-a informat că autorităţile centrale ale statului ţineau mult ca eu să plec într-o călătorie în Canada. Era foarte important ca creştinii ruşi să stabilească relaţii cu menoniţii americani. Eu am-întrebat: «Şi dacă le voi povesti că am petrecut 10 ani în închisoare din pricină că am predicat Evanghelia ?» El mi-a răspuns: «Mulţi oameni au fost întemniţaţi pe vremea lui Stalin şi a lui Hruşciov. Dumneata eşti liber să spui tot ce vei găsi de cuviinţă.» Toate acestea nri se par foarte misterioase.*

A doua zi, m-a convocat Zarapkin. El mi-a spus:

— A veţi permisiunea de' a vă deplasa în Canada. Eu am încuviinţat, clătinând din cap. El a mai spus:

— în străinătate, se vorbeşte deseori că în URSS creştinii ar fi şi acum persecutaţi. Dar dumneavoastră puteţi constata personal că noi nu urmărim în justiţie decât pe creştinii care aduc atingere demnităţii cetăţenilor sovietici, în America, va trebui să organizaţi conferinţe, să explicaţi că este vorba de denigrări şi să susţineţi că azi nici un singur om nu se află în închisoare din cauza credinţei sale. Eu l-am întrerupt.

— Vai, ceea ce spuneţi dumneavoastră mă uluieşte. Doar ştim bine că, în închisorile noastre, se mai află sute

7 - Irina

97

de creştini de toate confesiunile. Chiar în zilele noastre. Iar unul dintre obiectivele partidului

dumneavoastră este lupta contra aşa-zisului anacronism religios. în străinătate, eu nu voi putea afirma decât că în URSS religia este tolerată, dar numai pe hârtie.
Zarapkin avu un râs sardonic şi mă întrerupse:
— Opriţi-vă, domnule Nikitin! Dumneavoastră aţi semnat o hârtie prin care v-aţi angajat că veţi lucra pentru noi. Pseudonimul dumnea voastră este „sfântul"! De ce faceţi atâtea nazuri acum?
— Am scris eu undeva că mă voi duce să vă. fac nişte servicii şi să propag ideologia dumnea voastră? Niciodată! Este o-minciună grosolană.
Mi-am dat seama, în sfârşit, că cineva se juca cu mine. Zarapkin m-a privit cu ură:
— Samovarov încă nu v-a zis nimic. Când aţi fost eliberat, aţi semnat un document prin care v-aţi angajat să lucraţi pentru KGB!
Am început să mă simt foarte rău, dar, cu toate acestea, eram convins că nu semnasem decât certificatul meu de eliberare. Zarapkin ieşi din birou şi reveni după vreo 10 minute cu o hârtie în mână. El îmi prezentă un document oficial, semnat şi parafat. Eu mă angajam frumos şi bine să susţin ideologia partidului comunist şi să devin un agent al KGB-ului! Da, şi ei mă supranumiseră „sfântul". Deodată, mi-am recăpătat calmul şi i-am zis:
— Nu-i nimic. Văd că aţi reuşit să mă induceţi în eroare. Am fost un dobitoc. în locul certificatului de ieşire din arest, mi-aţi prezentat un alt document. Foarte bine! Asta este o lecţie bună pentru toţi credincioşii. Nu mă voi feri să le relatez acest incident membrilor Bisericii mele.
Zarapkin se mulţumi să facă o grimasă. Apoi concluziona:
— înţeleg că încă nu am reuşit să vă convingem. Dar nu vă ajută la nimic să vă opuneţi, domnule Nikitin. Dacă persistaţi în a spune nu, nu mai avem de ales şi vă vom trimite fiul în închisoare.
98
El atinsese un punct foarte sensibil. M-am ridicat şi, fără să scot o vorbă, am plecat acasă".
Nataşa întrerupse lectura noastră, zicând: — Când a intrat în casă, el m-a îmbrăţişat şi a murmurat: *‚Ah, scumpa mea, scumpa mea Nataşa! Fiii întunericului sunt, într-adevăr, mai înţelepţi decât fiii luminii!"*
Apoi, el s-a dus în camera lui, pentru a redacta aceste note. Mi-a cerut adresa lui Golev, căci avea intenţia să-i scrie. în momentul când tocmai voiam să i-o dau, Samovarov a intrat în curte. Andrei, zărindu-1, a pus mâna la inimă. I-am dat repede un scaun. Dar înainte ca Samovarov să apese soneria, Andrei s-a stins din viaţă.

CAPITOLUL 10

oartea tatălui său 1-a afectat profund pe Saşa, mai mult decât şi-ar fi închipuit cineva. Ajuns acasă, I el a mai aflat că Golev, bătrânul predicator, fusese din nou trimis la închisoare, ceea ce înseamnă că el nu mai apucase să intre în contact cu Andrei Nikitin.
După înmormântare, Saşa i-a invitat la el acasă pe pastorii şi bătrânii celor două Biserici. El dorea să se întreţină deschis cu prietenii tatălui lui, care îndepliniseră o lucrare comună. In plus, Saşa dorea să rezolve o problemă care-i stătea pe suflet. De-a lungul anilor, el se consacrase pe deplin slujirii fraţilor lui, iar aceştia îl mai considerau liderul lor spiritual, ceea ce îl agasa pe noul pastor. Saşa era flatat. El recunoştea lucrul acesta imediat ce un tânăr frate făcea vreo aluzie în acest sens. El ajunsese să înţeleagă că-i va fi foarte greu să se descarce de responsabilităţile sale dacă nu se va angaja în altă parte. în prezent, trebuia să-1 ajute pe noul pastor să câştige încrederea credincioşilor, condiţie indispensabilă pentru viitoarea lui activitate. Pastorul acesta era un bărbat între două vârste şi dispunea de o sănătate cam şubredă. I-ar fi fost destul de greu să nu se încline cerinţelor Departamentului Cultelor. Cu câteva săptămâni înainte, tocmai le interzisese tinerilor să ia parte la studiul biblic de sâmbătă seara, ceea ce a stârnit nemulţumirea tuturor. Numeroşi tineri părăsiră Biserica, alipindu-se aceleia a lui Andrei Nikitin. Or, Saşa voia să discute şi această problemă cu succesorul său.
100
— Saşa, ia citeşte aici! îi zise Nataşa întinzându-i un vechi jurnal al tatălui lui.
Biata femeie nu mai reuşea să claseze toate documentele şi toate notele rămase de la bărbatul ei.
Citirea jurnalului respectiv 1-a bulversat pe Saşa. El nu înţelegea de ce părinţii lui nu-i destăinuiseră niciodată secretul lor.
Privind-o pe mama sa, el îşi dădu seama că încerca o mare afecţiune pentru ea. Nataşa îi spuse:

■ — Sunt dezolată, fiul meu, din pricină că nu ţi-am vorbit nici o dată despre asta, dar, trebuie să mă crezi că nu am avut curajul necesar. îl iubeam mult pe tatăl tău, dar vechea rană încă nu se cicatrizase. Şi mă întrebam cum ai reacţiona tu, aflând că mama ta avusese un copil nelegitim înainte de a se căsători cu un predicator.
Saşa o cuprinse pe mama sa:
— Eu te înţeleg, dar este ceva cu totul neobişnuit ceea ce va trebui să fac de acum încolo. în ultima vreme, eu nu m-am ocupat îndeajuns de tine. Dar lucrurile vor trebui să ia o nouă întorsătură. Mai întâi, am să te duc la Sudak. Mi s-a propus să desfăşor o activitate acolo şi, dacă va merge, va trebui să ne mutăm. Ai înţeles, mamă?
Şi după o pauză destul de scurtă, adăugă:
— Tu ai fost o fiinţă minunată pentru mine. Cum te-aş putea părăsi?
Şi Saşa îşi trecu mâna prin părul grizonat al Nataşei.
Când prietenii lui Saşa au sosit, i-au găsit discutând cu însufleţire. Ei puneau la cale mutarea, în cele mai mici detalii.
Saşa îşi invită prietenii în biroul tatălui lui.
— Am o problemă care mă preocupă de câtva timp, începu el, şi aş dori s-o pot discuta cu voi. Ştiţi bine că legile referitoare la cultele religioase nu urmăresc doar restrângerea activităţilor creştinilor, Jar chiar suprimarea încetul cu încetul a tot ceea ce are de-a face cu creştinismul, adică: viaţa noastră spirituală, convingerile noastre, speranţele noastre sunt, în mod oficial, condamnate la moarte.
101
Atunci când Isus Cristos ne porunceşte evanghelizarea naţiunilor, noi nu avem decât o singură preocupare: cum am putea supravieţui? Stalin ştia foarte bine în ce mod trebuia să combată religia. El urmase chiar şi nişte cursuri de teologie. Noi ne găsim într-un angrenaj, şi din an în an libertatea noastră de acţiune se diminuează. Graţie Consiliului Bisericilor noi nu suntem încă reduşi la tăcere cu totul. Dar oficialităţile nu vor întârzia să caute a ne folosi ca o armă contra acestui Consiliu. Evident că Puterea se teme ca nu cumva noi să ne menţinem de partea Consiliului şi astfel să ne sustragem, mai departe, controlului KGB-ului. Dar eu ştiu că poliţia secretă pune în mişcare toate resursele sale pentru a dezagrega din interior Consiliul Bisericilor. Şi credincioşii din Biserica martiră fac greşeli, iar dacă KGB-ul izbuteşte să stârnească disensiuni între ei, a câştigat partida. Noi nu ne putem permite să rămânem pasivi faţă de toate acestea. Misiunea noastră trebuie să dea roade. V-am invitat aici pentru discutarea acestor chestiuni. Nu se pune problema de a intra în conflict cu legea, ci de a ne întoarce tot mai mult spre Cuvântul lui Dumnezeu.
• Dragi fraţi, iată care este propunerea mea: să invităm toţi creştinii din oraşul nostru la studii biblice. în chipul acesta, noi vom fi mai bine pregătiţi pentru timpul de izolare şi de persecuţie.
Cele 20 de persoane prezente acolo se uitau mirate la Saşa. Bătrânul Lupa întrebă:
— Te gândeşti cumva la o formă de adunări de felul celor pe care le preconizează Consiliul Ecumenic al Bisericilor?
Saşa era foarte mulţumit de venirea vechiului lui prieten. Avea, într-adevăr, nevoie de oameni atât de curajoşi ca el. Lupa era de neînlocuit.
— M-am aşteptat la întrebarea aceasta, răspunse Saşa, dar am în vedere cu totul altceva. Noi va trebui să luăm contact cu responsabilii diferitelor comunităţi creştine. Dacă ei acceptă propunerea noastră de a organiza studii
102
biblice, să zicem o dată pe lună, ne vom putea strânge în case particulare. Dacă fiecare din cele 12 Biserici din oraşul nostru şi din împrejurimi ar trimite delegaţi, noi am fi un număr de 24 de persoane. Am putea citi Biblia împreună, am putea schimba idei, ceea ce ar conduce la o bună înţelegere între comunităţi şi ar permite cunoaşterea nevoilor şi problemelor altor creştini.
Saşa îi dădu cuvântul noului pastor. Expresia feţei sale indica faptul că el nu împărtăşea vederile predecesorului lui.
— Dar aceasta ar însemna încălcarea legii. Şi am ajunge să avem neplăceri cu inspectorii Departamentului Cultelor!
Saşa i-a dat dreptate.

— Evident. Şi nu numai cu ei. Poliţia secretă se va amesteca şi ea, dar asta este ceva teribil. Este indispensabil să renunţăm la ideile noastre prea înguste şi să parăm pericolul de a ne afla, într-o bună zi, cu totul izolaţi. Nu ne va fi uşor să-i punem de acord pe toţi credincioşii. Unii poate că vor încerca chiar să-şi impună doctrina lor celorlalţi credincioşi. Ne va fi greu să evităm o asemenea situaţie neplăcută. Dar vom citi Bibha şi fiecare va avea posibilitatea să-şi exprime câteva idei.
— Şi toate acestea vor conduce la ce? întrebă unul dintre bătrâni.
Saşa explicase, dar o luă de la capăt:
— Noi trebuie să ne aplecăm asupra Cuvântului lui Dumnezeu şi să vedem care sunt informaţiile pe care le putem culege de acolo pentru viaţa noastră din prezent, pentru lupta noastră contra lui Satan. Până acum, fiecare întâlnire cu alţi creştini nu constituia decât un prilej de dispute asupra unor noţiuni teologice. Or, acest mod de a vedea lucrurile trebuie neapărat să se schimbe.
Noul pastor declară pe un ton categoric:
— Nu, fraţii mei, legea nu permite asemenea întruniri. Aşa că eu nu pot aproba acest proiect.
Bătrânul Lupa se precipită:

— Tu nu ai dreptate. Problema nu se pune să luăm atitudine contra legii, ci contra frânghiei pe care ei ne-au înfaşurat-o împrejurul gâtului, nouă tuturor...
Lupa se apropie de pastor. Acesta se sculase în picioare şi zise agitat:
— Dragii mei, eu nu sunt de acord cu Nikitin. Dumneavoastră încălcaţi legea, adăugă el înainte de a părăsi camera.
Se făcu o linişte adâncă.
— Ah, Saşa, de ce ne-ai părăsit? suspină Lupa.
— După acea teribilă noapte, eu nu mai aveam puterea fizică necesară continuării activităţii pastorale...
— Ţi-i teamă cumva că te vor... Lupa nu-şi termină fraza. Privi fix spre Saşa.
— Nu mi-i frică deloc. Doar ştiţi că am lucrat ca şi contabil la facultate. însă decanul recurge zilnic la multe procedee necinstite cu care, evident, eu nu pot fi de acord. Până în prezent, am reuşit să evit falsificarea calculelor contabile. Am încercat zadarnic să-mi găsesc o altă slujbă, pentru că, vă spun, nu vreau să trăiesc pe cheltuiala Bisericii. Mi se propune un loc de muncă în Crimeea şi cred că-1 voi accepta. Mama mea este de aceeaşi părere cu mine, şi ea mă va însoţi acolo. Dumneavoastră trebuie să-1 ajutaţi pe noul pastor. Fără asta nu se poate!
Dr. Fedin îşi dădu cu părerea:
— Vrednic este lucrătorul de plata lui. Saşa, tu nu ne poţi fi o sarcină.
— înţeleg ce vrei să spui, Fedin. Dar nici tu nu ştii cât timp vei mai putea lucra la spital. KGB-ul ştie că tu întreţii legături cu Consiliul Bisericilor. Mai devreme sau mai târziu, vei fi concediat.
— Şi apoi, eu voi deveni măturător, răspunse Fedin foarte calm. Familia mea este de acord, iar soţia mi-a spus lucrul acesta cu câteva luni în urmă. Oricum, noi facem economii. Avem nevoie de bani pentru o afacere importantă.
— Nu te ascunde. Este vorba de editură, şopti unul dintre fraţi.
— Ei şi? Te deranjează? îi replică Fedin.

— Ca orice lucru prea frumos..., zise deodată Lupa care se aşezase într-un ungher.
Fedin izbucni în râs:
— Dumneata eşti fantastic, Lupa! Păcat că eşti atât de sănătos. Altfel, aş veni adesea să te văd!
— Va veni şi vremea aceea, fiul meu, i-o întoarse bătrânul.
Discuţiile au continuat până spre miezul nopţii. S-a ajuns la concluzia că proiectul lui Saşa era realizabil, dar că trebuia să se lucreze cu multă atenţie, ceea ce li s-a părut tuturor o treabă deloc uşoară.
Creştinii aflaţi în închisoare nu se mulţumeau să abordeze nişte probleme teologice. Ei nu aveau decât o singură dorinţă: să dispună de o Biblie şi toţi împreună să vorbească despre Domnul Isus Cristos, să mediteze la cuvintele Sale, să se roage. Şi atunci o asemenea formă de comuniune nu ar fi posibilă şi în afara închisorilor?
însă se cerea multă luptă. îndeosebi pastorii erau aceia care se opuneau unei astfel de acţiuni. Unii voiau să

respecte legea, alţii se temeau de dezbaterile teologice, de confruntare şi, în sfârşit, altora le era frică să nu-şi piardă credincioşii.
Milioane de creştini ortodocşi, catolici, reformaţi nu puteau citi Biblia pentru simplul motiv că nu o aveau, lucru pe care pastorii nu voiau să-1 înţeleagă. Ei ignorau aşadar preceptele lui Cristos. Saşa era convins că Dumnezeu avea să binecuvinteze proiectul lui. El se simţea chemat la înfăptuirea acestei sarcini, dar mai ştia că asta însemna fie închisoare, fie un lagăr de muncă.
Când a vorbit despre planurile sale cu bătrânul Sokolov, acesta murmură:
— Precum văd eu, tu vrei să mă faci baptist!
Sute de credincioşi au reacţionat la fel la auzul acestui proiect, dar Saşa oferea invariabil acelaşi răspuns:
— Nu, mi-ar plăcea doar să fiţi nişte creştini vii care cunosc Cuvântul lui Dumnezeu şi voia Lui, care citesc Biblia în fiecare zi, dacă o au bineînţeles.
105
Cu intelectualii, Saşa avea mai puţine probleme. El a făcut aceeaşi experienţă şi în Crimeea. In cele din urmă, Saşa reuşi să-1 convingă pe Vladimir Sokolov să accepte să fie liderul unui grup de siudiu. Bătrânul începu să studieze Sf. Scriptură şi să pună în practică învăţăturile lui Cristos. El îi vorbi despre Dumnezeu unui vechi ofiţer şi acesta se converti. încetul cu încetul, grupul deveni tot mai numeros. în cele din urmă, se ajunsese la 30 de persoane, în cea mai mare parte intelectuali. Sokolov era un conducător foarte bun, un lider foarte dotat şi plin de râvnă.
în ciuda numeroaselor sale preocupări religioase şi literare,^ avu timpul necesar să se gândească la viaţa sa din trecut. înainte de a muri, el dorea mult să clarifice situaţia creată prin naşterea Irinei.
în toţi anii aceştia, Nataşa nu aflase nimic cu privire la Iuri Sokolov, logodnicul ei de altădată. I se spusese doar că fetiţa sa murise, şi astfel a încercat să uite tot trecutul.
Când ea a fost eliberată din închisoare, i s-a comunicat simplu că Iuri decedase „îndeplinindu-şi datoria". Mai târziu, cineva avea să dezmintă această informaţie. Oricum, în calitate de creştină, Nataşa nu ar fi consimţit niciodată să se mărite cu un funcţionar al poliţiei secrete. Dumnezeu îi dăduse pe Andrei Nikitin şi pe fiul său Saşa, şi astfel totul a fost foarte bine. Credincioşii îşi spuneau întotdeauna pe numele mic, astfel că atunci când îi chestiona KGB-ul, ei nu puteau indica nume de familie. Nataşa nu s-a gândit niciodată să-1 întrebe pe Saşa care era numele de familie al Irinei. în plus, erau destui Sokolovi şi Nikitini în Uniunea Sovietică!
Nataşa 1-a urmat pe Saşa în Crimeea. Ei locuiau în apropiere de familia Sokolov. Pelaga venea deseori să stea de vorbă cu ea. Lucru bizar, ori de câte ori Nataşa îl vedea pe bătrânul Sokolov, se gândea la Iuri. Pelaga îi vorbea de Irina şi de tatăl ei, un agnostic şi un psihiatru celebru.
Nataşei îi plăcea în Crimeea. Saşa era contabil într-un sat din apropiere de Sudak. El era mulţumit. Sfârşitul de
106
săptămână şi-1 consacra, de cele mai multe ori, grupurilor de studiu biblic pe care le organizase. Reuşise să creeze relaţii bune între credincioşi de diferite confesiuni. Câştigase chiar şi încrederea unui mollah, care asista regulat la nişte studii biblice.
în ciuda tuturor succeselor sale, Saşa nu uita o clipă că legile sovietice interziceau categoric organizarea unor asemenea grupuri. El se aştepta ca, mai devreme sau mai târziu, să fie chemat în justiţie. El încălca, în mod conştient, legile statului, lucru care făcea să crească şi mai mult uimirea autorităţilor. Ele încercau să-1 înţeleagă, analizând modul lui de a gândi. în cele din urmă, acestea au ajuns la concluzia că au comis o gravă eroare. Colonelul Sosin îi scrise şefului Departamentului Preventiv al KGB din Crimeea:
„Alexandr Nikitin a creat numeroase grupuri de studiu biblic. El exercită o mare influenţă asupra tineretului şi anumitor medii intelectuale. Noi nu ne vom putea servi niciodată de omul acesta. în opinia mea, el se consacră unei asemenea activităţi tocmai din pricină că noi am exercitat prea multe presiuni asupra lui. Nu ar li trebuit nici să-1 excludem din facultate, nici să-1 agresăm".
Mai târziu, Saşa avea să descopere această „expertiză" în dosarul lui, şi nu putu să nu zâmbească. Nu, acest jurist nu reuşise să descopere adevărata raţiune a comportamentului său:
Creştinul rus nu este dotat cu simţ critic. în setea sa spirituală, el accepta tot ceea ce turiştii din „paradisul occidental" îi ofereau; printre altele şi o otravă: teologia modernistă. Bibliile erau puţine şi creştinii

credeau orbeşte tot ce citeau. Şi astfel, ei începeau să se îndoiască de unele pasaje din Sf. Scriptură.
Unii predicatori îşi făceau studiile în Anglia, în RDG, în RFG sau în Suedia. Ei se întorceau de acolo cu noi concepţii despre Isus Cristos şi Biblie. Saşa şi-a dat seama de lucrul acesta. Tinerii aceştia negau divinitatea lui Isus; pentru ei, El fusese doar un reformator. în plus, cuvintele atribuite Lui nu I-ar fi aparţinut în întregime, astfel că Biblia
107
nu trebuia luată literal. Saşa a realizat că toate acestea puteau conduce la o situaţie catastrofală: credincioşii care nu cunoşteau Biblia puteau gândi, după auzirea unor asemenea predicatori, că credinţa lor nu le servea la nimic şi astfel să se distanţeze de creştinism.
Saşa se preocupa mai ales de tinerii care îi prezentau argumente logice: de ce ar trebui să mai suferim din cauza credinţei noastre dacă Isus nu este Fiul lui Dumnezeu, cum pretind teologii occidentali şi propagandiştii comunişti. Oare nu este mai raţional să ne gândim doar la fericirea pământească? Nu avusese dreptate fratele M. când a sfătuit-o pe Măria Rampei să se detaşeze de Dumnezeu pentru a-şi obţine diploma, lucru pe care i-1 cerea, de altfel, directorul ei? Femeia aceasta ar fi trebuit să renunţe la formarea sa ca asistent medical de laborator sau să-şi păstreze calitatea de membru al Bisericii? Şi ea a fost credincioasă Domnului. Dar de ce erau necesare toate aceste renunţări, aceste critici, aceste suferinţe dacă Isus nu fusese decât un bun democrat? Tinerii doreau să ştie dacă Biblia oferea răspunsuri satisfăcătoare la toate aceste probleme.
Saşa mai crease aceste grupuri de studiu şi pentru un alt motiv. Mulţi creştini nu cunoşteau, în fond, de ce făceau ei parte din cutare sau cutare comunitate. Adventiştii se adunau sâmbăta, penticostalii vorbeau în limbi, ortodocşii se rugau înaintea unei icoane. Unii botezau copiii, alţii adulţii, se celebrau căsătorii, etc. Dar toate acestea se făceau din obişnuinţă. Credincioşii nu prea ştiau ce învaţă Biblia cu privire la acele lucruri.
„înapoi la izvoarele credinţei! înapoi la Sf. Scriptură!" Aceasta era deviza tânărului slujitor al lui Dumnezeu. Dar începutul a fost extrem de greu. Conducătorii religioşi s-au agitat. Chiar şi cei mai apropiaţi prieteni ai lui Saşa manifestau puţin entuziasm pentru proiectele sale. De ce să trebuiască să ia contact cu creştinii aparţinând altor confesiuni? Când Vasili 1-a invitat pe Saşa în Ucraina şi 1-a rugat să predice în Biserica lui ortodoxă, baptiştii au fost pur şi simplu stupefiaţi. Saşa le-a vorbit de proiectul lui
108
„înapoi la Sf. Scriptură" şi a pus bazele unor grupuri de studiu biblic.
Unii se întrebau: *,J)e ce ar trebui să facem lucruri pentru care să ne atragem mânia şi nemulţumirea liderilor religioşi? Primii creştini nu aveau Biblii, şi cu toate acestea Biserica a subzistat şi chiar a supra vieţuit persecuţiilor!"* Saşa lua foarte în serios asemenea obiecţii.
— Cine citeşte Epistolele lui Pavel către Tesaloniceni, explica Saşa, ştie că apostolul 1-a însărcinat pe prietenul şi colaboratorul său Timotei să ducă aceste scrisori la Tesa-lonic. Şi Timotei s-a dus cu riscul vieţii. Pavel considerase că era absolut indispensabil să le vorbească acestor creştini despre a doua venire a Domnului Isus. El nu se speria de persecuţii. Pretutindeni, el vorbea despre Cristos şi căuta să rezolve problemele care apăreau în diverse Biserici. Noi trebuie să urmăm exemplul lui, concluziona Saşa.
El nu mai era acum un tânăr pastor prudent, puţin timid, delăsător uneori. El devenise un înfocat apărător al Evangheliei, plin de zel pentru lucrarea lui Dumnezeu. Omul acesta nu mai putea rămâne multă vreme nepedepsit.

CAPITOLUL 11

Minsk, 17 august
h, Saşa, dacă ai şti ce mare nevoie am de sfaturile) tale! Dar tu eşti prea departe şi, pentru moment, nici i *eu nu pot veni să te văd. A vem foarte mult de lucru, îmi pare foarte rău. Aş fi vrut să vin ca să-1 îmbrăţişez pe bunicul meu şi pe biata ta mamă care este bolnavă. Tu mi-ai scris că ea seamănă foarte mult cu mine. Poate aceasta se datorează doar faptului că amândouă suntem femei. (Iartă-mă, te rog, pentru gluma aceasta!). Mă bucur foarte mult s-o pot cunoaşte într-o zi. M-ai întrebat cum s-a desfăşurat punerea în libertate a lui Ghiorghi Vins. A fost fantastic, imposibil de relatat în cuvinte. Mă simt foarte legată sufleteşte de el şi de familia sa. Bl nu trebuie să fie implicat în proiectul nostru, şi nici un alt membru al Bisericii martire. Asta pentru ca, în cazul eşuării tentativei noastre, ei să nu Se incriminaţi. Tu*

însuţi nu ai vrut să te alături iniţiativei noastre, şi eu te înţeleg, Saşa. Este preferabil pentru activitatea spirituală pe care o desfăşori să stai în expectativă.
La Leningrad, am avut ocazia să stau de vorbă cu un delegat al Alianţei Baptiste Mondiale. El a calificat poziţia Consiliului Bisericilor drept o încăpăţânare fanatică! Mi-a venit foarte greu când am auzit lucrul acesta. Eu sunt membra unei Biserici înregistrate şi ştiu cât de prudent trebuie să Se pastorul nostru. Aceşti domni din Vest nu au nici cea mai mică idee despre tactica KGB-ului. Iată un singur exemplu: în faţa oaspeţilor occidentali, pastorul nostru i-a rugat pe toţi părinţii să-şi aducă cu ei copiii duminica

următoare. îţi dai seama? Dar, în ziua respectivă, profesorii şi miliţienii i-au împiedicat pe copii să asiste la seviciul religios. L-am rugat pe pastor să-mi explice acest brusc reviriment şi el mi-a răspuns: „Inspectorul Departamentului Cultelor a ordonat să procedez astfel. Comuniştii fac propagandă: occidentalii trebuie să Se convinşi că în URSS există libertate religioasă!" Vai, Saşa, simt că nu mai pot suporta astfel de minciuni. Nimeni nu caută să se opună KGB-ului şi, într-o bună zi, acest uriaş aparat poliţienesc, cu cele două milioane şi jumătate de agenţi ai săi, va controla tot pământul. O, Dumnezeu să ne ajute să-I rămânem credincioşi până la capăt! Nedreptăţile se înmulţesc Iară încetare şi lucrurile vor merge din rău în mai rău până la venirea Domnului Isus. Scuză, te rog, tonul meu melancolic şi răspunde-mi, dacă îţi face plăcere. Aştept răspuns. Irina".
Iuri şi Irina Sokolov s-au mutat încă o dată. Tatăl Irinei ajunsese la convingerea că ei nu mai puteau rămâne la familia Serov a cărei casă se afla, în permanenţă, sub supravegherea KGB-ului. Serov lucra la serviciul tehnic al KGB-ului. El nu venea acasă decât foarte rar. Soţia şi copiii nu aveau, practic, legături cu el. Sokolov avea totdeauna impresia că poliţia secretă îl spiona.
El a găsit o căsuţă modestă la o depărtare de vreo 5 km de Minsk şi s-a instalat acolo împreună cu fiica lui. Activitatea sa din trecut şi serviciile aduse patriei îi permiteau o pensionare cu dispensă de vârstă. Aşa că îşi depuse dosarul de pensie. Evident că el nu dorea să rămână inactiv. Intenţiona să întreprindă tot ce-i starea în putinţă pentru a o scuti pe Irina de cât mai multe dificultăţi.
Sokolov fu informat despre moartea lui Andrei Nikitin. EI remarcase că Irina se împrietenise cu Saşa şi că această relaţie devenea de la o zi la alta tot mai profunda.
între timp, el mai auzise că Nataşa nu ar fi fost adevărata mamă a lui Saşa. Sokolov nu făcu nimic-de natură s-o împiedice pe Irina să-1 iubească pe tânărul pastor, dar el îşi făcea griji cu privire la viitorul ei. *„JDacă Irina se va mărita cu*

Nikitin, viaţa sa nu va mai fi decât luptă şi nesiguranţă". Sokolov se gândea adesea la Nataşa.
în ziua înmormântării lui Andrei Nikitin, el s-a dus la cimitir şi a urmărit de departe ceremonia religioasă. în acelaşi loc se odihneau doi foşti prieteni ai lui Sokolov. Şi el a stat multă vreme, cuprins de gânduri, pe o bancă în faţa mormintelor lor. Se gândea la zilele tinereţii sale şi la jurământul pe care-1 rostise împreună cu cei doi camarazi: *„Orice ni s-ar întâmpla, noi vom rămânea prieteni până la moarte şi vom lupta, dacă va fi necesar, pentru salvarea acestei relaţii".* Şi ei îşi ţinuseră promisiunea. Cei doi amici pieriseră în război.
Aici, în faţa acestor morminte, Sokolov fu cuprins de o extraordinară dorinţă de a o regăsi pe Nataşa.
De bună seamă că Irina n-a apucat să observe că tatăl ei era pradă unui mare zbucium sufletesc. Ea era foarte solicitată şi consacra tot timpul pregătirii dialogului dintre partidul comunist şi Bisericile creştine. Nu se mai interesa de nimic altceva. Gândurile sale deveniseră obsesive: oare guvernanţii aveau să le acorde vreo atenţie?
Irina renunţase definitiv la ideea susţinerii tezei de doctorat.
într-un târziu, după ce au trimis o puzderie de scrisori comitetului central al partidului comunist, Irina şi prietenii ei au obţinut un răspuns favorabil. în principiu, a fost acceptat proiectul unei discuţii, urmând doar să fie stabilită şi data acesteia. Tinerii creştini au decis să se strângă la Lupa. Ei voiau să discute pentru ultima dată despre problemele pe care-şi propuseseră să le supună atenţiei comitetului central.
Lupa se bucura să poată fi gazda tinerilor respectivi. El locuia în aceeaşi clădire administrativă a Miliţiei. Bri-colajul era modul său preferat de a-şi petrece timpul.
El iăurea jucării pentru copiii vecinilor. De îndată ce ieşea afară, copiii miliţienilor se ţineau scai după el.

Câteodată,

îi invita la el acasă şi le oferea ceai şi chifle. De fiecare dată avea câte o surpriză plăcută pentru „păpuşile" sale. Aceste întâlniri aveau loc cel mult o dată pe săptămână, căci Lupa lucra mult pentru Biserică, şi evident fă micii săi prieteni nu trebuiau să ştie asta.
Irina 1-a rugat să-i fotocopieze câteva documente importante. Lupa obişnuia să cumpere mai întâi materialul necesar fabricării jucăriilor şi numai după^ aceea hârtia necesară lui însuşi. Ducea totul într-o valiză. îi era greu s-o ducă singur şi, ajuns acasă, se simţea extenuat. Atunci, el ruga foarte simplu pe câte un miliţian să-i care geamantanul. Toţi erau oricând gata să-i sară îfi ajutor, chiar dacă mai gemeau câte un pic sub povara bătrânului. Dar ei spuneau:
— Bunicul face atâtea lucruri frumoase pentru puştii noştri încât merită să-i cărăm geamantanul.
Odată, şeful miliţiei 1-a rugat să îjidosarieze nişte documente ale deţinuţilor, ceea ce Lupa acceptă cu multă plăcere. îşi dădu silinţele să facă o treabă de calitate, pentru a nu-1 decepţiona pe şeful miliţiei care-i acordase atâta încredere. Evident că, din când în câfld, el răsfoia dosarele înainte de a le trimite judecătorului de instrucţie sau arhivarului.
Nu era nicidecum vina sa dacă şi nişte documente secrete cădeau în mâinile sale. El nu lăsa să-i scape asemenea ocazii şi copia depoziţiile mai importante ale „martorilor" care, în realitate, denunţau nişte peîsoane ecleziastice. Apoi, Lupa îl avertiza pe pastorul sau pe preotul cu pricina.
într-o zi, el a dat peste raportul celor doi agresori ai lui Saşa. Se simţi ca lovit de trăsnet, deoarece unul dintre ei era membru al Bisericii şi, de câtva timp, lucra în interesul miliţiei. Lupa avu reţineri serioase spre a vorbi despre lucrul acesta pastorului, temându-se că *d* l-ar fi putut informa apoi pe instructorul Departamentului Cultelor. ,^Vu, *am să-i trag eu însumi acestui băieţandru o săpuneală serioasă",* îşi zise bătrânul.
După terminarea unei slujbe, Lupa s-a adresat acestui tânăr astfel:

— Bună ziua, scumpul meâ frate, nu te-am mai văzut de multă vreme. Ce mai faci? Ce-ţi fac copiii?
— Toate sunt bune şi la locul lor, răspunse interlocutorul lui zâmbind.
— Nepotul meu nu mai încetează cu elogiile la adresa ta. Tu lucrezi foarte bine şi, ca informator, ai merita câteva zile de concediu suplimentar. Asta îmi produce o mare plăcere, frate Star! strigă Lupa aşa ca toată lumea să-1 audă. Mergi iarăşi în Polonia cu copiii?
Fratele Star se simţi foarte prost în această postură şi nu ştia cum să facă pentru a scăpa de Lupa.
— Nu sunt sigur de asta, murmură el. Dar vă rog să mă scuzaţi acum, trebuie să plec acasă. La revedere!
— La revedere, scumpule, strigă Lupa, dar înainte de a pleca aş vrea să-ţi mai spun ceva: dacă ai nevoie de ajutor, nu ezita să-mi spui. S-ar putea ca nepotul meu să te însărcineze cu o misiune care nu s-ar putea împăca cu conştiinţa ta. Promit să-ţi asigur protecţie!
Fratele Star roşi, îngăimă un „mulţumesc frumos" şi dispăru. începând din ziua aceea, el evita să stea de vorbă cu Lupa şi-1 privea cu suspiciune. Lupa decise să se roage pentru el şi-1 puse pe Fedin la curent cu asta.
In astfel de cazuri, credincioşii îşi dezvăluiau aproape întotdeauna secretele unuia sau mai multor amici. în chipul acesta, erau mai bine protejaţi, iar fraţii şi surorile în primejdie puteau fi avertizaţi la timpul oportun.
Până la sosirea tinerilor creştini, Lupa îşi făcu obişnuitele drumuri. Apoi, transportă la Fedin fotocopiile solicitate, precum şi o mie de broşuri ale Dr. Beletzky despre învierea lui Cristos. Ca de obicei, cu ajutorul unei maşini oficiale! Şoferul mergea, din întâmplare, în aceeaşi direcţie, astfel că-1 luă şi pe Lupa. Totul a decurs foarte bine până în momentul când Lupa vru să coboare: şoferul ţinea cu tot dinadinsul să-i ducă geamantanul. Lupa a trebuit să lupte mult cu el pentru a-1 îndupleca să-şi continue drumul! Apoi, i-a telefonat imediat lui Fedin care locuia la

doi paşi, cerându-i să vină înaintea sa. Câteva minute mai târziu, Fedin era deja la faţa locului, însoţit de fiul său. Seara, extenuat, dar satisfăcut şi fericit, Lupa bea o ceaşcă de ceai în aşteptarea prietenilor săi.

Deja el îi ceruse nepotului să nu-1 deranjeze, deoarece urmau să-i vină nişte oaspeţi pentru a se reculege şi a se ruga Domnului.
— Roagă-te cât vrei, bunicule, numai ai grijă să nu-ţi faci vreo rană, îi răspunse maiorul. Noi avem încă multă vreme nevoie de dumneata!
El se gândea la felul de a se ruga al creştinilor ortodocşi care, aşezaţi pe genunchi, îşi apleacă de multe ori capul până ating pământul.
VasiK ajunse primul. Lupa îl pofti înăuntru.
— Te-ai pocăit de faptul că te-ai închinat la icoane, tinere? îl întrebă el strângându-1 cu putere în braţele sale vânjoase.
— Ascultă, bunicule, dacă mai vorbeşti astfel, mă tem că-ţi voi şterge o palmă!
— Numai că ai slăbit atât de tare încât mă îndoiesc că vei fi în stare să-mi dai palma promisă! Tu ai postit prea mult sau eşti îndrăgostit? adăugă Lupa râzând.
Apoi, îi oferi oaspetelui său o ceaşcă de ceai fierbinte. Se auzi soneria. Intră Simion Anakin, un predicator penticostal din Kazahstan. Lupa făcu imediat o glumă pe socoteala lui:
— De mult timp nu am mai auzit vorbind un străin. Frate scump, fii gentil şi tradu-mi rugăciunile tale într-o altă limbă!
Anakin izbucni în râs:
— Frate Lupa, dumneata nu te-ai mai schimbat! Ai rămas un bun-de-gură! Vino încoace, căci vreau să te îmbrăţişez în stil rusesc!
Şi Anakin îl sărută pe bătrân pe ambii obraji, apoi îl prinse cu braţele pentru a-1 ridica în aer. Lupa încerca să se opună:
— Dă-mi drumul imediat, dacă vrei să nu chem miliţia!
— Nu te teme, Anakin, zise Vasili. Trebuie să ne dea, mai întâi, cuvântul lui de onoare...
115
în acel moment, se auzi din nou soneria şi Anakin fu nevoit să-1 lase jos pe fratele Lupa.
— Crezi că nu aş fi avut curajul s-o fac? murmură gazda ducându-se să deschidă uşa. Noii veniţi erau luteranul Ivan Kreba şi catolicul Sudakovici.
— Slăvit să fie Domnul! izbucni Lupa, şi, cum cei doi musafiri îl priveau nedumeriţi, el completă imediat: catolicii îi suportă pe luterani. în sfârşit!
Oaspeţii s-au instalat în bucătărie, unii pe scaune, alţii pe covor. Acum o mai aşteptau pe Irina.
Aceasta apăru cu întârziere. Un bărbat o urmărise, dar, într-un moment de neatenţie, i-a pierdut urma, căci ea se fofilase pe străduţele Minskului. După aceea, fata a luat un taxi pentru a ajunge la timp la gară.
Acum, ea deschise uşa încetişor, fără să sune.
— Ia spune drept: te-am speriat sau nu? îl întrebă Irina pe Lupa care se arătase foarte surprins.
— Spune-mi cum ai intrat? zise aceasta în loc să răspundă.
— Dumneata i-ai dat o cheie lui Saşa. Probabil că nu-ţi mai aduci aminte. Iar el mi-a încredinţat-o, zicând: *„Spe-rie-1 un pic pe bunicul Lupa şi transmite-i salutările noastre cordiale".*
Bătrânul lacrimă:
— Ah, Saşa, cum ne-ai abandonat!
— îmi vine să plâng împreună cu dumneata, interveni Vasili. Să ştii ca Saşa este foarte activ. Mi-a luat până şi ultimii mei credincioşi. A predicat o singură dată în biserica mea, şi oamenii au fost atât de mulţumiţi de el că acum preferă să se ducă la baptişti.
— B^avo! izbucni Irina bătând din palme.
— Ce vorbeşti, domnişoară? Or, crezi că-mi place să predic într-o biserică goală? Dar aşteptăm încă puţin...
— De ce nu faci evanghelizare? Invită oamenii pe care-i întâlneşti pe uliţele satului! Şi apoi, nu uita că în satul tău sunt mulţi comunişti care nu-L cunosc pe Domnul Isus...
116
— Tu eşti puţin bolnavă uneori! Dacă mai spui astfel de lucruri, te mănânc! Vasili îşi arăta colţii de o manieră care-i făcu pe toţi să izbucnească în râs.
Polevoi, un pastor baptist din Siberia, dorea să fie abordate chestiuni mai importante şi zise:

— Dragii mei, haideţi, mai întâi, să-I mulţumim lui Dumnezeu că ne-a ocrotit în călătorie. Vasili, vrei să te rogi tu?
— Nu va putea s-o facă, pentru că eu nu am icoane! interveni Lupa.
Vasili se ridică în picioare şi zise:
— Taci, scumpul meu frate! Asta va merge bine fără icoane. Să ne ridicăm, spuse el, şi începu: Tată ceresc, îţi mulţumim că Tu ne ocroteşti şi ne vii în ajutor zi de zi! Fii şi acum în mijlocul nostru prin Duhul Tău cel Sfânt. Umple-ne de pacea şi de dragostea Ta şi fă să nu existe nici cea mai mică disensiune între noi. Amin.
Discuţia din seara aceasta demarase bine. Scopul principal al acestei întâlniri era pregătirea dialogului cu Puterea, dar Lupa şi prietenii săi resimţeau, de asemenea, nevoia de a vorbi în mod deschis despre problemele lor, despre viaţa lor atât de frământată. Sute de preoţi şi pastori organizau întâlniri pentru copii şi tineret, în ciuda interdicţiei categorice a autorităţilor. Preoţii catolici riscau şi ei pierderea libertăţii. Pastorii baptişti trebuiau să se aştepte a fi demişi, mai devreme sau mai târziu, din funcţiile lor. Uneori, inspectorii Departamentului Cultelor le făceau atâtea şicane, încât plecau şi de bună voie.
După ce şi-au împărtăşit tot ce aveau pe inimă, ei au petrecut timp de vreo oră în rugăciune. Pe urmă, au abordat toate detaliile vizând dialogul cu oficialităţile şi au stabilit sarcini precise pentru fiecare creştin în parte. Spre miezul nopţii, s-au despărţit.
împreună cu câţiva prieteni, Vasili voia să petreacă o noapte la părinţii lui. Aceştia erau atât de bucuroşi din pricina

posibilităţii de a-1 revedea pe fiul lor că nu s-au mai dus la culcare până la ora aceea atât de târzie. Tamara 1-a avertizat:
— Fii atent, Vasili! KGB-ul nu te va menaja!
— Nu-ţi face probleme! Dacă s-ar întâmpla ceva, patriarhul nostru l-ar trage de urechi pe Andropov.
Când s-a întors acasă împreună cu prietenii săi, toate ferestrele erau luminate, iar masa era întinsă. Profesorul Kuzneţov îşi primi cu multă căldură fiul şi pe amicii acestuia. Vasili îl îmbrăţişa:
— Tăticule, mulţumim că ne-aţi aşteptat.
— A trecut atâta timp de când nu te-am mai văzut. Ne-am tot gândit la tine. Nici mama nu s-a culcat. Şi ea te aşteaptă.
Vasili i-o prezentă tatălui lui pe Irina, apoi pe cei doi predicatori, Klim şi Polevoi. Profesorul îi îmbrăţişa călduros. Apoi strigă:
— Nora! Tamara! Unde sunteţi voi?
— Venim imediat, răspunse nevastă-sa. Tamara o salută pe Irina:
— Ah, dumneavoastră sunteţi fata despre care vorbea Saşa pe când se afla în comă. Acum înţeleg eu de ce nu putea el să mă iubească!
Irina roşi. Tamara îi salută pe cei doi bărbaţi şi se aşeză în faţa Irinei.
— Vasili, nu te mai înţeleg. în locul tău, eu i-aş fi şterpelit lui Saşa o asemenea frumuseţe. în felul acesta, puteam s-o am eu însămi!
Ea vorbea cu atâta convingere şi pe un ton atât de serios, încât toţi ceilalţi au început să râdă.
Chiar în acele momente, îşi făcu apariţia mama lui Vasili.
— Mămico, tu nu vrei să îmbătrâneşti deloc! exclamă Vasili înainte de a o îmbrăţişa.
— Tu nu ai venit aici pentru a-rni face reproşuri, sau poate tocmai de aceea! îi replică ea.
Apoi, regăsindu-şi surâsul, salută oaspeţii. Vasili tăcu. Tatăl său îi făcu semn să-şi ţină limba.

înainte de a se aşeza la masă, Vasili îl întrebă:
— Tată, oare tu ai avea ceva de suferit dacă s-ar afla că noi ne-am rugat în prezenţa ta?
— O, nu! Fă cum crezi tu c-ar fi mai bine! răspunse comunistul, jenat totuşi.
Vasili îl invită pe Klim să se roage. Acesta se ridică în picioare şi zise:
— îţi mulţumim, Creatorul tuturor lucrurilor, că ai binecuvântat casa aceasta. Te rugăm să rămâi cu noi şi în noaptea aceasta!
Tamara îşi privi părinţii amuzată.

— Voi vă rugaţi întotdeauna înainte de mâncare? întrebă profesorul Kuzneţov.
' — Natural, tăticule!
— Petia Subov mi-a spus că comitetul central a elaborat o nouă strategie pentru a combate religia, interveni mama. în scurt timp, vă va elimina pe toţi.
— încetează să mai vorbeşti de Petia al tău! îi zise Kuzneţov dezgustat.
— Cine-i persoana aceasta? vru să afle Irina.
— O, este un prieten al mamei. Ea este actriţă de tear tru şi-i cunoaşte pe membrii comitetului central, explică Vasili.
Irina privi curioasă spre femeia aceasta. Când i se puneau întrebări referitor la mama sa, Vasili nu dădea niciodată un răspuns satisfăcător.
Kuzneţov se întoarse către fiul său, zicând:
— Tu vii atât de rar acasă! Oare te-ai înmormântat, cu adevărat, în biserică?
— Iartă-mă, tăticule, dar sunt peste măsură de ocupat, în plus, iuci nu vreau să pun în cauză prestigiul vostru. Voi sunteţi intelectuali comunişti, astfel că un preot în familie nu v-ar servi la nimic. Spune-mi, te rog, dacă tu ai întâmpinat dificultăţi din cauza mea.
— Colegii îşi bat joc de mine, zicând: *„ Voi nu aveţi nevoie să vă duceţi ia biserică, deoarece aveţi un preot privat la dispoziţie".* Asta-i tot.
119
Tamara le oferi musafirilor o prăjitură de casă. După ce au felicitat-o cu toţii, au acordat atenţie conversaţiei care se desfăşura între Vasili şi părinţii lui.
— Una dintre femeile noastre de serviciu este adventistă, începu să povestească profesorul. Ea are 5 copii. Un tribunal a decis să-i fie luaţi copiii, sub motivul că ea le-ar da o educaţie religioasă. Când executorii judecătoreşti au venit să-i ridice, puştii s-au ascuns care încotro: unul sub un pat, altul în pivniţă, iar un al treilea într-o sobă de fier. Oamenii legii nu s-au lăsat până nu i-au descoperit, urmărindu-i ca pe iepuri. Cel ce se ascunsese în sobă a ieşit de acolo negru de funingine. Executorii l-au luat aşa cum era şi le-au spus vecinilor care se adunaseră în stradă: „ *Vedeţi cum se ocupă oamenii aceştia de copiii lor? Sunt murdari până în vârful urechilor. Dar când li se retrage autoritatea părintească, creştini ca ăştia născocesc istorii înspăimântătoare şi denigrează societatea sovietică".* Soţul acestei adventiste era necredincios. KGB-ul a exercitat presiuni asupra lui pentru a introduce acţiune de divorţ. Rezultatul ar fi fost că aceşti copii puteau rămâne „legal" sub ocrotirea tatălui lor. Acesta a refuzat şi, în final, s-a spânzurat. Ulterior, biata femeie a fost acuzată de a-şi fi împins bărbatul să se sinucidă. Ea a suferit un astfel de şoc încât, timp de câteva zile, nu a mai putut face nimic. Mi s-a ordonat s-o concediez, dar eu încă nu am făcut lucrul acesta...
Irina asculta emoţionată şi lacrimi i se prelingeau din ochi.
— Şi nu crezi că vei avea probleme din pricina încăpăţânării tale? îl întrebă Tamara pe tatăl ei.
— Nu cred. Eu deţin câteva secrete, nişte descoperiri importante, ceea ce-mi permite să mă bucur de o anumită libertate. Uită-te la Saharov. El nu se teme să apere drepturile omului. De ce să fie concediată femeia aceasta? De curând şi-a reluat activitatea. Chiar ieri a venit în biroul
120
meu şi mi-a spus: „ *Vă mulţumesc mult, Ivan Nicolaievici, că nu m-aţi dat afară! Dumnezeu vă va răsplăti".*
— Ei bine, dar se poate proceda astfel când aceşti credincioşi vor cu orice preţ să le dea copiilor lor o educaţie religioasă? interveni mama lui Vasili. Ei trebuie să se supună hotărârilor partidului. Un punct, asta-i totul.
Vasili făcu o grimasă:
— Ce-ai face tu, dacă ai trăi într-un stat unde o educaţie comunistă este interzisă? Dacă ţi s-ar lua copiii, oare nu ai protesta?
— Ei bine, eu nu i-aş creşte într-un spirit comunist. Foarte simplu! De ce aş accepta pierderea copiilor pentru o doctrină iluzorie?
Francheţea ei stârni râsul general.
— La institut, noi avem doi baptişti, spuse Tamara, un frate şi o soră. Ei refuză categoric să devină

membri ai Komsomolului.
Profesorul Kuzneţov se întoarse către pastorul Klim.
— Dumneavoastră, baptiştii, sunteţi foarte bine organizaţi. Şi organele comuniste se tem de creşterea co-, munităţilor baptiste, în ciuda interdicţiei de a face evanghelizare. Am auzit că vi s-ar acorda o mai mare libertate. S-ar părea că se semnalează anumite disensiuni la dumneavoastră? Unii baptişti s-au separat şi refuză să se supună comitetului director. Din ce motive? De ce sunt ei persecutaţi?
Klim încercă să-i explice care eră situaţia baptiştilor:
— Inspectorii Departamentului Cultelor se amestecă în treburile interne ale Bisericii, iar KGB-ul exercită, mai mult sau mai puţin, presiuni asupra pastorilor...
Nora Kuzneţova urmărea conversaţia cu atenţie. în final, ea întrebă:
— Dar de ce dumneavoastră toţi, baptişti, ortodocşi, catolici, etc. nu împărtăşiţi în mod deschis punctul dumneavoastră de vedere conducătorilor politici şi să le spuneţi categoric: *„Noi refuzăm să ne supunem exigenţelor dumneavoastră, şi de acum încolo vom asculta mai mult de*

Dumnezeu decât de oameni!" Aşa spune Biblia, nu-i aşa, Vasili?
— Da, mămico, acestea sunt cuvintele apostolului Petru, răspunse Vasili, înainte de a-i face semn lui Klim să răspundă acestor chestiuni.
— Asta ar fi posibil, stimată doamnă, dacă toţi ere-, dincioşii ar fi de aceeaşi părere. Or, ei nu sunt de acord în ceea ce priveşte relaţiile dintre Stat şi Biserică. în plus, le este tare frică de închisoare. Evident că, dacă toţi credincioşii s-ar uni, ei ar exercita o mare influenţă asupra Puterii care nu ar avea curajul să-i întemniţeze în masă. Ei şi-ar expune clar poziţia: *„în toate chestiunile care privesc Statul, noi ne supunem autorităţilor, dar în domeniul spiritual noi ascultăm numai de Cuvântul lui Dumnezeu".* Acesta ar fi apogeul Bisericii, însă niciodată noi nu vom putea ajunge acolo. Există prea multe disensiuni printre noi şi nu trebuie uitat faptul că noi nu suntem curajoşi. Aşa că KGB-ul aţâţă conflictele interne şi intimidează sau chiar corupe pastorii *
— KGB-ul foloseşte aceeaşi tactică, şi asta m-a costat un interogatoriu de 8 ore. Eu cred că noi ne apropiem de o nouă epocă stalinistă.
Se revărsau zorile. Ar fi fost cazul să se ducă la culcare. Totuşi le venea foarte greu să-şi întrerupă conversaţia. Nora puse o ultimă întrebare:
— Dar baptiştilor li se iau copiii?
Ea era, în mod vizibil, oarecum scoasă din fire. Klim se grăbi să-i explicş:
— Am informaţii că numărul cazurilor în care li se retrage baptiştilor autoritatea părintească merge crescând. Ştiu sigur că 100 de părinţi din diferite confesiuni au fost nevoiţi să se despartă de copiii lor.
Nora tăcu. Soţul ei întrebă:
— Şi, pentru a încheia această noapte, cine vrea să se roage?
Tinerii l-au privit uimiţi. în final, s-a ridicat Vasili. El s-a rugat pentru Silici, pentru părinţii chinuiţi, pentru pastori,

pentru oamenii de ştiinţă şi a mulţumit lui Dumnezeu pentru sprijinul Lui. După aceea, s-au despărţit.
In noaptea aceea, Nora s-a apropiat de căpătâiul patului pe care se culcase Kuzneţov şi, lăsându-se pe călcâie, cu ochii scăldaţi în lacrimi, a început să-i mângâie părul capului, cerându-i iertare:
— Iartă-mă, scumpule... Te rog, iartă-mă... Mă mai poţi ierta? într-adevăr este teribil să-ţi pierzi copiii...
A urmat o discuţie sinceră şi cuvintele dragostei iertătoare i-au dus pe aripile somnului...

CAPITOLUL 12

onsiliul Bisericilor a fondat o societate de editură şi imprimerie clandestină. Autorităţile se întrebau cum iar fi trebuit să reacţioneze. KGB-ul se arăta optimist, sperând că în scurt timp va reuşi să descopere sediul societăţii. Era imposibil să se imprime cărţi timp de câteva luni fără a atrage atenţia autorităţilor. Cei ce ar fi procurat o mare cantitate de hârtie s-ar fi expus multor pericole. Cumpărarea a 50 de kg de hârtie putea suscita întrebări de genul: *„De ce cumpăraţi atâta hârtie? Nu ne daţi numele întreprinderii care v-a trimis după hârtie?"* Pe urmă, se punea problema transportării acestui material tipografic. Dacă se utilizau

geamantane, acestea ar fi fost prea grele, iar pasagerii şi miliţienii puteau adresa întrebări indiscrete celor în cauză. Aşadar, trenul nu constituia o soluţie sigură. Câţiva credincioşi aveau maşini, dar ei se aflau mereu în colimatorul miliţiei.
Astfel, specialiştii KGB-ului erau convinşi că respectiva casă de editură nu avea să dăinuie prea mult timp. Poliţia secretă dădu dispoziţie tuturor papetăriilor să indice numele cumpărătorilor importanţi. Apoi, stabili lista persoanelor provenite dintr-un mediu creştin care lucrau în tipografiile de stat. Andropov promisese comitetului central că-i va aresta, în scurt timp, pe toţi colaboratorii Editurii *„Creştinul".* Aceşti creştini au trimis guvernului o scrisoare deschisă pentru a justifica fondarea unei societăţi editoriale. Ei s-au referit la Constituţie, care garanta libertarea presei.
124
Drept răspuns, autorităţile au luat noi-măsuri represive. Şi au trecut, totuşi, 2 ani fără ca KGB-ul să fi descoperit fie şi cea mai mică urmă a editurii. în Biserici, se distribuiau Noi Testamente. Funcţionarii KGB-işti erau foarte furioşi. Zadarnic au căutat ei să introducă un informator în Comitetul Director al Consiliului Bisericilor. Securiştii s-au întors atunci către diferiţi pastori, promiţându-le mari sume de bani în schimbul unor informaţii. Dar şi aceste tentative de corupere au eşuat. Şi atunci KGB-ul a adoptat o tactică şi mai dură. Astfel, nu au şovăit să tragă asupra lui Neverov. Aparent, poliţia secretă ştia că el se ocupa de difuzarea de Noi Testamente. Nevasta lui Neverov a fost intimidată şi, în cele din urmă, ea a dezvăluit activitatea soţului ei. Şi el care era atât de mândru de soţia lui! KGB-ul a înţeles astfel că autobuzul lui Neverov nu era perfect gol. însă Neverov nu lucra pentru Editura *„Creştinul".* El doar transporta Biblii şi casete venite din Occident. Nevasta lui şi funcţionarii KGB-ului se înşelau. Valentina Neverova primise 200 de ruble, plata pentru vreo 6 săptămâni de muncă. Urma să mai obţină 500 dacă soţul ei ar fi .fost demascat, în plus, i s-a promis că ea nu va fi trimisă la închisoare. Or, acum, Neverov tocmai le jucase o fentă frumoasă.
Saşa lăsase autocarul la Krasnoperkopsk. Specialiştii KGB-ului au controlat vehicolul de la un capăt la celălalt, dar nu au reuşit să găsească nici unul din cazierele secrete. După aceea, ei au urmărit autobuzul zi şi noapte. în cele din urmă, au făcut o descoperire senzaţională: directorul întreprinderii de Transporturi din Cerson ascundea în acest autobuz nişte cereale pe care le furase! Odată, însoţit de un mecanic, el s-a dus la un colhoz. El obţinu aprobarea să încarce un anumit număr de saci cu cereale. Agenţii KGB-ului care urmăreau autobuzul au ordonat miliţiei să-i aresteze pe aceşti hoţi. Dar miliţienii nu au reuşit să descopere sacii ascunşi în maşină* Emoţia a fost atât de mare în cadrul serviciilor secrete încât s-a dispus demontarea bucată cu bucată a autocarului. Deodată, un mecanic a început să plângă ca un copil, cu sughiţuri: *„Opriţi-vă, vă*
125
rog! Mie mi-au trebuit câţiva ani pentru fabricarea acestui autocar. Am construit caziere secrete, şi acum vreţi să distrugeţi toată munca mea!" Apoi, a apăsat o manetă, a pus motorul în mişcare şi, ce să vezi? Câteva scaune s-au basculat şi agenţii KGB-ului au descoperit cazierele şi cerealele. Surpriza lor nu cunoştea margini.
Mecanicul respectiv a fost arestat. După opinia sa, era imposibil ca Neverov să cunoască existenţa acestor compartimente secrete. Când a fost chestionat asupra acestui punct, Neverov s-a mulţumit să afirme zâmbind: *„Tovarăşe judecător de instrucţie, spuneţi şi dumneavoastră, de ce aş G eu interesat în această afacere? Cine construişte compartimente secrete într-un autocar, fură din avutul statului, şi dumneavoastră mă întrebaţi dacă eu suni la curent cu asta. «Hoţul neprins este negustor cinstit» spune un proverb rusesc. Eu nu mai am nimic de adăugat".*
I se puteau pune o mie de întrebări, el reuşea întotdeauna să ascundă adevărul. După câţiva ani, el a informat-o pe femeia sa despre taina autocarului, şi ea nu a ezitat să-1 denunţe. Neverov observase cum directorul - pe atunci un simplu mecanic - şi un şofer construiau aceste compartimente secrete în timpul concediului lor de odihnă.
Editura *„Creştinul" avea* să se confrunte şi cu alte dificultăţi. KGB-ul le-a dat de înţeles pastorilor că era interzisă imprimarea ilegală a cărţilor şi că aceasta constituia un act criminal, de vreme ce Cristos şi apostolii îi învăţau pe credincioşi să respecte legea! Poliţia secretă a început să ameninţe pastorii Bisericilor înregistrate: *„Dacă mai distribuiţi Noi Testamente şi culegeri de cântări tipărite ilegal, veţi*

avea de-a face cu noi!" Unii pastori au fost înspăimântaţi şi le-au spus credincioşilor lor: „Afa *mai luaţi niciodată în mână cărţile publicate de Editura «Creştinul»!"* Un pastor din Ucraina a mers şi mai departe: *„A imprima ilegal cuvântul «Dumnezeu» constituie deja un act de propagandă antisovietică!"* Şi credincioşii l-au crezut sincer.
126
Dar priviţi în ansamblu, pastorii Bisericilor înregistrate şi preoţii ortodocşi erau foarte favorabili tipăririi şi difuzării de Biblii în URSS. Filozoful Mitrokin era optimist. El zicea:
— Dacă Editura *„Creştinul"* şi-ar continua activitatea, iar ţările occidentale nu ar înceta să ne trimită Biblii, ar fi posibil, într-o zi, să oferim Sf. Scriptură şi necredincioşilor.
Situaţia era foarte delicată pentru guvernanţi. Trebuia neapărat ca aceştia să întreprindă ceva. KGB-ul reuşi să descopere una dintre tipografii şi aduse la cunoştinţa comitetului central că problema fusese în întregime rezolvată şi nu vor mai apărea Biblii imprimate ilegal. Câteva persoane au fost arestate. Dar, la scurt timp după aceasta, Editura *„Creştinul"* trimitea o scrisoare KGB-ului prin care-1 informa că se va continua tipărirea de cărţi până când autorităţile vor aproba tipărirea de Biblii şi difuzarea lor, pe tot cuprinsul URSS. în plus, „Creştinul" cerea stăruitor să se pună capăt represaliilor. După distrugerea unei a doua imprimerii, Editura s-a făcut auzită în acelaşi mod.
în sânul KGB-ului, atmosfera era explozivă. Câţiva credincioşi fuseseră ucişi de funcţionarii săi. De exemplu, Ivan Moiseev, un tânăr soldat pe care Saşa îl cunoscuse personal.
Era, într-adevăr, ceva miraculos că această editură putea supravieţui într-o ţară unde poliţia secretă era atât de puternică. Responsabilii de la *„Creştinul"* au refuzat să descopere secretul tor disidenţilor politici. Aceştia ceruseră Consiliului Bisericilor să-i ajute să pună bazele unei case de editură. Dar Consiliul se temea ca nu cumva, procedând astfel, KGB-ul să-i poată acuza pe creştini că desfăşoară activităţi politice. De altă parte, dacă un agent ar fi reuşit să se dea drept disident, distrugerea tipografiilor ar fi fost sigură. Societatea *„Creştinul"* era gata să distribuie Biblii tuturor celor ce aveau nevoie de ele, dar se ferea să participe la imprimarea unor cărţi politice.
127
în ciuda tuturor acestor probleme, activitatea tipografică se desfăşura, în continuare, de o manieră remarcabilă. Mii de. creştini o susţineau în rugăciune, şi tocmai acesta era secretul izbânzilor sale. în plus, Societatea de editură primea daruri din partea unor Biserici înregistrate şi clandestine. Tinerii baptişti se întâlneau şi se rugau împreună pentru *„Creştinul".* Ei învăţau astfel să se respecte reciproc, fie că erau recunoscuţi oficial, fie că aparţineau Bisericii subterane. KGB-ul s-a străduit să despartă cele două grupuri, dar fără succes. Noua generaţie nu accepta separarea intervenită în sânul baptiştilor. Autorităţile civile lăsau Bisericilor înregistrate o libertate tot mai mare, tinerii lor nefiind obligaţi să trăiască în clandestinitate. Ei profitau din plin de această situaţie privilegiată, organizând întâlniri, excursii, botezuri, cercuri de studiu biblic. Pastorii se aflau într-o stare, cu adevărat, de plâns: inspectorii de culte şi KGB-ul le creau numeroase dificultăţi şi-i ameninţau mai ales, cu concedierea. Cu toate acestea, mulţi pastori se ţineau foarte bine.
La Moscova, de exemplu, un creştin crease 3 grupuri de studiu biblic. El îi relatase unui oaspete din Vest că oficialităţile ceruseră excluderea sa din Biserică, dar pastorul era un om curajos şi refuza să facă lucrul acesta.
Atacurile oficialităţilor erau îndreptate în special contra Bisericii clandestine. Se urmărea iritarea responsabililor şi crearea de disensiuni în sânul Consiliului Bisericilor. Pastorii care, ca Andrei Nikitin de exemplu, ispăşiseră o pedeapsă în închisoare erau intimidaţi. Li se impunea să devină membri ai unei Biserici întregistrate sau, în anumite cazuri, era legalizată în bloc întreaga lor comunitate. Campania îndreptată contra unei reînnoiri spirituale în URSS lua noi dimensiuni.
Tinerii îşi ziceau: *„Să lăsăm bătrânii să aibă dispute, noi să studiem învăţăturile Domnului /sus Cristos!"* Turiştii occidentali nu puteau înţelege nimic: ei găseau în URSS comunităţi vii, unde tinerii şi copiii ocupau un loc important. Dar ei mai auzeau vorbindu-se de existenţa unei
128
Biserici martire, care se aduna în secret prin păduri, şi ai cărei pastori petreceau mulţi ani în lagărele de muncă forţată.

Consiliul Bisericilor avea dreptate dorind să rămână cu orice preţ în ilegalitate? Oare nu se confundau cumva încăpăţânarea cu credincioşia? Erau întrebări la care străinii nu ştiau să răspundă. Realitatea era că turiştii occidentali nu cunoşteau metodele KGB-ului. Nu toţi predicatorii Bisericii primare au fost întemniţaţi, căci Pavel, Iacov, Petru şi alţi conducători creştini s-au sacrificat pentru ei. Prin aceasta, ei i-au îmbărbătat pe creştini să rămână statornici, în Rusia, era nevoie de oameni, bărbaţi şi femei deopotrivă, care să renunţe la orice compromis şi să se dea ca exemplu. Saşa a înţeles bine toate acestea încă pe vremea când era pastor al Consiliului Naţional. în prezent, el juca un rol de observator şi studia diferendele şi contradicţiile care existau între cele două Biserici. El nu regreta deloc decizia sa de a participa la reînnoirea spirituală a diverselor comnunităţi creştine. De la o zi la alta, el îşi concentra eforturile unui singur scop: a se pregăti să înfrunte ideologiile anticreştine prin studiul intensiv al Cuvântului lui Dumnezeu.
Credincioşi din diferite denominaţiuni se aplecau asupra textelor biblice şi înţelegeau tot mai mult că, în anumite domenii, ei nu urmau învăţătura Sf. Scripturi, constatare care avea ca efort binecuvântat o schimbare radicală în viaţa de credinţă.
Unii ajungeau chiar să se întrebe dacă nu era timpul să se suprime confesiunile şi să se trăiască simplu, potrivit cu ceea ce spune Biblia.
După ce lucrase ca şi contabil la un colhoz, Saşa era acum în şomaj. Comitetul regional de partid îl obligase literalmente pe director să-1 pună pe liber. Saşa a încercat să găsească de lucru în altă parte, dar în Crimeea, aceasta era o problemă dificilă. Singura lui speranţă era acum bătrânul Mula: acesta avea relaţii cu un tătar care era şeful unei mari întreprinderi. Mula îi promisese lui Saşa că-1 va ajuta, şi acesta nu putea decât să mai aştepte. între timp,

el îi făcu o vizită lui Neverov şi-1 invită să-şi petreacă, împreună cu familia, concediul de odihnă la el. Neverov avea mare nevoie de odihnă. El nu mai prea vorbea despre incidentele survenite în timpul călătoriei cu Saşa. I s-a părut preferabil. Procedând altfel, ar fi întâmpinat mai multe dificultăţi în îndeplinirea îndatoririlor sale în faţa Bisericii. Climatul maritim îi pria întregii sale familii. Copiii deveniseră mult mai vioi, iar Nataşa se ocupa de ei cu multă dragoste.
într-o zi, Irina se duse la bunicul ei. Nataşa o invită la ea.
— Ce plăcere să te ştim aici, Irina! Hai, intră, scumpo! îi zise ea, îmbrăţişând-o tandru.
Ea găsi că Irina îi semăna foarte mult: aceiaşi ochi albaştri, acelaşi păr ondulat, aceeaşi gură rotundă.
— Sunt foarte încântată să vă cunosc, răspunse Irina.
— Ia loc, Irina. Imediat vine şi Saşa. El s-a dus un pic pe malul mării cu musafirii noştri, familia Neverov.
— Soţii Neverov? se miră Irina.
— Exact. Ia loc, te rog! Mă duc după ei, spuse Nataşa ieşind din cameră.
Irina era îngrijorată. Ea avea impresia că ceva grav era pe cale să se petreacă în familia Neverov. Ea auzise zvonurile care circulau cu privire la Valentina Neverova, dar nu ştia ce să facă. Ar putea fi vorba de o manevră a KGB-ului pentru dezbinarea acestei familii. Ea se gândi la cuvintele bunicului său: *„Părul roşu nu se decolorează niciodată".*
Saşa intră primul. Radia de bucurie.
— Ah, iată-te, în sfârşit! Bunicul tău şi cu mine ne gândeam că ne-ai uitat cu totul. întotdeauna găseai nişte scuze justificate.
Irina îl privi fix, fără să spună nimic. Saşa tăcu. Ţinea mâinile prietenei sale în ale lui. Dar sosirea celorlalţi oaspeţi îi răpi acest deliciu.
Neverov o salută pe Irina:
— Tu meriţi o chelfăneală! îl faci pe bunicul tău să te aştepte atâta...

Irina îi zâmbi:
— Taci, micul meu erou! Noi speram că vei participa şi tu la importanta întrunire a noastră, şi când colo te-ai dus la spital spre a te lăsa îngrijit.
— O, Irina, au fost nişte răni uşoare. Nu te mai gândi la asta. La următoarea voastră strângere laolaltă, voi

participa cu siguranţă!
Nevasta lui Neverov părea tristă, şi, în ochii săi, se putea citi o teamă profundă. Cu toate acestea, era mai frumoasă ca niciodată.
Irina remarcă faptul că Nataşa aşeza masa şi îi zise imediat:
— Vă rog să mă scuzaţi, dar bunicilor mei le-ar face mare plăcere să mergem cu toţii la ei lâ masă. Pelaga deja a pregătit totul. Ea mi-a recomandat să n-o las să ne aştepte prea mult.
Nataşa era tare bucuroasă. îi plăcea să-i revadă pe bătrânul Sokolov şi pe soţia lui. Toată lumea se puse imediat în mişcare. Nataşa îi luă de mână pe cei doi micuţi şi discuta cu mama lor. Saşa, Neverov şi Irina veneau în urma lor. Cum ei aveau câteva lucruri de rezolvat, nu au încercat să li se alăture celorlalţi. Irina îl întrebă pe Neverov:
— Cine ştia ce transportai tu în autocar? El răspuse cu aer gânditor:
— Nimeni în afară de nevastă-mea. Evident că ea a putut vorbi unor rudenii despre treaba aceasta. însă după acest incident, ea îmi pare mereu tristă. S-ar putea spune că o apasă un sentiment de vinovăţie. Dar eu evit să-i pun întrebări indiscrete.
Irina trecu la Şalaskov, un membru al Comitetului Director al Consiliului Bisericilor, care îi avertizase pe unii pastori:
— Menajaţi-vă soţiile şi, dacă este posibil, nu le povestiţi ceea ce faceţi voi pentru Biserica Domnului.
Neverov aprobă această opinie. Saşa se arătă mirat:
— De unde ştii tu toate acestea, Irina, deşi eşti membra unei Biserici înregistrate?
131
Ea îşi duse un deget la gură.
— Pssst! Tu nu trebuie să-mi pui astfel de întrebări. Este prematur.
Apoi, ea se întoarce către Neverov şi-i zise:
— Tu nu te menajezi deloc. Nu vezi că eşti numai pielea şi oasele?
El se mulţumi să surâdă sugestiv şi se scuză:
— Mă grăbesc să le ajung pe cele două femei. Se pare că Mitia a obosit şi va trebui s-o iau în braţe.
Saşa îi zise Irinei:
— Tu îţi poţi rezerva astăzi puţin timp pentru mine? Mi-ar face plăcere să pot discuta cu tine o chestiune foarte personală...
Irina râse zgomotos, găsind că Saşa se exprima de o manieră amuzantă. Ea îi luă mâna şi spuse cu bunătate:
— Hai să-i ajungem pe ceilalţi. Vom vorbi despre problemele noastre mai târziu.
Şi o luă la fugă, alăturându-se prietenilor şi luând-o pe micuţa Ania în braţe.
Bunicul Sokolov îşi întâmpină oaspeţii cu multă amabilitate, îi sărută pe ambii obraji, după care îi invită în sufragerie. Mirosul puternic al unei fripturi le trezi tuturor pofta de mâncare.
— Luaţi loc, dragii mei, zise Sokolov. Pelaga ne-a pregătit *vol-au-vent* şi ar fi păcat să se răcească!
„ Nataşa se aşeză la dreapta lui şi Irina la stânga. Sokolov nu se putu abţine să nu le povestească musafirilor diferite anecdote. El era un om vesel, îndrăzneţ şi foarte optimist. Dar dacă se vorbea despre studiile biblice, devenea pe dată serios - din cale afară. Saşa îl câştigase pentru această lucrare. Sokolov i se consacra cu tot sufletul şi nu-şi făcea griji din pricina autorităţilor. El urmase un curs biblic organizat de Biserica clandestină şi, în final, a întrebat:
— Eu nu aş putea deveni misionar?
Era foarte capabil, în ciuda - sau, poate, tocmai din pricina - umorului său. Studiile biblice ţinute de el atrăgeau în special tinerii şi intelectualii.
132
întâlnirile respective se desfăşurau o dată pe lună. La început, se discutau îndeosebi probleme de literatură. Apoi, bătrânul Sokolov orienta conversaţia spre chestiuni religioase, după ce aprecia că se discutase destul în legătură cu literatura contemporană sau mai veche. El se dovedea a fi foarte abil. Cu timpul, nu se mai discutau decât probleme religioase. Numărul participanţilor creştea mereu, dar Sokolov nu se lăuda cu aceasta, deoarece el nu voia să atragă atenţia autorităţilor asupra activităţii sale. El dovedea o mare maturitate spirituală." După întoarcerea sa la Dumnezeu, studiase intensiv Biblia.

în prezent, Saşa şi mama lui participau la nişte adunări clandestine, iar Sokolov devenise şi mai prudent.
— Aş prefera să fiu arestat eu în locul lui Saşa, dacă s-ar pune vreodată problema aceasta! îi spuse el într-o zi soţiei sale.
Acum, Sokolov le spunea invitaţilor lui o nouă anecdotă:
— Vine un student la mine şi-mi spune: *„Dumneata ştii, Sokolov, că patriarhul nostru este ateu?"* Eu îl întreb: *„Cine ţi-a spus?"* Iar el începe:
— După zborul său spaţial, Gagarin a fost primit de Hruşciov. Acesta îl întreabă: *Juri Alekseievici, L-ai văzut pe Dumnezeu?" ,J)a, Nikita Sergheievici",* răspunse Gagarin. Hruşciov păli şi murmură către interlocutorul său: *„Am fost sigur!"* Apoi, Gagarin se duse la patriarhul Alexis care îi puse aceeaşi întrebare. *„Nu L-am văzut",* replică Gagarin. Patriarhul deveni gânditor şi sfârşi prin a spune: *„Ştiam eu bine că nu există Dumnezeu!"*
Sokolov o privi pe Irina în câteva reprize. Aceasta îşi încruntă sprâncenele şi, deodată, interveni:
— Se vede clar că dumneata nu-1 agreezi pe Alexis. Sokolov nu ripostă, ci se concentra asupra farfuriei sale. La 90 de ani, el nu folosea decât rareori ochelari şi avea în gură toţi dinţii! în ultima perioadă însă, începu să acuze nişte dureri de stomac. Chirurgul Fedin, care îşi petrecuse cândva un concediu la familia Sokolov, îl

.*"
sfătuise pe bătrân să mestece mai bine alimentele. Era tocmai ceea ce făcea el acum. Irina rupse din nou tăcerea:
— Bunicule, dumneata citeşti toate publicaţiile scoase de *Samisdat.* Ce părere ai despre Roy Medvedev? Sokolov nu se grăbi cu răspunsul.
— Să terminăm întâi cu patriarhul Alexis. Când eram mici, noi ne jucam împreună. Eu am urmărit cum a urcat el treptele ierarhiei bisericeşti. Partidul îl aprecia foarte mult A primit chiar anumite decoraţii. Se ştie foarte bine în favoarea cui ia el poziţie.
— Ascultă, bunicule! Mi se pare că dumneata spui nişte prostii. De altfel, ai uitat că...
— Scuză-mă, scumpa mea! Nu m-ara gândit la asta. Ei conveniseră să fie foarte prudenţi în prezenţa Valentinei.
— Cu privire la Roy Medvedev, aş vrea să-ţi împărtăşesc părerea mea personală, continuă Sokolov. Oricine a citit operele lui Marx şi Engels este socotit drept un marxist. Recent un student mi-a spus următoarele: *„ Vezi, dumneata, Sokolov, cel ce a studiat marxismul, devine comunist, iar cel ce 1-a înţeles devine anticomunist!"* Roy Medvedev crede că a înţeles semnificaţia marxismului, dar nu face şi pasul următor. Probabil că el nu-şi dă seama că atitudinea lui este contradictorie. Pe de o parte, el se declară contra violenţei, iar pe de alta crede că ştiinţa are dreptul să facă experienţe pe om, ceea ce este, de fapt, o recurgere la violenţă. Ar trebui să ne explicăm motivele pentru care condamnăm noi cele petrecute la Hiroşima şi Nagasaki, pentru că americanii ar fi putut să se mulţumească cu o simplă afirmaţie: *,JVu a fost vorba decât de o experienţă ştiinţifică".* Eu nu înţeleg de ce Puterea îl socoteşte pe Roy Medvedev un disident. Conducătorii statului nu-1 cunosc bine pe omul acesta. Ar trebui să-1 accepte în Academia de Ştiinţe, iar oamenii din *Samisdat* să-1 excludă. Orice experienţă ştiinţifică făcută pe om nu este decât sadism si barbarie. Dar Medvedev este de o cu totul altă părere. Cei ce nu împărtăşesc concepţia sa despre marxism
sunt, în ochii lui, nişte psihopaţi. Atitudinea sa nu diferă cu nimic de aceea a membrilor comitetului central al partidului care îi consideră pe disidenţi nişte schizofrenici. Irina, eu cred că autorităţile.vor interna în spitale psihiatrice pe toţi participanţii la dialogul pe care-1 pregătiţi voi. Sokolov pronunţase ultima frază în şoaptă. Oricum, era sigur că Valentia nu a înţeles nimic, pentru că ea era foarte ocupată cu copiii.
— Nu am putea discuta despre altceva? interveni Pelaga. Iar dacă v-aţi săturat cu toţii, am putea mulţumi lui Dumnezeu şi apoi vom trece în salon.
Irina îndrăgea mult această încăpere care servea şi ca birou. Aici se găseau scrierile colecţionate de Sokolov de-a lungul anilor: cărţi de tot felul - filozofie marxistă şi greacă, literatură contemporană, doctrina partidului, biografii, Biblii, comentarii biblice şi alte cărţi creştineşti. Studenţii veneau adesea la

Sokolov. Le plăcea să-i pună felurite întrebări. Pentru ei, el era un fel de enciclopedie volantă. Intr-o zi, el a deschis Biblia şi, după aceea, nu a mai renunţat la ea, consacrându-se unui studiu intensiv. Aceasta era cu adevărat o minune. înainte de întoarcerea sa la Dumnezeu, considera Biblia ca un manual de etică. Acum însă era convins că, prin citirea ei, orice om putea fi mântuit. El aborda subiectele biblice cu o rară pasiune, şi niciodată nu-şi plictisea ascultătorii.
Saşa, Neverov şi Irina l-au urmat pe Sokolov în salon. Ceilalţi au decis să rămână în bucătărie pentru a spăla vasele.
— Eu nu reuşesc să-1 înţeleg pe Medvedev, continuă Sokolov. El luptă pentru democraţie, i-ar plăcea să fondeze noi partide politice, să creeze grupuri de opinii diferite în sânul partidului comunist. Dar acestea sunt incompatibile cu marxismul. Violenţa este, în ochii marxiştilor, un mijloc legitim de a ajunge la putere, de a influenţa şi a schimba mentalitatea oamenilor. Iată poziţia lui Medvedev: *„Experienţa marxismului a costat viaţa a milioane de persoane. Intre anii 1937 -1939, o jumătate de*

milion de cetăţeni au fost condamnaţi la moarte; 120 000 de persoane au fost apoi reabilitate. Partidul păstrează tăcerea asupra celor de mai sus, ceea ce constituie, desigur, un semn de slăbiciune. Marxismul pedepseşte oamenii pentru a se fi arătat indiferenţi faţă de democraţie şi libertate". în nici un caz nu poate fi calificată ca o experienţă ceea ce seamănă mai degrabă cu o execuţie!
— Dar de ce Occidentul este atât de deschis marxismului? întrebă Irina, care păstra unele legături cu nişte studenţi occidentali.
Sokolov reflectă, apoi spuse:
— După cum ştii, marxismul a fost importat în Rusia. Chiar Herzl şi Bakunin s-au dus în Vest pentru a studia această doctrină filozofică. Occidentul a depus acest ou de cuc în cuibul nostru. Rusia era terenul ideal pentru astfel de experienţe. Noi suntem cobaii marxismului. Dar aceasta este o armă cu două tăişuri. Pentru Rusia, marxismul este, deopotrivă, trecut şi viitor; pentru Occident, este numai viitor. Acolo nu s-au trăit nici o dată realităţile marxiste. Dar, te rog să mă crezi, la ei, această nouă experienţă va fi şi mai periculoasă decât la noi. în prezent, ei îi primesc pe disidenţii noştri. Dar mai târziu, Rusia va deveni locul de adăpost al opozanţilor occidentali. Eu mă întreb chiar dacă ei vor mai avea posibilitatea să fugă de acolo.
— Dumneata vezi totul în negru, bunicule.
— Fata mea, nu uita ceea ce ne sfătuieşte Biblia: *„Când vor începe să se întâmple aceste lucruri, să vă uitaţi în sus şi să vă ridicaţi capetele, pentru că izbăvirea voastră se apropie".* (Le. 21.28 N.Ed.). Atât credincioşii tineri, cât şi cei mai în vârstă au siguranţa că Domnul Isus Se află în mijlocul lor, dar şi că El va reveni. De îndată ce eu am înţeles semnificaţia acestor versete, am devenit aproape nepăsător faţă de atrocităţile care se comit împotriva noastră. Dragă Irina, tentativa voastră de dialog cu Puterea nu-i decât o simplă utopie. Ea ar putea avea chiar nişte consecinţe tragice pentru voi. Oricum, este dreptul

vostru să faceţi această experienţă. Dacă voi mai fi cu viaţă atunci, îmi voi da toate silinţele să vă fiu de vreun ajutor. Irina îl îmbrăţişa şi-i zise:
— Mulţumesc frumos, bunicule! Tu eşti atât de drăguţ! Mulţumesc pentru toate.
Ochii bătrânului pluteau în lacrimi.
— Dar aţi abandonat pe cele două femei în bucătărie? Cred că nu le-ar strica o mână de ajutor, mai adăugă el.
Neverov, care îl ascultase pe Sokolov cu mare atenţie, tresări ca smuls dintr-un vis şi se îndreptă grăbit spre bucătărie.
Rămas cu Saşa şi Irina, bătrânul îi ţintui cu privirea pe fiecare în parte. Fata se simţi vădit stânjenită. *„Iarăşi pune la cale vreo năzbâtie!"* gândi ea.
— Ce s-a întâmplat, bunicule? îl întrebă Irina curioasă. Dar Sokolov tăcea. Irina se întrebă: *„Ce i-aş putea spune ca să-i atrag atenţia?"*
Deodată, el îşi dădu drumul cu voce tare:
— Ei, ia spuneţi-mi: când va avea loc logodna voastră?

— Vai, bunicule! Dar cum poţi vorbi una ca aSta? zise Irina nervoasă, sculându-se de pe fotoliu.
— De ce nu chiar astăzi? spuse Saşa înainte de a se întoarce către Irina. Apoi, privind-o fix rosti pe un ton solemn:
— Eu te iubesc şi te invit să devii soţia mea!
Biata Irina! Tocmai ea, care reuşise să-i opună lui Koslov o asemenea rezistenţă, deveni acum galbenă ca ceara. Sokolffv interveni pentru a clarifica, lucrurile:
— Saşa, tu nu ai procedat corect. Trebuia, mai întâi, să-mi ceri mie mâna nepoatei mele!
Şi o învălui pe fată într-un zâmbet cald, părintesc. Dar Irina intră în panică şi părăsi salonul în fugă. Saşa nu ştia ce să facă. Nataşa, văzând-o pe Irina ieşind în grabă, veni să întrebe ce s-a întâmplat. în loc să-i răspundă, Sokolov îi reproşa lui Saşa:
— De ce mai stai aici? Fugi după ea!
Irina privea marea. Saşa o prinse de mână şi îi spuse duios: „ *Vino!"* Irina i se supuse ca un copil cuminte. S-au

plimbat pe ţărm ţinându-se de mână. Irina devenise din nou stăpână pe sine. Saşa o întrebă:
— N-ai vrea să intrăm în apă? Ai costumul de baie pe tine? Fata dispăru să şi-1 aducă şi, în câteva clipe, se întoarse. Pe plajă era multă lume şi Saşa nu voia să rămână acolo. El aştepta, cu înfrigurare, răspunsul fetei. Cei doi tineri au mers încă o jumătate de ceas de-a lungul ţărmului, în cele din urmă, Saşa o întrebă:
— Vrei să fii soţia mea? încă nu mi-ai dat un răspuns la întrebare.
Irina îl privi fix şi-i zise în şoaptă:
— Tu nu ai doi ochi? încă nu ai remarcat că eu te iubesc? Ah, Saşa dragă, vom vorbi din nou despre asta, la timpul oportun. Până atunci, te rog să-mi promiţi că nu vei mai reveni asupra acestui subiect. Eşti de acord?
Saşa nu mai înţelegea nimic. El întrebă:
— Dar când va fi acest „timp oportun"?
— Ascultă, eu am lucrat enorm în vederea acestui dialog. L-am aşteptat cu atâta nerăbdare! în momentul de faţă, eu nu mă pot gândi la propria mea fericire, dar ştiu că Domnul are nişte planuri pentru noi doi. înţelegi?
— Gândeşte-te totuşi o clipă la mine, la propria mea fericire! o imploră el.
— Vai, cât de egoişti sunt bărbaţii! Şi eu care credeam că tu ai fi o excepţie... Hai să sărim în apă!
Şi Irina se aruncă în valuri.
Spre seară, ei s-au întors acasă. Oaspeţii plecaseră. Bătrânul Sokolov stătea pe terasă şi citea. Le zâmbi celor doi tineri fără să scoată o vorbă.
Saşa era un pic cam deprimat. Irina îi explicase:
— Dumnezeu ne va călăuzi, iar noi ne vom ruga unul pentru altul.
El voia să facă lucrul acesta şi nu dorea nicidecum să strice planurile Domnului, dar se întreba dacă „dialogul" corespundea voii lui Dumnezeu. El avea impresia că totul urma să se sfârşească rău pentru Irina.

CAPITOLUL 13

]rina s-a deplasat la părinţii lui Vania Moiseiev, tânărul care fusese asasinat de către un funcţionar al KGB-ului. Ea vorbise mult timp cu ei, căutând să-i ajute să înţeleagă poziţia fiului lor. întoarsă acasă, ea îi dădu tatălui ei să asculte o casetă. Era vorba de o mărturie personală a lui Vania. Apoi, ei au discutat despre minunile pe care tânărul acesta pretindea că le-ar fi văzut.
Sokolov se mulţumi să ridice din umeri.
— Eu nu cred în minuni, îi spuse el fiicei sale. Omul acesta trebuie să fi avut nişte stări extatice, fără să fie bolnav psihic pentru asta. Poliţia secretă se temea, desigur, că tinerii necredincioşi puteau fi atraşi prin aceste vedenii. Pentru asta s-a decis expedierea lui în lumea cealaltă.
Iată cum se exprima un fost funcţionar KGB-ist! Sokolov continuase:
— De curând, Serov mi-a împrumutat o revistă apărută în Vest. într-un interviu, nişte diplomaţi sovietici aduceau elogii democraţiei noastre care, în opinia lor, este cea mai bună din lume. Fiecare cetăţean ar avea dreptul la un loc de muncă, la o locuinţă, la o formare profesională. Chiar şi libertatea religioasă este

garantată. Dar aceşti reporteri occidentali erau prea naivi pentru a-i întreba: *„Care este situaţia cu libertatea de opinie în ţara dumneavoastră?"* Dreptul la muncă, la o locuinţă, la o formare profesională, este tot ce ne-a rămas din libertate. Eu însumi, ca medic, a trebuit să mă înscriu pe o listă de aşteptare
139
pentru obţinerea unui apartament. Iar libertatea religioasă este acordată numai persoanelor în vârstă. în plus, aceasta se reduce la cei 4 pereţi ai unei biserici. Oameni ca tine nu au dreptul să discute cu colegii lor pe teme religioase. Asta nu poate fi numită libertate religioasă!

Irina avea o încredere totală în tatăl ei. Ea putea conta deplin pe sprijinul lui. Dar cum ea avea o formaţie universitară tot aşa de bună ca a lui, Sokolov îi permitea să acţioneze potrivit convingerilor sale personale. într-o zi, organele KGB-ului i-au spus că, în calitate de comunist, el ar fi trebuit să exercite presiuni asupra fiicei sale, ar fi trebuit s-o împiedice *„să se precipite într-o Biserică baptistă".* Sokolov s-a mulţumit să răspundă astfel:

— Ea este mai capabilă decât mine şi ştie foarte bine ce face.

El i-a rugat pe vechii săi prieteni din KGB să n-o hăr-ţuiască pe Irina, dar aceştia nu au ţinut seama de rugămintea lui. Sokolov şi-a dat seama că fata se afla în primejdie şi a avertizat-o încă de pe vremea când mai locuiau la familia Serov. Irina 1-a plictisit pe unchiul ei cu tot felul de întrebări. Nişte procese contra disidenţilor avuseseră loc tocmai pe timpul acela.

— De ce Statul se poartă cu atâta cruzime faţă de disidenţi? întrebă Irina.

— Ei ar trebui să fie recunoscători că nu mai sunt ucişi ca pe vremea lui Stalin, a replicat Serov.

Irina nu a fost mulţumită de acest răspuns şi a continuat:

— Dumneata, unchiule, crezi că este un act umanitar să fie închişi oameni perfect sănătoşi într-un stabilі-ment psihiatric, sau să fie condamnaţi la 10 ani de închisoare, dacă nu şi mai mult? Am înţeles bine?

Odată, Serov a pus-o în gardă:

— Ştii, Irina, tu pui prea multe întrebări. Dacă vei continua astfel, foarte curând numele tău se va afla pe lista neagră.

Ceea ce s-a şi întâmplat. La Minsk, Sokolov a remarcat că Irina era urmărită. El i-a vorbit deschis despre asta şi
140
i-a oferit sprijinul. Irina a acceptat, recunoscătoare. Sokolov a început să studieze metodele rafinate ale KGB-ului. El i-a explicat fiicei sale că ea trebuia să cunoască foarte bine tactica adversarilor ei dacă intenţiona să-şi continue activitatea religioasă.

Sokolov s-a dovedit a fi un profesor foarte exigent. Un exemplu: el începea s-o fileze pe Irina, iar aceasta încerca să se sustragă filajului lui. Dar era foarte dificil, şi ei au exersat mult timp. în final, Irina era capabilă să-1 recunoască rapid pe un urmăritor şi să se debaraseze de el.

Arta de a demasca informatorii şi provocatorii era şi mai complicată. Când Bisericile baptiste au decis să organizeze într-o pădure o întâlnire a tineretului, Iuri Sokolov şi-a oferit sprijinul.

Tinerii sub 18 ani nu aveau dreptul să participe la serviciile religioase. O întrunire de tineret punea, aşadar, uriaşe probleme şi trebuia să se lucreze cu maximum de prudenţă. Sokolov nu avea nimic de obiectat contra Bisericii, dar el critica tocmai comportamentul oportunist al unor pastori. Şi el şi-a pus în joc toată capacitatea pentru a elabora un plan în vederea organizării acestei întâlniri. Irina 1-a prezentat comitetului de tineret ca o sugestie din partea ei, fără să le sufle vreo vorbă de tatăl său. Comitetul 1-a agreat şi 1-a aprobat. Evident că miliţia aflase de această întâlnire şi procedase la luarea unor măsuri.

Sokolov ştia, de asemenea, că în fiecare comitet exista şi un informator, şi el a rugat-o stăruitor pe fiica sa să-şi supravegheze bine prietenii. Atunci, Irina a discutat cu fiecare separat şi - între patru ochi - i-a încredinţat fiecăruia dintre ei câte un secret diferit. Le-a vorbit, printre altele, de biblioteca Bisericii. Miliţia ardea de nerăbdare să afle unde îşi ascundeau baptiştii cărţile. Până atunci, toate eforturile agenţilor ei fuseseră zadarnice. Irina a scornit că se vânduse casa unde se găseau mai înainte cărţile şi acestea au fost depuse într-un loc sigur. Irina i-a dat unuia dintre prietenii ei adresa
141
acestei case. în ziua următoare, miliţia sosea la faţa locului cu un mandat de percheziţie.

Noul proprietar, un vechi colonel de aviaţie, fu foarte mirat la vederea agenţilor de miliţie. Abia se

instalase în noua locuinţă şi primea deja o vizită de felul acesta! El citi mandatul pe care i-1 prezentă maiorul de miliţie şi izbucni în râs, un râs atât de straşnic încât trebui să se aşeze pe o bancă. Deodată însă se opri. Aceasta nu prevestea nimic bun. Se ridică brusc şi începu să-1 insulte pe maior. Acesta din urmă se găsea într-o postură foarte dificilă, dar nu putea nici să se lase înjurat astfel. Aşa că îl pofti politicos pe colonel să-1 urmeze la postul de miliţie. Colonelul refuză categoric. Atunci, 4 miliţieni au încercat să-1 ia cu forţa. Dar colonelul s-a apărat, reuşind chiar să-i dezarmeze. Apoi, 1-a aruncat pur şi simplu pe maior în maşina lui şi i-a ordonat şoferului să demareze. Miliţienii care fuseseră trântiţi la pămînt, s-au ridicat cu greu, au mers unul în spatele celuilalt spre a doua maşină şi au dispărut.
Colonelul vorbea foarte arogant,- povestind incidentul vecinilor lui care au dat o înaltă apreciere reacţiei sale.
— Eu nu voi tolera oameni de felul acesta în curtea mea!
Numai că bucuria lui fu de scurtă durată. Un ceas mai târziu, casa era împresurată de miliţieni. Colonelul de miliţie sosi în compania unui procuror. Din fericire, proprietarul îl cunoştea pe acesta din urmă şi îl primi destul de politicos.
— Ascultă, Ivan Ivanovici, şopti el, oare tu crezi că eu am devenit baptist ? Atunci de ce cauţi tu cărţi creştine la mine în casă?
Procurorul îi întinse mâna şi îi explică:
— Greşeala este a ta. Casa aceasta a fost vândută într-adevăr, dar tu nu ţi-ai schimbat domiciliul la miliţie. Atunci, noi ne-am gândit că vechiul proprietar încă nu s-a mutat. Restituie-le miliţienilor pistoalele şi urmează-mă la birou. Colonelul nu avu încotro. Lăsă să-i scape câteva suspine şi se sui în maşina oficială.

Sărmanul om a fost condamnat la două săptămâni de închisoare. El s-a înfuriat, a introdus un recurs, dar fără succes. A trebuit să măture străzile Minskului pentru că nu primise, în mod corespunzător, organele de miliţie descinse acasă la el!
Câteva săptămâni mai târziu, Sokolov i-a făcut o vizită pentru a clarifica situaţia şi a o scuza pe fiica sa. Colonelul a fost atât de impresionat încât s-a decis să participe la o adunare creştină, în dorinţa de a avea o idee mai clară despre baptişti. Urmarea a fost că a stabilit nişte relaţii de prietenie cu Sokolov. Din când în când, el îi spunea Irinei, în spirit de glumă;
— Ştrengăriţo, tu m-ai trimis la închisoare! Irina îi răspundea zâmbind!
— Ajunge, Dimitri Ilici! De atâtea ori v-am cerut respectuos iertare, şi tot n-aţi uitat istoria aceea...
—Am înţeles, murmura colonelul, dar când se va întoarce fiul meu din vacanţă, o vei păţi şi tu la fel...
Aşadar, Irina reuşise să demaşte un turnător, dar ea considera că nu era momentul potrivit pentru a-1 exclude din comitetul de tineret, dar a vorbit despre asta cu câţiva prieteni. Spionul a fost însărcinat cu găsirea unui loc potrivit unde să aibă loc întâlnirea tineretului. Şi el se puse serios pe treabă. în lipsa lui, comitetul a stabilit un loc de întrunire.
S-a indicat tuturor responsabililor un punct de întâlnire situat la vreo 15 km depărtare de poiana unde urma să se desfăşoare serbarea tineretului. Ultima porţiune de drum se va parcurge pe jos.
Informatorul era el însuşi responsabilul unui grup. El îi informă pe tineri şi le dădu întâlnire. Acesta plecă foarte devreme, dar ajuns la locul cu pricina, nu-şi găsi grupul. Dirijorul corului îi avertizase în secret pe tineri şi îi condusese el la locul cel bun.

Spionul crezu că întârziase şi că grupul său plecase fără să-1 aştepte. Atunci, el luă autobuzul, după care trebui să străbată alţi 10 km. Ajunse în poiana pe care o alesese el însuşi dar, spre marea lui surpriză, acolo nu se afla nimeni. A început să priceapă ce se întâmplase. întâi i-a fost frică, apoi ruşine. Asemenea unui copil, s-a trântit pe iarbă şi a început să plângă cu hohote. După câteva clipe, auzi zgomote. Erau miţienii care veneau să împrăştie adunarea şi să-i aresteze pe organizatori. Dar miliţia a trebuit să constate că i se jucase un renghi. încă o dată acelaşi informator i-a pus pe miliţieni pe o pistă greşită.
Maiorul care fusese insultat cu prilejul percheziţiei, s-a plâns lui Lupa. Apoi, i-a tras el însuşi o straşnică să-puneală acestui „tip glumeţ":
— Dar ce ţi-a trecut prin minte? Tu vrei să te joci cu noi de-a şoarecele şi pisica? Crezi că poţi să-ţi baţi

joc de noi?
Fără să mai asculte scuzele informatorului, a ordonat să fie dus urgent la postul de miliţie.
în pădure, fuseseră repartizaţi 200 de soldaţi în grupuri mici. Unii fumau şi discutau. Alţii care ar fi trebuit să se afle în concediu, înjurau în şoaptă şi priveau urât spre spionul miliţiei. Acesta ştia bine ce-1 aşteaptă, miliţienii aveau să-1 tortureze în cursul interogatoriului. El decise să se sinucidă. Dar nu ştia că maiorul Lupa îl pusese sub supraveghere zi şi noapte, la recomandarea bunicuhii său.
Irina îşi făcuse unele griji şi a găsit cu cale să-1 pună pe bătrânul Lupa la curent, cerându-i să se informeze, căci ea dorea să cunoască planurile miliţiei.
Fratele Lupa s-a dus fără întârziere la nepotul său. Acesta 1-a primit cu amabilitate, ca de obicei, dar avea un aer crispat.
— bar ce se întâmplă aici, dragul meu? 1-a întrebat bunicul său. Ai multă treabă, după cum văd eu. S-ar putea spune că te pregăteşti pentru nu ştiu ce mare bătălie. Ai impresia că o ceată de răufăcători vor sparge în curând nişte magazine?

— Ce bandă, bunicule? Este vorba tocmai de baptiştii dumitale: ei organizează o nouă întâlnire în pădure. Şi atunci va trebui să intervenim. Şi eu care voiam să mă duc la pescuit, împreună cu soţia mea! Dar iată că baptiştii nu ne lasă liniştiţi.
— Nepoate dragă, nu trebuie să te enervezi. Poate că nu este vorba decât de o alarmă falsă.
— Noi am primit informaţii dintr-o sursă sigură. Da, eu trebuie să plec imediat. Rămâi dumneata, te rog, şi con-soleaz-o pe nevastă-mea. Bine, bunicule?
— Bine, dar te rog ai grijă ca informatorul vostru să nu-şi pună capăt zilelor, dacă s-ar dovedi că baptiştii v-au pus pe o pistă greşită. Apropo, cam câţi inşi veţi fi?
Maiorul Lupa 1-a privit fix pe bunicul său şi 1-a întrebat:
— într-adevăr nu-mi ascunzi nimic? Vor fi vreo 200 de agenţi, iar dacă acest băiat ne înşală, va fi sugrumat. ,
— Ah, va fi strangulat? Eu mă tem să nu se sinucidă, de spaimă şi ruşine!
Maiorul, surprins, s-a uitat încă o dată lung spre bătrânul Lupa. Apoi a plecat.
Ajuns în pădure, şi-a dat îndată seama că bunicul avusese dreptate şi i-a ordonat locţiitorului său să-1 supravegheze pe informator.
Cei 4 copii ai lui Serov călătoreau cu o vedetă, în amonte, pe râul Ptici. Intenţia lor era să-i facă o vizită bunicii şi să-i ducă prăjituri, slănină şi pâine de casă. Bătrânica avea o sănătate cam şubredă şi se deplasa cu multă greutate, dar era încă foarte lucidă. Copiii abia aşteptau s-o revadă. Ea le povestea întâmplări din vremurile ei bune, le vorbea despre bunicul, care făcuse armata la cavalerie în timpul războiului civil. Bunica le istorisea toate aceste lucruri de o manieră pasionantă. în ciuda vârstei sale înaintate, ea dorea să-şi păstreze independenţa şi astfel refuza să se mute la fata ei. Soţul îi murise în timpul războiului civil. Orice obiect care îi aducea aminte de

preaiubitul inimii sale, bătrâna îl păstra ca pe o adevărată comoară. %
După servirea mesei de prânz, copiii şi-au zis că ar fi prea devreme să se întoarcă acasă. Ei îi promiseseră mamei lor că nu vor sta mai mult de două ceasuri. Dar iată că trecuseră deja 4 ore de când se aflau acolo. Bunica i-a însoţit până la râu. Copiii i-au arătat mândri vedeta lor, după care s-au despărţit, continuând să-i facă semne de rămas-bun.
Alioşa, cel mare, porni motorul. Nina şi Svetlana s-au întins pentru a face plajă. Igor, mezinul, îşi băga mâinile în apă şi stropea fetele.
Făcuseră doar câţiva km când, deodată, motorul se înţepeni. Alioşa încercă zadarnic să-1 repună în funcţiune. în cele din urmă, el trebui să constate că rezervorul era gol:
— Vai, nu mai avem benzină!
— Nu-i nimic. Igor şi cu tine veţi trage la vâsle iar noi, fetele, vom fi pasagerii voştri, propuse Nina.
Alioşa râse din toată inima. Apoi, trecu la vâsle. La un moment dat, Igor îi atenţiona:
— Voi auziţi nişte oameni care cântă? Svetlana îi aruncă o privire dispreţuitoare.

— Tu ai din nou halucinaţii, Igor! Acesta, supărat, protestă energic.
— De ce vorbeşti prostii? Voi nu auziţi cântecul? Alioşa îşi ciuli urechile. După câteva clipe, întări spusele lui Igor:
— Sunt nişte credincioşi cei ce cântă. Este o melodie creştină. Cu siguranţă că Irina a organizat vfeo întâlnire.
— Nu-mi plac oamenii aceştia. Sunt nişte ignoranţi, interveni Svetlana, strâmbând din nas.
— Tu nu poţi pretinde că Irina ar fi o proastă, remarcă Alioşa. Ea şi-a terminat chiar şi teza de doctorat. însă creştinii nu pot întreprinde nimic împotriva autorităţilor când acestea îi împiedică să-şi facă studiile. Tu nu eşti deloc gentilă cu cei ce nu au aceleaşi opinii ca tine!
— Tăticu apreciază că Irina are prea mare influenţă asupra ta! îi replică Svetlana făcând pe grozava.
146
Atunci Nina interveni pentru a curma discuţia.
— Gata, gata! La urma urmei, nu prea înţeleg ce rost au remarcile acestea! Alioşa, opreşte, te rog! Mie mi-ar plăcea să văd ce fac oamenii aceştia în pădure. Oare tu ai luat un aparat de fotografiat?
Alioşa încuviinţă, făcând un semn cu capul, şi îndreptă ambarcaţiunea spre mal. Iniţial, Svetlana se arătă nemulţumită de o asemenea iniţiativă, dar în final, se dovedi a fi şi mai curioasă decât sora ei.
Au legat vedeta de un arbore şi au intrat tiptil în pădure, spre a nu fi observaţi. în cele din urmă, au descoperit o poiană. Peste tot se aflau tineri aşezaţi pe iarbă.
Un tânăr predicator luă cuvântul. El aborda tema: *„JPu-terea lui Dumnezeu manifestată în natură".* El se exprima în cuvinte simple. Svetlana îl asculta captivată, având din ce în ce mai mult impresia că cuvintele lui erau întru totul vrednice de crezare. In scurt timp, copiii lui Serov au fost pur şi simplu fascinaţi.
— Dacă omul neagă existenţa lui Dumnezeu, afirma predicatorul, el nu se poate justifica nicidecum. întreaga creaţie dă mărturie despre puterea lui Dumnezeu. El a creat toate lucrurile pentru binele omului, iar datoria noastră este să avem grijă de toate aceste minunăţii.
Copiii lui Serov erau uimiţi, remarcând că predicatorul îşi cunoştea bine subiectul şi se exprima de o manieră foarte convingătoare. Nu putea fi vorba, nicidecum, de un ignorant, cum crezuseră ei mai înainte. Tânărul vorbise deja o jumătate de ceas, dar ei nu se arătau deloc plictisiţi. Deodată, acest slujitor al lui Dumnezeu se adresă personal ascultătorilor lui:
— Dacă tu încă nu ţi-ai predat viaţa în mâinile lui Isus Cristos, o poţi face chiar acum. Da, în locul acesta şi în momentul acesta! Te rog să-I ceri iertare şi să-I predai Lui inima ta! Toţi cei ce doresc să facă lucrul acesta sunt rugaţi să vină aici în faţă.
Alioşa îşi întoarse capul şi crezu că visează: Svetlana şi Igor răspunseră apelului. Ei au pornit ţinându-se de mână,
147
în timp ce Nina venea după ei. Alioşa era conştient de semnificaţia şi efectele unei asemenea decizii. Inima lui începu să bată mai puternic. El şovăi o fracţiune de secundă, după care se alătură celorlalţi 3 copii.
Predicatorul îşi repetă invitaţia. Vreo sută de tineri se strânseseră în jurul lui. Au început să se poarte discuţii între aceştia şi consilierii spirituali. Saşa se ocupa de copiii lui Serov. S-a retras într-un loc mai liniştit pentru a se ruga împreună cu ei. Când le-a auzit numele, a tresărit. Irina îi vorbise despre familia aceasta. Spre marea fui uşurare, o văzu pe Irina venind către ei. Aceasta şi-a îmbrăţişat imediat verişorii şi i-a întrebat cum ajunseseră în poiană. Alioşa i-a povestit cele întâmplate şi a adăugat:
— Suntem nespus de mulţumiţi că v-am întâlnit. De acum poate să ne certe mama cât va vrea!
Irina deveni deodată foarte serioasă. • — Mă duc să vă fac rost de benzină, pentru că voi trebuie să vă întoarceţi îndată acasă. Mama voastră v-a acordat liber două ceasuri şi iată că sunt deja 5 ore de când aţi plecat! Saşa, te rog să le explici cum trebuie să se comporte ei de acum încolo ca tineri creştini.
Irina dispăru, iar Saşa le explică dificultăţile pe care le vor putea întâlni la şcoală sau acasă. Copiii îl ascultau cu mare atenţie. Pentru moment, ei nu păreau că s-ar fi temut câtuşi de puţin de consecinţele deciziei lor. Saşa i-a încurajat să citească regulat Biblia. Svetlana i-a spus lui Alioşa:
— Noi vom citi împreună, bine? Dacă nu am înţeles totul, voi mă veţi ajuta. De acord?
Alioşa încuviinţă printr-un semn cu capul. în fiecare dimineaţă, el îşi va lua timp pentru cercetarea

Cuvântului lui Dumnezeu, dar pentru Svetlana asta ar putea să fie mai greu, căci ea avea dificultăţi cu sculatul devreme. Irina se întoarse, însoţită de un tânăr care aducea un bidon cu benzină.
— La drum, copii! le spuse ea. Trebuie să vă întoarceţi acasă.
148
— Irina dragă, am vrea să mai rămânem puţin! o imploră Nina.
Ea nu avea poftă să plece, pentru că nişte tineri începuseră că cânte la diferite instrumente. Dar Irina se opuse categoric, zicând:
— Alioşa, tu ai 16 ani şi-ţi dai seama în ce situaţie ne aflăm. Dacă ar interveni miliţia şi v-ar descoperi pe voi aici, ne-ar aresta, cu siguranţă, atât pe mine cât şi pe prietenii mei. Şi, pe lângă acestea, mama voastră vă aşteaptă cu nerăbdare!
Atunci, Alioşa se ridică şi le ceru celorlalţi să-1 urmeze. Saşa şi Irina i-au însoţit şi i-au ajutat să pornească vedeta. Apoi, şi-au luat rămas bun unii de la alţii şi le-au făcut semne cu mâna până când vedeta a dispărut la orizont.
Irina era descumpănită, conştientă de consecinţele pe care le putea antrena convertirea acestor copii. Când predicatorul a întrebat-o cine erau copiii respectivi, ea i-a răspuns:
— Verişorii mei. Dar poate că pentru tine ar fi mai bine să nu-i cunoşti. Trebuie să ne rugăm special pentru ei.
„Ce se va întâmpla oare? Vor vorbi copiii despre întâmplarea aceasta? Dacă da, atunci rezultatele vor fi teribile. Ce era de făcut?"
Irina părea pierdută în gândurile sale, ceea ce îi uimi pe prietenii săi. Numai Saşa şi Vasili o înţelegeau la perfecţie.
Doamna Serov îşi aştepta copiii cu nerăbdare. Era foarte îngrijorată din pricina lor. în sfârşit, au ajuns şi ei. Erau istoviţi, dar foarte mulţumiţi de ziua pe care o petrecuseră. Fiecare a avut ceva frumos de povestit mamei sale, însă ei nu i-au vorbit deloc despre întâlnirea tineretului.
La masă, au mâncat cu mare poftă. Mama le spuse:
— Să ştiţi, copii, că a telefonat tăticu. Se întoarce peste câteva zile.
Alioşa deveni gânditor. Apoi zise:
149
— Ştii, mămico, noi nu ţi-am istorisit totul.
Ceilalţi copii tăceau. Mama se uită fix la fiul ei cel mai mare şi avu o sumbră presimţire. După câteva clipe de tăcere reluă:
— Am rămas fără benzină şi am vâslit până la ţărm. Acolo, am auzit deodată nişte tineri cântând. Ne-am întrebat ce putea să fie şi am intrat în pădure. Peste 1 000 de tineri se adunaseră într-o poiană. Un predicator luă cuvântul. Noi l-am ascultat cu mare interes. La urmă, noi am luat decizia de a ne întoarce la Domnul Isus Cristos. Mămico, te rog fierbinte să încerci a ne înţelege şi să ne ajuţi a-i explica această schimbare lui tăticu.
Mama îngălbeni. Foarte dezorientată, nu ştiu ce să mai spună. După o lungă tăcere, ea întrebă:
— Voi aţi întâlnit-o şi pe Irina acolo în pădure?
— Numai spre sfârşit. Dar ea nu are nici cel mai mic amestec în toată treaba asta, se grăbi să precizeze Nina.
Deseori se pretinsese că Irina exercitase o influenţă negativă asupra acestor copii. Ei se străduiau, din răsputeri, să minimalizeze rolul preaiubitei lor verişoare.
— Bine, copii. Voi terminaţi de mâncat, iar eu mă voi duce în camera mea spre a reflecta la toate aceste lucruri. Pentru moment, nu sunt în stare să-mi fac o idee clară despre această nouă situaţie, spuse doamna Serov.
Copiii au înţeles că cel puţin ea nu va căuta să-i determine să revină asupra deciziei lor.
La rândul ei, mama credea că fusese vorba de o hotărâre luată în nişte momente de exaltare şi că totul se va aran-a.i până la urmă. Cât despre soţul ei, acesta se va arăta, desigur, foarte furios şi va lua o serie de măsuri contra Irinei.
Apoi, ea s-a închis în biroul lui Serov şi, după ce a meditat îndelung, a telefonat la KGB. A cerut să vorbească cu Semionov, dar i s-a răspuns că acesta se afla acasă. Doamna Serov a format numărul lui

privat şi i-a relatat despre cele întâmplate. Semionov a ascultat-o cu atenţie. Apoi i-a zis:
150
— Vă mulţumesc pentru informaţii. Nu vă faceţi nici o grijă. Voi discuta eu însumi cu soţul dumneavoastră. Iar acum, noi mergem să-i vânăm pe aceşti baptişti!
Astfel, poliţia secretă a aflat unde se desfăşura întâlni-, rea tineretului. Semionov alertă miliţia şi dădu ordin pentru împrăştierea tinerilor. Totul fu pregătit cu minuţiozitate.
Irina se aştepta la o intervenţie a miliţiei. După ce şi-a condus verişorii, ea plecă îndată cu o motoretă. Voia să-1 revadă imediat pe tatăl ei care petrecea câteva zile de concediu undeva în apropiere. Sokolov pescuise cu undiţa şi reuşise să prindă mult peşte. Tocmai pregătea o ciorbă de peşte când apăru Irina. Ea era palidă şi avea un aer speriat. Sokolov intui imediat că ceva rău se întâmplase.
—: Ce ai, Irina? o întrebă el neliniştit.
Fata îi povesti repede totul. El fu descumpănit şi clătină din cap.
— Astăzi, organele de miliţie nu vor veni la faţa locului, îi explică el. Se face deja noapte, şi ei nu vor încerca să vă împrăştie înainte de a se face ziuă. Dar ce lucru îngrozitor! Mai întâi ea, apoi tu, şi acum copiii cumnatului meu devin creştini! Serov nu va putea suporta asta şi se va răzbuna, cu siguranţă. Sokolov tăcu, pietrificat.
— Tăticule, suntem presaţi de timp. Ce trebuie să facem acum? îl întrerupse din gândurile lui, precipitată.
Sokolov îşi încruntă sprâncenele şi răspunse:
— în Biblie, este vorba de îngeri care se bucură la vederea unui păcătos care se întoarce la Cristos. Nu-i aşa? îngerii se bucură, dar noi, tu şi cu mine, suntem trişti şi nu ştim cum să ieşim din acest impas...
Irina i-o reteză scurt:
— Nu-i adevărat, tăticule! Eu sunt foarte fericită, dar trebuie să găsim o soluţie. Ar fi păcat să terminăm, mai devreme decât ne-am propus, întâlnirea aceasta. Acum, prietenii mei se roagă pentru noi.
— Dar tu le-ai spus că ai venit aici? întreabă Sokolov înspăimântat.
151
— Nicidecum. Le-am zis doar că mă duc să cer un sfat din partea unei persoane vrednice de încredere. Tu trebuie să ştii că ei nu-mi pun niciodată întrebări, dacă lucrul acesta nu este absolut necesar.
Sokolov îşi reveni din uimire şi spuse pe un ton conciliant:
— Atunci mănâncă puţină ciorbă până când studiez eu harta zonei în care ne aflăm.
Cum Irina era tare flămândă, înghiţi pe nemestecate cele puse înaintea ei de tatăl său. Acesta dispăruse în coliba sa cea mică, acoperită cu fân, pe care şi-o făurise el însuşi.
Se întoarse ceva mai târziu, radiind de bucurie.
— Ce-ar fi să vă schimbaţi locul? întrebă Sokolov. Nu aţi vrea?
— Crezi că s-ar putea?
— Absolut. în seara aceasta, veţi alcătui grupuri de 2-3 persoane şi vă veţi deplasa exact acolo unde miliţia v-a căutat prima dată. înţelegi? Trebuie să ajungeţi tocmai în locul ales iniţial de turnătorul vostru. Nimeni nu va fi mirat întâlnind nişte „plimbăreţi". Cu prilejul week-endu-lui, este ceva foarte obişnuit. în timpul războiului, partizanii s-au ascuns în pădure, fără dificultăţi. Aşa că nu-ţi mai face nici o grijă, Irina!
— Dar asta este la vreo 50 de km! spuse ea de-a dreptul uimită.
— Ai dreptate, răspunse tatăl ei, dar noaptea este lungă. Vă veţi întoarce în oraş. Acolo, veţi lua autobuzele. Acestea circulă până către miezul nopţii. Mai departe, veţi lua-o pe jos. Este vorba de cel mult 20 km. Trebuie să-ţi fie clar: ori vă schimbaţi locul, ori puneţi capăt întâlnirii voastre. Eu nu văd altă soluţie. Mâine dimineaţă, miliţia va fi acolo!
Cum Sokolov nu avea de dat alt sfat fiicei sale, o trimise, îmbrăţişând-o tandru.
— Eu voi mai rămânea aici încă o zi, spre a urmări evoluţia lucrurilor, adăugă el.
152
Irina plecă mulţumită. Ajunsă la tineri, le explică acest plan predicatorului şi prietenilor săi. Au fost de acord cu toţii. Apoi, tinerii au fost informaţi despre acest proiect, după care a urmat un timp de rugăciune. După aceea, s-au împărţit în grupuri mici. Irina îl invită pe Vasili pe motoreta ei, deoarece mai aveau de rezolvat nişte chestiuni rămase în suspensie. Numeroşi tineri veniseră cu bicicletele, aşa că acum îşi puteau duce câte un prieten pe portbagaj.

A doua zi, în ciuda tuturor eforturilor lor, miliţienii nu au găsit nimic. Maiorul Lupa 1-a întrebat ironic pe superiorul lui:
— De data aceasta, cine va fi arestat?
însă el nu a primit nici un răspuns. într-adevăr, iarba fusese culcată la pământ, ceea ce dovedea clar că tinerii se adunaseră acolo. Dar ei, fie îşi schimbaseră locul, fie se întorseseră acasă. Colonelul le-a ordonat miliţienilor să se întoarcă în oraş. Cu ajutorul unui elicopter, a fost identificat locul unde se mutaseră tinerii. Numai că, la sosirea agenţilor de miliţie, întrunirea luase sfârşit. Miliţienii nu erau deloc dispuşi să respecte legea. Ei prinseseră o asemenea ură pe tinerii respectivi încât nu au ezitat să-i stâlcească în bătaie. Doi băieţi au trebuit chiar să fie duşi la spital.
Numeroşi tineri au petrecut 15 zile în închisoare. Dar miliţia nu a reuşit să-i identifice pe predicatori.

CAPITOLUL 14

i e tot parcursul după-amiezii, cerul a fost acoperit 'de nori, din când în când semnalându-se averse. Spre seară, un vânt puternic a început să sufle dinspre miazănoapte.
O tânără se plimba într-un parc, pierdută în gândurile sale. Deşi îmbrăcată subţire, nu părea să-i fie frig De câteva ori la rând, fata s-a izbit de câte un trecător. Trebuie că nişte probleme dificile o absorbiseră. Ea avea un aer trist şi părea foarte preocupată. In cele din urmă, dându-şi seama că era privită cu multă curiozitate, se aşeză pe o bancă. Atunci simţi şi frigul. Se uită la ceas: era deja ora 6. Se plimbase vreo 4 ceasuri. Fiindu-i foame, s-a hotărât să mănânce. Pe o stradă din apropierea grădinii publice, ea zări un mic restaurant, numit „Liliacul". Intră înăuntru şi îşi alese un loc lângă fereastră. Comandă meniul zilei.
Ospătară o măsură cu privirea din creştet până în tălpi, după Care o întrebă:
— Nu aţi îngheţat în rochia aceasta atât de subţire? Tânăra se mulţumi să ridice din umeri. Servi repede, puse banii pe masă şi dădu să plece.
— O clipă, tovarăşă! strigă ospătară. Aţi uitat să plătiţi consumaţia!
Fata îi arătă banii şi ieşi fără să spună nimic.
Se înnopta. Strada era iluminată mai ales de vitrinele marelui magazin „Universal". în ziua inaugurării, primul-secretar al partidului comunist al republicii vorbise despre

„o mare achiziţie şi un frumos cadou oferit de partid locuitorilor acestui oraş!"
„Un frumos cadou!" murmură tânăra fată intrând pe strada Lomonosov. Deodată, ea avu sentimentul unui pericol iminent. O luă la fugă şi intră în grabă într-o clădire. Auzi roţi scrâşnind, geamuri spărgându-se şi oameni ţipând înspăimântaţi. Se întoarse imediat. Şoferul maşinii, plin de sânge, era imobilizat, iar pasagerul lui trebuie să fi fost rănit, de asemenea, căci urla de durere. Tânăra făcea eforturi disperate să-1 tragă pe şofer afară. Sângele îi curgea şuvoi. Braţul drept îi fusese smuls: Nişte curioşi se apropiaseră, dar nu făceau nici o mişcare spre a le veni în ajutor răniţilor. Fata începu să strige la ei:
— Cum puteţi sta nemişcaţi? Apropiaţi-vă şi daţi-mi o mână de ajutor!
Doi bărbaţi şi. o femeie au încercat să scoată pasagerul care acum nu mai dădea nici un semn de viaţă. Za-darnic însă.
— Unde sunt miliţia şi ambulanţa? întrebă tânăra.
Ea tremură la gândul că ar fi putut pieri dacă nu ar fi acţionat aşa de repede cum p făcuse.
O voce o trezi la realitate. Ea auzi pe cineva strigând:
— Hai repede sus ca să te speli!
Era o femeie de serviciu care curăţa birourile. Tânăra o urmă în imobilul „Serviciului bastimentelor republicii". Deja un medic şi nişte infirmieri sosiseră la faţa locului. Femeia îi povesti:
— Mă uitam pe fereastră şi v-am văzut alergând. Am crezut, la început, că era Sima, nepoata mea. Am deschis uşa de la intrare şi am început iarăşi să curăţ ferestrele. O maşină în plină viteză apăru brusc. Un bărbat a întins mâna spre dumneavoastră. Eraţi foarte aproape de intrare şi am remarcat atunci că nu eraţi nepoata mea. După cât îmi dau seama, cred că ei voiau să vă calce cu maşina.
Tânăra zâmbi:
— Dar de ce ar fi vrut să mă omoare...? In stradă, se auzi o voce puternică:

— Irina Sokolova, prezintă-te imediat!

Tânăra tresări. Un miliţian se întoarse către mulţime şi spuse mai poruncitor:
— Trebuie să fie aici o oarecare Irina Sokolova. Să se prezinte!
Oamenii se uitau miraţi unul la altul.
Irina apucă mâinile femeii şi-i spuse pe un ton rugător:
— Bunicuţo, eu sunt creştină. Mă voi ruga pentru dumneavoastră, ajutaţi-mă! Lăsaţi-mă să ies pe altă poartă! Ei nu trebuie să mă găsească.
Femeia o conduse îndată pe Irina spre o altă ieşire. O îmbrăţişa, şoptind:
— Grăbeşte-te, fata mea, dar fii foarte atentă! în spatele casei începe bulevardul Gogol. Dar s-o iei imediat pe străduţa Sverdlov care este mai rău iluminată. Nimeni nu va remarca rochia ta mânjită de sânge. Uite aici cheia de la poarta grădinii. Aruncâ-o peste gard, căci nepoata mea o va găsi. Şi să ştii că soţul meu a fost preot ortodox. El a murit în puşcărie.
Irina o strânse în braţe cu putere. Apoi, dispăru în întunericul nopţii.
între timp, nişte gură-cască le explicau miliţienilor că persoana căutată intrase la femeia de serviciu din imobilul alăturat. Doi soldaţi au pătruns în locuinţă. Bătrânica tocmai se întreţinea cu nepoata care sosise cu întârziere.
— Aţi fost văzută intrând aici cu o tânără! urlă unul dintre cei doi bărbaţi. Unde este ea acum?
Femeia de serviciu îl privi cu un aer buimac şi apoi îi replică:
— Dar, domnule, nu o vedeţi? Este în faţa dumneavoastră! Este nepoata mea, soarele vieţii mele. Ea este studentă la medicină.
Celălalt soldat se întoarse brusc spre studentă:
— Ce faci dumneata aici?
— O ajut pe bunica. Astăzi, am venit un pic mai târziu, pentru că am avut un curs la Komsomol. Am apărut tocmai

atunci când s-a produs acest accident. Am vrut să ajut... zise ea.
Pe hainele ei se puteau vedea pete de sânge.
Soldatul compară tânăra cu o fotografie, apoi plecă urmat de camaradul lui.
Curioşii s-au risipit. Răniţii au fost transportaţi la spital. Ei nu şi-au mai recăpătat cunoştinţa. Maşina a fost ridicată de organele în drept. Dar crăpătura făcută de glonţ în faţadă nu a fost reparată. De fiecareNdată când femeia-de serviciu trecea prin locul acela, îşi făcea semnul crucii şi murmura: *„Slavă Domnului, ea a scăpat cu viaţă!"*
Irina nu a mai văzut-o niciodată pe salvatoarea sa. Harul local a consacrat doar 3 rânduri unui *„accident care s-a produs pe strada Lomonosov. Şoferul şi pasagerul lui au murit, fiind grav răniţi".*
Irina a reuşit să intre *incognito* în casă, măcar că miliţia o căutase peste tot în oraş. Ea nu înţelegea de ce era urmărită tocmai în ziua aceasta. Peste două zile, ea urma să fie la Moscova. Prietenii săi şi Irina obţinuseră, în sfârşit, permisiunea de a se întâlni cu o delegaţie guvernamentală pentru a discuta cu membrii acesteia probleme referitoare la Biserică.
în urmă cu câteva săptămâni, Irina reuşise să convingă un bătrân predicator din Siberia să participe şi el la „dialog". Ea îl aşteptase toată ziua, dar el nu venise. îi dăduse întâlnire undeva în oraş. Era mai uşor. împreună cu tatăl ei, Irina locuia acum într-o suburbie. Exista o linie de tramvai, dar după orele de vârf, tramvaiele circulau din 3 în 3 ore.
Irina fusese foarte îngrijorată. Riabuşin avea peste 80 de ani, şi, în ultima vreme, nu se simţea prea bine, acuzând mereu dureri în regiunea inimii. Oare putea el să suporte o călătorie atât de lungă? Acum Irina regreta că-1 implicase în toată această afacere.
Fata deschise încetişor uşa de la intrare pentru a nu distrage atenţia tatălui ei care lucra în birou. Se dezbrăcă şi se duse să facă o baie. Când auzi apa curgând, tatăl ei o strigă:

— Irina, am o telegramă pentru tine.
— De la cine, tăticule?
— De la Riabuşin. El face un popas şi va sosi cu avionul abia mâine.
— Mulţumesc, tăticule, zise Irina.

Apoi, izbucni în plâns. Auzind-o că plânge tatăl ei o întrebă îngrijorat:
— Ce ai, fata mea?
— îţi voi povesti mai târziu, răspunse Irina.
Ea rămase încă mult timp în baie. Fata fusese extrem de îngrijorată, astfel că acum avu o descărcare nervoasă, încetul cu încetul, îşi reveni. Se rugă lui Dumnezeu, mul-ţumindu-I pentru că îi salvase viaţa. Apoi 1-1 încredinţa pe Riabuşin şi pe toate persoanele cu care se întâlnise în ziua aceea. Se rugă pentru răniţi şi pentru familiile lor, pentru femeia de serviciu şi nepoata ei, pentru miliţieni.
După aceea, ea făcu o trecere în revistă a drumului către casă. Ea o luase la fugă, căci nu voia să rămână multă vreme pe bulevardul Gogol. Apoi, se furişase pe strada Sverdlov, care era foarte strâmtă şi rău luminată. Nu ştia în ce direcţie s-o ia. Cum să iasă din oraş fără a atrage atenţia urmăritorilor săi?
Din nefericire, ea întâlnea mereu oameni care, remarcând petele de sânge de pe rochia ei, ar fi putut avertiza miliţia.
Irina se ascunse în spatele unui chioşc. Deodată, ea zări o cabină telefonică. Se grăbi într-acolo, formă numărul de telefon al colegului ei Boiko. Acesta era de profesie inginer şi, de mai mulţi ani, făcea parte din „Comitetul pentru apărarea drepturilor omului". Irina ştia că el moştenise maşina tatălui său.
— Misa, şopti ea, sunt Irina. Mă aflu pe strada Sverdlov şi am nevoie de ajutorul tău!
— Of, Irina! răspunde Boiko. Toată ziua te-am căutat. Ascultă, te găsesc k chioşc. Ascunde-te undeva până vin eu. Vei vedea paznicul de noapte sosind la ora 10. Dar
158
nu-ţi face griji, este bunicul meu. Am să-ţi explic totul ceva mai târziu. Salut, Irina!
Boiko închise telefonul.
Câteva clipe mai târziu, Irina auzi zgomot de paşi. Se strecură în căsuţa paznicului de noapte şi rămase culcată pe pământ, ţinându-şi respiraţia. La un moment dat, intercepta următoarea conversaţie:
— Nu mai înţeleg nimic. Trebuia s-o arestăm aici, pe strada aceasta. Curată prostie! Dacă a comis un delict, nu puteam merge acasă la ea? Tu vezi ceva corect în toate acestea?
— Nu, răspunse o altă voce, dar aşa a ordonat coloneluL. Apoi, cei doi bărbaţi s-au îndepărtat.
După un timp oarecare, Irina auzi zgomotul unei maşini. Era Misa. Fata se urcă repede în spate. Misa îi povesti ceea ce aflase dintr-o „sursă sigură", adică de la un prieten al cărui nume nu voia să-1 divulge. Autorităţile oraşului luaseră hotărârea să împiedice cu orice preţ dialogul cu Moscova. Conducătorii se temeau că tinerii creştini ar fi putut face aluzie la neregularităţile comise împotriva lor. Prietenul lui Misa lucra în cadrul Serviciului ideologie al partidului comunist. El auzise că se pune la cale fie uciderea, fie arestarea Irinei, şi 1-a avertizat imediat pe Misa. Acesta la rândul lui, o căutase toată ziua.
Irina nu-şi putea reveni. Ea zise:
— Probabil că oficialităţile oraşului şi-au pierdut capul. Eu nu am îndrăznit niciodată să critic autorităţile locale. Toată lumea ştie că o lege datând din anul 1929 permite legalizarea delictelor comise faţă de creştini. Consiliul Bisericilor a cerut, în mod expres, guvernului modificarea acestei legi şi acordarea unor drepturi egale credincioşilor şi ateilor. Toate dificultăţile cu care se confrunta Biserica trebuiau imputate conducătorilor de la Moscova.
Irinei îi făcu atât de bine baia, încât aţipi în vană. Tatăl ei o aştepta răbdător să iasă, dar cuprins de presimţiri sumbre, începu să se îngrijoreze.
159
La Perm, Riabuşin îşi întrerupse călătoria. Acolo locuiau sora sa şi copiii ei. Riabuşin îi ceru unuia dintre nepoţii lui, care era şofer de taxi, să-î conducă în cartierul Symianski.
în cursul călătoriei, el trecea în revistă viaţa sa şi, din când în când, vorbea cu voce tare, ceea ce putea avea unele implicaţii nedorite.
în tinereţe, el luptase pentru reuşita revoluţiei comuniste. Tribunalul imperial îl deportase în câteva rânduri. Astfel, el a trebuit să sărbătorească revoluţia din octombrie 1917 în Siberia! Când s-a reîntors la St. Petersburg, i s-a încredinţat misiunea de a lichida *rebutul religios"*. După aceea, a revenit ca partizan în Siberia.
Riabuşin a avut întotdeauna noroc. El.s-a arătat atât de supus partidului încât nu a întâmpinat nici o dificultate în perioada epurărilor, respectiv anii 1937-1939.

în anul 1940, el îi scria soţiei că „activitatea" sa îi procura multă bucurie. Evident că nu-i spusese că sarcina sa consta în exterminarea a 10 000 de ofiţeri polonezi!
El a întocmit un raport detaliat asupra acestei acţiuni secrete: „ *Toţi aceştia erau duşmani ai socialismului, deci şi proprii mei duşmani. Unul dintre ofiţerii aceştia m-a rugat să-i cruţ Hui, dar l-am împuşcat sub privirile mamei sale. Dacă l-aş fi lăsat cu viaţă, el s-ar fi răzbunat cu siguranţă".*
Riabuşin nu avea niciodată remuşcări. El obişnuia să spună: *,fifunca este muncă. Un cizmar nu se rhşinează deloc dacă oamenii sunt mulţumiţi de el".*
Apoi, el era şi un coleg foarte agreabil. El nu încerca să obţină privilegii pentru familia sa. Făcea orice lucru, fără să ceară ajutor de la alţii: şi-a construit o casă pe care a mobilat-o cu mobilier lucrat de el însuşi.
Avea o sănătate de fier. Supravieţuise lui Stalin şi lui Hruşciov. Din când în când zicea: *„Cine ştie, poate că voi trăi mai mult ca Brejnev!"* Dacă un membru al guvernului murea sau era destituit din funcţie, Riabuşin începea să plângă. Nevasta lui îi făcea imediat reproşuri.

Modul lui de a vedea lucrurile îi deranja pe mulţi oameni, dar tovarăşii săi de partid se mulţumeau doar să zâmbească: era un om de neînlocuit! O personalitate foarte importantă îl proteja. Când a izbucnit al doilea război mondial, Riabuşin fu foarte mirat: *„Nemţii aceştia şi-au pierdut mintea! Dacă ei nu respectă tratatul de pace, va trebui să ridicăm ancora!"*
El s-a prezentat ca voluntar şi a fost trimis pe front. Când compania sa a fost încercuită, a intrat în clandestinitate şi a luptat ca partizan. S-a vindecat de toate rănile sale.
La Gomei, trăia Makarov, un invalid de război. Nemţii i-au cerut să predea istorie. Makarov a acceptat. Riabuşin 1-a „vizitat", împreună cu alţi 2 partizani. Makarov a fost condamnat la moarte şi executat sub privirile înnebunite ale soţiei sale. Misa, fiul lui Makarov, avea pe atunci doar 3 ani. El a înfipt briceagul în braţul lui Riabuşin, strigând: *„Tăticule dragă, nu muri!"*
Riabuşin a fost atât de surprins încât 1-a lăsat pe micuţul Misa cu viaţă. Acesta ajunsese pastor şi îşi îndeplinea activitatea pastorală în Siberia.
După întoarcerea sa la Dumnezeu, Riabuşin 1-a întâlnit de multe ori pe fiul victimei sale. Ei evocau împreună trecutul. Bătrânul nu-şi mai putea opri lacrimile, dar Misa încerca, de fiecare dată, să-1 consoleze. Apoi, cei doi prieteni se rugau împreună.
în timpul celui de-al doilea război mondial, Riabuşin a fost internat ca prizonier la Auschwitz. Acolo, el a ajuns la concluzia că un lagăr de concentrare era un mijloc eficient de luptă contra duşmanilor socialismului! După război, el a lucrat pentru gulag şi, timp de 15 ani, a ocupat postul de director al unui lagăr de muncă.
Acolo, făcuse cunoştinţă cu numeroşi creştini întemniţaţi pentru credinţa lor în Dumnezeu. El se arăta binevoitor faţă de ei, astfel că nimeni nu ar fi crezut că era vorba de un ucigaş fără scrupule. Riabuşin asista chiar şi la unele servicii religioase, organizate de grupuri mici de creştini. Deportaţii nu aveau teamă de el, şi-1 numeau *„stăpânul cel*

bun". Serghei Graciov i-a zis odată că el ar putea deveni într-o zi ucenicul unui alt „stăpân". Riabuşin s-a mulţumit să zâmbească. La scurt timp după asta, el i-a tras o bună săpuneală unui subaltern, sub motiv că s-ar fi purtat prea înţelegător faţă de *„duşmanii poporului".* El nu ezita să-i facă dispăruţi pe deţinuţii pe care îi considera periculoşi. Acum el se afla în maşina nepotului său şi depăna cu durere toate aceste „amintiri". Se gândea la multele crime pe care le comisese în numele socialismului. Riabuşin oftă adânc. El ştia că avea să părăsească în curând această lume, şi ar fi vrut să mai treacă o dată pe la locul unde se aflase, cu mult timp în urmă, lagărul „său" de concentrare.
într-o zi, el a cerut să-i fie trimise tunuri pentru a pune capăt unei mişcări de nemulţumire izbucnită în lagăr. El scria, la acea dată în jurnalul său: *^ceasta a fost cea mai frumoasă zi din viaţa mea. Fiul meu a triplat normele, ceea ce a dus la nemulţumirea deţinuţilor, care s-au revoltat. Eu am devenit furios şi i-am telefonat lui Beria. Acesta mi-a propus să folosesc tunurile. Majoritatea soldaţilor proveneau din Turkmenistan şi Kirghizistan. Ei au primit ordin să tragă şi au executat comanda. Prizonierii au făcut*

nişte semne prin care arătau că se predau, dar ostaşii nu le-au înţeles. Câţiva creştini au îngenuncheat pentru rugăciune. Tunurile au trecut peste ei, astfel că, în final, nu au mai rămas cu viaţă decât circa 200 de musulmani. Când soldaţii i-au văzut pe to varăşii lor de credinţă că se aruncă la pământ pentru rugăciune, au sărit de pe tunuri şi li s-au alăturat deţinuţilor. Atunci, ofiţerul, dându-şi seama de noua situaţie care se crease, s-a sinucis. Eu nu am căutat să-1 împiedic. Apoi, noi i-am plasat pe musulmani în diferite lagăre, ordonând să fie făcuţi dispăruţi cât mai repede cu putinţă". [1] Pe amplasamentul lagărului de altă dată, se întindea acum un uriaş lan de grâu. Riabuşin a mers de-a lungul lui, retrăind înspăimântătorul său (trecut. Nepotul lui nu ştia nimic din toate acestea, şi aştepta liniştit în maşină. Riabuşin s-a aşezat pe un trunchi de copac şi, scoţân-du-şi bloc-notesul, a început să scrie: '
162
,JMă aflu aici pentru ultima dată. Zilele mele sunt numărate şi eu nu voi mai revedea niciodată locul unde s-a aflat lagărul MEU. Eu sunt răspunzător de moartea multor mii de oameni nevinovaţi. Mi-ar fi imposibil să ajung la familiile tuturor acestor victime ca să le prezint scuzele _ mele. Noi am crezut într-o utopie şi am sacrificat milioane de vieţi. Cine-şi va mai aminti de toate victimele acestea?"
Riabuşin tresări. El zări un iepure care-1 privi, timp de câteva clipe, foarte speriat. Această întâlnire neprevăzută 1-a amuzat la început pe bătrân... dar el şi-a adus imediat aminte de toţi aceia care l-au privit la fel înainte de a muri. Suspină adânc şi închise ochii.
Ce amintiri cutremurătoare! Deodată, simţi nişte dureri foarte puternice în piept şi în umeri. S-a ridicat şi a pornit-o încet către maşină. Dar, pe la jumătatea drumului, s-a oprit şi s-a aşezat pe o movilită de pământ, zicându-şi: *„O, dacă toate acestea nu ar fi decât un coşmar înspăimântător!"* Şi începu să scrie mai departe în carneţel: *„Ce facem noi, creştina, pentru ca trecutul să nu se mai repete? Oare ne rugăm noi pentru pace? Nu. Dimpotrivă, noi sprijinim mişcările de eliberare şi participam astfel la măcelărirea a milioane de oameni. Pe toată suprafaţa pământului, călăii comunişti ucid mii de creştini de diferite naţionalităţi, iar noi le dăm concursul s-o facă!*
Sărmană Biserică creştină! Mi-e ruşine de tine tot aşa cum mi-e ruşine de trecutul meu. Mă gândesc cu teamă la tine şi la viitorul tău. Tu nu eşti decât o marionetă în mâinile marxiştilor. Ei abuzează de tine, şi aici şi peste hotare. Noi trebuie să denunţăm nedreptatea aşa cum a făcut-o şi Domnul fsus Cristos. Dar unde erai tu când eu omoram atâtea fiinţe nevinovate? De ce nu ai avut nici o reacţie, Biserica mea dragă? De ce îi condamni tu pe cetăţenii sovietici care cer libertatea de opinie sau dreptul de a se închina nestingheriţi Dumnezeului lor?
Tu ai devenit o sclavă, Biserica mea. îmi este tare ruşine din pricina ta. Tu inciţi la crimă: cum justifici atitudinea
163
aceasta? Generaţiile viitoare te vor privi cu oroare. Tu eşti murdară de sânge, însă refuzi orice curăţire. Dacă eu nu aş fi convins de existenţa iui Dumnezeu, te-aş arde pe rug". Riabuşin se ridică. Se apropia noaptea. Deodată, i se făcu teamă pentru ceea ce scrisese. Reciti totul şi îl podidiră din nou lacrimile. Măcar dacă ar mai fi avut posibilitatea de a-şi reorganiza viaţa pe alte baze!
— O, Doamne, ai milă de noi, păcătoşii! murmură el. . Nepotul său ieşise din maşină şi se îndrepta către el.
Riabuşin îşi şterse lacrimile. Apoi, se întoarse către nepotul lui şi-i zise:
— Ascultă, dragul meu, îţi voi povesti ceva, iar tu, după ce ne vom întoarce acasă, să scrii totul, până în cele mai mici detalii.
Pe la miezul nopţii, bunicul şi nepotul au ajuns acasă. Două zile mai târziu, acesta din urmă luă hotărârea de a se retrage din partidul comunist.
Din Moscova, Irina îi trimise tatălui ei o scrisoare care glăsuia astfel:
„Scumpul meu tătic,
Iţi scriu aceste rânduri pentru ca să poţi fi liniştit şi să nu-ţi faci nici o grijă cu privire la mine. Deja ne aflăm aici de 3 zile. Am fost primiţi la comitetul central, şi convorbirile au durat 3 ceasuri, lată principalele puncte pe care le-am supus atenţiei delegaţilor guvernamentali:
1. De ce creştinii nu sunt autorizaţi să-şi propage credinţa Iorîn afara lăcaşurilor de cult, a caselor de rugăciune?

Discuţia asupra acestui punct-cheie a durat vreun ceas. Andwpov ne-a explicat că Biserica nu are dreptul să se ocupe de nevoile spirituale ale cetăţenilor sovietici. Autorităţile înţeleg să protejeze cetăţenii contra a ceea ce s-a numit „opiu pentru popor". De aceea, credincioşii trebuie să se mulţumească a fi lăsaţi în pace între cei 4 pereţi ai bisericilor lor.
La asta, Riabuşin a ripostat:
164
— Dar spune-mi, dragă prietene, cum este posibil aşa ceva? La vremea respectivă, eu am lucrat mână în mână cu preoţii şi creştinii. Noi intenţionam atunci să construim împreună socialismul. Ei credeau că revoluţia era în armonie cu voia lui Dumnezeu. Fără credincioşi, revoluţia nu ar fi triumfat. Creştinii au luptat pentru o societate socialistă. Ei nu s-au gândit atunci că ulterior avea să li se interzică a vorbi deschis despre Dumnezeu. Pe atunci, visau o formă de societate unde exploatarea omului de către om ar fi dispărut şi unde fiecare individ putea să-şi mărturisească liber credinţa sa în Dumnezeu.
De altfel, Lenin le-a promis lucrul acesta. Te rog să mă crezi că creştinii nu ar fi sprijinit niciodată forţele revoluţionare dacă ar G ştiut ce-i aşteaptă. Şi atunci, să cred că noi i-am înşelat pe credincioşi? Nu se poate!
Riabuşin a zis ,jioi", pentru că el se considera a fi unul dintre cei care îi convinseseră pe creştini să ia parte la revoluţie. Ce să-ţi spun, tăticule, el a fost formidabil!
2. Simin a enunţat al doilea punct: „Constituţia autorizează propaganda antireligioasă, dar creştinii nu au dreptul să propovăduiască Evanghelia. Statul însuşi organizează numeroase campanii contra religiei, în licee şi universităţi, de exemplu. Fiecare student creştin este obligat să acţioneze contra conştiinţei sale şi să nege existenţa lui Dumnezeu. în caz contrar, el nu poate obţine diploma de absolvire a respectivei instituţii de învăţământ. Şi atunci, unde este libertatea de opinie? Oare aducem noi vreun prejudiciu socialismului dacă ne mărturisim public convingerile noastre creştine? Eu însumi am fost expulzat din facultate din pricina credinţei în Dumnezeu!"
Ustinov a făcut o grimasă şi a zis:
— Eu nu înţeleg de ce ţineţi voi atât de mult la religia voastră, pentru că voi deşi sunteţi în lume, nu sunteţi din ea.
— Tovarăşe Ustinov, am intervenit eu, noi suntem credincioşi şi tocmai de aceea aspirăm la o coexistenţă paşnică cu Statul. Dumneavoastră ştiţi prea bine că Biserica nu cauzează nici un prejudiciu societăţii. învăţătura lui Cristos
165
conţine multe precepte morale cu privire la viaţa noastră în sânul familiei şi al societăţii. Noi suntem chemaţi să stăm de partea dreptăţii şi să facem ce este bine. Şi dum-nea voastră luptaţi contra alcoolismului, a drogurilor, a furturilor, a crimelor. De ce atunci nu am avea şi noi dreptul să existăm, de vreme ce urmărim, ia rândul nostru, şi aceste obiective? Vorbiţi adesea despre unele feţe bisericeşti care au sprijinit nişte acţiuni criminale, dar trebuie să recunoaşteţi cinstit că, procedând astfel, ei nu acţionau în spiritul Evangheliei lui Cristos...
— Noi lucrăm foarte bine cu persoanele ecleziastice care aparţin Bisericilor oficiale, interveni Andropo v. Ele acţionează în spiritul legilor noastre şi sunt chiar membri ai diferitelor organizaţii internaţionale.
Riabuşin ripostă zâmbind:
— Bunul meu prieten, te rog să-ţi aminteşti următorul fapt: când tu mai activai în cadrul comitetului central al partidului comunist, mi-ai zis într-o zi: „Trebuie să utilizăm slujitorii Bisericii pentru ameliorarea relaţiilor noastre cu Occidentul. Ortodocşii şi baptiştii ar trebui neapărat să facă parte din Consiliul Ecumenic al Bisericilor pentru a propaga acolo ideile noastre politice". Acum tu eşti şeful KGB-ului şi observi serviciile preţioase pe care ţi le fac reprezentanţii noştri în calitate de membri ai Consiliu-lui Ecumenic. Prin urmare, de vreme ce tu te serveşti de Biserică pentru atingerea unor obiective politice, ai putea cel puţin să-i acorzi drepturile care i se cuvin. De ce nu am avea noi voie să tipărim Biblii şi cărţi creştine atunci când aceasta se dovedeşte a fi necesar? De ce studenţii creştini ar trebui să treacă, în mod obligatoriu, un examen la „ateismul ştiinţific"? De ce nu avem dreptul la replică pentru a răspunde calomniilor şi denigrărilor care ne sunt adresate prin intermediul mijloacelor de informare în masă? Ce avantaje trageţi voi dintr-o asemenea stare de lucruri? Voi ştiţi bine că creştinii au înfiinţat tipografii

clandestine şi că introduc, prin contrabandă, Biblii în ţară. Foarte rar ne daţi voie să imprimăm Biblii sau să le importăm. Acestea nu ne
166
ajung. Există milioane de creştini care nu au o. Biblie, dar care sunt pur şi simplu înecaţi de literatura ateistă. Şi atunci, te rog să-mi spui cum stau lucrurile cu libertatea de conştiinţă?
ꞃRiabuşin tăcu. Noi am fi vrut să se declanşeze un conflict deschis.
Mikoian s-a întors spre mine şi m-a întrebat:
— Ce mai fac Bondarenko şi Govorun? Ei au fost aici în anul 1965. Dacă îmi mai amintesc bine, l-am primit şi pe un oarecare Baturin.
Eu ştiam că acesta din urmă se află în închisoare, şi i-am spus-o lui Mikoian. El a clătinat din cap, fără să comenteze. Pe tot parcursul convorbirilor, aproape că nu a mai intervenit, mulţumindu-se doar să pună câteva întrebări. El avea alura unui om foarte bolnav. Nu mă îndoiesc că se va retrage curând de pe scena politică. Nu am nici un motiv să cred că el ar fi căzut în dizgraţie.
La capătul discuţiilor noastre, am putut înţelege că autorităţile comuniste nu vor înceta niciodată să considere religia ca un drog. Dar nimeni nu ne-a putut aduce vreo dovadă potrivit căreia învăţătura lui Cristos ar fi dăunătoare societăţii sovietice.
în final, Andropov ne-a întrebat:
— Voi aţi informat patriarhul Bisericii Ortodoxe sau Consiliul Naţional cu privire la această întâlnire?
— Nu, am răspuns eu. Noi nu vrem ca ei să aibă dificultăţi din pricina noastră. De altfel, ei sunt atât de ascultători... şi chiar am impresia că ei s-ar afla într-un impas.
Andropov a încruntat sprâncenele şi a adăugat:
— Nimeni nu ne este supus. Oamenii despre care vorbeşti dumneata sunt nişte cetăţeni oneşti care nu vor să urmeze exemplul Consiliului Bisericilor. Apropo, acest Consiliu este la curent cu întâlnirea noastră?
El nu a încercat deloc să-şi ascundă curiozitatea.
— Nu, i-am răspuns eu.
După toate acestea, noi am plecat. Mâine, urmează să avem o nouă întâlnire. Nu ştiu ce ne aşteaptă. Ce păcat, tăticule, că nu m-ai putut însoţi!
167
Acum trebuie să te las. Am să-fi scriu mâine seară.
Cu multă dragoste, /rina".
Riabuşin se afla la hotel, în camera lui, şi scria. Vasili, aflat în aceeaşi cameră, citea rezumatul unui interviu dat de patriarhul Nicodim unui jurnalist străin.
— Pe cuvântul meu că omul acesta minte fără nici o reţinere. Incredibil! izbucni Vasili de câteva ori.
— Taci un pic şi lasă-mă să scriu, îi zise Riabuşin puţin iritat.
— Dar te rog să citeşti şi dumneata acest articol ca să vezi cum vorbeşte despre libertatea religioasă din URSS! Ce de minciuni grosolane!
Vasili îi puse ziarul sub nas prietenului său, dar acesta îl dădu la o parte zicând:
— în locul lui, aş fi făcut şi eu acelaşi lucru. Ce s-ar întâmpla dacă el ar spune adevărul? S-ar aranja un accident ca pentru Irina. El minte pentru că se află într-un impas.
— Dumneata eşti, cu adevărat, un sărman baptist, i-a replicat Vasili. Oare nu ştii că minciuna este un păcat?
— Lasă-mă în pace! ripostă bătrânul. Amândoi suntem mari eroi atâta timp cât nu ne face nimeni nici o problemă. Dragul meu prieten, bătrânul Şalaskov avea obiceiul să spună: *„Cel ce rosteşte o judecată prea aspră asupra altei persoane ajunge în final să comită aceleaşi erori".*
— încearcă, mai degrabă, să-i ajuţi să nu mai mintă şi să poată face voia lui Dumnezeu.
Vasili se supuse şi îi scrise o scrisoare lui Nicodim. în timpul acesta, Riabuşin îşi nota în jurnalul său evenimentele petrecute în ziua respectivă.
„întotdeauna m-am gândit că este imposibil să se ■ ajungă la o coexistenţă paşnică între Biserică şi statul sovietic. Dar tinerii nu se lasă con vinşi cu uşurinţă. Astăzi, noi am întâlnit alţi delegaţi ai guvernului. Cu excepţia lui Morozov, nu-1 cunoscusem pe nici unui dintre ei.
168

Reprezentanţii comitetului central ne-au dat de înţeles că noi nu vom reuşi niciodată să ne punem planurile în aplicare. Tot timpul, ei ne dădeau exemple când Biserica susţinea Puterea şi, în consecinţă, ajunsese să aibă ingerinţe în afacerile statului.
Noi am încercat să le explicam că nu aceasta este învăţătura lui Cristos în privinţa relaţiilor dintre Biserică şi Stat.
— Noi nu am venit aici cu gânduri de răzbunare şi nici nu dorim să arătăm că în URSS drepturile omului sunt violate. Dumneavoastră ştiţi la fel de bine ca noi că istoria ţării noastre este marcată de evenimente regretabile. Poate că acestea sunt chiar mai numeroase decât amitirile care ne produc bucurie. De la preluarea puterii de către soviete, un milion de creştini au fost trimişi, fie în închisori, fie în lagărele de concentrare.
însă cunoaşteţi foarte bine aceste lucruri pentru că dumneavoastră înşivă, pe vremea lui Stalin şi a lui Hruşciov, aţi luat măsuri contra creştinilor. Poate că ar fi bine să tragem o linie asupra trecutului nostru sumbru... Noi am dori ca toţi credincioşii ruşi să aibă dreptul de a se interesa de teologie, de a tipări atâtea Biblii câte le trebuie şi a propovădui Evanghelia fără să se teamă că ar putea fi arestaţi. KGB-ul nu ar trebui să-i mai silească să facă mărturisiri mincinoase. Daţi-ne dreptul de a ne apăra în presa oficială sau cel puţin în presa noastră. Legalizaţi societatea de editare aparţinând Consiliului Bisericilor. Facilitaţi reconcilierea între Consiliul Bisericilor şi Consiliul Naţional pentru ca ele să poată sluji împreună lui Dumnezeu, pentru că tot ce aţi făcut până acum, în acest domeniu, nu a avut alt scop decât în veninarea relaţiilor între credincioşii aparţinând celor două grupuri. Prin toate mijloacele de care dispuneţi, căutaţi să dizolvaţi comunităţile ilegale şi să vă impuneţi un control deplin asupra Bisericilor Ortodoxe şi Baptiste recunoscute oficial.
Da, numai frina Sokolova putea rosti asemenea cuvinte! Tânăra aceasta îmi inspiră milă. Sunt foarte îngrijorat din

pricina ei. Ideile sale sunt utopice. Va trebui să fac tot posibilul pentru a o proteja".
Riabuşin avu o criză. Puse stiloul pe masă şi dădu la o parte jurnalul. Nişte duferi resimţite în regiunea inimii îl împiedicau să respire normal. Se sculă cu greutate şi se duse spre patul său împleticindu-se.
Vasili sări în picioare:
— Ce ai păţit? Te simţi rău?
Riabuşin, foarte palid la faţă, nu izbuti să vorbească. Printr-un semn cu capul, arătă spre masa pe care se afla un mic flacon. Vasili îi dădu medicamentul. Bolnavul se întinse în pat după ce reuşi să-1 înghită.
După câteva minunte, şopti:
— Ia caietul meu, te rog, şi scrie ceea ce vreau să-ţi dictez. Cred că mi se apropie sfârşitul. Haide odată, de ce nu vrei să scrii? spuse el mirat când văzu că Vasili îl privea cu gura căscată.
— Nu se poate să mori, scumpul meu! zise tânărul preot cu lacrimi în ochi.
Riabuşin îl privi ţintă, şi-i spuse pe un ton categoric:
— Nu mai avem mult timp de stat împreună. Scrie ce-ţi spun eu: *„Autorităţile ecleziastice traversează o criză profundă. Karev a spus, pe bună dreptate, că noi a vem mâinile şi picioarele legate de sistemul comunist. Şi „dialogul" nu va reuşi să ne elibereze din această sclavie. Guvernanţii noştri ştiu la perfecţie că dacă ni s-ar permite să vorbim deschis despre Cristos, cel puţin 60% din populaţie ni s-ar alătura nouă. Noi nu dorim să instaurăm un sistem capitalist. Totuşi, comuniştii văd în noi un puternic rival. Ei nu vor accepta niciodată ideea unei coexistenţe paşnice între Biserică şi stat. Dintotdeauna ei au luptat prin toate mijloacele contra Bisericii, măcar că au folosit-o pentru atingerea scopurilor lor politice. Sunt foarte îngrijorat din pricina ta, Biserica mea preaiubită! Dorinţele mele cele mai bune şi gândurile mele cele*

mai curate se îndreaptă azi către tine. Ne vom revedea curând în locaşul nostru ceresc"...
Vocea lui Riabuşin era foarte slabă. După aceste cuvinte, el a închis ochii şi a adormit.
A adormit pentru totdeauna.
Vasili le-a telefonat Irinei şi celorlalţi colaboratori pen-tru a-i informa despre decesul lui Riabuşin. Toţi s-au grăbit să-1 mai vadă o dată la hotel. Irina a privegheat mortul, plângând în tăcere.

Klim şi Polevoi nu-şi mai luau privirile de la trupul lui. Ei plângeau un om la care ţinuseră mai mult ca la un
părinte.
Erau de faţă, de asemenea, Valentin Relin, Krebs şi Sudakovici. Foarte trişti, ei stăteau pe patul lui Vasili şi reflectau asupra măsurilor care trebuiau luate.
Vasili puse jurnalul lui Riabuşin în sertarul noptierei, în acel moment, găsi acolo o coală de hârtie împăturită pe care se puteau citi următoarele: *„în caz de deces, vă rog frumos să trimiteţi o telegramă fiului meu şi să sunaţi la numărul de telefon..."* Era vorba de colonelul Riabuşin, ofiţer de aviaţie.
Vasili ieşi din cameră şi formă numărul respectiv. La celălalt capăt al firului, se auzi un glas de femeie:
— Alo! Da, sunt Nina Riabuşina. Vasili îi explică despre ce era vorba.
— A murit bunicul! repetă Nina. Tata şi cu mine vom veni urgent acolo.
în scurt timp, hotelul fu cuprins de panică. Salariaţii hotelului erau într-un necurmat „du-te vino". Când colonelul a ajuns la hotel, el nu a luat seama la agitaţia din jur ci s-a dus direct la recepţie şi a întrebat pe un ton categoric: *„Unde se află?"*
Două femei îl însoţeau. Una, mai în vârstă, trebuie să fi fost soţia sa; cea mai tânără îi semăna ca două picături de apă.

Colonelul a intrat în cameră şi a îngenuncheat înaintea rămăşiţelor pământeşti ale tatălui său. Apoi, apucă mâna mortului şi o sărută îndelung.
— lartă-mă, tăticule, zise el duios. întotdeauna am crezut că activitatea ta nu era decât o bizarerie ridiculă săvârşită în folosul socialismului.
Vasili şi Irina, retraşi într-un colţ al încăperii, au observat toată scena.
Colonelul s-a ridicat de pe genunchi, s-a apropiat de noptieră şi a deschis sertarul. Cu un gest foarte rapid, scoase caietul şi celelalte documente, introducându-le la fel de repede într-o servietă. O dădu unui ofiţer care intra tocmai în clipa aceea. Trebuie să fi fost fiul său, pentru că asemănarea era evidentă.
— Dispari imediat! îi ordonă colonelul laconic. Tânărul se execută.
— De ce nu a apărut încă o ambulanţă? întrebă indispus colonelul pe o angajată a hotelului.
— Noi am telefonat deja de un ceas şi, totuşi, încă nu a ajuns. Nu ştiu ce se întâmplă.
Colonelul a murmurat ceva neinteligibil. Fiica sa privea mortul cu ochi mari şi cu obrajii scăldaţi în lacrimi. „ *Trebuie să fie prima ei mare suferinţă! Iată. cât de mult îl iubea pe bunicul ei!"* gândi Irina.
Apoi, apropiindu-se de biata fată îi spuse duios:
— Pot să vă las adresa mea? Bunicul dumneavoastră a fost unul dintre cei mai buni prieteni ai mei. M-aş bucura să pot rămâne în contact cu dumneavoastră.
în cele din urmă, apăru şi medicul. Colonelul îi reproşa întârzierea, dar acesta nu avu timp să se scuze, căci nişte agenţi ai KGB-ului intrară precipitaţi în cameră pentru a efectua o percheziţie.
Colonelul îi urmărea cu o privire dispreţuitoare. După terminarea percheziţiei, unul dintre securişti îi arătă legitimaţia şi-i spuse:
— Vă rog să treceţi pe la biroul meu mâine dimineaţă la ora 10.

Cu un aer foarte degajat, colonelul încuviinţă prin-tr-o mişcare a capului. Agenţii KGB-ului s-au făcut nevăzuţi tot aşa de repede precum apăruseră. Colonelul îi adresă Irinei un zâmbet complice. Apoi, făcând cu ochiul către toţi prietenii mortului, zise:
— Dumneavoastră nu aţi văzut nimic şi nu ştiţi nimic. De acord?
Cei în cauză au încuviinţat, schiţând un gest cu capul. Salariata hotelului nu a priceput mare lucru, şi oarecum jenată, ieşi afară. .
Riabuşin a fost înmormântat în Siberia, potrivit ultimei sale dorinţe. Irina şi prietenii ei nu au putut participa la funeralii deoarece, în ziua imediat următoare morţii lui, au fost arestaţi. Li s-a luat un interogatoriu de vreo două ceasuri după care au fost duşi în închisoarea din Lefortovo.
Am prezentat o dare de seamă a discuţiilor purtate de aceşti creştini cu delegaţii comitetului central şi am vorbit îndelung despre jurnalul lui Riabuşin. Rugăm cititorul să ne scuze pentru această indiscreţie.
Toţi participanţii la „dialog" şi-au luat notiţe pe care le vor publica de îndată ce nu vor mai exista riscuri în

acest sens şi, desigur, când vor considera că acestea le pot fi de vreun folos creştinilor din URSS.
Sarcina noastră constă în nevoia de a informa cititorul occidental şi rus, în a prezenta destinul şi speranţele miilor de credincioşi care luptă pentru libertatea Evangheliei, chiar cu preţul vieţii lor.
în Rusia, se ignoră adesea funcţia exercitată de fratele, sora sau mama cuiva. Activităţile membrilor Bisericii lui Cristos trebuie să se desfăşoare în cel mai strict secret pentru a nu fi descoperite de KGB.
Notele referitoare la „dialog" se află în Occident. Ar fi o gravă eroare să fie căutate la autorii lor sau la editorul acestei cărţi.

CAPITOLUL 15

I rina şi prietenii săi s-au întrebat de multe ori în ce consta I activitatea lui Serov, fără să fi ajuns la o concluzie satis-J făcătoare. Nici rudele sale de aproape nu ştiau mare lucru. Serov călătorea foarte mult. Deseori era plecat în străinătate. Unii erau de părere că KGB-ul i-ar fi încredinţat o misiune în legătură cu problemele de ordin religios. Dar nimeni nu era în măsură să ofere nişte elemente convingătoare.
Serov îşi iubea profesiunea şi se arăta foarte conştiincios. Acesta era sensul vieţii sale, dar cum el trebuia să păstreze o discreţie totală, trăia izolat, de ceilalţi oameni.
Totuşi, nişte tineri creştini au dat din întâmplare de urmele lui Serov. Piotr, un tânăr predicator, a obţinut viza de ieşire din ţară pentru a-şi vedea familia care se afla în Occident. Acolo, el a urmat cursurile unei şcoli biblice.
într-o za, în timpul stagiaturii pe care o efectua la Graz, a încercat să-şi cumpere ziarul rus Izvestia. Voia să citească un interviu dat de Jidkov, liderul Bisericii Baptiste înregistrate. Jidkov preamărise libertatea religioasă din URSS şi Piotr ardea de nerăbdare să cunoască conţinutul acestui articol. Spre marea sa decepţie, toate ziarele fuseseră vândute. Atunci, Piotr o luă către staţia de tramvai. Pe neaşteptate, atenţia sa fu capitvată de un bărbat în sutană care citea tocmai ziarul Izvestia.
Piotr îl privi pe slujitorul Bisericii cu gândurile împărţite: pe de o parte nu prea avea poftă să întâlnească un preot sovietic, deoarece ştia că KGB-ul cerea întotdeauna o
dare de seamă exactă a călătoriilor întreprinse în străinătate; pe de altă parte, ţinea cu tot dinadinsul să citească interviul. Preotul avea înfăţişarea unui arab. La urma urmei, putea fi vorba de un georgian sau de un armean. Piotr decise să-1 urmărească. Deodată, străinul se întoarse către el:
— Vă rog să mă scuzaţi, nu cunosc oraşul acesta. Aţi putea să-mi spuneţi unde se poate servi ceva la un preţ mai acceptabil?
• Vorbea curent rusa, cu un accent specific. Piotr îşi reţinu un zâmbet.
— Dumneavoastră mă puneţi la încurcătură, răspunse el. Dar oare în URSS aveţi preţuri variabile? Şi, în definitiv, de ce îmi vorbiţi ruseşte?
— Eu nu vin din Rusia, ci din Egipt, îi replică preotul cu un surâs. Şi la noi, preţurile sunt variabile. Şi v-am vorbit ruseşte deoarece v-am auzit întrebând de Izvestia.
Piotr îi mai puse câteva întrebări care avură darul să-1 irite, însă când a înţeles că Piotr ţinea cu tot dinadinsul să citească ziarul, a precizat:
— Pe cuvântul meu că nu vin din URSS, dar ştiu limba rusă şi caut să citesc publicaţiile ruseşti, ori de câte ori am posibilitate s-o fac, pentru a nu-mi pierde cunoştinţele de limbă.
Cuvintele străinului l-au convins pe Piotr, astfel că acesta 1-a invitat să mănânce împreună. Cum el nu avea prea mulţi bani, au convenit să comande un meniu modest. Preotul a acceptat invitaţia şi, 10 minute mai târziu, cei doi bărbaţi se aflau aşezaţi confortabil şi discutau în şoaptă.
Piotr îşi deschise servieta. Ii mai rămăsese un exemplar din cartea care urma să-i apară în Vest. 1-1 oferi lui Abdulla. Acesta începu să frunzărească în grabă manuscrisul respectiv. Cât despre Piotr, acesta se cufundase în lectura interviului. La un moment dat, Abdulţa zise:
— Şi eu am studiat la Facultatea de Teologie din Leningrad.
Piotr îşi ciuli urechile. Supa se răcise de-a binelea. Chelnerul venise cu felul doi. Cei doi consumatori s-au grăbit să servească.

— Aproape toţi teologii din Vest care studiază în URSS sunt interogaţi de către poliţia secretă.

— Şi dumneavoastră? întrebă Piotr în treacăt.
— Şi eu, răspunse Abdulla râzând; cu atât mai mult că eu întreţineam relaţii cu mănăstirea Sf. Caterina. Ei se interesau de faimoasele manuscrise. „ *Va să zică aceasta prezintă interes pentru KGB!"* gândi Piotr.
— Dar arhiepiscopul Nicodim a făcut presiuni asupra dumneavoastră?
Abdulla nu a răspuns imediat. El chemă ospătarul şi comandă o butelie de coniac, ceea ce-1 făcu pe Piotr să se agite, căci el nu avea destui bani pentru a plăti coniacul respectiv. Abdulla mai avea pe buze surâsul de adineaori:
— O, şi Nicodim acesta! Bietul om! Toţi preoţii ruşi depind mai mult sau mai puţin de KGB!
Ospătarul aduse coniacul. Abdulla îşi tumă într-un păhărel.
— Cine v-a învăţat să beţi? 1-a întrebat Piotr. Abdulla făcu o grimasă:
— Dar toţi preoţii ruşi beau alcool! Este chiar un ordin dat în privinţa aceasta, pentru că viaţa nu tocmai ortodoxă a clerului îi îndepărtează pe oameni de Biserică.
Piotr aruncă o privire tristă spre interlocutorul lui:
— La Leningrad, am ajuns să mă împrietenesc cu profesorul Serov, continuă Abdulla. El se interesa de manuscrisele vechi. Dar eu nu-1 puteam ajuta. Fratele meu, care este călugăr la mănăstirea Sf. Caterina din peninsula Sinai, s-a aflat pe punctul de a-i furniza nişte informaţii preţioase.
Abdulla şi-a umplut din nou paharul cu coniac, dar Piotr i 1-a luat din faţă şi i-a zis:
— Vă rog să mă scuzaţi, dar înainte de a mai bea puţin coniac, aş dori să-mi mai povestiţi ceva despre Serov. Poate că vreţi să-mi daţi şi numele hotelului dumneavoastră, spre a vă putea conduce într-acolo. Altfel, îmi va fi imposibil să mă descurc cu un om pilit!
Abdulla izbucni în râs şi-i explică lui Piotr că o butelie de coniac nu i-ar fi ajuns ca să se îmbete. Totuşi, el cedă.
Apoi, îi povesti toate întâlnirile avute cu Serov şi consecinţele pe care le-au antrenat acestea.
Abdulla provenea dintr-o familie necreştinâ. Fratele lui şi el au asistat odată la un serviciu religios ţinut de creştinii egipteni (copţi). După aceea, o tânără i-a invitat la o adunare de tineret. Un preot le-a vorbit acolo despre genealogia lui Isus Cristos, bazându-se pe nişte surse istorice. Cei doi fraţi au fost foarte impresionaţi. Ei au început să participe cu regularitate la adunările de tineret şi, în cele din urmă, s-au botezat. Fratele lui Abdulla a renunţat la profesia lui de inginer pentru a deveni călugăr. Abdulla a decis să studieze istoria antică. Şi aşa a ajuns să facă nişte cursuri la Facultatea de Teologie din Leningrad.
în scurt timp, colegii au observat modul său de viaţă foarte simplu: el nu avea prieteni; nu fuma, nu umbla prin cafenele, nu dansa niciodată. în plus, îşi consacra tot timpul liber rugăciunii şi cercetării Sf. Scripturi.
într-o zi, Abdulla a fost convocat la decan. Acesta i-a prezentat un bărbat cu o înfăţişare foarte atrăgătoare şi apoi s-a retras. Noul interlocutor s-a arătat foarte politicos şi extrem de deschis. El i-a pus întrebări despre familia şa şi a precizat că se interesa enorm de istoria antică. Abdulla s-a simţit flatat. El putea purta discuţii foarte interesante cu acest om şi hotărî să-1 întâlnească frecvent. Acest nou prieten nu era altul decât Serov însuşi.
Serov nu era deloc o persoană incomodă. Adesea, el îl ducea pe Abdulla în Crimeea, în Ucraina. Pe scurt, el a început să ocupe un loc important în viaţa lui Abdulla care îi încredinţa totul şi i se adresa lui când avea nevoie de ajutor.
Câţiva ani mai târziu, Abdulla s-a reîntors în Egipt. El pregătea o teză de doctorat şi a trebuit să călătorească la Roma pentru a se documenta la Biblioteca Vaticanului.
Era o zi de vară foarte caldă. Abdulla se îndrepta către bazilica Sf. Petru. Deodată îşi auzi strigat numele. Se întoarse şi-l remarcă surprins pe Serov. Cei doi prieteni au hotărât să mănânce împreună în seara aceea.

La acea dată, Abdulla avea probleme serioase în domeniul financiar. Una dintre surorile sale era atinsă de leucemie, iar tratamentul costa o avere. întreaga familie o iubea enorm şi nimeni nu se'putea împăca cu gândul morţii ei. S-au gândit s-o ducă într-o clinică din California, dar suma care le era necesară întrecea orice calcul.
Abdulla îi vorbi amicului său despre toate aceste dificultăţi, destăinuindu-i că familia sa mai avea deja o

datorie de vreo 10 000 de dolari. El era pe punctul de a. renunţa la proiectul său privind teza de doctorat pentru a căuta ceva de lucru.
Serov se scandalizase.
— Dar, Abdulla, tu nu trebuie să faci una ca asta! Continuă, tu eşti un om de o vastă cultură, şi nu te gândi nici o clipă să-ţi întrerupi studiile tale teologice! spuse el precipitat, după care căzu pe gânduri.
După câteva momente, faţa îi deveni radioasă, ca semn că identificase o soluţie. El dispăru pentru a reveni câteva minute mai-târziu cu o mare geantă sub braţ.
— Eu am făcut o călătorie în Africa, începu el, şi am văzut lucrarea minunată pe care o îndeplinesc acolo misionarii. Ei îi ajută pe africani să cunoască tainele civilizaţiei, să obţină o educaţie, să atingă un nivel cultural elevat. Ba chiar învaţă şi limba băştinaşilor pentru a fi în măsură să traducă opere teologice. Deseori, aceşti slujitori plini de râvnă se lovesc de nevoi materiale! După părerea mea, ar fi de dorit ca însuşi Consiliul Ecumenic al Bisericilor să vină în ajutorul acestor misionari. Ei ar putea lucra astfel de o manieră mai eficientă. Am vorbit deja despre lucrul acesta cu arhiepiscopul Nicodim. Noi nu putem propaga ideologia comunistă în Africa, fără sprijinul unor misionari care să-i înveţe pe băştinaşi să scrie şi să citească!
Abdulla nu vedea în asta nici o contradicţie. Asemenea lui Nicodim, -el considera că creştinismul ar fi întru totul conciliabil cu comunismul. în opinia lui, Noul Testament ar fi deschis drumul comunismului, refuzând totodată ateis-

mul. Abdulla manifesta o profundă înţelegere faţă de Lenin, Stalin şi Mao: ei ar fi optat pentru un comunism ateu din pricină că Biserica oficială i-ar fi dezamăgit, în modul cel mai profund. Aşadar, Biserica era responsabilă de greşelile lor! O asemenea interpretare a lucrurilor, Abdulla o căpătase la Leningrad. în familia lui, el era singurul creştin. Facultatea de Teologie din Leningrad exercitase asupra lui o mare influenţă.
După cum se vede, Serov putea discuta foarte deschis cu Abdulla. Aşa că el îi împărtăşi opinia sa: pentru a se bucura de succes, comunismul trebuia să fie transformat într-un fel de religie. Prin aceasta, nevoile psihice ale cetăţenilor ar putea fi satisfăcute. Abdulla avea aproximativ aceleaşi idei. El spumega de furie gândindu-se la sora lui preaiubită, exploatată atât de cumplit de *„lipitoarea capitalistă".* Ar fi fost în stare să-i stranguleze pe aceşti *„profitori"* care îi împingeau familia la ruină. Din nefericire, URSS şi celelalte ţări din Est nu dispuneau de nişte medicamente atât de eficace!
în cele din urmă, Serov îi oferi lui Abdulla 10 000 de dolari. Acesta nu putu să reziste tentaţiei. Semnă de primirea sumei, după care cei doi bărbaţi s-au despărţit.
în chipul acesta, Abdulla a fost însărcinat cu o *„misiune"* <\e altfel foarte bine plătită. El trebuia să stabilească legături cu diferite mişcări de eliberare, îndeosebi din America de Sud. El *„se ocupa" ăe* preoţii catolici care predicau teologia revoluţiei. El mergea să-i vadă cu regularitate, după care făcea să-i parvină lui Serov toate informaţiile pe care le culesese.
într-o bună zi, Serov a dispărut. Abdulla a trebuit să predea informaţiile sale unui episcop din Alexandria. Acest nou intermediar 1-a şi plătit ulterior.
KGB-ul se interesa în mod deosebit de noile tendinţe teologice. Partidul comunist nu voia nicidecum să-şi piardă rolul său preponderent în edificarea marxismului, ci intenţiona să făurească el însuşi *„un viitor luminos".* Teologia revoluţiei trebuia să-i servească drept instrument comunismului şi să-i permită să-şi lărgească hegemonia.

Piotr îl asculta pe Abdulla cu mare interes. El îşi punea întrebări de felul acesta: *„Oare 1-a influenţat cât de cât cartea mea? Urmăreşte el o ţintă precisă?"*
îl privi pe Abdulla drept în ochi şi-1 întrebă:
— De ce mi-aţi povestit dumneavoastră toate acestea? Totodată, Piotr încercă să-şi ascundă curiozitatea, folosind un ton calm.
Abdulla tăcea.
Piotr îşi aduse aminte că auzise vorbindu-se de numele acesta. Vasili Kuzneţov studiase un timp oarecare împreună cu Abdulla care îi sugerase să intre în „dialog" cu partidul comunist. Gândindu-se la acest vechi

„prieten" Vasili devenea întotdeauna trist. Abdulla îi propusese, la un moment dat, s-o ducă pe tânăra lui soţie la părinţii lui, după care aranjase „accidentul". Femeia, grav rănită, nu a mai putut fi salvată. Dar Abdulla nu a ieşit păgubit din afacerea aceasta.
Stând înaintea lui Abdulla, Piotr se gândea la toate acestea. El şi-a mai adus aminte că Vasili refuzase de atunci orice întâlnire cu Abdulla. I s-a părut mai bine aşa.
Piotr a fost smuls din gândurile sale de o nouă şarjă de cuvinte din partea lui Abdulla:
— Fratele meu a aflat că eu întreţineam legături cu Serov. Nenorocirea mea începu când...
„Idei comuniste, gânduri creştine şi un pic de superstiţie. Ce amestec nostim!" gândi Piotr în acest moment.
Abdulla încercase să-1 convingă pe fratele său să lucreze cu el, însă acesta nu numai că 1-a refuzat categoric, dar s-a şi scandalizat profund. El a povestit întregii familii în ce consta activitatea lui Abdulla şi de unde lua el bani pentru a plăti spitalizarea sorei sale. Nimeni nu ar fi putut face doveda că el era un spion în serviciul URSS. El era teolog şi istoric, ducând o viaţă respectabilă care corespundea convingerilor sale... cu excepţia angajamentului său faţă de serviciile secrete sovietice. Fratele lui, sora sa şi restul familiei au început să-1 dispreţuiască. Sora lui i-a refuzat ajutorul şi s-a reîntors în Egipt. Pe patul de moarte, a vrut, totuşi, să-1 mai vadă o dată pe Abdulla. Teologul

ratat, prizonier al propriei sale filozofii şi mare demagog, s-a dus la căpătâiul sorei sale şi acolo a plâns cu lacrimi amare.
— Culcată pe patul ei, palidă şi slabă - povestea Abdulla - mă privea cu îngrijorare. în America, ea fusese vizitată de episcopul Ramadi care îi dezvăluise totul pe socoteala mea:
— Tu eşti, într-adevăr, derutat, Abdulla. Trebuie să nu uiţi, totuşi, că nici o formă de societate nu poate elibera oamenii de invidie, de răutate, de ură. Ei vor continua să se nimicească unii pe alţii. Comuniştii înşişi, tocmai ei care pretind că au o morală excelentă se ucid între ei, se invidiază, se urăsc. îşi persecută proprii tovarăşi de partid dacă aceştia se abat de la linia ideologică. Dar tu ştii prea bine lucrurile acestea. Chiar dacă îşi va atinge ţinta sistemul comunist, aceste rele vor dăinui: oamenii vor trăi în cele mai bune condiţii materiale, dar nu vor avea dreptul de a gândi liber. Comuniştii vor cădea într-un haos total de vreme ce au rupt orice relaţie cu Dumnezeu. Tu te afli pe un drum foarte periculos, dragul meu frate. Dumnezeu să te ierte!
Copleşită de durere, ea îşi scăpă capul pe perină şi închise ochii. în scurt timp, îşi dădu sufletul. Eu am căzut în genunchi şi am început să mă rog...
— Şi de atunci nu aţi mai avut nici un contact cu Serov?
— Nu, răspunse el.
După înmormântarea sorei sale, Abdulla s-a dus la Ramadi, la cererea acestuia. Episcopul i-a explicat că activitatea sa prosovietică începuse să trezească unele suspiciuni. El era pregătit să-1 ajute şi să-i arate situaţia contradictorie în care se afla. Cu această ocazie, Abdulla a aflat că Serov s-a întors la Moscova şi că se scandalizase grozav ca urmare a convertirii celor 4 copii ai săi. Serov s-a gândit că destinul îşi bătuse joc de el. A fost teribil de apăsat şi a murit de pe urma unui infarct.
— Cum aţi spus? interveni Piotr. Eu am crezut că Serov se sinucisese.
— Simple zvonuri! ripostă Abdulla. Cu toate acestea, decesul lui Serov a provocat arestarea Irinei Sokolova, a

lui Vasili Kuzneţov şi a altor persoane care au participat la dialogul cu autorităţile comuniste.
— Şi ce faceţi acum la Graz? întrebă, în final, Piotr. După discuţia avută cu Ramadi, Abdulla şi-a schimbat
direcţia vieţii sale. El a regretat amarnic faptul de a fi colaborat cu KGB-ul şi şi-a aşternut pe hârtie experienţele triste cu scopul de a-i avertiza pe alţii. în seara aceasta, el avea o întâlnire cu fratele lui, urmând să viziteze împreună o veche mănăstire. Când el 1-a întâlnit pe Piotr, îi mai rămăseseră două ceasuri până la trenul spre Viena.
— M-aş bucura să ştiu ce s-a întâmplat cu copiii lui Serov, zise el cu o alură gânditoare.
— Ei se află într-un internat rezervat copiilor înalţilor demnitari, i-a răspuns Piotr.

— Dar cunoaşteţi familia aceasta! exclamă uluit Abdulla. Chiar în acel moment, ospătarul aduse nota de plată:
280 de şilingi, iar Piotr nu avea decât 210!
— Bună seara! se auzi vocea amabilă a unui bărbat.
Era un pastor cu care Piotr făcuse cunoştinţă cu prilejul unei întruniri a Alianţei Evanghelice. Răsuflă uşurat. îi explică pastorului situaţia delicată în care se afla, iar acesta îi împrumută cei 70 de şilingi care îi lipseau.
Piotr plăti consumaţia şi îşi luă repede rămas bun de la Abdulla. în seara aceea, el trebuia să ţină o predică şi ar fi dorit să mai revadă câteva pasaje. Cei doi bărbaţi şi-au schimbat adresele, apoi s-au despărţit pentru a nu se mai întâlni niciodată. Abdulla i-a scris lui Piotr pentru a-i povesti că petrecuse un timp minunat cu fratele său, după care s-a întors în Egipt. El încă nu ştiuse că fusese atins de aceeaşi boală ca sora lui. Muri în scurtă vreme, la Cairo. Notiţele lui au dispărut în mod misterios. Fratele lui şi-a pierdut orice speranţă de a intra vreodată în posesia lor.

CAPITOLUL 16

utina la Lefortovo, atmosfera penitenciarului, 'obiceiurile, toate acestea se deosebeau mult de viaţa iusă de Irina până acum. Dintr-o anumită perspectivă, ea găsea această nouă situaţie interesantă.
Cu prilejul arestării, Vasili Kuzneţov se afla încă sub impresia profundă pe care i-o produsese discuţia purtată cu un reprezentant al Puterii şi i-a zis Irinei:
— Este un om extraordinar! Mă tot întreb cum poate suporta să lucreze în cadrul guvernului, iar asta de atâţia ani...
Atunci, gardianul interveni cu o voce amabilă:
— Vă rog să întrerupeţi orice discuţie!
După aceea, el i-a închis separat în câte o celulă.
Bătrânul cu plete albe lucrase toată viaţa ca gardian şi se simţea în largul lui. De vreo 50 de ani exercita această profesie şi refuza să iasă la pensie. Klim, predicatorul din Siberia, 1-a poreclit *„bunicul lebădă albă",* pentru că se numea Lebediev (lebădă).
Lebediev nu mai avea familie. Nevasta şi cei doi copii ai săi dispăruseră pe la începutul celui de-al doilea război mondial. O bombă germană atinsese casa fratelui său la care se refugiaseră ei. A fost ultima informaţie pe care a primit-o Lebediev. A urmat o tăcere totală. Pentru el, aceasta a fost o lovitură mult prea dură. în purtarea lui a intervenit o schimbare radicală devenind un om liniştit şi închis în sine. Ulterior, el s-a consacrat prizonierilor săi. în munca sa, el nu vedea doar o meserie, ci o adevărată misiune.
183
Lebediev îi ura pe nemţi. A îngrijit fără nici un interes nişte ofiţeri germani, ajungând chiar să ucidă câţiva dintre ei, punându-le otravă în mâncare. Ruşii de origine germană sosiţi la Lefortovo nu ştiau că se vor confrunta cu un duşman periculos şi nemilos: gardianul Lebediev.
în momentul în care Irina şi prietenii ei au fost încarceraţi, Lebediev citea tocmai decizia procurorului. Ofiţerul de gardă intră fără să le acorde fie şi cea mai mică atenţie noilor-veniţi.
— Teologi? întrebă el pe Lebediev.
— Da, răspunse acesta întinzându-i dosarul.
Alţi doi ofiţeri au intrat în încăpere şi au luat loc la birourile lor, însă nu înainte de a fi aruncat nişte priviri curioase către deţinuţi. Ofiţerul de gardă ordonă să fie duşi la locul lor.
— Dar ea este atât de gentilă! zise un funcţionar arătând spre Irina.
— Este tocmai şeful bandei, ripostă ofiţerul de gardă. O vom numi Lubianka. Trebuie s-o izolăm de ceilalţi. O veţi duce într-o celulă individuală.
Irina nu avea de ales. Nici unul dintre prietenii săi nu era cuprins de teamă. Toţi se arătau foarte surprinşi. De ce această arestare? Ei purtaseră un dialog paşnic cu Puterea pe care, de altfel, o îngăduiau şi căreia i se supuneau.
Singurul lor scop consta în a obţine egalitate pentru credincioşi în comparaţie cu ceilalţi membri ai societăţii comuniste. Ei nu înţelegeau de ce fuseseră trimişi la închisoare. Ignorau şi faptul că Serov murise în aceeaşi zi cu Riabuşin.
P
Serov îi scrisese o scrisoare sorei sale în care îşi exprima adânca sa decepţie: *„încă nu mi-am revăzut*

familia (aceasta se găsea la Moscova), *dar veştile pe care le-am aflat m-au îndurerat profund. Copiii mei au devenit creştini! Dacă am să mă ocup puţin de ei, îşi vor schimba opiniile, cu siguranţă, numai că până acum eu nu am consacrat familiei suficient timp. Ştii bine de ce: toată viaţa mea eu am luptat contra religiei şi am obţinut numeroase victorii.*

Când Sokolovii au venit să locuiască la noi, am fost foarte bucuros. Speram că voi putea exercita o influenţă pozitivă asupra Irinei pe care noi toţi o iubeam sincer. Şi când colo, această mare nenorocire se întâmplă... în lipsa mea. Desigur că nu va fi deloc uşor să distrug credinţa copiilor mei! Vom ajunge, fără dificultăţi, să facem din creştini nişte simple marionete. Cum, în marea lor majoritate, ei nu au Biblii, le putem explica învăţătura Evangheliei în felul nostru! Dar rareori ajungem să-i convingem să devină atei veritabili. Tu spui că omului îi este mult mai greu să creadă că nu există nimic după moarte, şi ai perfectă dreptate. Omul caută transcendenţă, el speră să trăiască în lumea cealaltă. O asemenea speranţă îi este reconfortantă şi dă un scop existenţei sale. fdeologia noastră comunistă ar trebui să primească un caracter religios, cum zici tu însuţi. Ar trebui să inserăm, în sărbătorile noastre, toate elementele cultice care ne pot fi utile. Trebuie să con vingem populaţia că a lucra pentru bunăstarea unei generaţii viitoare este o datorie sacră şi că tineretul îşi va aduce aminte de eforturile înaintaşilor. O nouă religie este absolut necesară. Realizez acum fundamentul solid al ideilor tale. în privinţa copiilor mei, destinul şi-a bătut joc de mine, de munca mea"...

Multe zvonuri au circulat cu privire la moartea lui Serov. Irina a luat cunoştinţă de ele după eliberarea ei. Nu a fost făcută nici o anchetă. Tinerii creştini fiind separaţi unul de altul, nu au putut face un plan în acest sens. După o săptămână, au fost puşi în libertate pastorii baptişti. Ei au fost trimişi acasă, fără a li se da vreo explicaţie.

într-o noapte, Lebediev i-a cerut Irinei să se îmbrace iute. Ea încă nu adormise, căci se gândea la tatăl ei. Ieşind afară, aerul proaspăt avu asupra ei un efect înviorător. Deja petrecuse două săptămâni într-o celulă neaerisită.

Irina a fost urcată într-un autoturism Volga. Ea nu ştia cât era ceasul. Perdelele maşinii o împiedicau să vadă pe fereastră. Călătoria părea că nu se mai termină... într-un târziu, maşina s-a oprit în faţa unei clădiri în formă de

potcoavă. Bărbatul în civil care o însoţea a rugat-o să coboare şi să-1 urmeze. Şoferul a rămas în maşină. Au urcat la etajul IV. Acolo era linişte deplină. Irina încercă să memoreze toate detaliile importante. Străbătură un coridor lung. La capătul lui, i se spuse să se aşeze şi să aştepte.

Deşi nu văzuse pe nimeni, avea totuşi impresia că era urmărită. Nu avea nici pic de teamă. Era doar curioasă să vadă ce se va întâmpla. Dar de ce această atât de lungă aşteptare? îşi sprijini capul în mâini şi începu să se roage.

Se deschise o uşă. Trebui să se ridice. I se făcu semn să intre. Pătrunse într-o încăpere foarte spaţioasă şi bine luminată, într-un colţ, în apropierea unei uşi, se afla o măsuţă, iar pe aceasta un samovar. în stânga se vedeau un divan şi un birou, iar ceva mai încolo nişte scaune.

Bărbatul care o însoţise pe Irina ieşi, trăgând uşa după el. Apăru o femeie tânără care, întinzându-i mâna, se prezentă cu amabilitate.

— Bună seara! Mă numesc Vera. Am auzit vorbin-du-se mult despre dumneavoastră şi sunt încântată să vă cunosc, zise ea cu un aer convingător şi conducând-o pe Irina spre divan. Aceasta nu părea deloc mirată şi se lăsă în voia soartei.

— Dumneavoastră sunteţi, într-adevăr, foarte drăguţă. Şi o asemenea frumuseţe să stea închisă la Lefortovo! Ce păcat!

Apoi s-a apropiat de samovar pentru a pregăti ceaiul. Irina a remarcat imediat un accent specific la Vera. Când ceaiul a fost gata, aceasta a împins măsuţa spre divan. Turnă ceai în ceşti şi o servi pe Irina cu prăjituri şi ciocolată.

— Luaţi, vă rog! Dar haideţi, mai întâi, să-I mulţumim Domnului.

Vera a spus o rugăciune. Irina nu ştia ce să creadă.

— Nu trebuie să fiţi mirată, pentru că eu sunt teolog. Mi-am pregătit şi o teză de doctorat. Eu vin din

RDG. Poa-
186
te că v-a vorbit despre mine Koslov. Am petrecut un concediu împreună. El este un tip foarte simpatic. Irina nu-şi revenise.
— Dar ştiaţi că el este căsătorit? o întrebă ea pe Vera.
— Dumneavoastră sunteţi mult prea naivă, răspunse aceasta râzând. Nu este o chestiune care prezintă importanţă. Dragostea nu cunoaşte restricţii juridice sau ideologice.
Pe urmă, schimbă brusc subiectul.
— Dumneavoastră nu credeţi că partidul comunist va abandona, într-o bună zi, lupta sa contra religiei?
Irina ridică din umeri şi zise:
— Nu este o chestiune de opinie ci o problemă de logică. Dacă partidul încetează să combată religia, el va pune în libertate numeroase forţe productive. Evident că ideologia comunistă trebuie să renunţe la pretenţia sa de a lua locul religiei...
Vera îşi privea unghiile, dusă pe gânduri. în rochia sa la modă şi cu coafura sa îngrijită, era de-a dreptul fermecătoare. Irina o privea cu admiraţie.
— Dar de ce mă aflu eu aici, în plină noapte? întrebă ea. Vera se ridică pentru a mai aduce nişte ceai.
— Eu studiez relaţia dintre marxism şi teologie. Mă interesez şi de scopul dumneavoastră utopic. în Occident, noi încercăm să conciliem teologia cu marxismul. De aceea lucrăm cu mişcările marxiste. Vedeţi dumneavoastră, Irina, în Biblie nu găsim nici un program politic care să ne permită stabilirea pe pământ a unei forme de societate mai dreaptă. Biblia conţine o învăţătură morală care vizează ameliorarea naturii umane, însă marxismul deschide calea socialismului. Religia şi marxismul pot avea o coexistenţă paşnică. în mod sigur! Şi, ca să fiu mai explicită, aceste două elemente se completează reciproc; nici unul nu poate reuşi fără aportul celuilalt...
— Vă rog să mă scuzaţi, interveni Irina. Isus Cristos ne dă o învăţătură foarte precisă referitor la societate, familie şi viaţă în general. Pilda samariteanului milostiv, cuvântările despre dragostea de aprbapele, despre căsătorie şi alte
187
subiecte importante prezintă explicaţii pe deplin satisfăcătoare şi, dacă noi vrem să luăm aminte la ele, societatea noastră va deveni mai dreaptă. Ce-i drept, în multe cazuri, persoane ecleziastice importante nu respectă învăţătura lui Cristos, dar aceasta nu înseamnă nicidecum că Evanghelia ar fi incorectă şi că ar trebui să fie „completată" de marxism. Noi am vrea ca lupta marxismului contra noastră să se dea numai cu armele ideologice şi să se pună capăt maltratărilor şi violenţei. în sec. XX, persecuţiile contra creştinilor au atins punctul culminant. Şi asta sub regim comunist şi în numele marxismului! Niciodată în istoria omenirii, nici măcar pe vremea împăraţilor romani, creştinii nu au fost trataţi cu atâta ură ca în zilele noastre...
— Este drept, dar datoria noastră ca creştini este să-i iertăm pe călăii noştri...
Irina zâmbi.
— Dar oare ce facem noi în realitate? Nu-i iertăm zi de zi? Dacă nu am manifesta acest spirit de iertare, ne-am mai fi putut aşeza la aceeaşi masă cu ei pentru a sta de vorbă? Dragostea, ce-i drept, iartă totul, dar eu nu pot rămânea indiferentă când văd ce mulţi predicatori sinceri sunt arestaţi. Mă scandalizează faptul că anumite persoane din Biserică, înclinate spre compromisuri, sunt utilizate în scopuri ideologice... Şi încă ceva, Vera: noi nu ne arătăm deloc demni de credinţa noastră prin a ierta pe ucigaşi fără ca ei să se pocăiască de faptele lor. Acordându-le iertare fără pocăinţă, devenim complici cu ei la faptele lor rele şi nu-i mai putem chema pe oameni la pocăinţă.
Vera schimbă din nou subiectul, încercând să-şi arate interesul pentru viitorul Irinei.
— Scumpa mea prietenă, dumneata trebuie să-ţi continui neapărat studiile. Nu te supăra pe mine, dar ai nevoie de o instruire teologică. Trebuie să citeşti pe Bultmann, Barth şi alţi teologi renumiţi. Procurorul m-a asigurat că dumneata vei fi pusă în libertate chiar astăzi dacă vei consimţi să studiezi teologia în RDG. Săptămâna viitoare, vom putea pleca împreună acolo.
188
— în nici un caz! protestă Irina. Nu am nici cea mai mică intenţie să fac studii teologice. Preocuparea

mea este să întreprind cercetări în domeniul tehnic.
Vera își scoase din poșetă un pachet cu țigări străine și, aprinzând una, îi zise pe un ton disprețuitor:
— Dar atunci de ce te amesteci în probleme teologice, scumpo?
Vera devenise brutală, iar zâmbetul afișat la început dispăruse. Conduita ei se schimbase radical. Irina, fascinată de acest teatru ieftin, o privea țintă. Vera se enervă. Deschise poșeta și scoase o fotografie. O privi o clipă înainte de a i-o trece Irinei. Aceasta roși la vederea scenei: prezenta un aspect din lupta dusă de ea împotriva lui Koslov. Irina, întinsă pe covor, era aproape goală. Koslov o săruta pătimaș.
Simți că i se puse un nod în gât. I se uscase limba lipih-du-i-se de cerul gurii. Avu senzația că era din nou fetița fragilă care alerga la tatăl ei pentru o mângâiere. Dar, nu! Acum era o fată matură, iar tatăl se găsea atât de departe de ea. Oftă adânc după care îi restitui fotografia torționarei sale.
— Și acum ce doriți de la mine? întrebă ea curioasă.
— Să renunți la acest dialog complet idiot și să mă urmezi în RDG!
Vera rosti aceste cuvinte aproape strigând. Apoi, se calmă și adăugă:
— Dumneavoastră ne-ați face mari servicii dacă ați accepta să colaborați cu noi.
— Ce înțelegeți prin „noi": teologii sau KGB-ul? o întrebă Irina ironic.
Vera se ridică dintr-o săritură pentru a dispărea în camera de alături. Irina rămase singură cu gândurile sale. începu să se roage în șoaptă și își recapătă liniștea. Deodată îl observă pe Koslov. Acesta îi întinse mâna strâm-bându-se și zise:
— Așa-i că nu te-ai fi așteptat să mă întâlnești aici?
— Am fost arestată de KGB, așa că mă pot aștepta la orice.
189
— Fotografia este foarte reușită, nu-i așa? zise Koslov râzând cu răutate.
Irina nu-i răspunse.
— Prietenii mei au făcut fotografia aceasta din imobilul vecin! se făli Koslov.
Apoi, scoase și alte poze din buzunar și le aruncă pe masă, zicând:
— Ia-le, te rog, și admiră-le!
Fotografiile arătau cum Koslov o acoperea pe Irina cu sărutări, cum o trântea la pământ și-i smulgea veșmintele. Dar nu se vedea nicăieri scena cu alungarea lui Koslov din apartament.
Irina nu dădu nici o importanță fotografiilor respective.
— Luați-vă înapoi aceste mizerii și faceți cu ele tot ce doriți! spuse ea scârbită. îmi este egal, numai să dați acum dispoziție să fiu dusă iarăși la închisoare. Apropo, ați procedat la fel cu această tânără de naționalitate germană?
Koslov o fulgeră cu privirea, dar nu-i dădu nici un răspuns. După câteva clipe, spuse pe un ton de gheață:
— Eu continui să aștept restituirea pistolului și caseto-fonului meu. Unde sunt acestea!
Irina știa unde era casetofonul, dar ignora existența unei arme. Tatăl ei găsise pistolul pe divan și-1 ascunsese cu multă grijă. Tulburată, Irina răspunse:
— Am să vă restitui casetofonul... dar nu știu de ce îmi vorbiți despre un pistol.
Sinceritatea era vizibilă în cuvintele sale. Koslov care obișnuia să pună noi întrebări, o luă pe cuvânt de data aceasta.
Sună telefonul. Koslov ridică receptorul. Apoi îi zise Irinei:
— Eu trebuie să plec, dar ne vom mai vedea. Gândeș-te-te la cele spuse de Vera și bagă-ți bine în cap următorul lucru: dacă vei divulga în Occident conținutul convorbirii noastre, vom publica toate aceste fotografii în presa occidentală! Ai înțeles? Aceasta va face mare senzație!
Koslov ieși tot așa de repede precum intrase.
Bărbatul în civil care o adusese pe Irina îi ceru să vină după el. Șoferul autoturismului Volga îi deschise ușa, apoi o închise cu cheia. Irina avu senzația că se afla într-o închisoare mobilă.
Lebediev o primi cu un zâmbet și o conduse în celula sa.
Irina se așeză pe patul ei modesb Se afla la capătul răbdării. Cu nervii obosiți, începu să plângă cu sughițuri. După câteva clipe, se gândi că putea fi observată prin vizor și se strădui să se liniștească. își șterse lacrimile, își scoase hainele și se urcă în pat.
în fiecare celulă, un mic bec electric ardea zi și noapte. Irina se ascunse cu totul sub pătură, își puse mâna

sub perină şi îşi înfundă capul în ea. întotdeauna ea dormea îh felul acesta. în seara aceea, ea găsi sub perină un bileţel. Ce surpriză! Luă petecul de hârtie în mână, nu fără să tremure. Scrisorica provenea de la tatăl ei: *„Scumpa mea fiică, fii curajoasă şi nu-ţi pierde nădejdea! Eu voi face tot posibilul pentru ca tu să fii cât mai curând pusă în libertate. Saşa Nikitin a fost arestat. Şi el! Te sărută tăticu".*
Irina strânse cu putere la piept acest bileţel şi-şi spuse în gând: *„Tăticu nu comite greşeli!"*
Cu sufletul plin de recunoştinţă către Dumnezeu, Irina se gândi la prietenii ei, în special la Saşa, rugându-se pentru fiecare în parte. Apoi adormi profund.
Doamna Neverov aranja apartamentul. Deodată auzi soneria. Musafirul era un judecător de instrucţie. Valentina se obişnuise cu asemenea vizitatori. în general, aceştia veneau să o vadă când soţul şi copiii ei nu erau acasă.
Noul-venit luă imediat loc pe divan. Familia Neverov se mutase de curând în acest apartament pe care îl mobilaseră foarte frumos, pe seama „soldei" plinuţe pe care o primea Valentina. Soţul ei nu ştia nimic despre asta. El îi acorda o încredere totală şi îi permitea chiar să asiste la toate întrunirile responsabililor Bisericii. De obicei, aceste întâlniri durau foarte mult, iar Valentina îi servea pe fraţi

cu mâncare şi băuturi răcoritoare. între creştini, Valentina trecea drept o colaboratoare impecabilă. De altfel, ea îl sprijinea şi îl ajuta mult pe soţul ei în îndeplinirea sarcinilor pe care şi le asumase faţă de Biserică, dar cu acelaşi elan ea lucra pentru KGB care o recompensa din plin. Această femeie foarte practică îşi avea propriul libret de economii şi KGB-ul vărsa banii respectivi în contul ei personal.
Acest judecător de instrucţie venea pentru prima dată la Valentina şi el considerase indicat să se legitimeze:
— Mă numesc Miroşnişcenko. Mi s-a cerut să vă pun câteva întrebări cu privire la Irina Sokolova. Aţi văzut-o de curând?
— Da, am întâlnit-o în Crimeea.
— Probabil se dusese să discute cu Nikitin. Dar v-a relatat vreodată că încercase cineva s-o violeze? V-a amintit ceva în legătură cu un pistol?
Valentina îl privi mirată.
— Un pistol? Nu, nu-mi amintesc. Dar eu am scris un raport detaliat referitor la întâlnirea mea cu Irina şi i l-am trimis lui Sinizin, şeful serviciului.
— Am înţeles, dar poate că aţi uitat ceva, spuse grăbit Miroşnişcenko.
— Este imposibil, ripostă Valentina. Am o memorie | foarte bună. Evident că nu pot reţine ceea ce se spune în spatele meu.
Miroşnişcenko se ridicase. Mai privi odată, cu mare curiozitate, frumuseţea femeii care stătea în faţa lui. Câteva fracţiuni de secundă un gând straniu puse stăpânire pe mintea lui, dar el îşi scutură capul ca şi cum ar fi vrut să scape de sub influenţa lui. îşi luă rămas bun de la Valentina şi plecă.
Neverova nu ştia că Miroşnişcenko îl admira mult pe Soljeniţin. El citea, pe ascuns,-cărţile acestuia pe care le putea obţine de pe piaţa neagră, la nişte preţuri foarte ridicate.
Miroşnişcenko primise sarcina de a aresta un anumit număr de creştini, printre care se afla şi Neverov. De mai multe ori Miroşnişcenko a încercat să-i dezvăluie lui Neverov în ce consta activitatea soţiei sale, dar văzând cât de mare era dragostea acestuia pentru consoarta sa, a renunţat la acest proiect. El nu ar fi putut să se confrunte niciodată cu o realitate atât de crudă.
După plecarea lui Miroşnişcenko, Valentina începu să se ocupe de menaj. în curând, soneria se auzi iarăşi. Un om bine făcut, cu părul alb, îi ceru voie să intre în apartament. Valentina se gândi că putea fi vorba de un agent al KGB-ului.
Noul-venit se comportase de o manieră stranie. Fără sa spună măcar „bună ziua" el începu să controleze pereţii apartamentului. Valentina încercă să protesteze, dar străinul îi interzise să vorbească. După aceea, dădu la o parte marele tablou care era suspendat în salon. Despacheta un mic ghemotoc de hârtie colorată şi, peste câteva clipe, scoase de acolo un dispozitiv de ascultare.
Valentina ştia de existenţa lui, dar soţul ei nu. Străinul îşi şterse fruntea.
— Aţi ştiut că vi s-a instalat în apartament o „ureche" clandestină?

— Bineînţeles! Conducătorii Bisericii se întâlnesc mereu la noi, răspunse Valentina candid.
— Ce vechitură! Cu asta, sigur nu au putut obţine mare lucru. Ei ar fi putut utiliza dispozitive de ascultare americane... Apropo, soţul dumneavoastră bănuieşte ceva?
— Nu, răspunse Valentina care nu se mai simţea în largul ei. Necunoscutul o privi drept în ochi.
— Valentina, spuse el pe un ton foarte plăcut, aş dori să te ajut. Eu nu sunt trimis de KGB.
Valentina Neverova tresări:
— Mă scuzaţi! Aţi putea să repetaţi?
— Luaţi loc, vă rog, şi nu vă pierdeţi cu firea. Eu am venit să vă ajut, atât pe dumneavoastră cât şi pe omul pe care îl apreciez foarte mult.

— Dar cine sunteţi dumneavoastră? se răsti Valentina.
— Ascultă, Valentina. Cu mult timp în urmă, am lucrat la Kuibâşev. întreaga ţară traversa o perioadă foarte dificilă. Numeroşi creştini, comunişti, oameni de ştiinţă erau aruncaţi în închisori. într-o zi, am primit, împreună cu alţi colegi, sarcina de a-1 aresta pe Serghei Graciov. El ţinuse câteva adunări de evanghelizare, lucru interzis prin lege. Unul dintre prietenii săi apropiaţi, un creştin, 1-a denunţat.
Ne-am dus acasă la el dis-de-dimineaţă. Soţia lui Graciov ne-a deschis. Când am întrebat-o dacă bărbatul ei era acasă, nu a îndrăznit să spună „nu" ci s-a mulţumit doar să scuture din cap... Eram pe punctul de a ne întoarce, dar „prietenul" a_s strigat:
— Minte! Eu ştiu sigur că el este acasă.
Pe urmă, adresându-se femeii care-1 privea înmărmurită, a adăugat:
— De ce nu spui adevărul? Doar tu eşti creştină!
A dat femeia la o parte şi a început să scotocească toată casa, inclusiv dormitorul. Graciov nu era de găsit. Eu am ordonat retragerea, însă „prietenul" s-a mai uitat odată sub pat după care a deschis dulapul:
— Uite-1! a strigat el triumfător. Aşadar, s-a ascuns: halal creştin! Un credincios care se ascunde în loc să aibă curajul răspunderii! Foarte frumos din partea **lui**!
Zicând acestea îl înfăşcă de mână şi-l strânse cu putere. Graciov formulă nişte scuze. Apoi, se îndreptă spre soţia sa pentru a o îmbrăţişa. Au îngenuncheat împreună şi, după ce s-au rugat şi s-au încredinţat în mâna Domnului, şi-au luat rămas bun - pentru totdeauna! Graciov a murit în închisoare. „Prietenul creştin" a făcut carieră: a devenit un pastor foarte cunoscut, nu numai în URSS, dar şi în străinătate. Pretutindeni, el exercita o mare influienţă. Toată lumea îi acorda credit. Ştii, Valentina, eu nu vreau să judec pe nimeni; până la un anumit punct, eu îl înţeleg pe cel ce îşi denunţă prietenii pentru a-şi scăpa pielea. Dacă este supus unor ameninţări, va calomnia uşor alte per-

soane... Dar spune-mi dumneata, scumpa mea, ce te face să fii turnătoare? Din ce motiv acţionezi în chipul acesta? Valentina stătea ca pe cărbuni aprinşi. Răspunse foarte pornită:
— Aceasta nu vă priveşte pe dumneavoastră! Eu lucrez pentru Uniunea Sovietică. Eu îmi apăr patria! strigă ea foarte iritată.
Străinul o privi liniştit şi-i adresă, pe un ton binevoitor o nouă întrebare:
— Oare îţi iubeşti dumneata, cu adevărat, soţul?
— Bineînţeles, răspunse Valentina privind în gol.
— Crezi dumneata în Dumnezeu?
— Da.
— Şi atunci cum poţi pune de acord activitatea în folosul KGB-ului cu credinţa dumitale?
— Eu nu sunt o informatoare, ci servesc poporul rus. Dumnezeu este Acela care a aşezat Puterea sovietică şi Noul Testament ne învaţă să ne supunem autorităţilor. Iar dacă statul nostru consideră religia „opiu pentru popor" şi o combate, noi trebuie să-1 ajutăm în eforturile sale. Apostolul Pavel scrie că dregătorul este slujitorul lui Dumnezeu.
— Dar al cui slujitor este guvernul când ucide milioane de bărbaţi şi femei? Mă gândesc, de exemplu, la Hitler şi la Stalin. Oare Biserica nu are dreptul să protesteze în numele Noului Testament?

— în nici un caz. Asta n-o priveşte pe ea. Dumnezeu este Acela care conduce activitatea autorităţilor unui stat oarecare.
Valentina nu părea deloc înclinată să cedeze.
— Dar atunci explică-mi de ce Bisericile din Vest îşi exprimă regretul profund pentru a fi sprijinit regimul fascist?
— Este un lucru pe care li-1 cer propriile lor guverne! Aproape că acolo se află mai mulţi comunişti decât la noi, adăugă Valentina cu un surâs amar.
Necunoscutul era vădit îndurerat. El spuse:
— Valentina, nu-mi mai vorbi despre asta! Ştii dumneata de ce nu pot eu să-i suport pe creştini? Din pricină că

întâlnesc creştini de felul dumitale! Eu detest ipocrizia religioasă şi bigoteria a căror reuşită întrupare eşti şi dumneata. De aceea, eu detest tot ce poartă numele de creştin! De altfel, viaţa mea nu mai are nici un sens...
Aceste ultime cuvinte traduceau o mare decepţie şi *o* adâncă amărăciune. Străinul s-a ridicat de pe scaun, a fixat-o cu privirea pe Valentina câteva momente şi apoi a adăugat:
— Soţul dumitale a fost arestat azi-dimineaţă. El este acuzat de activitate antisovietică. Aceasta înseamnă că - contrar activităţii depuse de dumneata - el nu a participat la făurirea societăţii comuniste.
Valentina se îngălbeni. Se uita la străin cu un aer stu- . pid. Cuvintele îi îngheţaseră pe buze.
— Nu poate fi adevărat! strigă ea în cele din urmă. Doar ei mi-au promis că nu-i vor face nici un rău!
Neverova plângea în hohote, copleşită de disperare.
— Ce tâmpită poţi fi! Este ceva cu adevărat incredibil, spuse necunoscutul înainte de a ieşi din casă. .
El îl regăsi pe Miroşnişcenko la colţul străzii. Acesta îi ceru să-i povestească repede *cele* întâmplate. Era atât de curios!
— O femeie stupidă, răspunse Sokolov clătinând din cap. Ştii, dragul meu Grişa, fiica mea îmi citea într-o zi acest pasaj din Biblie: *„JvJ întunericului sunt mai înţelepţi decât fiii luminii".* Şi totuşi Valentina Neverova a absolvit o universitate!
După aceea, el îi întinse lui Miroşnişcenko „gândacul". Acesta îl examina cu atenţie şi exclamă:
— Un lucru de proastă calitate! Ia priveşte! La familia Krâcikov au instalat microfoane de fabricaţie americană. Astea trebuie să fie aruncate la gunoi.
Sokolov tăcea. Cei doi prieteni s-au urcat în maşină. Iuri Sokolov tăcu tot drumul. Era foarte preocupat.
După înmormântarea lui Serov, Sokolov o întrebă pe văduva acestuia:

— Care sunt intenţiile tale, Liuba? Nu cred că vei avea probleme de ordin financiar. De altfel, după cât te cunosc, cred că vrei să lucrezi undeva. Cât priveşte copiii, aceştia nu mai sunt sub supravegherea ta.
KGB-ul luase hotărârea ca cei 4 copii ai lui Serov să fie trimişi la internat.
— Nu prea ştiu ce să fac, răspunse Liuba total descumpănită. De câţiva ani, nu am fost decât o simplă menajeră... In fine, poate că m-aş duce să-mi reiau activitatea de altădată (ea fusese institutoare), dar nu-mi pot imagina viaţa fără copiii mei. De altă parte, sunt convinsă că nu voi putea niciodată de una singură să-i vindec de această „boală" creştină.
Liuba Serova oftă adânc.
— Unde sunt copiii acum? întrebă Sokolov.
— Nu ştiu. Cred că s-au dus pe malul râului să se roage. Ştii, Iuri, ei se roagă în fiecare zi. îmi vine foarte greu să înţeleg acest fenomen. Aceasta, dragul meu, se datorează influenţei negative pe care a avut-o asupra lor fiica ta. Viitorul lor este ruinat. Ei nu vor mai putea face vreodată o carieră şi nu vor avea decât probleme şi iar probleme toată viaţa.
Sokolov privi pe fereastră în direcţia râului. Apoi, spuse cu duioşie:
— Scumpa mea Liuba, tu şi cu mine ne confruntăm cu aceleaşi dificultăţi. Fata mea s-a convertit contra voinţei mele. Copiii tăi au procedat la fel. Ce vom face acum? Este de datoria noastră să-i ajutăm.
In acel moment se deschise uşa şi cei 4 copii se precipitară spre mama lor. Nina începu s-o cuprindă şi s-o mângâie. Apoi şopti:

— Mămico, ei vor veni în scurt timp. Te rog să ne ierţi că ţi-am făcut atâtea griji!
Fata izbucni în lacrimi şi-şi ascunse capul în fusta mamei sale.
— Noi ne vom ruga mereu pentru tine, zise Alioşa.

La rândul ei, Svetlana îşi sprijini capul pe umărul mamei şi întări cele spuse de ceilalţi eonii:
— Aşa este. Ne vom ruga lui Dumnezeu pentru ca totul să fie bine pentru tine.
Sokolov se duse să deschidă fereastra. El nu mai putea suporta această scenă de despărţire. Ştia bine că Liuba îşi stăpânea lacrimile şi că promisiunile copiilor, în loc s-o consoleze, îi rupeau inima.
Două autoturisme Volga se opriră la poartă.
— Ei sunt, zise Sokolov.
Mama şi copiii se îmbrăţişară fără să scoată măcar un cuvânt. Copiii nu au schiţat nici un gest de împotrivire, fapt care i-a mirat enorm pe funcţionari. Au pus mâna pe geamantane şi le-au cerut copiilor să se urce în maşini. Imediat au fost puse în mişcare şi motoarele, autoturismele demarând rapid.
Nina şi-a scos capul pe geam şi a strigat:
— Unchiu'Iuri, salut-o cordial pe Irina şi spune-i lui... Sokolov nu mai auzi restul frazei. O prinse pe Liuba de braţ şi o conduse în casă.
— în birou este vraişte, se tângui Liuba. KGB-ul a pus mâna pe toate documentele, a luat toate scrisorile care aparţineau soţului meu. Nu mai am curajul de a face ordine.
— Aş putea să te ajut, îi propuse Iuri.
— îţi mulţumesc foarte mult, dar aş vrea să mă lungesc câteva clipe şi după aceea vom aranja totul împreună.
Liuba se duse direct în dormitorul ei.
Iuri adună toate hârtiile care erau împrăştiate peste tot, Ie clasă şi le depuse pe birou. Fuseseră mişcate toate cărţile din bibliotecă. Sokolov şterse praful de pe fiecare carte înainte de a o pune la loc. Era atât de preocupat de ceea ce făcea încât nici nu observase că se lăsase noaptea.
într-o carte a lui Lenin, găsi o coală de hârtie, împăturită în patru. Era vorba de o scrisoare adresată unui oarecare Nicolai Petrovici Lebediev. Sokolov nu putu să treacă peste ea. Iată-i şi conţinutul:
„Dragul meu Niculai,
Ţi-am trimis cel puţin 5 scrisori, dar n-am primit răspuns la nici una. De data aceasta, vreau să trimit scrisoarea mea ambasadei sovietice. Eu sunt soţia ta, Varia. Dip anul 1945, eu locuiesc la Paris împreună cu cei doi băieţi ai noştri: Ivan şi Alexis. Totul merge bine. Noi suntem sănătoşi. La începutul războiului, o bombă a căzut peste casa fratelui tău. Din fericire, noi eram plecaţi la pădure după fructe. Am încercat după aceea să ne întoarcem la Moscova, dar nu am reuşit. în cursul călătoriei, am fost răniţi de pe urma unei explozii, ceea ce a făcut să Hm internaţi într-un spital german, fmaginează-ţi spaima noastră! Medicul-şef, numit Schăfer, era un membru al unei Biserici Baptiste. El s-a arătat foarte amabil faţă de noi şi a înţeles perfect dorinţa noastră de a ne reîntoarce în Moscova. Dar războiul ne-a stat împotrivă. Ivan a avut o comoţie cerebrală şi avea nevoie de odihnă. Aşa că am fost trimişi la Varşovia şi, în final, la Paris. Nişte oameni foarte ospitalieri ne-au primit în casa lor.
Dr. Schăfer a fost împuşcat din ordinul lui Hitler deoarece refuzase să lucreze într-un lagăr de concentrare. Soţii Schăfer ne-au ajutat să-L cunoaştem pe Domnul Isus Cristos şi ne-am convertit. Cei doi băieţi şi-au terminat studiile universitare. Ivan şi-a găsit un post în domeniul nuclear, iar Alexis a continuat să studieze, urmând cursurile unei şcoli biblice în Belgia. în prezent, el este misionar în Etiopia. Ambii sunt căsătoriţi. Ivan are 3 băieţi, Alexis 3 fete. Dacă îţi face plăcere, răspunde-mi imediat. Trebuie să ştii că îţi simt enorm lipsa. Aş dori atât de mult să te revăd. A vem amândoi aproape 70 de ani. Oare tu mai lucrezi? Te îmbrăţişez,
. *Varia".*
Sokolov căzu pe gânduri: *„Cine să fie acest Lebediev? Bătrânul din Lefortovo?"* Miroşnişcenko îi vorbise de acest gardian care reuşise să întinerească cu vreo 15 ani şi care

lucra în aceeaşi închisoare de la vârsta de 18 ani. Din motive pur personale, neîmpărtăşite niciodată

nimănui, el refuza să se pensioneze.
Sokolov puse scrisoarea aceasta în buzunar, după care o chemă la telefon pe sora lui Liuba.
— Ascultă, m-aş bucura foarte mult dacă aţi lua-o pe Liuba la voi, cel puţin pentru moment. Serov a fost înmormântat acum o săptămână şi astăzi copiii sunt plecaţi. Liuba nu trebuie să rămână singură. Sunt foarte îngrijorat din pricina ei. Mâine, eu voi lua avionul de ora 10 spre Moscova.
Tânăra femeie ceru părerea soţului ei înainte de a-i da un răspuns lui Sokolov.
— Bine, atunci vom sosi pe la ora 7.
Sokolov îi mulţumi, apoi închise telefonul. Se duse la Liuba care tocmai se trezise. La auzirea acestei propuneri, ea fu foarte bucuroasă şi începu imediat să se pregătească de drum.
Sokolov era aşezat în faţa lui Lebediev şi aştepta ca acesta să termine de citit scrisoarea pe care i-o adusese. Degetele *„lebedei albe"* tremurau şi lacrimi îi curgeau pe amândoi obrajii.
— Să ştiţi că fiul dumneavoastră a venit de două ori în URSS cu probleme de afaceri. El a făcut unele cercetări, dar superiorii dumneavoastră au refuzat să-1 ajute pentru a-şi regăsi tatăl, zise Sokolov.
O lungă tăcere se aşternu.
într-un târziu, Lebediev a întrebat:
— Care din ei? Ivan?
Sokolov încuviinţase printr-un semn cu capul. A urmat o nouă tăcere.
— Ei, şi scrisoarea aceasta a stat un an în cartea lui Serov?
— Da, răspunse Iuri. Şi am să vă mai spun un lucru strict confidenţial. Bine? Fiul dumneavoastră va reveni la

Moscova anul viitor. Mai ales să nu deschideţi gura când
sunteţi pilit.
— Dar eu nu beau niciodată, zise Lebediev foarte vexat.
— Atunci totul este perfect, răspunse Sokolov râzând.
— Fiica dumneavoastră va fi dusă mâine la institutul sârb, la profesorul Koşkin, zise bătrânul *„lebădă albă"*.
— Cum? La imbecilul acesta?!
Sokolov şi-a pierdut controlul. Lebediev îl privi uimit
şi adăugă:
— Toţi prietenii Irinei au fost internaţi în spitale psihiatrice. Acum i-a venit şi ei rândul. Nu ştiu unde se găsesc ceilalţi...
Vestea aceasta 1-a zdrobit pe Iuri Sokolov. El ştia bine ce însemna un spital de psihiatrie.
Sokolov se gândea la soarta rezervată membrilor de partid căzuţi în dizgraţie. El începu să strige:
— Nu voi accepta cu nici un chip! Cum îndrăzniţi voi să-mi închideţi fata într-un azil de alienaţi mintal?
— Dar, potoliţi-vă, că doar nu s-a ajuns până acolo, obiectă Lebediev. Şi apoi, dumneavoastră sunteţi medic psihiatru. Atunci de ce vă pierdeţi capul? Cred că nu aţi înnebunit!
Sokolov se linişti. Apoi îl rugă pe bătrânul gardian să-i transmită un mesaj Irinei din partea lui.

CAPITOLUL 17

nchisoarea era plină până la refuz. Nici un deţinut nu ştia care era cauza unei asemenea aglomeraţii. Se îngrămădeau câte 20 de puşcăriaşi în celule prevăzute doar pentru 4 persoane. în astfel de condiţii insuportabile îşi aşteptau ei judecata sau transferul într-un lagăr de reeducare ori într-o *„colonie liberă"*. Autorităţile creaseră aceste colonii din mai multe motive. Presa occidentală amintea foarte des că în URSS ar fi existat vreo 2,5 milioane de deţinuţi... Pentru Ministerul de Interne, aceasta era o problemă foarte delicată. De aceea, au fost inventate aceste *„colonii libere"*. Prezidiul Sovietului Suprem emitea din 2 în 2 ani ordonanţe: deţinuţii care se comportaseră bine trebuiau să fie transferaţi în aceste *„colonii libere"* şi să participe la realizarea planurilor economice. în felul acesta, închisorile erau cât de cât „aerisite". în plus, mai era rezolvată o altă problemă: majoritatea tinerilor ruşi nu voiau să se stabilească în nordul ţării pentru a construi acolo oraşe, uzine, mine, căi ferate. Şi atunci deţinuţii au fost singurii care s-au dovedit capabili să lucreze în orice condiţii. Ei au fost trimişi în regiunile nordice, unde îşi ispăşeau restul pedepsei privative de libertate şi dădeau astfel Statului posibilitatea de a realiza nişte proiecte ambiţioase. Dacă

unul dintre aceşti deţinuţi ar fi comis o faptă gravă, era strămutat din *„colonia liberă"* în penitenciar.
202
Pe această cale, Statul economisea nişte sume considerabile: nu mai trebuiau construite noi închisori iar regiunile deşertice cunoşteau o mare dezvoltare.
închisoarea din Lefortovo număra 1 725 de celule. La subsol se aflau celule individuale, rezervate deţinuţilor politici şi condamnaţilor la moarte. Existau, de asemenea, celule în care erau închişi puşcăriaşii care se răzvrătiseră într-un fel sau altul, precum şi nişte celule minuscule (80 cm lungime şi tot atâţia în lăţime, fără fereastră şi fără aerisire). Gardienii îi trimiteau acolo şi pe deţinuţii surprinşi dormind în timpul programului de lucru. într-o singură celulă de asemenea dimensiuni, erau îngrămădite 8 persoane şi rămâneau acolo circa 2 ore. De multe ori, deţinuţii respectivi îşi pierdeau cunoştinţa din lipsă de aer.
Un gardian îl împinse pe Saşa Nikitin în celula nr. 511. Involuntar, Saşa se trase înapoi: mirosul care venea de acolo era insuportabil. Gardianul s-a înfuriat:
— Intră mai repede, imbecilule! strigă el scrâşnind din dinţi. Şi 1-a silit să înainteze, lovindu-1 cu legătura de chei peste omoplat. Saşa s-a clătinat şi a căzut în braţele unui vlăjgan care 1-a busculat mai departe, spre un grup de deţinuţi care jucau domino. Aceştia l-au primit pe Saşa în pumni şi l-au împins către uşă. El şi-a pierdut echilibrul şi a căzut la pământ.
Vlăjganul izbucni în râs. Apoi îi întinse mâna lui Saşa:
— Eu sunt Gniloi (putregai). Dar tu cum te numeşti? Saşa şi-a cerut scuze pentru a-i fi deranjat pe jucători după care se prezentă:
— Mă numesc Saşa Nikitin. Gniloi îşi dădu iarăşi drumul:
— Ha, ha, ha! Ce mare cinste: Saşa Nikitin! Tu nu ai nici o poreclă? Aici nu merge cu nume ci cu supranume.
— Ba da. Mi se spune „pocăitul", răspunse Saşa aran-jându-şi cravata.
— Cum? Pocăitul?
Vlăjganul hohoti din nou. Apoi, potolindu-se, se îndreptă spre Saşa pentru a-i smulge cravata.
203
— Aici nu se poartă cravată. Asta ne aduce din nou aminte de „tinerii pionieri". Nici nu vrem să ne gândim la comunişti.
După aceea, îl apucă de braţ pe Saşa şi-i spuse, privin-du-1 drept în ochi:
— Dacă tu eşti pocăit, nu poţi fi socotit om. Fraţii mei, îl acceptăm pe „creştinul" în comunitatea noastră? adăugă el întorcându-se către ceilalţi deţinuţi.
— Bineînţeles, au răspuns ei.
Deja aceştia uitaseră de noul-venit. Unii îşi reluaseră jocul, alţii stăteau pe bancă, pe saltele sau chiar direct pe pământ, fără să facă nimic.
Un tânăr s-a apropiat de Saşa. L-a străpuns cu privirea şi l-a întrebat pe un ton dispreţuitor:
— Atunci, tu eşti pastor?
Saşa, oarecum mirat, a ridicat fruntea şi a răspuns cu amabilitate:
— Da, eu sunt un pastor.
— Voi toţi sunteţi nişte oameni înspăimântători! strigă tânărul, dându-i o lovitură puternică peste nas.
Saşa s-a împleticit, încercând să se târască spre toaletă. Sângera abundent. Gniloi s-a aplecat şi l-a ajutat să se scoale în picioare. După aceea, l-a condus spre un pat şi i-a cerut să se întindă pe el. I-a dat un prosop de baie şi o bucată de săpun. S-a întors spre uşă şi a bătut cu putere pentru a chema gardianul. S-au auzit paşi pe culoar. Gardianul a deschis vizorul:
— Ei, ce s-a întâmplat, imbecililor?
— L-am botezat pe noul-venit, i-a explicat Gniloi. Este plin de sânge şi trebuie să se spele.
— Fii atent că-mi murdăreşti patul, porcule! strigă un deţinut către Saşa.
Gniloi interveni imediat:
— Mokry, tu vei dormi josr ai înţeles? îi vei da lui patul tău!
— Ba nu! Niciodată nu am să-i cedez patul meu. Asta mi-ar mai lipsi!
Gniloi se aruncă asupra lui cu pumnii strânşi.
— Ddde acccord... ffac tot cccce-mi spui, Gniloi, se bâlbâi Mokry, făcând câţiva paşi înapoi.

— Aşa, Mokry, şi bagă-ţi în cap că, dacă mai sufli o vorbă, îţi zdrobesc capul, băieţaşule!
între timp, gardianul a descuiat uşa.
— Tu stai jos acolo şi să nu faci vreo istorie dacă vrei să nu te închid singur într-o celulă, i-a zis gardianul lui Gniloi.
Saşa ieşi. încă sângera. Gardianul a încuiat din nou uşa celulei şi i-a spus:
— Tot înainte şi apoi,pe culoarul din dreapta.
— Poate că ar trebui să mă vadă medicul.
— Ei da, ce să-ţi spun! Să te conduc la medic după ce ai fost „botezat"? Asta-i bună! în definitiv, Dumnezeul tău nu ţi-a dat niciodată o nuieluşă? Doar tu eşti preot, nu-i aşa? Hai, dă-i drumul, imbecilule! Şi zicând acestea, gardianul îl îmbrânci furios.
Saşa îşi spălă faţa. Apoi, îşi tampona ceafa cu un prosop umed. Gardianul i-a lăsat destul timp, plimbându-se pe culoar şi privind, prin vizor, într-o celulă sau alta.
încetul cu încetul sângele a încetat să mai curgă, dar faţa Iui Saşa, şi mai ales nasul, îi erau umflate.
în timpul acesta, Gniloi îl trăgea la răspundere pe agresorul lui Saşa.
— De ce l-ai maltratat astfel?
— Nu te priveşte! Dacă l-am caftit, înseamnă că a meritat-o, i-a replicat Ganserici.
Gniloi s-a înfuriat. — Cine-i mai bătrân aici: eu sau tu?
— Du-te şi plimbă-ţi ursul că-i rugineşte lanţul! a strigat Ganserici înainte de a se apuca iarăşi de joc.
Gniloi s-a sculat dintr-o săritură şi l-a înşfăcat de gât, gata să-1 sugrume. Ganserici simţea că se sufocă.
— Dă-mi drumul! gemu el nedesluşit. Gniloi îl trânti la pământ. Pe urmă zise:
— Ei, ce zici? îmi dai explicaţia cerută?
204
205
Respirând încă cu greu, Ganserici îi răspunse:
— Să ştii că nu am să ţi-o iert niciodată! Totuşi, îţi voi spune de ce l-am lovit pe acest mare ipocrit: este un pastor baptist... ca şi tatăl meu. Şi am motive serioase ca să-1 urăsc...
— Ar fi trebuit să mi-o spui din capul locului, nu să mă faci să aştept atâta! Dar să nu te mai prind că-1 loveşti din nou! De altfel, să ştii că eu am întâlnit mulţi baptişti în lagăre de muncă pe unde am fost: Vins, Krapov, Kosorezov. Eu nu aveam multe puncte comune cu ei, dar aceştia sunt adevăraţi slujitori ai lui Dumnezeu. Aşa că, ţi-o repet, nu ai dreptul să te mai atingi de Nikitin.
— Nici tu nu ai dreptul să-mi dai mie ordine, e clar? Eu ştiu bine ce am de făcut. Este pentru a patra oară când mă aflu în puşcărie, a mai spus Ganserici.
Gniloi râse zgomotos:
— Eşti puţin cam arogant, tinere! Eu sunt închis pentru a opta oară.
Un slujbaş al puşcăriei deschise portiţa.
— A sosit mâncarea, strigă el.
Deţinuţii şi-au primit, unul după altul, farfuria cu supă. Nu era decât apă chioară: câteva roşii încă verzi şi puţine boabe de orz. Uneori, supa era „îmbogăţită" cu ciuperci, bucăţi de rinichi, dovlecei, unt.
Deţinuţii au mâncat-o, strâmbând din nas. Roşiile au fost aruncate în WC. Apoi le-a venit fiertura de cereale.
Intre timp, Saşa a revenit în celulă. Gniloi i-a întins farfuria cu supă, dar Saşa nu a fost în stare să mănânce. Buzele îi erau prea umflate şi încă sângerau.
Când a intrat prima dată, el a reuşit să arunce discret un săculeţ sub unul din paturi. Numai Gniloi remarcase acest gest rapid.
Frumoasa Nataşa reuşise să convingă un miliţian să-i transmită săculeţul acesta fiului ei. în el se afla pâine şi câr-naţ afumat, o cantitate de circa 20 de kg. Nataşa obţinuse chiar permisiunea de a schimba câteva cuvinte cu Saşa.
206
— Nu ştiu dacă viaţa în închisoare este la fel ca pe vremea când am fost şi eu închisă, dar te sfătuiesc să-ţi arunci săculeţul acesta sub un pat. Fără să fii observat, bineînţeles. După „botez", le vei da ocazie camarazilor tăi să se ospăteze cu aceste bunătăţi. Dacă ţi-1 vor descoperi înainte de a te fi „botezat", îl vei

pierde în întregime. Oricum, vei vedea ce se va întâmpla.
Stăpânindu-şi lacrimile, ea s-a silit să-i zâmbească, sfă-tuindu-1 să stăruie mereu în rugăciune.
Acum, Saşa şi-a scos sacul. Privirile tuturor s-au îndreptat spre el.
— Serviţi, vă rog! i-a invitat Saşa prieteneşte.
S-au năpustit cu toţii asupra bunătăţilor şi, dacă nu ar fi intervenit Gniloi, ar fi înfulecat totul.
— Gata, camarazi! Ajunge cât aţi mâncat! Tu eşti foarte drăguţ, Saşa, dar ei nu trebuie să mănânce totul o singură dată. Ar fi, într-adevăr, ridicol.
Haideţi acum să vă mâncaţi fiertura de cereale! le-a
poruncit Gniloi.
Ei nu observaseră că gardianul le adusese felul doi. Gniloi le împărţi tuturor câte o bucată de cârnat:
— Asta pentru a-i da gust, fraţilor.
Ganserici a refuzat cârnatul şi, aşezându-se într-un ungher, a început să-1 examineze pe Saşa.
Celula era destul de mică pentru atâţia oameni. Se aflau acolo 4 paturi şi câteva saltele pe jos. în timpul zilei, acestea le serveau drept scaune. Saşa şi-a zis că membrii Comitetului pentru apărarea drepturilor omului aveau dreptate. Peste câteva momente, el reuşi să aţipească puţin. Gardianul a apărut fără să fie remarcat.
— Hei, tu, ăla de jos, vino încoace! strigă acesta către Saşa.
Ridicându-se tremurând şi somnoros, el nu prea îşi
dădea seama ce se întâmplă
— Ce mai vreţi acum de la el? Lăsaţi-1 în pace! interveni Gniloi.
207
— Taci! i-o reteză scurt gardianul înainte de a se depărta cu pastorul.
Saşa nu mai acorda nici o atenţie lucrurilor înconjurătoare. Pentru el nimic nu mai prezenta vreo importan-ţă. Pe deasupra, mai avea acum şi o puternică durere de cap.
Gardianul îl făcu să coboare scările. La subsol, 1-a închis într-o celulă unde se mai găseau alţi 5 puşcăriaşi. Saşa începu să se trezească şi privi cu atenţie spre camarazii săi.
— Dar ce ţi-au făcut? 1-a întrebat un deţinut.
Saşa avea, într-adevăr, o înfăţişare foarte caraghioasă. Devenise de nerecunoscut. Faţa îi era încă tumefiată.
— Botezul, şopti Saşa.
— Ei bine, dar nu-i peste tot la fel. Depinde de cuptor.
— Ce înţelegeţi prin cuptor?
— Tipul pedepsei şi vârsta deţinuţilor.
Saşa nu a înţeles mare lucru. El căuta să-şi amintească unde îl mai întâlnise pe acest om voinic. Nu reuşi. Nu se putea concentra.
— De ce suntem noi aici? întrebă el.
— Ne vor închide într-o celulă minusculă, numită 8x8.
— Ce înseamnă aceasta?
— Aşteaptă puţin şi vei vedea. Mai lipsesc două persoane, răspunse cu amărăciune un deţinut.
Saşa se apropie brusc de bărbatul voinic. Acesta îl privi • cu uimire.
— Silici, dumneata eşti aici? întrebă el de-a dreptul uluit. Nu-i aşa că ai lucrat cu profesorul Kuzneţov?
— Ba da, aşa este. în urmă cu 6 luni încă eram colaboratorul lui, iar acum mă aflu în puşcărie...
— Eu te cunosc bine pe dumneata, reluă Saşa. îţi mai aduci aminte de mine? Eu am fost pastor baptist. Sora dumitale Antonia venea regulat la noi la biserică.
— Dumneata eşti Nikitin? sări ca ars Silici. Dar eşti total desfigurat!
— Cred că şi dumneata eşti bolnav^ nu-i aşa? Probabil că va trebui să te vadă un doctor.
208
— Am fost la medic, răspunse Silici deprimat. Medi-cul-şef este un asistent veterinar şi, în plus, el lucrează pentru KGB. Ultima dată când l-am întâlnit, m-a întrebat: .*Ascultă, Silici, tu mai intenţionezi să te duci în ţara strămoşilor tăi? Tu eşti gata de plecare pentru Ierusalimul ceresc! Ieşi afară, jidan împuţit!"*
Pur şi simplu m-a alungat. Este inutil să te adresezi acestui om.

Saşa îl asculta foarte mirat. în acest timp, fu introdus un alt deţinut.
— Eu sufăr de anghina pectorală şi am un procent ridicat de apă în organism, povesti Silici în şoaptă.
Intră gardianul.
— Aha, zise el, nu aţi vrut să respectaţi regulamentul. Dacă vi s-a poruncit să staţi treji ziua şi să dormiţi noaptea, trebuia să ascultaţi. Drept pedeapsă, veţi merge într-o celulă de tipul 8x8. Iată-1 şi pe ultimul deţinut. Sunteţi exact câţi trebuie. Inutil să mai vorbim de suprimarea vizitelor rudelor. Acolo nii aveţi medic la dispoziţie. Prin urmare, eu voi avea grijă de starea voastră de sănătate.
Şi zicând ultimele cuvinte, izbucni într-un râs batjocoritor. Apoi, deschise uşa celulei şi-i spuse lui Silici:
— Haide, tu vei intra primul!
Silici făcu câţiva paşi, apoi se trase înapoi înspăimântat:
— Dar este foarte rece acolo şi multă umezeală...
Gardianul îl sili să intre. Un subofiţer 1-a ajutat să-i îngrămădească şi pe ceilalţi 7 deţinuţi. Celula era plină până la refuz, astfel că uşa se închise cu mare greutate. De afară nu se mai auzeau strigătele şi gemetele deţinuţilor.
După câteva momente, lipsa de oxigen se făcu simţită. Silici fu cel dintâi care îşi pierdu cunoştinţa. Ceilalţi gemeau şi înjurau. Saşa încercase să se roage dar, după câteva clipe, deveni şi el inconştient.
Când li s-a deschis uşa, oamenii au căzut grămadă, unul peste altul. Gardienii au turnat apă pe capetele lor ca să-şi vină în fire. Şase deţinuţi îşi recăpătară cunoştinţa şi au fost duşi în celulele lor. Avuseseră noroc. Situaţia lor

s-ar fi putut agrava. Erau cu toţii noi, şi nu ştiau „metoda"! pe baza căreia puteau dormi ziua fără ca să fie observaţi.
Silici şi Saşa se aflau într-o stare critică. Gardienii i-auî târât la etajul superior. Când au ajuns, Saşa auzi un glas? zicând:
— Ăsta îşi revine, dar celălalt nu cred.
Saşa se restabili cu mare greutate. Se afla acum într-o celulă unde nu cunoştea pe nimeni. Era privit de toţi ceilalţi •cu mare atenţie.
— Care va să zică celula de 8 x 8 nu-ţi convine! îi zise un deţinut în vârstă care se numea Perepiolka (prepeliţă). *„Au porecle foarte nostime",* gândi Saşa. Dar mai târziu avea să afle că acesta era numele lui adevărat.
Silici stătea întins alături de Saşa. Zadarnic încerca să-şi deschidă ochii. Hainele îi erau ude. Ajutat de Perepiolka, Saşa 1-a dezbrăcat. Apoi, ei l-au spălat şi l-au îmbrăcat cu haine curate. Toată lumea a dat o mână de ajutor. într-un târziu, Silici şi-a recăpătat cunoştinţa şi zâmbea foarte amabil camarazilor lui. I se părea că se află în al şaptelea cer.
— Fii drăguţ şi dă-mi un pic fotografia familiei mele. Se află în sac, şopti Silici la urechea lui Saşa.
Când avu fotografia în mână, spuse cu voce scăzută:
— Ascultă, aici se găsesc două straturi. încearcă să le separi.
Perepiolka trase de un fir foarte subţire şi descoperi o a doua poză.
— Ca să vezi ce şiret este acest evreu! zise el uluit. Toţi deţinuţii s-au aplecat ca să poată admira o vedere magnifică a Ierusalimului. Pe verso erau scrise câteva cuvinte în limba ebraică.
Silici luă cele două fotografii. Mâinile îi tremurau. Privi poza cu soţia şi cei 5 copii ai săi, îi sărută şi apoi începu să mediteze la fotografia care reprezenta Ierusalimul. El citi cu voce tare textul ebraic şi Saşa îl traduse în ruseşte. *„Pe malurile râurilor Babilonului, şedeam jos şi plângeam, când ne aduceam aminte de Sion. în sălciile din*

ţinutul acela ne atârnaserăm arfele. Căci acolo biruitorii noştri ne cereau cântări şi asupritorii noştri ne cereau bucurie, zicând: «Cântaţi-ne câteva din cântările Sionului!»" (Ps.137.1-3).
El îşi lăsă capul pe vesta care-i servea de perină. Apoi repetă în ruseşte: *„Dacă te voi uita, Ierusalime... să mi se lipească limba de cerul gurii".*
Apoi, îşi deschise ochii mari şi făcu turul deţinuţilor. Luând mâna lui Saşa, îi spuse cu duioşie:

— Roagă-te împreună cu mine, slujitorul lui Dumnezeu! Saşa se rugă.
— Doamne, Te rog să-1 primeşti pe acest om în împărăţia Ta!
— Amin! şopti Silici, respirând pentru ultima oară. Cei 8 deţinuţi aflaţi în celula respectivă au asistat la moartea acestui om fără a scoate un singur cuvânt. Nimeni nu observase venirea gardianului care a putut vedea totul...

CAPITOLUL 18

i upă căsătorie, fiii lui Lebediev şi-au luat numele avute Ide soţiile lor, lucru lesne de înţeles. Dar mama lor —'şi-a păstrat numele soţului.

Piotr auzise vorbindu-se despre Lebediev şi încercase să intre în legătură cu fiii lui. Astfel reuşi să-1 întâlnească pe Alexis la Basel.

Alexis a avut ocazia să discute cu partizani marxişti din Eritreea. El era foarte curios să cunoască statutul creştinilor în URSS, într-o societate de tip marxist.

Foarte bronzat de soarele african, plin de o bucurie fără margini, Alexis se afla la masă cu Piotr într-un restaurant din Basel. Dorea mult să primească informaţii despre tatăl său. îşi dădu repede seama că se putea bizui, fără nici un risc, pe sinceritatea lui Piotr şi începu să-şi povestească viaţa. De vreo 10 ani lucra în Eritreea, unde fondase mai multe comunităţi creştine. I-a scris de câteva ori ministrului sovietic de externe în dorinţa de a obţine informaţii cu privire la tatăl său. în general, nu primea nici un răspuns. Uneori, i se răspundea că domiciliul lui Lebediev era necunoscut. Odată i s-a scris că probabil dispăruse în timpul războiului. Nevasta lui Lebediev avea presimţirea că aceste informaţii nu erau reale şi ea continua să trimită scrisori soţului ei. Din nefericire, ele nu ajungeau niciodată la destinaţie. — Noi ne îndoim că acolo departe s-ar fi petrecut ceva bizar, explică Alexis. Ne gândim că poate tata fusese

condamnat la moarte pe vemea lui Stalin, însă eram convinşi câ autorităţile ar fi trebuit sa aibă cunoştinţă despre asta. După absolvirea studiilor la St. Chichona - o şcoală biblică - eu m-am însurat. Apoi, am plecat ca misionar în Eritreea. Din 4 în 4 ani, ne petrecem concediul în Europa. Aveam mereu probleme financiare, prietenii care ne susţineau fiind puţini la număr. După ultimul concediu, am luat hotărârea să trec prin toate comunităţile creştine pe care le înfiinţasem.

Eram singur în mijlocul stepei când, deodată, am fost chemat pe nume. Am tresărit foarte surprins să văd un european care venea în fugă spre mine. El s-a arătat foarte cordial şi faţa lui exprima o bucurie sinceră. Vorbea ruseşte fără accent: *„Ce mă bucur că v-am putut întâlni!"* Eu l-am întrebat cu inima bătând să-mi spargă pieptul: *„Dar cine sunteţi dumneavoastră?"* Necunoscutul nu-mi răspunse la întrebare ci zise doar atât: „ *Vă aduc veşti despre tatăl dumneavoastră. Dar să stăm jos, pentru că sunt extrem de obosit".* Eram foarte curios şi aş fi vrut să-i pun diferite întrebări, dar îmi venea foarte greu să mă exprim ruseşte, deoarece acasă noi vorbeam numai franţuzeşte. M-am aşezat lângă străin şi am zis: *‚J3ste ceva extraordinar să primesc, în sfârşit, veşti despre tatăl meu. Şi tocmai aici în Eritreea!"* în naivitatea mea, eu credeam că el avea să-mi înmâneze o scrisoare, dar necunoscutul s-a mulţumit să-mi spună: *„Tatăl dumneavoastră vă salută cu multă căldură. El s-ar bucura nespus să vă revadă. Eu sunt aici cu un grup de oameni de ştiinţă. Noi întreprindem cercetări în domeniul antropologiei. Vom rămâne câteva săptămâni în Etiopia. Am fost trimişi de către Ministerul Afacerilor Externe. Tatăl dumneavoastră este bine sănătos. El regretă doar că v-aţi schimbat numele..."*

Străinul zâmbea neîncetat. Suspiciunile mele se risipiseră. Eram convins pe deplin că aveam în faţa mea un om de ştiinţă. Şi l-am invitat acasă. El a acceptat invitaţia mea imediat şi mi-a spus că şi-a lăsat maşina în satul vecin. Am pornit spre casă. O oră mai târziu, noi luam ceaiul în

compania soţiei şi fiicelor mele. Copilele erau entuziasmate. Se prindeau de gâtul străinului, i se suiau pe genunchi, în timp ce oaspetele nostru se arăta foarte înţelegător cu ele. Le mângâia pe păr, plin de bucurie. Cu soţia mea discuta în franceză. Simţindu-se în largul ei, nevastă-mea i-a vorbit despre dificultăţile pe care le întâmpinam noi cu partizanii marxişti. într-adevăr, aceştia terorizau pur şi simplu populaţia indigenă. Oaspetele nostru ripostă: *JDarştiţi dum-* J *nea voastră, stimată doamnă, că nu toţi partizanii*

etiopieni au aceeaşi concepţie despre marxism ca noi. Âctivita-. tea acestor criminali nelinişteşte guvernele multor state."
Marxiştii aceştia citiseră că Marx considera religia j *„un opiu pentru popor",* şi ei socoteau că fac bine asasinând predicatorii etiopieni.
După servirea ceaiului, am invitat musafirul în verandă şi am continuat acolo discuţia noastră. Evgheni (el ne-a propus să-i spunem astfel) mi-a vorbit mult despre URSS şi mi-a inspirat dorinţa de a-mi revedea ţara natală. La un moment dat, chiar am început să plâng.
— Lebediev, zise el pe neaşteptate, eu constat că noi avem un duşman comun, aici în ţara aceasta, şi trebuie să-1 combatem împreună. Ar fi de dorit ca noi să colaborăm...
— Despre ce vrăjmaş comun este vorba? l-am întrebat eu mirat. El s-a eschivat să-mi răspundă şi a dat să plece.
— Chiar vreţi să plecaţi? Nu mai rămâneţi? a intervenit soţia mea, un pic decepţionată.
— Dacă sunteţi de acord, eu voi reveni, stimată doamnă.
— Sigur că da. Sunteţi oricând binevenit în casa noastră! Musafirul nostru zâmbi larg, după care se duse să caute
un pacheţel în maşină pe care i-1 oferi nevestei mele. *„O mică atenţie pentru dumneavoastră!*"Ea se îmbujora şi mulţumi bâlbâindu-se. Străinul ne părăsi.
Când am desfăcut pachetul, ce credeţi că am găsit? Trei mii de dolari. Pur şi simplu nu ştiam ce să cred. Soţia mea plângea şi râdea în acelaşi timp.
— Dumnezeu să fie binecuvântat! exclamase ea. Noi tocmai ne hotărâsem să trimitem fata cea mare la un internat în Franţa, şi ne lipseau exact 3 000 de dolari.

— Dar de ce nu aţi optat pentru şcoala rezervată copiilor misionarilor? întrebă Piotr.
— Vă voi explica mai târziu. Noi aveam mare nevoie deci de banii aceştia. Darul acesta părea să fie un răspuns divin la multele noastre rugăciuni. Totuşi, eu nu aveam linişte.
— Mane, eu am de gând să restituim banii aceştia când se va ivi prilejul! am zis eu spre nemulţumirea soţiei care a protestat:
— Dar cum poţi tu să spui una ca asta? Nici vorbă de aşa ceva! Azi dimineaţă I-am cerut Domnului să ne arate clar dacă o putem trimite pe Mihaela în Franţa sau nu. Şi răspunsul a fost tocmai aceşti bani. Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunea.
Atunci, am lăsat-o singură şi m-am închis în biroul meu. Eram total descumpănit. Partizanii marxişti desfăşurau operaţiuni de gherilă, îndeosebi în munţi. Noi eram obişnuiţi cu împuşcăturile. Aflaserăm că ei se ascundeau şi prin sate. Aceştia ştiau că scopul nostru era propovăduirea Evangheliei, în general, străinii nu aveau de cine să se teamă. Cât despre predicatorii băştinaşi, mulţi dintre ei fuseseră împuşcaţi. Intr-o altă zi, străinul apăru din nou. El o găsi pe soţia mea singură. Când eu am intrat în casă, el s-a arătat grăbit de plecare. Măria era foarte încântată. Ea îl găsea pe Evgheni un tip cultivat şi foarte atrăgător. încetul cu încetul, ea mi-a dezvăluit că el o chestionase şi că ea îi dăduse toate informaţiile despre partizani de care dispunea!
Altă dată reveni pentru a o anunţa despre plecarea sa la Paris. Eu eram din nou absent. Soţia i-a dat adresa părinţilor săi şi 1-a rugat să le ducă nişte mici atenţii...
Lebediev tăcu. Ospătară venise să ia farfuriile. Cei doi amici nu atinseseră încă stiksurile. Piotr privi femeia cu un aer amuzat. Alexis îşi continuă povestirea:
— După toate aceste întâlniri cu Evgheni, eu nu-mi găseam niciodată liniştea obişnuită. Fiică-mea mi-a spus că Măria mai primise într-o zi de la străin 5 000 de dolari. Mihaela a plecat în Franţa. Soţia mea era convinsă că nu-

mai Dumnezeu i-1 trimisese pe Evgheni. După opinia ei,| existau dovezi temeinice că în URSS creştinii puteau proclama Evanghelia în deplină libertate.

Domnul nu mai binecuvânta lucrarea mea ca înainte.] Am postit şi L-am rugat să-mi vină în ajutor. Nu ştiam ce| să mai cred despre Evgheni.
într-o zi, un tânăr preot copt, cu numele de Abdulla, ne-a făcut o vizită. El ne-a transmis salutări de la Evgheni; şi ne-a cerut informaţii despre partizanii marxişti.
— Dar cu ce scop vreţi să ştiţi toate acestea? am între- \ bat eu scandalizat.
— Noi suntem creştini şi trebuie să luptăm pentru | triumful marxismului, mi-a replicat Abdulla. Dumnezeu ne învaţă libertatea, fraternitatea şi egalitatea. Dar aceşti par- k tizani etiopieni nu înţeleg semnificaţia marxismului şi ne | fac multe neplăceri. De aceea noi trebuie să-i combatem.
— Eu sunt misionar şi nu am nici cea mai mică intenţie să devin spion! am zis eu cu năduf. Datoria mea este de a conduce pe oamenii păcătoşi la Cristos, indiferent dacă ei sunt marxişti sau nu.
Abdulla s-a mulţumit să zâmbească. Apoi a spus:
— Dar, scumpul meu, eu cred în Dumnezeu ca şi dumneavoastră, numai că părerea mea este că marxismul per-J mite eliberarea oamenilor.
— Care va să zică Marx este mântuitorul nostru şi nu Domnul Isus Cristos!...
în clipa aceea, el mi-a întins o fotografie a tatălui meu. | Eu aproape că uitasem de el datorită acestei discuţii. Abdulla mi-a zis pe un ton sec:
— Acesta este tatăl dumitale. Dacă refuzi să colaborezi cu noi, situaţia lui se va agrava.
Apoi, mi-a arătat o altă fotografie care îl înfăţişa pe Evgheni dându-i bani soţiei mele.
Nu ţi-am spus, Piotr, că, între timp, noi primiserăm 20 000 de dolari pentru Mihaela. O familie creştină aflase despre nevoile noastre financiare. De altă parte, nişte americani ne oferiseră alţi 9 000 de dolari... Aşadar, nu ne mai aflam în nevoie.
M-am întors la birou unde mă aştepta un prieten creştin. L-am rugat să mă fotografieze în compania lui Abdulla. Am luat 8 000 de dolari şi m-am dus să-1 caut pe acest preot ciudat.
— Iată aici banii pe care Evgheni i-a dat soţiei mele. Număraţi-i şi puteţi dispărea imediat! Nu vreau să vă mai văd vreodată pe aici!
Omul a fost foarte surprins şi s-a grăbit să mă părăsească.
Soţia mea era foarte derutată. Dar când şi-a dat seama că noi aproape deveniserăm agenţi ai KGB-lui, a început să plângă cu hohote.
Ospătară reveni cu stiksurile pe care le încălzise:
— Acum aveţi de gând să le mâncaţi? întrebă ea puţin
încurcată.
— Da, mulţumim frumos! au răspuns Piotr şi Lebediev
în acelaşi timp.
Cei doi bărbaţi au rămas încă mult timp împreună în acel restaurant. Piotr 1-a informat pe Alexis că Irina şi prietenii săi erau internaţi în spitale psihiatrice şi că prin intermediul lor intrase el în contact cu Lebediev.
— Aşadar este adevărat zvonul care ajunsese până la mine, zise Alexis. Iniţial, eu nu am putut crede una ca asta. întotdeauna îmi închipuiam că partizanii spuneau prostii când ziceau: *„Continuaţi să predicaţi, pentru că atunci când vom prelua noi puterea politică vă vom închide în spitale psihiatrice. Numai nebunii se pot interesa de probleme religioase. Voi sunteţi nişte fanatici"*. într-adevăr, este ceva diabolic: toţi cei ce au o opinie separată sunt consideraţi alienaţi mintal.
Lebediev ţinuse neapărat să discute cu delegaţii baptişti şi ortodocşi aflaţi la Geneva, dar, culmea, nimeni nu se arăta dispus să-1 întâlnească pentru a vorbi despre probleme cu care se confruntau creştinii sovietici.

CAPITOLUL 19

ra destul de frig când Vasili Kuzneţov, Semion Anakin şi Valentin Relin au ajuns la Tşerniakovsk. I Nu avusese loc nici o anchetă, nu se judecase nici un proces. Psihiatrii pur şi simplu i-au „examinat". Schi-zofrenie, acesta a fost diagnosticul dat de ei.
Dr. Koşkin 1-a măsurat pe Kuzneţov din creştet până în tălpi şi 1-a întrebat:
— Dumneavoastră credeţi cu adevărat în Dumnezeu?
— Bineînţeles că cred, răspunse Vasili.

♦ Koşkin se mulţumi să ridice din umeri şi ieşi. Vasili a fost condus din nou în celula sa.
O doctoriţă a stat de vorbă cu alţi doi creştini. *t* — Ce părere aveţi dumneavoastră despre religie? îl întrebă ea pe Anakin.
Acesta o privi drept în ochi şi-i răspunse astfel:
— Eu cred în Dumnezeu şi, prin urmare, în viaţa de dincolo. Sunt ferm convins că după moarte mai există o viaţă.
— Şi încercaţi să convingeţi despre lucrurile acestea şi autorităţile ţării noastre. V-ar plăcea să puteţi propaga nestingherit ideile dumneavoastră?
— Nu ideile mele, ci Evanghelia Domnului Isus Cristos! răspunse Anakin cu demnitate.
Imediat a fost dus şi el într-o celulă. Apoi, aceeaşi doctoriţă 1-a chestionat pe Relin.
218
— Biblia nu conţine decât nişte legende: cum puteţi crede dumneavoastră aşa ceva? întrebă ea.
— Eu cred Biblia din toată inima, răspunse Relin laconic.
Doctoriţa s-a interesat de copilăria, educaţia şi profesia lui. Când el i-a vorbit despre studiile sale medicale, femeia a intervenit brusc;
— Dar cum aţi reuşit dumneavoastră să conciliaţi medicina şi religia?
Relin a încercat să-şi explice poziţia sa în privinţa aceasta:
— Isus Cristos ne învaţă să slujim pe Dumnezeu şi pe oameni. în domeniul medical, noi ne putem ajuta, cu adevărat, aproapele. Din nefericire, îmi este refuzată angajarea mea tocmai din pricina credinţei...
Doctoriţa i-a mai pus şi alte întrebări, notând răspunsurile lui:
— Nu aveţi impresia că părerile dumneavoastră sunt împărţite atunci când căutaţi să apropiaţi ştiinţa de religie?
— Pentru nimic în lume, răspunse calm Relin. însuşi Pavlov, care a primit premiul Nobel, a trebuit să fie suspectat de schizofrenie. El era un creştin convins.
— S-ar putea, zise femeia zâmbind. Şi Relin a fost dus în celula lui.
La Tşerniakovsk, medicul de gardă i-a primit cu multă răceală pe noii „bolnavi". Nu le-a pus nici o întrebare ci doar s-a mulţumit să le frunzărească dosarele. A dispărut pentru câteva clipe, după care s-a întors şi a dat ordin să fie închişi în încăperi diferite.
Vasili Kuzneţov a pătruns într-o cameră semiobscu-ră, unde a remarcat un bărbat întins pe un pat. Străinul 1-a primit cu o privire speriată.
— Bună ziua! îi zise Vasili fără să obţină vreun răspuns.
Se aşeză pe pat şi gândi: *Aşadar, acum eu sunt considerat un alienat mintal, şi probabil voi rămânea aici mulţi ani".* Gândul acesta îl înspăimântă şi începu să se roage. Deodată, vecinul lui îl întrebă:
— Crezi că există Dumnezeu?
Atunci Vasili şi-a ridicat capul şi i-a răspuns:
219
— Fără îndoială.
— Dacă aşa stau lucrurile, noi de ce am ajuns aici? întrebă bolnavul proţăpindu-se în faţa lui Vasili.
— Dumnezeu nu mi-a divulgat planurile Lui, dar cred că voi cunoaşte motivul acestei internări ceva mai târziu, îi explică Vasili.
Atunci interlocutorul lui îl împinse cu atâta violenţă încât se prăbuşi la pământ. Apoi, începu să-1 lovească cu picioarele, strigând şi înjurând.
Vasili nu se aşteptase la una ca asta. îl săgeta gândul că intenţionat l-au pus în salon cu un bolnav mintal. *„Trebuie să-1 calmez cu orice preţ",* îşi zise Vasili. îşi înfăşcă de braţ colegul de cameră, îl răsuci cu toată puterea şi-1 trânti la pământ. Omul urla cât îl ţinea gura:
— Ajutooor! Mă omoarăăă!
Imediat se deschise uşa încăperii şi câţiva infirmieri se repeziră către Vasili. L-au înhăţat şi l-au dus într-un alt salon unde se afla un psihiatru.
— Dar ce s-a întâmplat? a întrebat acesta pe cei doi gardieni.
— Un acces de frenezie. Şi-a bătut vecinul. Medicul făcu o grimasă, după care a ordonat:
— închideţi-1 imediat în celula „tranchilizantă"! Un popă bate pe un alt popă: asta este ceva strigător la

cer!
Vasili a fost dus la subsol. între timp, el şi-a dat sea- I ma că nu avea nici un rost să schiţeze vreo rezistenţă. L-au I bătut în cap, l-au lovit sub coaste, fără ca el să reacţione-ze. Un infirmier i-a cerut să intre în cămaşa de forţă. După aceea, a început să-şi bată joc de el:
— Aici la noi, îl vei uita curând pe dumnezeul tău! Respectivele cămăşi de forţă aveau o caracteristică specială. Iniţial moi, lejere, se strângeau şi se strâmtau din ce în ce mai mult, încât bolnavul, nemaiputând să respire, îşi pierdea îndată cunoştinţa. Un medic şi ofiţerul de serviciu trebuiau să asiste, în mod obligatoriu, la acest „tratament", în spitalele psihiatrice, se vorbea cu groază despre aceste cămăşi de forţă.
220
Vasili a fost apoi legat şi au început să-1 stropească cu un jet puternic de apă. Peste câteva momente, el avu senzaţia că se înăbuşă. Medicul s-a apropiat de el şi i-a spus batjocoritor:
— Kuzneţov, dumnezeul tău, precum vezi, nu a vrut să-ţi vină în ajutor!
— Doamne, nu le ţine în seamă păcatul acesta! Doctorul izbucni în râs:
— Polukin s-a exprimat la fel!
Vasili a fost dus în celula sa unde şi-a revenit cu multă greutate.
— Aveam senzaţia că mă aflu într-o ceaţă groasă, avea să povestească el mai târziu. Nu reuşeam să mă concentrez. La un moment dat, mi-au venit în minte următoarele cuvinte ale Domnului Isus: *„Ducă te loveşte cineva peste un obraz, întoarce-1şi pe celălalt".* Imediat am luat hotărârea să mă las în mâna Domnului. Acum nu mă mai interesează ce vor face cu mine. Eram gata să şi mor.
După ce i s-a făcut o injecţie, muşchii lui Vasili s-au destins, dar el era incapabil să gândească. Nici un gând nu-i trecea prin minte.
S-a lăsat noaptea. Cei doi bărbaţi nu puteau adormi. Polukin 1-a întrebat pe Vasili:
— îl cunoşti pe Koşkin?
— Da, răspunse Vasili, toţi membrii Bisericii lui îi făceau neplăceri şi el avea mari dificultăţi să se deplaseze. Ciudat, foarte ciudat, murmura el.
— Ce este ciudat? întrebă Polukin.
Vasili nu răspunse, ci îşi continuă monologul:
— Da, noi, conducătorii Bisericilor, avem datoria să rămânem calmi şi să iubim pe toţi oamenii, chiar dacă ei ne fac rău. Din nefericire însă, sfârşim prin a ne lovi chiar şi confraţii...
Polukin se simţi vizat şi zise:
— Dacă ai şti tu de câţi ani zac eu aici! încearcă apoi să ţi-o imaginezi pe nevastă-mea scriind articole de ziar
* 221
pline de calomnii la adresa mea. în plus, gândeşte-te că şi gemenii mi-au fost duşi la internat!...
Vasili nu-i răspunse, ci continuă să gândească cu 3 voce tare:
— Am cunoscut un oarecare Polukin. El a lucrat cu un **preot** numit Abdulla. Era un marxist fanatic acest Abdulla. i El făcea parte dintr-o Biserică egipteană coptă. Din ne-1 fericire pentru noi toţi, el era un om foarte sincer şi bun.J Noi nu am manifestat nici o suspiciune faţă de omul acesta. Polukin era mereu în compania lui, şi, dintr-o dată, acest Polukin a fost dat dispărut. Circulau zvonuri potrivit că- i rora KGB-ul l-ar fi internat într-un spital psihiatric.
Discursul lui Vasili fu întrerupt de nişte ţipete oribile. ; Se auziră nişte gardieni alergând pe culoar şi încercând să îmblânzească „bolnavii" care urlau şi râdeau în acelaşi timp. Kuzneţov fu foarte scandalizat, dar Polukin nu se arăta deloc impresionat, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. El se aşeză pe pat şi se uita fix la colegul lui. îl întrebă curios:
— Spune-mi, tu eşti, într-adevăr, Kuzneţov?
— Ce vrei să spui cu asta?
— Ştii, şeful meu, maiorul Leftov, a menţionat deseori numele tău. Eram într-un fel omul de legătură între KGB şi departamentul pentru relaţii externe al Patriarhiei. Şi Leftov nu era deloc mulţumit de lucrarea ta.
— Ei bine, zise Vasili cu un zâmbet larg, dacă el *i* era necăjit, nu am decât să mă bucur de asta. Dar tu ce ; faci aici?
— în Vest, circulau zvonuri că în URSS creştinii ar fi **fost** prigoniţi. Şi eu am primit sarcina să risipesc

aceste temeri. Atunci, am invitat numeroşi reprezentanţi ai unor Biserici occidentale să se documenteze la faţa locului. To- j tul a mers foarte bine. Am reuşit să-i conving că era vorba doar de nişte minciuni sfruntate. însă cu un episcop american, am întâmpinat dificultăţi serioase. Noi voiam ca el să devină agent al KGB-ului, şi atunci i-am trimis o fată drăguţă... Vasili încruntase sprâncenele şi îi zise:

— îmi spui nişte prostii. Fii mai explicit.
— Acest episcop a refuzat să lucreze cu noi, astfel că ne-am aflat într-o situaţie spinoasă: ne temeam de izbucnirea unui scandal în Occident. Şi ce crezi că am făcut? I-am dat un somnifer. Apoi, fata s-a suit în patul lui ca să-1 îmbrăţişeze. în acel moment, i-am fotografiat. După aceea, i-am arătat fotografiile respective şi i-am cerut să păstreze secretul întregii afaceri. în caz contrar, vom publica „probele imoralităţii lui"! Episcopul s-a reîntors în America şi, la scurt timp după aceea, a murit. într-o bună zi, soţia mea a aflat cu ce mă ocupam eu. A fost atât de şocată încât şi-a luat inima în dinţi şi mi-a solicitat o explicaţie, în loc să-i spun despre ce era vorba, eu am luat-o la bătaie. Disperată, ea s-a dus la un pastor baptist şi i-a povestit totul. El a reuşit s-o liniştească şi a invitat-o la adunare. în cele din urmă, ea a decis să se consacre în slujba Domnului. Am de la ea doi copii gemeni. într-o zi, i-am spus clar şefului meu că nu mai vreau să propag nişte minciuni şi nu mai puteam duce o viaţă dublă: să servesc Biserica şi să lucrez pentru KGB. El a zâmbit dispreţuitor şi a făcut următoarea remarcă:
— Tu ai perfectă dreptate să vorbeşti de o viaţă dublă, pentru că eşti un schizofren.
Şi de atunci eu am fost internat aici. Nu mi-am mai revăzut familia.
Polukin tăcu. Vasili luă cuvântul şi îi explică.
— Nevasta dumitale te-a căutat vreme îndelungată, dar fără succes. în articolul publicat împotriva voinţei sale, dumneata apăreai ca un alienat mintal. La puţin timp după apariţia acelui articol, ea a murit ca urmare a unui infarct.
— Mie mi s-a spus că ea s-a recăsătorit! strigă Polukin, sărind de pe pat.
— Nimic altceva decât minciuni. Eu te rog, Polukin, să te linişteşti. Să nu mai faci o criză de frenezie. Mai ales, te sfătuiesc să nu te plângi de patriarh. Doar ştii bine că toate scrisorile sunt cenzurate de poliţia secretă. Copiii

L
dumitale te mai aşteaptă. Şi ei nu se află la internat, ci la bunica lor.
— De unde ştii dumneata toate acestea? întrebă Polukin foarte agitat.
S-a auzit o cheie răsucindu-se în broască. Cei doi „bolnavi" s-au ascuns sub păturile lor. Vasili se prefăcu că doarme, Un infirmier şi un ofiţer intrară în încăpere.
— Acestuia îi va trebui timp până să-şi recapete cunoştinţa, spuse infirmierul arătând spre Vasili.
Ofiţerul îl măsură cu privirea şi întrebă:
— Dar cine 1-a adus aici?
— Ofiţerul de serviciu, preciza infirmierul.
— Ce dobitoc! Faceţi-i o injecţie ca să doarmă până mâine şi să nu aibă posibilitatea de a-şi recunoaşte vecinul. La fel şi cu Polukin, ordonă ofiţerul vădit nemulţumit.
Când uşa fu din nou încuiată, Vasili îi şopti colegului său:
— Curaj, şi mai ales nu opune nici o rezistenţă! Eu ştiu că injecţiile şi medicamentele sunt dificile, greu de suportat, dar te rog frumos să nu te dai bătut. Gândeşte-te la copiii dumitale şi la Dumnezeu care au nevoie de dumneata. Mâine, probabil că ne vor despărţi.
Patru infirmieri au apărut fără întârziere şi le-au făcut celor doi „bolnavi" injecţiile prescrise, foarte miraţi de Polukin care, de obicei, opunea rezistenţă. Cei doi oameni au adormit profund.
A doua zi, Vasili a fost transportat într-o altă celulă. Acolo s-a întâlnit cu asasinul unui secretar regional de partid.

*
Bătrânul Lebediev s-a decis să se pensioneze. La Ministerul de Interne, nimeni nu a fost mirat de hotărârea lui. Gardianul Lebediev era un om foarte apreciat, un colaborator pe care se putea conta. Superiorii lui se arătau mulţumiţi de activitatea sa. Ei erau convinşi că el avea să păstreze cea mai mare discreţie asupra a tot ceea ce văzuse de-a lungul carierei sale.

Lebediev i-a comunicat Irinei următoarele: *„Tatăl tău îţi trimite salutări şi te roagă să nu-ţi pierzi speranţa, ci să rămâi calmă şi încrezătoare".*
Ceva mai târziu, un infirmier a condus-o la Koşkin. El stătea la birou şi tocmai studia dosarul Irinei. După ce a invitat-o să ia loc în faţa lui, i-a spus:
— Sokolova, dumneata eşti o fiinţă foarte senzuală. Irina nu s-a arătat mirată de această remarcă. KGB-ul stabilise acest diagnostic şi probabil că dosarul conţinea nişte fotografii care o arătau împreună cu Koslov. Totuşi, ea tresări observând nişte poze făcute pe când se afla în Crimeea. Se scălda în Marea Neagră, iar Saşa Nikitin încerca s-o ajungă. Irina îşi aminti acum de o remarcă pe care i-o făcuse pastorul ei:
— Trebuie să te pocăieşti, Irina! O tânără creştină nu trebuie să intre în apă împreună cu un bărbat!
Fata 1-a întrebat:
— Chiar v-aţi pierdut încrederea în mine?
, —- Vom mai vedea, vom mai vedea! a răspuns pastorul.: în aceste momente, ea începuse să înţeleagă. Totul îi devenise clar. Deci pastorul ştia că KGB-ul o fotografiase, dar de ce nu-i spusese nimic despre asta?
Koşkin continua să privească fotografiile cu un aer de dezaprobare, *poftim! Uită-te şi aici!"* Vasili o trăgea de urechi pe Irina, amuzându-se. Pe o altă fotografie, Irina apărea în compania lui Victor, fiul unui important funcţionar. Pe atunci, ea era încă stundentă. Victor o urmărise la institut şi apoi o sărutase în văzul tuturor. Ea i-a tras o palmă, scenă pe care, fără îndoială, nu o fotografiase nimeni!
— Eu cred că dumneata nu mai eşti fecioară, i-a zis Koşkin.
— Şi dacă vă înşelaţi?
— Chiar aşa? întrebă el mirat din cale-afară.
— Un medic ar putea clarifica lucrurile, îi replică Irina.
— Nu-i adevărat, răspunse psihiatrul care ştia sigur că KGB-ul regizase toată problema aceasta.
El o privi fix pe Irina şi zise:

1

— Am discutat cu tatăl dumitale. Nu am ştiut că şi el este psihiatru. Şi mă întreb cum te poţi purta dumneata de o manieră atât de contradictorie? Şi ai, totuşi, un tată atât de cultivat! Intelectuală şi creştină! Ce paradox! Nu mai înţeleg nixnic din toată treaba aceasta! murmură Koşkin.
Irina a realizat în ce situaţie critică se afla. Ea trebuia să se comporte foarte prudent, riscând să fie clasată ca o ■ persoană schizofrenă.
Koşkin formă un număr de telefon şi zise:
— Sokolova este la mine. Aţi dori să discutaţi cu ea? întrebă el înainte de a-i întinde receptorul Irinei.
Ea spera să audă vocea tatălui ei. Vocea îi tremura puţin de emoţie.
' — Fantastic, Irina! Aici este Koslov. Fata era total derutată. îl întrebă cu multă răceală.
— Ce doriţi de la mine?
— Irina, gândeşte-te bine măcar în ceasul al doisprezecelea! Renunţă la religia ta idioată. Vor să te închidă în-

*tr-un spital psihiatric, şi asta pentru toată viaţa! Ar fi bine să reflectezi un pic cu toată seriozitatea. De altfel, trebuie să ştii că eu nu încetez să te iubesc.
Cu un gest de vădit dezgust, ea închise telefonul.
— Este clar... dumneata nu faci dovada unei autodis-cipline, nu te poţi controla! remarcă Koşkin pe un ton sarcastic.
„I-ar plăcea să fac o criză de nervi", gândi Irina. Ea se aşeză pe scaun şi începu să se roage în gând.
Koşkin dădu un nou telefon şi ceru ca Irina să fie internată într-o clinică psihiatrică.

CAPITOLUL 20

|n interval de 15 zile, Saşa a trebuit să-şi schimbe de 3 ori celula. Acum îl avea drept camarad, printre alţii, pe Ganserici care-1 bătuse la început. Saşa slăbise atât de mult că ar fi putut trece drept un schelet viu.
— Dar de ce te afli tu aici? 1-a întrebat Sokol, un om condamnat de 7 ori pentru furt.
— Când evreul Silici s-a aflat în agonie, i-a explicat Saşa, a stăruit să mă rog împreună cu el, lucru pe care l-am făcut cu mare plăcere.
Această nouă celulă nu era la fel de burduşită ca celelalte. Aici, 12 deţinuţi îşi împărţeau 8 paturi. Printr-un gest respectuos, Sokol îi oferi patul său lui Saşa pentru a se putea odihni puţin.
Cum era foarte extenuat, Saşa se întinse imediat, răsu-flând uşurat. Ceilalţi întemniţaţi' au rămas în picioare pentru ca gardianul să nu-1 poată observa pe cel aflat pe pat.
într-un timp destul de scurt, părul lui Saşa începuse să se albească. Deţinuţii îl numărau printre „veterani", con-ferindu-i o anumită autoritate şi având încredere în el. Numai Ganserici îl evita de fiecare dată.
I s-a restituit lui Saşa sacul pe care-1 lăsase în vechea celulă. Printr-un miracol, nimeni nu se atinsese de pâinea sa uscată. Foarte înfometat, el ronţăi o bucată, oferind restul tovarăşilor lui de suferinţă.
Mereu se deschidea uşa celulei şi deţinuţii erau înspăimântaţi de fiecare dată. Ba veneau după unul dintre ei să-l

ducă la interogatoriu, ba gardienii îşi făceau rondul obişnuit. De două ori pe zi, deţinuţii erau duşi la toaletă. Din când în când, o comisie specială venea să noteze eventuale reclamaţii, să comunice data ţinerii unui proces sau o decizie a tribunalului.
în ciuda acestui interminabil „du-te - vino", deţinuţii reuşeau să practice jocul de cărţi şi să prepare *„şifir"** în celulă. Ei făceau rost de bani şi chiar de haşiş.
— Saşa, scoală-te repede! strigă deodată Sokol. Dintr-o săritură, el a fost în picioare. Uşa celulei s-a deschis pentru a fi introdiţs Bublik. Faţa îi strălucea de ai-fi zis că a obţinut o victorie răsunătoare. Toţi deţinuţii s-au repezit spre el, arzând de nerăbdare să cunoască hotărârea luată de tribunal la terminarea sentinţei.
— Ei, ia spune câţi ani îţi vor da? 1-a întrebat Ganserici. Bublik a reflectat câteva momente, apoi a răspuns în-
cruntându-şi sprâncenele:
— Eu cred că vreo 10 ani, dacă nu şi mai mult. îţi dai seama? Cinci kile de haşiş, asta este ceva, nu?
Apoi, aruncând o privire complice spre Sokol, îl întrebă: —- Ce zici, ne apucăm de afaceri?
— Ai adus ceva? îl întrebă Sokol cu glasul tremurător.
— Evident. Un băiat să supravegheze uşa!
Şi-a deschis gura, a tras de un fir înfăşurat împrejurul unui dinte şi, în final, a scos un cornet de material plastic, plin de haşiş. îl înghiţise în timpul vizitei mamei sale. A păstra un fir de aţă în gură şi de-a lungul esofagului era ceVa foarte neplăcut şi Bublik trebuie să fi făcut dovada unei îndelungi răbdări.
Sokol luă cornetul şi-1 ascunse imediat.
— Nu-1 vom putea utiliza înainte de lăsarea nopţii, zise Bublik batjocoritor. Dar asta nu-i totul.
îşi trase pantalonii şi-i spuse lui Sokol:
— Vezi că sub plastur se află un fir. Trage de el!
* un fel de tabac, făcut din frunze de ceai care iniţial fuseseră fierte.

Un minut mai târziu, Sokol spăla tubul în pişoar. Ceilalţi se ţineau de nas:
— Ce miros teribil!

Bublik zâmbi pe ascuns. Deodată, Sokol bombăni:
— Măi, să fie! Am găsit o broşurică religioasă!
— Ce anume? strigă Bublik scos din sărite. Nu mă face să cred că maică-mea, o femeie foarte evlavioasă de altfel, mi-a ambalat o Evanghelie în locul celor 1 000 de ruble pe care mi le promisese.
— Nu te nelinişti, şi banii sunt aici. Câteva bancnote de o sută de ruble.
Bublik avea să-şi piardă toţi banii la jocul de cărţi. Era un lucru interzis, iar cei ce ar fi fost prinşi jucând cărţi pe bani primeau o pedeapsă teribilă.
Saşa nu înţelegea cum reuşeau deţinuţii să-şi procure cărţi. întotdeauna, 6 persoane jucau cărţi, iar celelalte *„făceau de gardă"*.
Sokol câştigase cele 1 000 de ruble ale lui Bublik. Şi prin aceasta era încălcat regulamentul de ordine interioară care interzicea deţinerea de bani, dar pentru „veteranii" închisorilor, legile şi regulamentele nu existau decât în teorie.
Este teribil să-ţi pierzi la joc toate „bunurile", inclusiv lenjeria intimă sau chiar peria de dinţi. Cei ce nu mai aveau ce oferi, slujeau ca „parteneri" homosexuali sau făceau „treburi murdare" ca, de exemplu, eliminarea informatorilor. Câteodată, se ajungea chiar la asasinarea acestor nenorociţi.
Bublik examina cu atenţie mica Evanghelie după Marcu, tipărită pe hârtie foarte subţire, provenită din străinătate şi având un preţ foarte ridicat.
Saşa citi prima pagină pe deasupra umărului lui Bublik. Ganserci se repezi la Bublik şi, smulgându-i cartea din mâini, strigă furios:
— Aruncă mizeria aceasta în WC!
în clipa următoare, Sokol 1-a busculat şi i-a dat un pumn în stomac. Ganserici s-a izbit de peretele celulei.
229
— Dacă îndrăzneşti să faci una ca asta, te adorm! Ai auzit? şi-i smulse Evanghelia.
Gardianul deschise uşa.
— Saşa Nikitin, pregăteşte-te! Trebuie să mergi la instrucţie. Nemaiavând posibilitatea să-şi curăţe pantalonii şi
cămaşa, el ieşi aşa cum se afla şi peste câteva minute intra într-o încăpere în care se aflau deja alte două persoane. Era vorba de un unchi şi de o mătuşă pe care Saşa nu-i întâlnise niciodată. Ei erau oameni foarte amabili şi mult apreciaţi. Unchiul, cândva un evanghelist renumit, lucra acum în departamentul „ideologie" al comitetului central. El îşi examina nepotul cu mare atenţie şi, demarând conversaţia, îi zise:
— Ai slăbit mult, Saşa. Tu nu ne cunoşti. Eu sunt fratele mamei tale, Lena, iar ea este soţia mea Nina.
Saşa îi privi mirat. Nu ştia ce să răspundă. Nina şi-a dat seama că el era foarte stânjenit şi, pentru a destinde atmosfera, a remarcat:
— Fără îndoială, Saşa, că tu eşti foarte surprins să ne vezi aici. Oare tatăl tău nu ţi-a vorbit niciodată despre noi?
Nina avea o voce foarte plăcută.
Pentru moment, Saşa avu sentimentul că se întorsese acasă. îi venea să se arunce în braţele unchiului său şi, cu lacrimi fierbinţi, să-1 roage să-1 scoată din acest loc oribil.
Sinizin îşi aşeză mâna pe capul ras al nepotului său şi oftă:
— Aici, nu prea sunt drăguţi cu tine!
Saşa a reuşit să se abţină a nu dezvălui nemulţumirile pe care le avea în suflet: *‚Mie, un slujitor al lui Dumnezeu, mi se interzice să mă rog! Nu mi se dă voie să respir! într-adevăr, nu prea sunt drăguţi. Dar oare nu ştiţi dumneavoastră ce se petrece în clădirea aceasta?"*
Totuşi, Saşa dovedea stăpânire de sine, privind tăcut spre oaspeţii săi.
— Tu te afli în închisoare de nici o lună de zile, şi te-au maltratat într-un asemenea hal! Oare nu ar fi mai cuminte pentru tine să-ţi reîncepi activitatea în Biserica oficială? Eu te rog frumos, Saşa, să nu mai faci prostii!
230
Auzind aceste cuvinte Saşa se duse cu gândul la studiile biblice pe care le iniţiase şi pe care le numise *„întoarcerea la surse"*. Luptase contra atâtor prejudecăţi care separau diferitele comunităţi creştine. Cu câtă trudă reuşise sâ adune pe credincioşii din mai multe denominaţii pentru a studia Biblia împreună! Şi

Domnul binecuvântase acele întâlniri. Iar unchiul lui vorbea acum de săvârşirea unor „prostii"! Acele experienţe nespus de bogate nu au fost, în nici un caz, ridicole.
. Foarte plictisit, Saşa ridică fruntea şi-1 privi pe Sinizin drept în ochi. Se sili din răsputeri să vorbească şi zise:
— Mă bucur că pot vedea rudele mele din partea mamei. Dar un lucru trebuie să vă fie clar: eu nu am comis niciodată „prostii", unchiule Misa. Niciodată nu am intrat în conflict cu pastorii Bisericii oficiale. Din contră, noi am avut întotdeauna relaţii amicale. Nu cunosc nimic despre motivele care au condus la arestarea mea.
• Sinizin s-a aşezat alături de soţia lui. Pierdut în gândurile sale, el începu:
— îmi aduc şi eu foarte bine aminte de vremea când voiam să câştig pe toţi oamenii pentru Cristos. în urma predicilor mele, s-au convertit mii de persoane care au devenit membri ai Bisericii noastre. Eram foarte optimist, şi-i ziceam logodnicei mele: *„JDacă toţi oamenii l-ar sluji lui Dumnezeu, cu toată inima, atunci exploatarea, înşelăciunile, rasismul, opresiunea ar dispărea. Mesianismul comunist conceput de evrei ar deveni o realitate".* L-am propovăduit pe Cristos cel răstignit cu toată râvna credinţei mele. Până şi unii atei convinşi veneau să mă asculte. Consideram că adevăraţii creştini trebuiau să fie pregătiţi a-şi da viaţa pentru semenii lor. Speram că suferinţele credincioşilor le vor putea dezvălui necreştinilor frumuseţea învăţăturilor evanghelice. Părintele meu spiritual m-a învăţat toate aceste lucruri şi eu aveam în el o încredere profundă. Apoi, s-au produs oribilele epurări din anii 1937-1939. O jumătate de milion de fiinţe nevinovate au fost măcelărite. Şi ştii cine m-a denunţat? Poate că nu vei crede: însuşi
231
părintele meu spiritual! Da, Saşa, conducătorul meu, învăţătorul meu duhovnicesc căruia îi plăcea atât de mult să audă vorbindu-se de credincioşia faţă de Cristos. Am fost atât de dezgustat încât, în timpul când am fost închis într-o celulă, i-am trădat pe toţi confraţii mei. Eu am supravieţuit, ceilalţi au murit. însăşi sora mea preaiubită a murit. Saşa, te rog să mă crezi că toţi slujitorii Bisericii sunt nişte aventurieri, nişte oportunişti, nişte trădători. In fiecare zi, am întâlnit pe unii dintre aceştia. Crede-mă că preţul pe care îl plăteşti tu aici este mult prea mare...
Sinizin vorbea cu sinceritate. Saşa a fost frapat de emoţia cu care îşi exprima el gândurile şi experienţele. în unele privinţe, Sinizin avea o viziune clară.
— Unchiule Misa, poate că ai şi puţină dreptate. Ai fost trădat şi ai procedat apoi şi dumneata la fel. Cu toate acestea, învăţătura lui Cristos nu s-a schimbat, zise Saşa mai în şoaptă.
Nina se sculă de pe scaun şi zise, la rândul ei:
— Eu am fost dirijor de cor şi, un anumit timp, m-am interesat de chestiunile religioase. Dar ştiu că creştinii sunt o jucărie a Statului. Şi întotdeauna va fi la fel. Am multe contacte cu slujitori ai Bisericii din străinătate. Ei concep activitatea lor religioasă ca un mijloc prin care să se poată implica în politică şi să poată face rost de bani pentru diverse proiecte. Cristos nu este pentru ei decât o figură legendară care le permite, totuşi, să adune bani.
— Dumneata, tanti Nina, greşeşti puţin generalizând lucrurile, interveni Saşa.
— S-ar putea, dar creştinii care cred cu adevărat că Isus este Mântuitorul lor personal nu au nici un cuvânt de spus în Biserică, iar ceilalţi folosesc religia numai în scopuri politice.
— In ce mă priveşte, eu nu am nimic de-a face cu asemenea oameni, ripostă Saşa.
Sinizin îi dădu dreptate.
— Aşa este, Saşa, dar noi nu vrem ca scumpul nostru nepot să rămână în închisoare şi să moară acolo ca un câine. Dacă tu nu ai fi singurul fiu al sorei mele preferate, eu nu
232
aş încerca să te ajut. Cine s-ar mai gândi la tine când tu vei muri?
— Nu este necesar să mă regrete cineva, murmură Saşa. Sinizin clătina din cap în timp ce se uita pe fereastră.
El zise, la un moment dat:
— Cei mai valoroşi fii ai Rusiei s-au plimbat în curtea aceasta. Cu toţii sunt morţi acum. în fiecare Biserică, pretutindeni, noi avem colaboratori care fac propagandă în folosul nostru. înţelegi, în toată lumea? Oameni ca tine, Saşa, nu au nici o şansă. Ei sunt victime ale politicii noastre. Oare de ce nu vine

Dumnezeu în ajutorul copiilor Lui care suferă? Nu vede El lacrimile şi durerea lor? Există oare o singură Biserică în stare să întruchipeze dragostea de aproapele?
Nu, Saşa! Nu există o astfel de Biserică! De aceea, te sfătuiesc să te lepezi de credinţa ta, să renunţi la toate aceste naivităţi şi te vei putea bucura din nou într-o zi de libertate. Prietena ta, Irina Sokolova, a fost internată într-un spital psihiatric la Dniepropetrovsk sau la Leningrad. Nu ştiu exact. Toţi prietenii tăi trec drept nişte alienaţi mintal. Oare vrei să ajungi şi tu, într-o zi, într-un asemenea infern?
Lui Saşa i se făcu milă de unchiul său care părea că suferă cu adevărat. îl prinse de mână şi zise:
— Ascultă, unchiule Misa. Un slujitor al lui Dumnezeu te-a trădat. Decepţia dumitale a fost atât de mare, încât ţi-ai pierdut credinţa în Dumnezeu şi, în prezent, duci o luptă înverşunată contra religiei, în ţară şi în străinătate. Dacă eu aş renunţa la credinţa mea, mulţi oameni vor ajunge disperaţi şi se vor îndepărta de Domnul Isus Cristos. La început, mi-ai propus să mă reintegrez în Biserica oficială, iar acum îmi sugerezi să lepăd totul. O, nu, unchiule Misa! Eu cred, cu toată inima, în Domnul Isus Cristos, şi eu sunt hotărât pe viaţă şi pe moarte să-mi pun în practică credinţa mea.
— Dar vei muri în închisoare, dragul meu nepot, gemu Sinizin. Pastorii voştri nu se implică în nici un fel, ei nu

caută să-i sprijinească pe cei slabi. Dimpotrivă, în loc să-i încurajeze pe credincioşi, ei îi calomniază. Saşa scutură din cap profund îndurerat:
— Bietul unchiu' Misa! Probabil că a trebuit să suferi foarte mult! Eu mă ruşinez din pricina pastorilor care au contribuit la starea în care te afli acum!
Sinizin bătu în uşă. Un gardian apăru imediat. Aruncă o privire spre Sinizin care era galben la faţă şi întrebă:
— Trebuie dus?
Sinizin încuviinţă, făcând un semn cu capul.
Mai târziu, Saşa avea să afle că Sinizin a murit ca urmare a unui infarct, la scurt timp după convorbirea aceasta. înainte de a muri, el i-a recomandat soţiei:
— Ninocika, te rog să faci tot posibilul ca Saşa să nu moară în închisoare. Eu i-am jurat sorei mele Lena că voi avea grijă de fiul ei. Dumnezeu să ne ierte pe mine şi pe tine!
Şi zicând acestea, a închis ochii spre a nu se mai trezi niciodată.
Saşa a fost readus în celulă. Ganserici şi Bublik se certau. Saşa a înţeles că Ganserici pierduse tot ce avea. O troikă (aluzie la troika KGB-ului, un grup de 3 persoane care puteau condamna un acuzat fără să fie necesar un proces), compusă din Sokol, Golov şi un alt deţinut, supranumit Lenin, tocmai delibera cu privire la Ganserici. Câteva clipe mai târziu, Sokol se ridică în picioare pentru a comunica hotărârea celor 3 persoane:
— Ganserici, tu ai trişat şi, pe lângă asta, nici nu aveai cu ce plăti, lucru pe care l-ai ştiut foarte bine. Iată ce am hotărât: sau vei ucide un informator sau vei deveni „logodnica" noastră. Dacă refuzi ambele şanse, cineva te va elimina şi pe tine într-o bună zi.
Saşa urmărise toată scena stupefiat. Ganserici, foarte deprimat, stătea în patul său, fără să spună o vorbă. Câteva minute mai târziu, nimeni nu se mai ocupa de el. Viaţa deţinuţilor îşi reluase cursul normal.

în noaptea aceea, Saşa nu a putut să doarmă. Evenimentele zilei precedente continuară să-1 preocupe. în afară de Ganserici, toţi ceilalţi deţinuţi sforăiau liniştiţi. Ganserici reflecta la pedeapsa care-1 aştepta. Saşa se duse cu gândul la unchiul lui şi începu să se roage pentru el.
Deodată îl auzi pe Ganserici, care îi era vecin de pat plângând înăbuşit.
Saşa îşi duse mâna spre capul ras al vecinului său şi-i zise:
— Te rog să nu mai plângi şi, dacă vrei, să-mi spui şi mie povestea vieţii tale.
Ganserici încetă să plângă, dar îşi ţinea în continuare capul îngropat în pernă. Saşa nu-şi pierdu răbdarea şi stărui:
— Am auzit că tatăl tău a fost popă. Te rog să-mi povesteşti ceva despre el!
Ganserici se întoarse brusc cu faţa spre Saşa şi, arun-cându-i o privire răutăcioasă, izbucni:
— Mi-ar plăcea să strangulez această viperă. Da, l-aş gâtui cu propriile mele mâini!

— Dar din ce cauză? îl întrebă Saşa înspăimântat.
Tatăl lui Ganserici desfăşurase, într-adevăr, o activitate pastorală. Ganserici, fiul lui cel mai mare, umbla la adunare şi cânta la pian.
La un moment dat, autorităţile au interzis activităţile tineretului în cadrul Bisericii. Gusev, tatăl lui Ganserici, s-a supus noilor reglementări. El nu le-a mai permis tinerilor să se adune sau să participe la studii biblice. Nici un tânăr care nu împlinise vârsta de 18 ani nu mai avea dreptul să participe la serviciile religioase.
Nicolae, supranumit mai târziu Ganserici, nu mai putea merge la adunare. A început să-i fie ruşine de tatăl său. Când acesta primea delegaţi din partea Ministerului pentru Problemele Religioase, Nicolae trăgea cu urechea. Tatăl lui era convins că creştinii trebuiau să li se supună autorităţilor.
— Pe de o parte, el se consacra păstoriţilor săi, iar pe de alta furniza organelor Statului numeroase informaţii.

L
El nu mai respecta, la un moment dat, nici caracterul confidenţial al unor mărturisiri. El trăia într-o profundă contradicţie, lucru de care Nicolae era conştient. A încercat de câteva ori să vorbească despre asta cu tatăl său, dar el refuza întotdeauna, spunând:
— Tu eşti încă prea tânăr, fiule. Când vei fi mai mare, vei înţelege poziţia mea.
Nicolae a început, la un moment dat, să-i pună în gardă pe credincioşii din Biserică, sfătuindu-i să nu-i mai povestească nimic tatălui său. Acesta a aflat ce făcea fiul său şi, într-o zi, dezechilibrându-se, i-a tras o bătaie. Plângând în hohote, el a fugit de acasă şi a intrat în primul bar care i-a ieşit în cale. Acolo s-a îmbătat şi s-a dus la sediul comitetului orăşenesc de partid, unde a spart câteva ferestre. Organele de miliţie au pornit pe urmele sale. înainte de a se preda, a mai spart nişte geamuri şi la casa părintească.
La postul de miliţie, a fost bătut zdravăn, revenindu-şi foarte greu de pe urma loviturilor primite.
A fost condamnat la 5 ani de închisoare. De acum încolo, viaţa sa avea să ia o direcţie fundamental greşită. Lucrurile au mers din ce în ce mai rău, astfel că, în prezent, era încarcerat pentru a patra oară.
— O, dacă aş putea ucide acest cameleon! zise Nicolae scrâşnind din dinţi.
— Te înţeleg, murmură Saşa înspăimântat, dar tu nu trebuie să vorbeşti aşa. Bun sau ră,u, el rămâne tatăl tău. Noi trăim într-o vreme foarte critică. Cine nu comite nici o greşeală în zilele noastre?
Ganserici nu voia să-i dea dreptate. Pe faţa lui, se putea citi un dispreţ profund. Saşa nu-i mai spuse nimic. Restul nopţii îl petrecu rugându-se şi cugetând la cele întâmplate.
A doua zi, după ce s-a spălat cu apă rece, Saşa s-a dus la Sokol şi i-a zi:
— Iau asupra mea datoriile lui Ganserici.
Sokol nu-şi putea reveni din uimire şi începu să se bâlbâie:
— Cum, tu un pppastor... bbbaptist... să... faci... una ca asta? Ţi-ai pierdut mintea? Chiar vrei să primeşti revanşa acestui imbecil? îţi dai seama că-ţi rişti capul?

Ocupanţii celulei s-au strâns în mijlocul acesteia. în auzul tuturor, Saşa i-a repetat lui Sokol:
— Vreau să joc în locul lui Ganserici.
Cei 11 deţinuţi l-au privit cu uimire. Ganserici se uita la el cu gura căscată. Sokol, foarte iritat, 1-a întrebat batjocoritor:
— Şi dacă vei pierde, crezi că vom fi mai indulgenţi cu tine pentru că eşti pastor?
— Nu va fi nevoie de indulgenţă din partea nimănui, replică Saşa pe un ton hotărât. Isus Cristos a luat asupra Lui toate păcatele noastre, şi Dumnezeu tot nu L-a nimicit. El nu mă va părăsi nici pe mine. Vreau să plătesc pentru Ganserici.
Până la apel, a domnit în celulă o linişte absolută. în timpul micului dejun, aproape nimeni nu a vorbit. în cele din urmă, 6 jucători s-au retras într-un ungher, ceilalţi 6 făceau de gardă. ■

Sokol a distribuit cărţile. Saşa s-a gândit: *„JDacă pierd acum, s-a terminat cu mine!"*
— Dă-mi-o pe următoarea! i-a zis el lui Sokol. Acesta şi-a muşcat buzele. El nu avea deloc intenţia să se arate binevoitor faţă de Saşa. El nu pierdea niciodată, şi chiar cei mai versaţi se temeau de el.
Tensiunea în celulă mergea crescând.
Saşa se dovedea a fi un jucător foarte abil. Totuşi, el îşi asumase mari riscuri. Jocul era din ce în ce mai pasionant, în cele din urmă, Sokol trase ultima carte, şi nu-şi putu reţine o straşnică înjurătură. Saşa câştigase, iar Sokol era pur şi simplu înnebunit de ciudă.
După această victorie, Saşa se sculă în picioare şi începu să râdă. Apoi zise:
— Aţi văzut, dragi prieteni? Am fost convins că Dumnezeu va asculta rugăciunea mea.
Ganserici plângea. Sokol, descumpănit, privea cărţile şi nu înceta să se mire:
— Măi, măi! Cum se explică asta? încă nu mi s-a întâmplat nici o dată să mă înşel.
237
Saşa salvase viaţa lui Ganserici şi pe a lui însuşi.
— Vezi, tu Nicolae, Domnul Isus Cristos a procedat la fel. S-a încărcat cu păcatele noastre şi le-a ispăşit în locul nostru. îar acela care îşi dăruie inima şi îşi încredinţează viaţa sa lui Isus cu dorinţa de a-I sluji, capătă o viaţă nouă. Creştinul nu trebuie să rostească necurmat Numele lui Isus, ci să-I încredinţeze viaţa sa. Restul nu-i decât făţărnicie.
Nicolae şi-a şters lacrimile şi a zis în şoaptă:
— Saşa eu vreau de azi înainte să-I slujesc lui Dumnezeu. Doresc să-I cer iertare chiar acum.
Saşa a ascultat rugăciunea lui Ganserici. Apoi, punân-du-şi mâinile pe capul lui, a zis:
— Tată, Te rog să mă ierţi că mi-am asumat un risc atât de mare, dar ştii bine că m-am bizuit pe dragostea Ta. Te rog acum să-1 primeşti pe Ganserici ca pe un copil al Tău!
Sokol nu a mai scos un singur cuvânt toată ziua. Bublik 1-a rugat pe Saşa să-i explice Evanghelia după Marcu. Plin de bucurie, el a uitat de marea sa oboseală şi s-a ocupat de tovarăşii lui de suferinţă.
în seara aceea, 3 deţinuţi au ales să servească pe Dumnezeu.
După cină, care a constat dintr-o supă chioară, Sokol şi-a ars cărţile.
— Tu ai câştigat, tu ai câştigat! şopti el.
Apoi, s-a apropiat de Saşa şi şi-a exprimat dorinţa de a deveni un copil al lui Dumnezeu. Sokol i-a povestit pastorului că, într-o zi, întâlnise un credincios. Acesta i-a promis: *„M& voi ruga. pentru tine, Sokol, până când îl vei găsi pe Dumnezeu".* Sokol avea mari remuşcări, deoarece el făcuse pe mulţi puşcăriaşi să sufere cumplit.
O săptămână mai târziu, Saşa i-a botezat pe toţi camarazii săi. în ce mod, nu ştie nimeni. Noii credincioşi au istorisit doar că Saşa a rostit Numele Domnului.
După 5 zile, Saşa avea să fie transferat într-un alt penitenciar.

CAPITOLUL 21

Iuri Sokolov privea trist gratiile institutului sârb. Nu ştia I ce impuls lăuntric îl făcuse să vină aici din nou. Trecuse J deja mult timp de când Irina părăsise institutul. Unde se afla ea oare? Sokolov ştia că prietenii Irinei erau internaţi la Cerniakovsk, dar cea mai mare discreţie domnea în legătură cu Irina.
■ Să se fi desfăşurat vreun proces? Care va fi fost rezultatul? Sokolov era foarte muncit de gânduri. El ştia că şedinţele tribunalului se desfăşurau întotdeauna cu uşile închise şi că ar fi fost imposibil să participe la o asemenea dezbatere.
Deodată, el văzu un taxi oprindu-se în apropierea lui. îşi auzi strigându-i-se numele. Se întoarse mirat. Era tatăl său:
— Bună ziua, feciorul tatii. Mă bucur să te revăd.
— Dar, tată, cum ai ajuns dumneata aici? Mă îndoiesc că eşti destul de sănătos, răspunse Iuri îmbrăţişându-1 afectuos pe bătrân.
Vladimir Sokolov avea o alură destul de impozantă cu barba lui albă, bine îngrijită, *ş* cu privirea lui hotărâtă. El îl invită pe Iuri în taxiu, zicând:
— Ia loc, Iuri. Te-am căutat peste tot. Cum aceasta este a cincea oară când tu te afli la Moscova, am vrut cu tot dinadinsul să te întâlnesc. La hotel, mi s-a spus că pleci în seara aceasta. Şi atunci, m-am gândit că ai putea fi la institut. Trebuie să discutăm împreună câteva lucruri importante.

Iuri ar fi vrut să-1 pună în gardă pe tatăl său, neavând j destulă încredere în şoferul taxiului.
— Dar tu nu-1 recunoşti pe băiatul acesta? Ia uită-te | bine la el! zise bătrânul râzând.
Şoferul le surâse, apoi zise cu un aer serios:
— Trebuie să plecăm imediat. Doi agenţi KGB-işti ne supravehgează. Iată-i în Volga aceea.
— Spune-mi, Iuri, unde se află pistolul lui Koslov? întrebă Vladimir Sokolov când motorul a demarat.
Iuri şi-a încruntat sprâncenele. Lui nu-i făcea deloc plăcere să-şi reamintească întâmplarea respectivă. Simţea că i se strânge stomacul făcând această evocare.
— L-am ascuns în trunchiul unui copac. Nici nu-mi mai aduc aminte dacă este vorba de un stejar sau de un fag. Nu-i exclus chiar ca acesta copac să nu mai fie.
Tatăl său îi zise:
-T- Trebuie neapărat să-1 restituim lui Koslov. Arma aceasta aprţine uneia dintre rudeniile sale. Dacă nu o va putea da înapoi, se va afla într-o situaţie foarte penibilă. De altă parte, el ar fi în stare să recurgă la orice mijloc pentru a-şi recupera pistolul.
Şoferul frână brusc şi intră pe o străduţă laterală, traversă o curte şi o luă pe altă stradă. Bătrânul Sokolov se ciocni de fiul său. Acesta se prinse de scaunul din faţă cu o mână, iar cu cealaltă îşi*sprijinea tatăl. Privi înapoi. Agenţii KGB-ului continuau să-i urmărească. Şoferul taxiului o coti iarăşi. O ceată de copii se jucau în mijlocul străzii. Şoferul trebui să frâneze, rotind volanul spre dreapta. După aceea, a accelerat. Volga a fost nevoită să frâneze, la rândul ei, deoarece copiii îşi reluaseră jocul. Taxiul s-a angajat pe o altă stradă, a intrat pe un bulevard şi, în final, s-a oprit în curtea unui mare imobil.
— Urcaţi-vă repede în cealaltă maşină, le spuse el pasagerilor, indicând un Moskvici care deja îi aştepta.
O secundă mai târziu, taxiul a dispărut. Ulterior, Iuri a relatat că nu-1 cunoscuse pe şofer care fusese tocmai unul dintre nepoţii săi. Din cauza acestei
aventuri, el şi-a pierdut serviciul şi a trebuit să petreacă două săptămâni în închisoare.
Vladimir şi Iuri Sokolov au fost primiţi de profesorul Nikiforov. Se aflau acolo şi doi jurnalişti străini care l-au urmărit pe bătrânul Sokolov cu multă curiozitate. Faţă de Iuri, ei s-au arătat un pic mai bănuitori, deoarece ştiau că el fusese un vechi agent al KGB-ului.
Nadejda, fermecătoarea soţie a profesorului, le-a oferit tuturor ceai.
— Vă rog frumos să ne scuzaţi că nu vă servim cafea, spuse ea zâmbind. Este prea scumpă şi nu ne putem permite s-o cumpărăm:
Apoi se întoarse către bătrânul Sokolov:
— Sau poate că aţi dori mai degrabă un *kvass?**
— Cu toată plăcerea! Eu prefer *kvassul* acestui „lichid pentru omorârea şobolanilor!" răspunse bătrânul.
Toată lumea izbucni în râs.
Cu paharul său de *kvass* în mână, el reluă povestea sa
către reporteri:
— După cum vă spuneam, aceşti tineri au fost internaţi în spitale psihiatrice din pricină că încercaseră să convingă autorităţile. în ochii lor, credinţa creştină ar preconiza o societate bazată pe justiţie, sinceritate, adevăr. Dar asta nu se poate realiza decât printr-o supunere totală sub autoritatea lui Cristos. La sfârşitul vremurilor, El Se va întoarce să-Şi răpească Biserica şi apoi să guverneze lumea într-un spirit de adevăr şi neprihănire. Potrivit Noului Testament, toţi cei ce se încred în Dumnezeu se bucură deja de binecuvântările împărăţiei cerurilor. Dar - adaugă tinerii aceştia «■ credincioşii trebuie să-şi pună credinţa în aplicare în toate domeniile vieţii. în caz contrar, ei nu pot exercita o influenţă pastorală în sariul familiilor lor. Prin mărturia lor, familiile creştine contribuie la redresarea întregii societăţi.
*** o băutură alcoolică preparată din pâine.**

Toţi cei prezenţi ascultau cu mare interes cele auzite. Nadejda aduse din nou ceai şi *kvass.* Vladimir Sokolov luă o mare înghiţitură, după care şi-a continuat discursul:
— Până acum, foarte puţini creştini au demonstrat, prin modul lor de viaţă, frumuseţea împărăţiei

cerurilor. Creştinismul a intrat în declin şi a devenit o religie ca toate celelalte.
— Noi nu căutăm să influenţăm partidul comunist. Nu are decât să continue a propovădui o societate ateistă. Dar creştinilor ar trebui să li se îngăduie să vestească Evanghelia fără piedici. Dacă guvernanţii ar accepta această „luptă ideologică", milioane de victime ar putea fi cruţate.
Iată, în linii generale, care este concepţia acestor tineri creştini. Eu i-am avertizat zadarnic! Partidul comunist nu va renunţa niciodată la lupta sa contra religiei. Creştinismul veritabil, aşa cum 1-a trăit Biserica primară, ar însemna sfârşitul comunismului. Dar „creştinismul" colorat cu marxism, adică „Evanghelia eliberării prin revoluţie" este încă tolerat de comunişti. Ei îl utilizează pentru a-şi extinde zona de influenţă. însă, în final, ei nu vor ezita să-i întemniţeze sau chiar să-i elimine pe aceşti creştini marxişti...
— Dar ce credeţi dumneavoastră despre comunismul european? a întrebat unul din ziariştii americani.
Vladimir Sokolov a reflectat câteva clipe şi a zis:
— Dumneavoastră nu trebuie decât să-1 citiţi pe Lenin şi veţi vedea că el nu şi-a ţinut promisiunile. în opera sa, el preconizează libertatea religiei. La fel stau lucrurile şi în Occident. Dar, după alegeri, majoritatea candidaţilor uită angajamentele pe care şi le-au asumat în timpul campaniei electorale.
Eu nu văd prea mari deosebiri între comuniştii europeni şi cei sovietici. Ei urmăresc, în definitiv, aceleaşi scopuri politice. Ei încearcă să-şi lărgească sfera de influenţă şi să-şi asigure hegemonia pe o suprafaţă din ce în ce mai mare. Tinerii noştri au urmărit iniţierea unui dialog cu Puterea. Ei preconizau o coexistenţă paşnică între cele două ideologii: comunistă şi creştină. Dar KGB-ul a realizat ime-

diat riscurile pe care le comportă aplicarea unei asemenea idei. în Uniunea Sovietică, oamenii nu mai iubesc comunismul. Tinerii se interesează tot mai mult de chestiunile religioase.
Iuri îl asculta pe tatăl său cu multă atenţie. După arestarea Irinei, el a citit multe cărţi scrise de Soljeniţin pe care i le împrumutase Lebediev. Din când în când, acesta primea câte un colet de cărţi de la Paris. Iuri îl îndrăgea foarte mult pe Soljeniţin şi felul în care descria acesta suferinţele poporului sovietic. Şi începuse să gândească serios, de exemplu, la existenţa lui Dumnezeu. Pe când Irina se afla în libertate, el nu mai găsea timp pentru lectură, deoarece trebuia să acţioneze necurmat pentru protejarea fiicei sale contra tracasărilor KGB-ului. Nopţi în şir, el elaborase planuri menite să conducă la evitarea unei eventuale întemniţări. Dar toate tentativele sale s-au dovedit, până la urmă, zadarnice...
Iuri Sokolov suferea foarte mult. El se dovedise întotdeauna un om foarte curajos, gata de acţiune, iar acum era total neputincios s-o salveze pe Irina. Ca psihiatru, el cunoştea foarte bine tratamentul pe care trebuia să-1 îndure ea. Deseori, şoptea fără să-şi dea bine seama ce spune: *„O, Dumnezeule, dacă Tu exişti cu adevărat, ocroteşte copilul meu!"* într-o zi, a deschis Biblia Irinei şi a citit: *„Chea-mă-Mă, în ziua necazului, şi Eu te voi izbăvi, iar tu Mă vei proslăvi".* Aceste cuvinte l-au impresionat profund, şi el nu înceta să se gândească la ele.
Când a auzit de arestarea lui Saşa, Iuri şi-a făcut multe griji pentru Nataşa. într-una din nopţile acelea, s-a simţit atât de deznădăjduit, încât s-a aşezat pe genunchi şi a început să se roage astfel: *„Isuse Cristoase, dacă Tu exişti cu adevărat, dă-mi-le înapoi pe Irina şi pe Nataşa, şi eu îţi promit că Te voi sluji toată viaţa. Ascultă rugăciunea mea!"* A fost vorba de un act de disperare? Poate că da. însă o pace stranie a umplut inima sa. Şi-a regăsit liniştea lăuntrică. A doua zi, nu a intervenit nici o schimbare, însă sufletul lui era plin de o nouă speranţă.

1

Bătrânul Sokolov a pus ziariştilor caseta înregistrată în timpul luptei dintre Irina şi Koslov. Reporterii au dorit o copie. Vladimir Sokolov le-a arătat şi nişte folografii.
Iuri rămase blocat:
— Dar de unde ai făcut rost de ele?

— Asta ar trebui să rămână secret, dar, în sfârşit... Am întâlnit-o pe Valentina Neverova la puţin timp după arestarea soţului ei. Ea luase hotărârea de a pune capăt colaborării sale cu KGB-ul. Le-a explicat securiştilor că şi-a dat seama că fusese înşelată. Aceştia au căutat s-o liniştească, promiţându-i că soţul ei va fi eliberat foarte curând. Apoi, i s-au remis aceste fotografii cu indicaţia expresă de a le arăta credincioşilor. Se urmărea convingerea acestora cum că Irina ar fi dus'o viaţă destrăbălată. Eu am convins-o să-şi bage minţile în cap şi i-am cerut fotografiile. Ea mi le-a dat, şi asta-i totul.
Sokolov râse zgomotos, ca de o mare victorie.
— Dar ce se întâmplă cu Neverov? a întrebat Iuri.
— Bietul de el! Trebuie să mai stea în închisoare. pl 1-a întâlnit din întâmplare pe Saşa, iar acesta i-a dezvăluit „activitatea" Valentinei. A fost o lovitură cumplită pentru Neverov, îţi dai seama! Nataşa Nikitin, mama lui Saşa, a obţinut permisiunea de a-i face o vizită fiului ei. Saşa a rugat-o să intre în legătură cu Valentina şi s-o îndemne să se pocăiască.
— Să se pocăiască, ai zis? întrebă Iuri zâmbind ironic. Parcă o mai aud şi acum: *‚JEu servesc Uniunea Sovietică! Eu îmi servesc patria!"* O asemenea femeie ar fi trebuit internată, nu fiică-mea! conchise el cu amărăciune.
Deodată se auzi soneria. Toţi au sărit în picioare. Ziariştii voiau să dispară pe uşa din spate. Nadejda i-a mai reţinut o clipă, liniştindu-i. Americanii au plecat după ce au promis că nu vor publica documentele fără asentimentul lui Nikiforov.
O femeie cam de aceeaşi vârstă cu Iuri a intrat în cameră şi a aruncat o privire către persoanele de faţă înainte de
244
a le saluta. Iuri era fascinat de femeia aceasta. O privea cu mare băgare de seamă, deoarece semăna leit cu Irina. Avea nişte ochi albaştri-deschis, mari şi visători, ca fiica lui. Iuri se zăpăci. I se părea că o are înaintea sa pe Irina, matură şi cu 20 de ani mai în vârstă. *„Scumpa mea fetiţă, ce vor G tăcut duşmanii cu tine?..."* gândea Sokolov. Privind încă o dată fermecătoarea femeie, o recunoscu.
Atunci, Nikiforov, Nadejda şi Vladimir Sokolov s-au retras. Nataşa îi urmărise cu priviri speriate. De ce oare o lăsau ei singură cu acest necunoscut? Şi cine era el? De ce o privea atât de fix? Vai, ce situaţie penibilă! Şi, culmea, el începu să plângă: un bărbat la vârsta lui şi cu tâmplele grizonate!
Nataşa roşi asemenea unei fete tinere. Voia cu orice chip să afle cine era bărbatul din faţa ei, dar simţea că i se lipise limba de cerul gurii.
— Nataşa... zise Sokolov cu duioşie.
Femeia era din ce în ce mai încurcată. îşi încruntă sprâncenele şi încercă să gândească. *‚yPărul acesta prins a albi... privirea aceasta pătrunzătoare... unde le mai văzuse?..."* Şi deodată, amintirile au făcut-o să tresară: *„...întâmplările din Leningradul de altă dată!"*
— Tu nu mă recunoşti, Nataşa?
Femeia îşi pierduse cunoştinţa. Sokolov o prinse în braţe şi o aşeză într-un fotoliu.
— Cred că este vorba de un şoc, de o criză trecătoare! murmură el speriat. Cu siguranţă că îşi va veni în fire...
Se înfiora la gândul că ar putea-o pierde după ce o căutase atâta vreme.
— Unde mă aflu? Ce se întâmplă cu mine? întrebă Nataşa deschizând ochii.
— Am dorit atât de mult să te revăd, Nataşa, spuse duios Sokolov.
Atunci, ea îl privi ţintă şi izbucni în lacrimi:
— Dar copilul, fiica noastră... nu am mai putut-o salva. •Ea a murit imediat după naştere.
245
Iuri îi mângâia mâna, nemaisăturându-se s-o privească. Dar Nataşa tresări.
— Tu încă lucrezi ca ofiţer KGB-ist?
— Nu, dragă Nataşa. După arestarea ta, eu am renunţat la cariera mea în cadrul poliţiei secrete. Am

devenit medic.
Sokolov s-a ridicat să-şi pună o ceaşcă cu ceai. Au discutat mult. El nu se mai gândea să ia avionul pentru a se întoarce acasă.
Nadejda intră şi le întrerupse conversaţia:
— Ei, tinerilor, ce facem? Nu mai mâncăm astăzi?
— Tineri? repetă amuzat Iuri.
Au mâncat în bucătărie. Vladimir Sokolov îşi privea fiul cu multă curiozitate. Nataşa părea radioasă.
— Acum, nu mai lipseşte decât Irina pentru ca familia să fie completă, zise Nadejda pregătind, cu multă prudenţă, această precizare.
Nataşa 1-a întrebat pe Iuri:
— Irina, prietena lui Saşa, este fiica ta?
Niciodată nu se gândise ea că ar putea exista vreo relaţie între nepoata lui Sokolov şi Iuri. Fusese atât de marcată de evenimentele-recente prin care trecuse - moartea soţului, arestarea lui Saşa - încât nu se mai gândise la trecut.
însă deodată o copleşi o tristeţe profundă. *„Vasăzicâ el este căsătorit, are şi o fiică!"* Peste câteva clipe se ruşina de gândul acesta. Oare ea nu se măritase? S-a aplecat spre farfurie şi a încercat să mănânce. *„în definitiv, toată povestea aceasta nici nu prea mă interesează. Fiică-sa este creştină, dar el probabil că a rămas ateu. De altfel, Saşa şi Irina s-au şi rugat pentru mântuirea lui... Oricum, nu se mai poate da timpul înapoi!"*
Iuri aruncă spre tatăl lui o privire iscoditoare.
— După masă, îi răspunse el în şoaptă.
Nadejda istorisea întâmplări amuzante, însă numai soţul ei o asculta cu adevărat. Iuri, Vladimir şi Nataşa erau cufundaţi, fiecare în propriile sale gânduri.
246
După ce au servit masa, Nadejda a dispărut în bucătărie, iar soţul ei s-a dus la institut, astfel că Vladimir, Iuri şi Nataşa s-au instalat în salon.
— Trebuie să-ţi mărturisesc ceva, Nataşa, începu bătrânul. Tu ţi-ai pierdut fiica, dar eu sunt răspunzător de lucrul
acesta. ^
Ea 1-a privit foarte mirată.
— Da, Nataşa, dar te rog să fii tare şi să mă asculţi până
la capăt...
Doamne, ce cuvinte trebuia să aleagă el şi cum s-o pregătească pentru a-i transmite vestea senzaţională: fiica ta trăieşte?!!
Saşa a trebuit să meargă în clădirea administrativă a penitenciarului. Maiorul care 1-a condus i-a cerut să ia loc, apoi a ieşit. Peste câteva minute, a intrat Koslov.
— Aleksandr Nikitin? a întrebat el.
— Da, răspunse Saşa sculându-se în picioare.
— Atunci, probabil că veţi rămânea stupefiat să vă re-vedeţi aici un vechi coleg de studii!
Vrând să pară nostim, Koslov râse.
— Vă rog să luaţi loc. Apropo, am putea să ne tutuim.
— Cum doriţi, răspunse Saşa forte distant. Koslov i-a pus o întrebare foarte directă;
— Care este relaţia dumneavoastră cu Irina Sokolova? El renunţase, pe cât se pare, să vorbească cu „tu".
Saşa ridică din umeri şi răspunse scurt:
— Este logodnica mea.
Koslov se holbă la Saşa, după care izbucni.în râs:
— Serios? Logodnica dumneavoastră? Ce bazaconie mi-i dat să aud! Dar ce, baptiştii au ajuns să permită căsătoria între frate şi soră? Curios!
Saşa nu înţelegea nimic.
— Ce vreţi să spuneţi? întrebă el descumpănit.
— Vasăzică dumneata au înţelegi ce vreau să spun. Ei bine, ceva foarte straniu. Părinţii nu ţi-au explicat

că mama

1

dumitale a născut doi gemeni. Pe dumneata şi pe Irina. Ulterior, Irina a fost înfiată de Sokolov, un funcţionar al KGB-ului.
Saşa a avut impreia că-i fuge pământul de sub picioare. Ce zisese medicul penitenciarului? Că mama sa decedase la naştere, iar fetiţa i-a supravieţuit. Dar poate că era vorba de o confuzie... Tatăl său nu i-a vorbit niciodată despre prima lui soţie. Abia înainte de a muri, s-a decis, totuşi, să facă lucrul acesta. Era extrem de derutat, nemaiştiind ce să creadă. Ştirea aceasta 1-a afectat profund. Cu toate acestea, Saşa avea impresia că cele spuse de Koslov nu corespundeau realităţii. El trebuia să afle adevărul de la Sinizin. Numai că, din nefericire, conversaţia lui cu acesta s-a întrerupt brusc.
Devenind stăpân pe situaţie, Saşa zise:
— Oricum, vă mulţumesc. Acum ştiu bine că Irina este sora mea. Probabil că dacă aş fi lăsat singur într-o celulă, aş uita totul...
Fără a răspunde, Koslov a scos câteva fotografii, vârân-du-i-le sub nas. Irina, pe jumătate goală, era culcată pe duşumea în timp ce Koslov o săruta cu foc. Lui Saşa îi veni rău. Restitui pozele fără nici un comentariu. Koslov se grăbi să-i explice:
— Vezi dumneata, Aleksandr, te-ai îndrăgostit de propria dumitale soră. într-adevăr, fiinţa aceasta este isterică. Ea nu ajunge niciodată să-şi satisfacă dorinţele sexuale. Toate acţiunile sale sunt dictate de o dereglare sexuală foarte pronunţată. Tocmai din cauza aceasta eu nu m-am însurat cu ea...
Saşa s-a sculat şj i-a retezat-o scurt:
— Koslov, toate aceste lucruri nu mă interesează. Pe de altă parte, toate aceste fotografii nu constituie o probă suficientă pentru â o interna pe sora mea într-un spital psihiatric.
Saşa dădu să plece, astfel că, spumegând de furie, Koslov izbucni:

— Aşteaptă puţin, Nikitin! Tu nu poţi ieşi de aici fără aprobarea mea!
Saşa era conştient că trebuia să se supună. Se aşeză din nou şi închise ochii. Acum nu-1 mai auzea pe Koslov care rostea contra lui tot felul de invective. Când acesta 1-a numit *„bolnav mintal",* el a deschis ochii şi i-a răspuns foarte liniştit:
— Deci aşa trebuie tratat un fost coleg de şcoală? Ar fi bine să vă controlaţi cât de cât! în definitiv, care a fost scopul vizitei dumneavoastră?
Koslov ieşi fără să spună o vorbă. în dosul uşii, se auzi glasul unei femei care a întrebat cu un accent german:
— Dragă, îmi dai voie să vorbesc şi eu cu el?
— Lasă-1 în pace... răspunse el nervos, adăugând o înjurătură.
Maiorul care-1 adusese pe Saşa veni după el.
— Poftiţi cu mine spre a vă duce înapoi în celula dumneavoastră, zise el pe un ton amabil.
Nataşa plângea. Fără îndoială că ea era bucuroasă să-şi ştie fiica în viaţă, dar pe de altă parte faptul de a cunoaşte atât de târziu adevărul îi producea o mare durere.
— Nataşa, încearcă să înţelegi poziţia mea, căuta să-i explice Iuri. Eu mă aflam pe front, iar tatăl meu se temea ca fetiţa să nu moară în lagăr. Ulterior, noi nu am mai fi putut accepta să ne despărţim de Irina. Am iubit-o atât de mult... pentru că ea îţi semăna leit...
Nataşa se străduia să manifeste înţelegere, dar îi era foarte greu.
—r Bine, dar tatăl tău între timp s-a întors la Dumnezeu. El mi-ar fi putut vorbi în mod deschis!

— Eu te-am pierdut, Nataşa, continuă Iuri, însă după tine eu nu am mai iubit o altă femeie. Uneori, întâlneam femei simpatice, dar nici una nu merita să ia locul tău în inima mea. Or, pierderea fiicei mele mi-ar fi pricinuit, cu siguranţă, sfârşitul. Iartă-mă că-ţi vorbesc astfel: tu aveai
249
pe Saşa, un soţ... dar eu?... Acum, eu aş vrea să-ţi redau totul dacă...
Iuri şovăi să continue, deoarece ea părea dusă pe gânduri. Ce ar fi trebuit să-i spună spre a o convinge?
Pe neaşteptate, Nataşa îşi şterse lacrimile şi, zâmbind larg, zise:
— Iuri, tu vei avea o soţie, o fiică şi un ginere!
Iuri se ridică dintr-o săritură, o luă pe Nataşa în braţe şi ridicând-o cât putu de sus, jubila de fericire:
— Nataşa, scumpa mea Nataşa...
Apoi, aşezând-o uşurel de unde o luase, spuse euforic:
— într-adevăr, aşa I-am promis... Nataşa tresări, fulgerată de îndoială:
— Dar ce-i cu tine? De cine vorbeşti şi ce i-ai promis?
— I-am promis lui Dumnezeu: *„Dacă Tu mi le dai înapoi pe Irina şi pe mama ei, eu voi îi slujitorul Tău".*
— Extraordinar, Iuri! O, Doamne, slavă Ţie! Bătrânul Sokolov intră precipitat. El nu-şi putu reprima o glumă, atât de fericit era.
— Nataşa, dar tu încă nu mi-ai cerut mâna fiului meu! Toţi au izbucnit în râs.
— Dar ce se întâmplă aici? vru să ştie Nikiforov care tocmai dădea să intre.
Soţia sa i-a comunicat marea veste şi el s-a bucurat din tot sufletul.
— Este ceva fantastic. Domnul a permis asemenea regăsiri şi este vrednic să-I aducem mulţumirile noastre.
Au îngenuncheat cu toţii. Iuri s-a rugat cu o voce şovăielnică, pentru a doua oară în viaţa lui:
— Doamne, Creatorul tuturor lucurilor, Te binecuvintez şi Te slăvesc din toată inima că Te-ai făcut om pentru ca noi să putem deveni copii ai lui Dumnezeu. Iartă-mă că Te-am ignorat atâta timp! De acum înainte, vreau să fiu slujitorul Tău. Ajută-mă, Te rog, Doamne! Amin.
Apoi s-au rugat şi ceilalţi. Bătrânul Sokolov a mijlocit, în mod special, pentru Irina, pentru Saşa şi pentru prie-
250
tenii lor care se găseau fie în închisoare, fie într-un spital
psihiatric.
Discuţiile au continuat până în zori, încercându-se găsirea unor soluţii pentru a le veni în ajutor tinerilor creştini.
— Apropo, Valentina Neverova şi-a deschis inima faţă de soţul ei şi i-a cerut iertare pentru a fi dat informaţii despre el organelor de securitate. Ea intenţionează să trimită KGB-ului toţi banii pe care i-a primit, povesti Nataşa.
Bătrânul Sokolov a adăugat:
— Cineva mi-a spus că Neverov i-a cerut lui Saşa să se roage pentru el. *„JDoresc ca Dumnezeu să-mi dea puterea necesară pentru a trăi cu soţia mea după ieşirea din închisoare".* Eu îl înţeleg foarte bine. Mi se pare însă că lucrul acesta va fi extrem de greu.
— Cel puţin ea a admis că lucrase ca informatoare, însă mulţi alţii continuă să trădeze pe credincioşi... gândi
Iuri cu voce tare.
La două luni după consumarea acestor evenimente, Nataşa a obţinut permisiunea de a-1 vedea pe Saşa. Se pare că a fost vorba de o eroare a KGB-ului. Când Koslov a aflat, a fost cumplit de furios şi i-a concediat pe doi dintre cei mai buni agenţi ai săi.
Prima întrebare a lui Saşa o viza pe Irina:
— Tu ştii unde este ea?
— Tot într-un spital psihiatric, dar nu ştiu unde anume.
— Mămico, dar tu ştii că Irina este sora mea?
— Vrei să spui sora ta în credinţă, nu-i aşa?
— Nu, mămico, sora mea de trup. Mama mea a născut doi gemeni. Irina a fost încredinţată lui Sokoîov,

iar eu ţie. îţi dai seama ce s-ar fi întâmplat dacă noi ne-am fi căsătorit? Dar, slavă Domnului, că lucrurile s-au limpezit
la timpul potrivit!
— Dar tu-mi spui nişte prostii teribile, scumpul meu copil.
— Acesta este adevărul. Koslov mi-a povestit în cele
mai mici detalii.
— Ia spune-mi, Saşa, zise Nataşa copleşită de milă, tu te îndoieşti că eşti fiul lui Lena?

— Evident că nu.
— Bine, atunci ascultă-mă! Irina este fata mea! Eu am adu-s-o pe lume, dar ea a fost crescută de Sokolov. Tatăl ei. înţelegi? El a fost logodnicul meu înainte de a mă întoarce la Dumnezeu.
— Chiar aşa? strigă Saşa dezorientat.
Ceilalţi deţinuţi îi priveau pe Saşa şi Nataşa de-a dreptul uluiţi. Aceasta i-a povestit apoi lui Saşa cele petrecute la familia lui Nikiforov. El o asculta foarte atent.
— Este, cu adevărat, incredibil. Dacă ai şti cât de depri-mat am fost după vizita lui Koslov! zise Saşa în încheiere. |
— Ora de vizită a luat sfârşit. Toţi vizitatorii să treacă la control! a anunţat un gardian.

CAPITOLUL 22

Ju înţeleg ce se petrece în jurul meu. Singurul lucru pe care-1 ştiu este că am fost adus la alienaţi mintal. Doamne, ce trebuie să fac eu aici? Infirmierul citi câteva cuvinte pe peretele unei camere unde locuiseră de curând 3 femei. Mladenov era un bărbat uriaş. El avea părul roşcat, pieptănat cu grijă. Cu ochii săi bulbucaţi, el inspira teamă bolnavilor. Când vorbea, nasul său lung aproape îi atingea buza superioară, urechile îi tremurau, într-un cuvânt totul se punea în mişcare. Directorul spitalului zicea urtfeori: — în viaţa mea, nu am întâlnit niciodată un om atât de urât. Dar el este un infirmier de neînlocuit.
Era ziua sa liberă. Mladenov ieşi din spital, aruncând o privire atentă la ferestrele arestului preventiv. El însuşi petrecuse un an întreg într-un asemenea local de tristă amintire. Ulterior, fusese condamnat la 6 ani de închisoare. Din cauza sluţeniei sale, el avusese întotdeauna mari ghinioane. Bunica lui, care îl crescuse, mergea la biserică, dar aceasta nu l-a luat niciodată cu ea, fiindu-i ruşine de oameni. Ulterior, el s-a îndrăgostit de o studentă şi nu putea înţelege de ce-1 evitau fetele.
— Dragul meu nepot, tu te-ai născut urât şi aşa vei rămânea toată viaţa. Trebuie pur şi simplu să te împaci cu gândul acesta, îi zise într-o zi bunică-sa.
El s-a dus la oglindă şi a rămas aşa mult timp. Bulversat, a înţeles realitatea. L-a cuprins un sentiment de disperare

1

şi mânie. începu s-o urască şi s-o bată în aşa fel pe biata bătrână încât i-a grăbit sfârşitul. Evident că el nu s-a putut justifica în faţa instanţei de judecată. în timpul anchetei, KGB-ul 1-a folosit ca informator, şi, după ispăşirea pedepsei, i s-a oferit acest loc de infirmier.
Vocea lui Soki îl smulse din gândurile sale:
— Poftiţi, vă rog, la mine în birou.
— Dar eu am astăzi zi liberă, şi aş dori să mă duc la cinematograf...
— Nu-i nimic, veţi merge într-o altă zi. Se află la mine o persoană care, în mod sigur, vă va stârni interesul. Haideţi după mine!
Intrară în birou.
— Avem o persoană fermecătoare aici, dar nu o putem ţine mult timp. Este o străină... Cred că ar putea să vă amuze, îi explică Soki înainte de venirea gardianului.
După câteva minute, îşi făcu apariţia o tânără blondă, privind speriată. Mladenov s-a retras într-un colţ al încăperii pentru a asculta interogatoriul.

Waly era de naţionalitate americană. După moartea mamei ei, o luaseră nişte anneni. în prezent, ea avea intenţia să plece ca misionară.
Ea urmase, în acest scop, timp de 4 ani, cursurile unei şcoli biblice. Un emigrant rus îi povestise că mai avea un unchi în Minsk. Cum el trăia retras, Waly avu dorinţa de a-i face o vizită, însă acesta a murit înainte de sosirea fetei.
Ea nu se gândise deloc că se lansa într-o aventură extrem de periculoasă. Unchiul ei, un vechi pastor, petrecuse 10 ani în închisoare. După ce a fost pus în libertate, a trebuit să afle cu durere de moartea soţiei sale. Atunci s-a mutat la Minsk unde ducea o viaţă solitară. Din când în când mergea la o biserică baptistă. El lucra din greu într-o fabrică, făcând numeroase ore suplimentare.
Biserica şi creştinii în general îl decepţionau profund, dar credinţa sa în Dumnezeu rămăsese nezdruncinată. El petrecea zilnic câte două ceasuri în rugăciune. Când s-a convins că autorităţile comuniste se amestecau din ce
254
în ce mai mult în problemele interne ale Bisericii, practic a încetat să mai frecventeze adunarea.
Era un om foarte sincer şi foarte conştiincios. Irina Sokolova îl remarcase. Şi, în consecinţă, i-a procurat un loc de muncă la Centrul de cercetări. Apoi, ea 1-a invitat la un cerc de studiu biblic. O nouă viaţă a început pentru omul acesta. îşi recăpătase curajul. După arestarea Irinei, a fost interogat de poliţia secretă în câteva reprize.
Pe vremea aceea, el a primit o scrisoare din partea nepoatei sale şi i-a răspuns, aducându-i la cunoştinţă dificultăţile cu care se confrunta. KGB-ul a violat cele două
scrisori.
După ultimul interogatoriu, iei s-a rugat cu voce tare şi a plâns în hohote. Un vecin 1-a auzit. După câteva minute, liniştea s-a reinstalat în locuinţa lui. La un moment dat, vecinul, curios, a intrat să vadă ce se întâmplase şi, spre mareasa uimire, 1-a găsit mort.
Toate aceste lucruri, Waly le-a aflat când a ajuns la Minsk. Atunci, ea a comis o eroare: i-a oferit vecinului cadourile destinate unchiului ei. Era vorba de un magnetofon, un aparat de radio, un binoclu, un aparat de fotografiat. Ea a fost arestată la scurt timp după fapta aceasta.
Mladenov privea americanca. Ea cerea să fie informat consulatul american despre arestarea sa.
Judecătorul de instrucţie surâse:
— Bineînţeles că vom face lucrul acesta, însă deoarece dumneavoastră sunteţi acuzată de spionaj, consulul american nu are dreptul să vă vadă.
— Permiteţi-mi, cel puţin, să-i scriu logodnicului meu.
— Dacă acceptaţi propunerea noastră, vă veţi putea duce să-1 reîntâlniţi în mai puţin de o săptămână, i-a explicat Soki.
(în prezent, Waly şi soţul ei locuiesc în Africa. Ea ne-a povestit toate lucrurile acestea şi ne-a permis să vorbim despre ele aici).
Planul KGB-ului era următorul: după ce Waly şi soţul ei aveau să devină misionari, urmau să trimită regulat rapoarte
255
KGB-ului despre activitatea misiunilor occidentale şi despre contactele acestora cu creştinii sovietici.
I s-au remis o serie de documente compromiţătoare la adresa mai multora dintre conducătorii diferitelor misiuni pe care ea ar fi trebuit să le publice la momentul solicitat de poliţia secretă. Waly a refuzat energic orice colaborare cu aceasta. Soki a primit ordin să rezolve rapid această problemă. KGB-ul se temea că presa occidentală ar fi putut afla povestea creştinei americane. Soki avu o idee vicleană pentru a o amăgi pe Waly.
— Ei bine, am înţeles că nu vreţi să lucraţi cu noi. Dacă aşa stau lucrurile, atunci am să vă las în compania acestui domn, zise el arătând spre Mladenov şi făcându-se dispărut.
Waly se uita nedumerită spre Mladenov. La rândul lui, acesta nu ştia prea bine ce se aşteptase din partea lui. El era homosexual. Ura femeile, din pricină că ele îl respingeau. El se închidea câteodată de 2-3 ori pe zi cu un bolnav într-o cameră oarecare. Fiecare ştia atunci că el făcea o nouă victimă.
Mladenov s-a apropiat de masa în faţa căreia stătea Waly şi o întrebă, foarte curios:

— Spune-mi, este adevărat că în America fetele îşi pierd virginitatea la vârsta de 13 ani?
Waly, foarte şocată de urâţenia acestui bărbat, nu ştia cum să reacţioneze. în cele din urmă, începu să se bâlbâie:
— Dddar... ce vvreţi... să spuneţi? Şi ce faceţi dumneavoastră aici?
Mladenov râse din toată inima, o înşfacă pe Waly şi-i vârî un deget în pântece:
_— Adică ce fac eu aici?
Waly i-a tras un pumn puternic şi a reuşit să scape din strânsoare.
— Nu vi-e ruşine? Dumneavoastră cetăţean al unui stat comunist şi vă purtaţi de o asemenea manieră? Nu mai respectaţi cel puţin morala comunistă!
Mladenov chicoti.

— Morala comunistă? Idioată ce eşti! Pentru a lupta contra duşmanilor societăţii noastre, toate mijloacele sunt
îngăduite.
— Dar eu nu sunt duşmanca dumneavoastră, strigă
Waly înspăimântată.
Atunci Mladenov s-a liniştit brusc şi a întrebat-o:
— Dar dacă eu aş face parte din grupul vostru creştin, ai fi de acord să mă iei de bărbat?
Waly nu ştiu pe moment ce să răspundă. După o clipă de gândire, zise bucuroasă:
— Sigur că da, în cazul când aceasta ar fi voia lui Dumnezeu. El iubeşte pe toţi oamenii, astfel că eu, în calitate de creştină, trebuie să vă iubesc şi pe dumneavoastră.
Mladenov a fost complet derutat. Toată viaţa lui, nimeni nu-i vorbise în felul acesta. îl zări pe Soki care ridicase, prin uşa întredeschisă, un deget ameninţător spre el şi strigă la Waly pe un ton ameninţător:
— Dezbracă-ţi pantalonii! La noi în ţară numai prostituatele poartă pantaloni pentru a-şi ademeni mai uşor clienţii. Hai, grăbeşte-te, ce mai aştepţi?
Waly păli. Nu mai ştia ce să facă. Mladenov, văzând ezitarea fetei, începu s-o dezbrace. Ea izbucni în lacrimi, strigă după ajutor şi încercă să se apere. Mladenov îi dădu un pieior în burtă şi o apucă furios, încercând s-o tragă spre el. Câteva minute mai târziu, îi dădu drumul şi se lăsă neputincios pe un scaun.
Când Soki a revenit în cameră, 1-a văzut pe Mladenov privind total descumpănit spre
victima lui.
— Mi-a fost imposibil, spuse el bâlbâindu-se. Pe cuvântul meu de onoare că aşa ceva nu mi s-a mai întâmplat niciodată în viaţa mea. Nu înţeleg nimic. Pur şi simplu am fost paralizat. Ea striga fără încetare: *„JDoamne, nu-1 lăsa să facă una ca asta!"*
— Nu-i prea grav. Tu poţi să pleci, îi zise lui Mladenov
râzând.
Apoi, se adresă lui Waly: - V-am făcut câteva fotografii.

Waly îşi trase pantalonii şi zise pe un ton foarte blând:
— Dumnezeu să vă ierte!
In tot timpul luptei sale cu Mladenov, ea s-a rugat stăruitor şi fierbinte şi Dumnezeu a triumfat. Ea era acum nespus de bucuroasă. Un bărbat a trebuit să-şi recunoască înfrângerea în prezenţa ei. Waly ştia acum că unii nu s-ar fi dat înapoi de la nici un mijloc pentru a-şi atinge scopurile. Ea făcuse încă o dată experienţa pţezenţei lui Dumnezeu. Credinţa ei a fost fortificată.
Irina a fost transferată de mai multe ori dintr-o celulă în alta. A avut prilejul de a întâlni multă lume. La ordinul lui Andropov, şeful poliţiei secrete, erau foarte bine „îngrijiţi" oamenii sănătoşi. Li se administrau şocuri electrice şi medicamente foarte puternice pentru a extirpa din mintea lor ideile „paranoice".
într-o zi, vecina Irinei fu adusă în celulă complet extenuată. Mladenov o batjocorise. Irina tresări la gândul că în curând i-ar putea veni şi ei rândul.
Maica Evdochia era călugăriţă. în anul 1965, ea ieşise din închisoare. începuse să asiste, cu regularitate, la serviciile religioase, şi să povestească întâmplări biblice nepoţilor şi nepoatelor sale, motive pentru care a

fost din nou arestată şi internată într-un spital psihiatric.
Acum ea era culcată pe pat, într-o stare de semi-incon-ştienţă. Din când în când, murmura câte o scurtă rugăciune, irina s-a aşezat lângă ea, încercând s-o îmbărbăteze. Deodată, maica Evdochia începu să plângă cu sughiţuri: *„M-au dezonorat aceşti... aceşti... Dar cu ce le-am greşit eu lor?..."*
Irina se ruga în gând. Acum, ea era convinsă că multe **persoane** nu vor mai ieşi niciodată din acest infern. Toţi cei ce criticau socialismul, într-un fel sau altul, treceau drept alienaţi mintal. Iuri Sokolov se temea mai a ies că Irina putea fi considerată schizofrenică, potrivit teoriei profesorului Snieciovski.
258
Infirmierul Lioma intră în celulă:
— Ce-i cu bătrâna, nu vrea să se ridice din pat? o întrebă el pe Irina.
Aceasta a ridicat din umeri şi s-a îndreptat către patul pi.
Lioma a obligat-o pe maica Evdochia să-şi deschidă gura şi să ia medicamentele. Bătrâna se zbătu, astfel că infirmierul îi trase peste gură. începu să-i curgă sânge. Celelalte femei, scandalizate murmurau. Lioma le privi fix spre a le readuce la ordine. Toate au tăcut imediat. Apoi zise cu voce tare:
— Măria, vino cu mine!
A apucat de mână femeia care ezita şi a tras-o afară din celulă.
Irina căzu pe gânduri: *„Femeile acestea au nevoie de ajutor. Trebuie să fac ceva pentru ele! Dar ce aş putea face? Cum să le îmbărbătez? Mâine, voi putea fi dată eu însămi în mâinile unui om depravat. O, Doamne, ajută-mi şi scoate-mă Tu din acest infern!"*
Dar de ce nu intervenea Dumnezeu s-o ajute pe maica Evdochia, de exemplu? Oare le uitase Dumnezeu în spitalul acesta? Nu mai avea rugăciunea nici un rost? Erau ele nişte făpturi lepădate de Dumnezeu?
— Irina Sokolova, poftiţi la şeful secţiei! Fata se conformă ordinului.
Dr. Osinik o salută politicos. Ea îl privi atentă, după care îl întrebă: . \
— Tovarăşe, dumneavoastră ştiţi că Măria este fiica unui căpitan care în prezent se află în străinătate?
Osinik spuse mirat:
— Nu am internat-o eu. Măria a propagat printre studenţi modul de viaţă american. Tatăl ei, desigur, este responsabil, într-o anumită măsură, de lucrul acesta. De altfel, la întoarcerea lui în ţară, va trebui să ne ocupăm şi de el.
Irina, scuturând din cap, nu şi-a putut înăbuşi un strigăt de protest:
— Incredibil...
259
Doctorul i-a cerut să ia loc. Apoi, a început să răsfoiască un dosar.
— Pe cuvântul meu dacă eu ştiu ce să cred despre cazul dumneavoastră.
— Tovarăşe Osinik, replică Irina cu blândeţe, eu îmi dau bine seama că directorul spitalului nu vede prea bine. El este dermatolog, nu psihiatru. Dar dumneavoastră, care sunteţi de specialitate, trebuie să observaţi că KGB-ul este cel ce a inventat boala mea. Puteţi constata, cu uşurinţă, că eu sunt o fiinţă perfect sănătoasă.
Osinik ridică din umeri.
— Dar ideea unui dialog nu este ea o aberaţie? reluă el. Eu caut cu tot dinadinsul să vă. înţeleg, Irina Sokolova. Nu doresc să vă creez vreun prejudiciu, credeţi-mă! Dar aveţi nişte idej atât de bizare încât îmi este foarte greu să vă pot socoti o persoană sănătoasă. Conducătorii Bisericilor occidentale, Cosiliului Ecumenic, baptiştii de exemplu, se află în contact cu comuniştii europeni şi caută să stabilească relaţii strânse cu noi. Eu socotesc toate aceste tentative drept nişte acte de disperare. Teologii occidentali ştiu bine că religia nu mai are nici o şansă de supravieţuire, că eşecurile ei vin unul după altul. Oamenii aceştia sunt doar nişte egoişti. Confruntaţi cu propăşirea comunismului, ei caută cu disperare să-şi găsească un loc sub soare; pentru aceasta, utilizează religia ca să-i poată manipula pe oameni. Şi noi suntem dispuşi să cooperăm cu ei pentru a-i ajuta să se vindece de orbirea religioasă.
Dar dumneavoastră, de altă parte, reclamaţi pentru activitatea religioasă aceleaşi drepturi de care se bucură propaganda comunistă. Ce utopie! Ce paradox! Lucrul acesta nu se va *realiza* niciodată! Bine, noi vom face unele concesii teologilor, ceea ce va conduce ulterior la eliminarea completă a religiei.
Irina a clătinat din cap neîncrezătoare, după care a spus: — Tovarăşe Osinik, în aceste condiţii, cum ar

trebui să reacţioneze creştinii?
260
— Sokolova, străduiţi-vă să admiteţi că, mai devreme sau mai târziu, religia va fi dispărut definitiv. Arătaţi-vă indiferentă la toate aceste întrebări. Este cel mai bun lucru pe care-1 puteţi face acum.
— Bine, şi ce veţi face dumneavoastră cu cei 50 000 000
de credincioşi sovietici?
— îi vom vindeca. Iar dacă tratamentul nostru nu va avea efectul dorit, vom trece la represalii. înainte de toate, noi ducem o muncă de lămurire cu credincioşii. Ei vor trebui să ajurtgă să iubească ideologia comunistă, să lupte pentru sprijinirea ei. Când noi ne vom fi atins acest scop, Dumnezeu nu va mai fi necesar. Constituţia noastră garantează libertăţile religioase doar în măsura în care acestea nu aduc vreo atingere ideologiei noastre. Astfel, noi avem posibilitatea să eliminam religia prin nişte mijloace paşnice. Sokolova, dacă dumneata renunţi la ideile stupide pe care le-ai îmbrăţişat, eu te voi pune imediat în libertate.
— Şi ce veţi face cu creştinii care persistă a crede în
Dumnezeu?
— Cu dumeata este o excepţie, desigur. Pe ceilalţi îi vom interna în spitale psihiatrice. Foarte simplu, conchise Osinik, făcând o grimasă.
S-a auzit o bătaie în uşă.
— Poftiţi! strigă Osinik.
Medicul de gardă explică şefului secţiei:
— Este vorba de Măria L. Aceasta 1-a mutilat pe Lioma. A trebuit să-1 ducem urgent la chirurgie. Dar cu Măria
ce să facem?
— Ce imbecilă! zise Osinik dezgustat. Ce probleme ne creează aceşti vechi deţinuţi! Dar cum s-au petrecut
lucrurile?
— lioma a încercat poziţia orală. Osinik a avut un acces de râs batjocoritor:
— Puneţi cămaşa de forţă acestei studente. Apoi, lă-saţi-o singură în celulă până la întoarcerea tatălui ei, dar să aveţi grijă să nu se sinucidă.
261
— Apropo. Evdochia a decedat, deoarece Lioma i-a dat o doză prea mare de medicamente.
— A fost luat trupul?
— Da, răspunse medicul de gardă retrăgându-se. Osinik se plimba de la un capăt la altul al biroului său. Se auzi telefonul.
— Judecătorul de intrucţie Soki doreşte să vă vadă, îi spuse el Irinei.
Când aceasta a fost rechemată din celulă, unde fusese dusă între timp, Soki tocmai examina nişte fotografii.
— Luaţi loc, Irina Sokolova, zise acesta, şi povestiţi-mi ce ştiţi despre Saşa Nikitin.
— Este logodnicul meu, creştin de asemenea.
— Chiar aşa? Dar se pot căsători un frate şi o soră?
— El nu este fratele meu. Noi nu suntem rude. Atunci Soki îi întinse o scrisoare, invitând-o s-o citească.
Nina Sinizina scria:
„Dragă Soki, aş dori să te rog să te ocupi de Irina Sokolo va, nepoata defunctului meu bărbat. Cumnată-mea Lena a decedat la naşterea Irinei. Gemenii ei au supravieţuit. Băia-. tul a fost încredinţat tatălui său Nikitin, sau mai degrabă Nataşei Borisova care 1-a alăptat... Când a ieşit din închisoare, Nikitin s-a căsătorit cu Nataşa. Vladimir Sokolo v a devenit tatăl adoptiv al micii Irina. După terminarea războiului, a crescut-o Sul său. Toate aceste detalii pentru a-ţi dovedi că Irina Sokolova este realmente nepoata mea. V-aş Ii foarte recunoscătoare dacă aţi accepta s-o ajutaţi.
Primiţi, vă rog, expresia sentimentelor mele deosebite,
Nina Sinizina".
Irina puse scrisoarea pe masă. Total descumpănită, ea nu mai ştia ce să zică. Soki i-a lăsat timp pentru a

reflecta. Apoi interveni:
— Sokolova, dumneata eşti victima unui dezechilibru sexual. în ultimele zile, noi am fost nevoiţi să arestăm o tânără misionară americană pentru acelaşi motiv: dezechi-
262
librare sexuală. Mă întreb dacă toţi fanaticii religioşi au reacţii asemănătoare.
Irina a roşit şi i-a dat următorul răspuns:
— Eu încă nu am avut cu nimeni relaţii intime. Un medic ar putea constata uşor lucrul acesta.
— Ei bine, dar ce ai de spus despre aceste documente? întrebă el pornit şi-i azvârli nişte fotografii. Irina le cunoştea foarte bine. Li se mai adăuga poza tinerei americane brutalizate de Mladenov.
— El nu a reuşit să execute ordinul primit. Dumnezeu
să vă ierte!
— Ce? Ce vezi tu? întrebă furios Soki smulgându-i
fotografia.
Abia acum a înţeles el care a fost realitatea. Imediat
1-a strigat pe Mladenov şi i-a spus:
— Dă-i, te rog, o lecţie despre viaţă acestei fanatice! Eu mă duc să iau puţin aer.
Şi Soki ieşi foarte furios.
Irina îi zâmbi lui Mladenov şi îi vorbi foarte amabil:
— Ascultă-mă, te rog! Tu ştii foarte bine că eu sunt creştină şi că nu am comis nici o fărădelege. M-au internat aici pe nedrept, iar pe tine autorităţile comuniste te folosesc pentru o muncă murdară. Când acestea nu vor mai avea nevoie de tine, nu vor ezita să te elimine.
— Termină! ţipă Mladenov, adăugând o înjurătură şi continuând să examineze fotografia care îl arăta împreună cu Waly.
Irina nu se sfii, ci reluă argumentaţia ei:
— Eu ştiu că tu suferi foarte mult din pricina fizicului tău mai puţin atrăgător. Dar ceea oe prezintă importanţă este frumuseţea sufletească, frumuseţea fizică este trecătoare. Dacă tu ai accepta să slujeşti Domnului Isus Cristos, ai găsi cu siguranţă o femeie capabilă să te iubească.
— Dezbracă-ţi rochia! îi porunci Mladenov pe un ton
mecanic.
— Nu te mai trudi, îi răspunse Irina zâmbind, pentru că nu vei reuşi să-ţi atingi scopul. Tu vrei să lupţi contra lui Dumnezeu? Dacă da, trebuie să ştii că vei fi nimicit...
263
El nu voi să audă nimic şi o înşfacă cu brutalitate. Câ-**teva** secunde mai târziu Mladenov zăcea întins pe pământ, de unde arunca spre Irina priviri pline de ură.
Foarte calmă, Irina s-a aşezat cu coatele pe masă şi a început iarăşi:
— Ascultă, Mladenov. Este suficient să invoci Numele Domnului pentru a fi mântuit. Cine-L are pe Isus Cristos va trăi veşnic. Cine nu-L are pe El nu are viaţa. Eu ştiu că pe tine te chinuie conştiinţa. Tu ţi-ai ucis bunica din pricină că ea ţi-a descoperit adevărul. Tu îţi faci probleme din pricină că eşti urât, dar uiţi că Dumnezeu Se uită la inimă. Pocăieşte-te deci şi primeşte-L pe Isus ca Mântuitorul tău personal. KGB-ul nu va şovăi să te facă dispărut. Tu nu eşti decât o simplă marionetă supusă unor puteri satanice. Gândeşte-te bine! Dumnezeu vrea să te ajute. El îţi întinde mâna. Apucă-I-o deci!
Irina s-a sculat şi s-a apropiat de Mladenov pentru a-1 lua de mână:
— Hai, vino, şi iartă-mă, te rog, că te-am lovit. Nu mă îndoiesc că ai mari dureri, dar ce să-ţi fac? Hai, ridică-te! .
Mladenov nu mai înţelegea nimic. Ceva extraordinar se petrecea în sufletul lui. Inima sa de gheaţă începea să se topească. El o prinse pe Irina de mână şi o strânse cu căldură. Deodată, izbucni într-un plâns cu sughiţuri.
— Plângi, pentru că aceasta îţi va face bine, îi spuse Irina blând. Să nu te ruşinezi deloc. Dumnezeu te va transforma şi te va face fericit.
Când s-a întors, lui Soki nu-i venea să-şi creadă ochilor ceea ce a putut să vadă. Irina şi Mladenov se aflau pe genunchi şi se rugau împreună. Ridicându-se, Irina îi zise:

— Acum, tu eşti fratele meu. Sunt mândră şi mulţumită de tine...

CAPITOLUL 23

I lia Orlov, membru al Biroului de relaţii externe al
I Consiliului Naţional, predica într-o Biserică Baptistă,
J Liuba Serova era acolo împreună cu cei 4 copii ai săi.
Cu puţin timp înainte, ea reuşise să-i aducă acasă de la
internat. Copiii au convins-o să asiste la această întrunire.
Orlov vorbea acum despre numeroasele sale călătorii
în străinătate. Toată lumea îl asculta cu atenţie.

— Partidul comunist conduce poporul nostru spre un viitor minunat. în aceşti ultimi ani, partidul nostru a realizat idealurile lui Isus Cristos. El a clădit o societate tot atât de frumoasă ca împărăţia lui Dumnezeu. Bisericile occidentale, din contră tăgăduiesc învăţăturile lui Cristos.

Svetlana şuşoti către fratele ei Igor:

— Dacă împărăţia cerurilor se aseamănă acestui regim, eu prefer infernul!

— Taci, îi spuse acesta privind spre mama lor care avea un surâs pe buze.

Orlov a continuat:

— în URSS, oamenii nu sunt exploataţi. Fiecare primeşte atâta cât îi trebuie. în statele capitaliste, oamenii se sfâşie între ei, la noi toţi sunt egali. Noi toţi ne simţim ca fraţi.

în Occident, circulă numeroase zvonuri despre URSS. Se pretinde, de exjemplu, că oameni pe deplin sănătoşi ar fi internaţi în spitale psihiatrice, că creştinii ar fi persecutaţi.

Noi trebuie să folosim toate mijloacele posibile pentru a contracara aceste minciuni. Deja milioane de creştini

occidentali au căpătat încredere în noi şi încearcă să lupte contra calomniatorilor. La noi, nici un cetăţean nu a fost condamnat din pricina credinţei în Dumnezeu. Evident că cineva care combate deschis forma noastră de socialism este întemniţat.

Noi suntem mândri de ţara noastră, şi luptăm cu toate forţele noastre pentru a concretiza idealurile comuniste.

Alioşa Serov a pornit către ieşire. Mama lui 1-a urmărit cu privirea. Maiorul KGB-ului, aşezat alături de Liuba, i-a şoptit:

— Eu am impresia că aici copiii dumneavoastră vor fi reeducaţi mai curând decât la internat. Bine, mă duc să văd unde se află Alioşa.

Alioşa era foarte revoltat. El şi-a adus aminte de nişte cuvinte spuse cândva de tatăl său: *„JSfoi am Zăcut milioane de victime, sacrificând oameni în scopuri politice. Le vor urma mulţi alţii. Dar problema care rămâne actuală este dacă merită truda de a omori toţi oamenii aceştia! Viitorul o va dovedi".* Alioşa plângea. El era pradă unor teribile frământări lăuntrice.

Deodată cineva îl sărută pe frunte. El deschise ochii. Era Irina. Alioşa s-a aruncat în braţele ei, zicând:

— Irina dragă, aceşti oameni nu sunt păstori, ci lupi îmbrăcaţi în haine de oi!

— Despre cine vorbeşti tu? 1-a întrebat Irina şi imediat 1-a tras în spatele bisericii. Omul care a ieşit din biserică este un agent KGB. Eu am făcut cunoştinţă cu el la tatăl tău şi nu am nici o poftă să-1 revăd aici.

Au luat-o pe o străduţă, povestind:

— Ştii, Alioşa, eu am ieşit astăzi din spital. Aş fi vrut să particip la o adunare, dar nu am reuşit. Nu-i nimic, te-am întâlnit pe tine şi sunt foarte mulţumită. Spune-mi, ce s-a mai întâmplat la voi?

Alioşa i-a vorbit despre familia sa, despre decesul tatălui său. Bulversată, Irina i-a cerut detalii suplimentare.

însă deodată Alioşa şi-a întrerupt povestirea şi, privind-o cu atenţie pe verişoara sa, a exclamat:

— Irina, tu ştii că te-ai făcut şi mai frumoasă după ce ai stat în închisoare?

— Eu cred că explicaţia este alta: înainte de internarea mea, tu nu remarcai fetele frumoase, răspunse Irina râzând.

— Alioşa, unde eşti? se auzi o voce de copil.
— Asta-i Svetlana? întrebă Irina tresărind din nou. Alioşa încuviinţă printr-un gest cu capul.
— Auzi, Alioşa? Tu te întorci la biserică, iar eu voi lua un taxi pentru a mă duce acasă. Mâine, veniţi cu toţii la noi, bine? Va fi minunat. Pa! mai spuse Irina, sărutându-1 pe Alioşa pe ambii obraji.
Până în prezent, nimeni nu ştia de ce autorităţile au luat decizia de a-i pune imediat în libertate pe Irina, Saşa şi prietenii lor.
La Brest-Litovsk, vameşii au descoperit în bagajele unei familii germane nişte documente foarte compromiţătoare: în ele se evoca internarea unor oameni perfect sănătoşi în spitale psihiatrice. Printre altele, se găsea şi un raport al lui Iuri Sokolov despre arestarea lui Saşa şi a Irinei. Nişte fotocopii fuseseră deja trimise în Vest. Probabil că acest incident i-a determinat pe funcţionarii KGB-ului să se arate concilianţi cu Irina şi colaboratorii ei.
— Saşa Nikitin, fâ-ţi bagajul şi pregăteşte-te de plecare! îi porunci un gardian.
— De data aceasta, vei fi trimis într-o colonie, zise unul dintre deţinuţi.
Timp de 6 luni, Saşa fusese transferat dintr-o închisoare în alta. Din motive necunoscute, era respinsă ideea transferului său într-un lagăr de reeducare. Ceva mai târziu, gardianul a strigat:
— Ieşi afară, Nikitin!
Saşa şi-a luat rămas bun de la cei 100 de deţinuţi îngrămădiţi în aceeaşi celulă:
— La revedere, prieteni! Nădăjduiesc să vă revăd în lagăr. Şeful secţiei speciale îl aştepta.
267
— Vă rog să semnaţi certificatul 4e eliberare, îi zise el prezentându-i ordonanţa tribunalului.
Lui Saşa nu-i venea să-şi creadă urechilor, dar a semnat actul.
— Sunteţi rudă cu Nina Sinizina? îl întrebă şeful secţiei.
— Păi este soţia unchiului meu, răspunse Saşa neştiind ce să creadă.
— Da, bine, bombăni omul legii. Aveţi reclamaţii la adresa personalului?
— Nu, răspunse Saşa.
— Atunci, semnaţi aici.
Saşa a trebuit să promită în scris că nu avea nimic de reproşat conducerii închisorii şi că va trebui să păstreze tăcerea asupra tuturor celor petrecute în timpul detenţiei sale. însă deodată, gândul i-a zburat la Silici şi a adăugat o frază: *„JEu nu voi spune nimic cu condiţia ca autorităţile să reabiliteze memoria lui Silici şi să acorde văduvei şi copiilor săi un ajutor material adecvat".*
Şeful secţiei luă cunoştinţă de precizarea lui Saşa şi ieşi în grabă din birou. Douăzeci de minute mai târziu avea să intre un colonel, adică însuşi directorul închisorii; Saşa ştia că el era evreu şi că încerca să ascundă lucrul acesta cu toată străşnicia. Dar deţinuţii sunt totdeauna bine informaţi. Spumegând de furie, el îl întrebă pe Saşa:
— Ce-i cu tine, Nikitin, ai înnebunit? Vrei neapărat să mai rămâi în închisoare? De ce ai adăugat fraza aceasta?
—- Domnule colonel, eu am semnat certificatul de ieşire, aşa că vă rog să-mi permiteţi să plec, replică Saşa fără să-şi piardă calmul.
— Am să te închid singur într-o celulă, strigă directorul scos din sărite.
— Domnule colonel, dacă nu comit o eroare, dumneavoastră aveţi 4 copii sănătoşi, iar unul dintre aceştia doreşte foarte mult să emigreze în Israel... Văduva lui Silici are 5 copii şi ea nu găseşte de lucru. Ei au întâmpinat tot felul de dificultăţi din pricină că vor să se întoarcă în ţara strămoşilor lor.
268
Saşa a tăcut, deoarece remarcase că directorul închisorii tresărise şi devenise deodată extrem de calm. Colonelul a ieşit fără să mai adauge ceva.
Un deţinut care lucrase câtva timp pentru director i-a povestit lui Saşa istoria acestei familii de evrei, în cele mai mici detalii. Foarte adesea, deţinuţilor li se impunea să facă curăţenie în apartamentele ofiţerilor, să le îngrijească grădina, etc. Ei erau obligaţi să asculte chiar şi de femeile şefilor.
Saşa primi toate documentele din partea şefului secţiei speciale care i le transmise fără a face vreun comentariu. Apoi, fu dus la control. în momentul acela, un cântec răsună pe culoar:
„Iată căm-am liberat, Domnul Se lăudat! Liber sunt de azi şi eu Şi-L, slăvesc pe Dumnezeu! O, ce zi! Ce zi

frumoasă! Liber sunt şi plec acasă..."
Tovarăşii de temniţă ai lui Saşa îi rezervaseră această surpriză. Cât despre ei, aceştia se aşteptau să fie transferaţi într-un lagăr unde urmau să obţină *„aprobarea de a participa la construirea socialismului"*.
Unii deţinuţi se uitau cu jind spre Saşa. O jumătate dintre ei ştiau că, în alte ţări, nu ar fi suferit niciodată o condamnare atât de aspră pentru delicte atât de nesemnificative. Din nefericire, ei erau victime ale planului cincinal, constituind o armată de lucrători care muncea pentru Stat pe un preţ de nimic.
Saşa îşi auzi numele strigat de un puşcăriaş şi se întoarse. Era Ganserici. Acesta îl cuprinse în braţe şi îl ridică în aer.
Gusev fusese pus în libertate înaintea lui Saşa. El păstra o neplăcută amintire despre cea de-a patra detenţie.
— De unde ai aflat tu că eu voi fi eliberat astăzi? îl întrebă Saşa foarte curios.
-*- Cu ajutorul unor relaţii, dragul meu. Şoferul şefului secţiei speciale poate să se deplaseze întotdeauna fără nici

o piedică şi eu l-am întâlnit nu departe de administraţia lagărului. El mi-a vorbit despre tine. Noi am fost închişi împreună la Taişet.
— Scuză-mă o clipă! Mă duc să-i telefonez mamei, zise Saşa.
— Deja i-am trimis eu o telegramă şi am anunţat-o că soseşti mâine. Am cumpărat şi două bilete de avion.
— Bilete de avion? se miră Saşa.
— Da, eu te voi însoţi, Saşa. Mi-au dat drumul şi mie. Sunt liber pentru totdeauna, i-a explicat Gusev râzând.
Recunoscător pentru gestul lui, Saşa 1-a îmbrăţişat pe acest frate în Cristos care era, de asemenea, prietenul lui. Cei doi au aruncat o ultimă privire spre închisoare. Un gard de vreo 4 metri ascundea barăcile de privirile trecătorilor curioşi.
Saşa suspină:
— Nimic din toate acestea nu ar mai exista dacă autorităţile ar renunţa la ideologia comunistă care nu face altceva decât să agraveze situaţia oamenilor.
Profesorul Kuzneţov şi soţia sa Nora aşteptau la poarta spitalului psihiatric din Şerniakovsk. în noaptea precedentă, o personalitate importantă le comunicase vestea punerii în libertate a fiului lor.
Kuzneţov a trebuit să promită că fiul său va păstra discreţia în legătură cu tratamentul aplicat în închisoare.
Părinţii deveniseră neliniştiţi. în sfârşit, 3 tineri şi-au făcut apariţia: Vasili, Simion Anakin şi Valentin Relin. Vasili se grăbi spre părinţii săi. Tatăl lui îl îmbrăţişa fără să spună nimic, având lacrimi în ochi. Nora plângea. Vasili o strânse în braţe.
— Tu pari total schimbată, îi şopti el la ureche.
— Multe lucruri s-au schimbat de atunci, i-a replicat Nora. Vasili le-a prezentat apoi prietenii săi.
— De altfel, eu cred că îi cunoaşteţi deja. Simion şi Valentin au salutat pe soţii Kuzneţov.

Vasili se întoarse şi, privind încă o dată în urmă, spuse:
— Câţi oameni perfect sănătoşi sunt închişi în acest infern! Pentru toată viaţa lor! Şi nimeni nu încearcă să le vină în ajutor. Patriarhul ar putea totuşi să protesteze, în numele justiţiei. Dar nu, el tremură de frică şi tace.
— Bine că nu se teme să critice Statele Unite pe tema segregaţiei rasiale. în plus, acordă ajutor financiar marxiştilor occidentali pentru pregătirea revoluţiei, spuse cu amărăciune Nora Kuzneţova.
— Tu eşti foarte bine informată, mămico! se miră Vasili. Altădaîă, nu te-au interesat deloc asemenea probleme.
— Haideţi, dragii mei... Eu am venit cu maşina de la serviciu, zise Kuzneţov.
— Polukin a murit. Aceşti sadici l-au otrăvit, şopti Vasili
în maşină.
Cu toţii ar fi vrut să cunoască mai multe amănunte, dar

Vasili tăcuse.
*
Irina mergea cu paşi tot mai grăbiţi, mistuită de dorinţa de a-şi revedea tatăl. Ea petrecuse un an într-un spital psihiatric şi nu reuşise nici o dată să intre în contact cu el. Sokolov încercase zadarnic să obţină cel puţin permisiunea unei singure vizite.
Irina îi dădu şoferului de taxi ultimii bani care îi mai rămăseseră, intrând foarte grăbită în curte. Se opri în faţa uşii şi bătu. Nimeni nu-i răspunse. Atunci, ea se duse că caute cheia ascunsă în şură.
Cu inima bătând să-i spargă pieptul, Irina a descuiat uşa şi a intrat în casă. Mergând în vârful picioarelor, s-a dus mai întâi în camera ei. Totul era într-o ordine perfectă. La plecarea din spital, ea îşi pusese de gând să-1 surprindă pe tatăl ei la masă, dar nu mai putu să aştepte să-1 vadă abia atunci. Coborî din camera ei şi intră în bucătărie unde se afla Iun Sokolov.
— Tăticule, scumpul meu tătic, mi-ai lipsit atât de mult! strigă ea sărindu-i de gât.

_
Sokolov avu un şoc. Timp de câteva secunde, el a rămas paralizat. După aceea, şi-a ridicat fata în braţe şi a sărutat-o tandru.
— Părul tău a devenit cenuşiu, bietul meu tătic... murmură Irina.
— Dar tu, fata mea, nu te-ai schimbat deloc. Aş spune chiar că te-ai făcut şi mai drăguţă.
Ei s-au încins într-o lungă conversaţie, uitând de trecerea timpului.
— Aşteaptă puţin, scumpa mea, zise deodată Sokolov uitându-se la ceas. Peste o jumătate de oră, vom avea nişte oaspeţi, şi eu nu am pregătit nimic de mâncare!
— Stai că vin şi eu să te ajut.
Irina era copleşită de bucurie. Jubila la gândul de a primi nişte musafiri. Deja parcă uitase totul.
La un moment dat, un gând îi trecu prin minte. Faţa i se umbri şi zise:
— Tăticule, am să te întreb ceva: de ce nu mi-ai mărturisit tu niciodată că nu eşti adevăratul meu tată?
Sokolov o privi fix pe Irina. Aceasta avea o alură care trăda o mare povară lăuntrică. El a invitat-o în biroul său şi a zis:
— Masa mai poate aştepta câteva clipe. Povesteşte-mi totul cu lux de amănunte.
Irina i-a vorbit despre scrisoarea Ninei Sinizina. Sokolov a ascultat-o cu atenţie. Apoi, zâmbi cu amărăciune:
— Scumpul meu copil, într-adevăr ei au trebuit să te tortureze cumplit de vreme ce ai fost tu în stare să-mi pui o asemenea întrebare. Ei bine, să ştii că Sinizina nu a redactat ea însăşi scrisoarea aceea. Agenţii KGB-ului au vrut cu orice preţ să te arunce într-un climat de incertitudine. Ei te-au minţit. Eu sunt adevăratul tău tată, iar mama ta trăieşte, de asemenea.
Irina făcu ochii mari şi-1 rugă uluită:
— Spune-mi adevărul, tăticule! Eu vreau să ştiu totul. Iuri i-a povestit până şi întâlnirea lui cu Nataşa.
Irina
nu şi-a putu stăpâni lacrimile. După un lung timp de tăcere, ea reluă:

— Vasăzică Saşa nu este fratele meu? Şi Nataşa este în realitate mama mea? Incredibil!
Irina tremura din tot corpul. Sokolov a încercat s-o liniştească.
— De necrezut şi totuşi pe deplin verosimil, zise el cu
duioşie.
însă nu avu forţa necesară pentru a-i spune că Nataşa şi Saşa urmau să sosească dintr-un moment în altul.
S-a auzit soneria. Nataşa, Saşa şi Ganserici au intrat
în casă.
— O, Doamne! Irina a fost pusă în libertate! a strigat
Nataşa, precipitându-se în birou.
Ea a întins mâinile cu dragoste către fiica sa care s-a aruncat plângând în braţele ei:
— Ah, mămica mea, scumpa mea măicuţă!...
Pradă unei asemenea emoţii, Nataşa începu să se simtă rău. Iuri şi Saşa au condus cele două femei în

salon, invi-tându-le să se aşeze pe divan. Apoi Iuri i-a făcut Nalaşei o injecţie, nemaiputându-şi lua ochii de la mama şi fata care semănau atât de mult. El nu-şi putea imagina cum nu bănuise Nataşa nimic, deşi o întâlnise pe Irina de câteva ori.
Irina mângâia mâinile mamei sale. Peste câteva momente, ea avea să-şi revină. Bărbaţii se făcuseră nevăzuţi pentru a pregăti masa.
Iuri se duse la fereastră şi privea afară dus de gânduri, în vreme ce Saşa şi Ganserici trebăluiau prin bucătărie. Peste câteva momente, Iuri li s-a alăturat Irinei şi Nataşei care discutau plângeau şi râdeau în acelaşi timp. Aveau atâtea să-şi povestească!
Iuri tuşi înainte de a se adresa Irinei:
— Scumpa mea fiică, aş dori să-ţi cer mâna mamei tale! Irina primi această propunere cu mare satisfacţie. Sări
de gâtul tatălui ei, zicând:
— De acum încolo nu veţi mai fi despărţiţi unul de altul.
— Noi ne comportăm ca nişte copii, în loc să-I mulţumim lui Dumnezeu că a îngăduit această revedere fericită, adăugă Sokolov.

Irina avu impresia că i se sparge inima, atât era de fericită:
— într-adevăr, tu te-ai întors la Dumnezeu, scumpul meu tătic?
— Da, fiica mea. în seara aceasta, Saşa mă va boteza în Ptici.
Cu toţii L-au binecuvântat pe Dumnezeu şi L-au rugat să le acorde ajutorul Lui pentru viitor.
Mâncarea se răcise, dar nimeni nu se gândea la ea. Deodată se auzi telefonul. Era un apel pentru Irina.
— Irina, aici este Mladenov. Am auzi că ai fost pusă în libertate şi am hotărât să-ţi dau un telefon.
— Dar unde ai fost mutat? Eu te-am căutat peste tot şi am întrebat despre tine pe alţi infirmieri. Fără nici un rezultat.
— După convertirea mea la credinţă, ei au vrut să mă interneze într-un spital psihiatric. Dar eu cunoşteam prea bine metodele lor. Mi-au cerut să renunţ la credinţa mea în Dumnezeu. I-am refuzat, bineînţeles. I-am cerut sfat unui pastor care mi-a sugerat să simulez că mă lepăd de .Cristos. Dar, Irina, eu nu pot face una ca asta!
— Cine va fi imbecilul care ţi-a dat un sfat ca acesta? Tu ştii foarte bine că unii creştini au rămas credincioşi Domnului Isus în ciuda tuturor torturilor. Dar spune-mi, Mladenov, unde te afli tu?
— M-am ascuns la o prietenă în Minsk. Ea este telefonistă şi, din nefericire se prostituează pentru a mai câştiga ceva bani în plus, i-a explicat Mladenov.
— Dă-mi, te rog, adresa ei, zise energică Irina. închizând telefonul, ea a povestit celor prezenţi toată istoria acestui om. Iuri rămase o clipă pe gânduri şi apoi propuse:
— Voi vă veţi ruga pentru Mladenov, iar eu îmi voi lua motocicleta şi mă voi duce să-1 caut. De acord?
— Sper că telefonul tău nu este supravegheat! interveni Irina.
Iuri nun dădu nici un răspuns şi dispăru imediat. El rula cu mare viteză, străbătând străzi mai puţin circulate şi

rugându-se tot timpul. Se temea să nu fie remarcat de organele de miliţie şi oprit pentru excesul de viteză. Când el a ajuns în dreptul uriaşului imobil al HLM-ului, observă o Volga care se îndepărta în plină viteză. Urcă iute scările şi deschise uşa. Zări picioarele lui Mladenov. Fusese spânzurat. Iuri îşi scoase repede briceagul şi, după ce a tăiat frânghia, întinse corpul nemişcat pe pământ. I-a luat pulsul lui Mladenov şi a examinat laţul. Fusese lucrat
foarte prost.
— Criminalii nu au ştiut măcar cum se face un nod!
exclamă el cu o grimasă.
Iuri se asigură încă o dată că nu 1-a observat nimeni. Pe culoar nici o mişcare. După ce a închis uşa, a început să se ocupe de Mladenov. Când acesta şi-a recăpătat cunoştinţa, 1-a ajutat să se aşeze pe un scaun.
— Ai avut mare noroc. Laţul nu a fost bine făcut. Fapta parcă nu a fost săvârşită de nişte profesionişti.
— Ei m-au obli gat să semnez hârtia aceasta şi după aceea m-au spânzurat. Mladenov îi întinse un bilet

lui Iuri pe care era scris: *„Irina, am luat hotărârea să-mi pun capăt zilelor. Ştiu bine că tu nu vei putea iubi niciodată un bărbat aşa urât ca mine. Adio. Mladenov".*
Iuri puse biletul în buzunar. Apoi, încercă să-1 transporte pe Mladenov.
La câteva luni după eliberarea Irinei, familia Sokolov s-a mutat în cartierul Odesa.
A fost invitată multă lume la o mare sărbătoare: Irina se căsătorea cu Saşa Nikitin şi Iuri cu Nataşa Nîkitina, născută Borisova.
Din nefericire, lipseau câţiva prieteni. Aceştia muriseră în închisoare, în condiţii misterioase.
Vasili Kuzneţov venise împreună cu părinţii săi. Se mai aflau acolo Polevoi, Nikiforov şi soţia lui, bătrânul Lupa, Elena Liubova, vechea secretară a Komsomolului şi logodnicul ei... şi multe alte persoane. Cu toţii stăteau aşezaţi
275
de-o parte şi de alta a unui şir foarte lung şi discutau în aşteptarea începutului ceremoniei.
Vladimir Sokolov nu se simţea destul de bine. Totuşi, o mare bucurie se putea citi în privirea sa. El nu zicea nimic, mulţumindu-se să privească la cei ce se aflau împrejurul lui. *„Jicum este rândul vostru să vorbiţi!"* gândi el.
Mladenov jubila de fericire. în sfârşit, era acceptat aşa cum venise pe lume. Nimeni nu-1 respingea, nimeni nu-şi bătea joc de el.
Inginerul Boiko discuta cu Kuzneţov. Neverov părea foarte trist. Soţia sa îi promisese că nu va mai lucra pentru KGB, dar ea revenise asupra deciziei sale. KGB-ul îi crease nişte dificultăţi şi reuşise s-o convingă că, furnizând informaţii, nu pricinuia nici o nedreptate credincioşilor. Şi, în felul acesta, ea continua să dea informaţii serviciilor secrete. Soţul ei fusese pus în libertate, dar el suferea enorm ştiind că nevastă-sa îi denunţa pe creştini.
în sfârşit, Iuri Sokolov şi Nataşa şi-au făcut apariţia, urmaţi de Alioşa şi Nina Serova. Toată asistenţa s-a sculat în picioare şi a intonat o cântare.
Saşa şi Irina au intrat peste câteva minute. Svetlana şi Igor îi duceau trena. Bătrânul Sokolov şi-a şters lacrimile. Klim a invitat oamenii să se aşeze şi a rostit o scurtă predică. El a avut câteva cuvinte de încurajare pentru cei căsătoriţi. Apoi, i-a invitat să îngenuncheze şi le-a cerut slujitorilor lui Dumnezeu să vină în faţă. Vasili, Polevoi, Relin şi Simion s-au ridicat de pe scaune.
— Bunicule Sokolov, frate Lupa, apropiaţi-vă şi dumneavoastră, zise Klim. Ei s-au rugat unul după altul şi şi-au pus mâinile peste miri. Klim le-a cerut căsătoriţilor să se ridice.
— Iuri Sokolov şi Nataşa Nikitina, vă declar căsătoriţi în prezenţa tuturor acestor invitaţi! Sunteţi soţ şi soţie şi nimeni în afară de Dumnezeu nu vă va putea despărţi vreodată.
De asemenea, vă declar uniţi într-o singură familie pe dumneavoastră, Saşa Nikitin şi Irina Sokolova, aici sub privirile acestor martori şi înaintea lui Dumnezeu.
276
Iar acum, prietenii şi rudele sunt rugate să-i felicite
pe noii căsătoriţi.
Sărbătoarea s-a prelungit până noaptea târziu. S-a discutat mult. Au fost evocate experienţe dureroase, dar şi multe evenimente fericite.
Toată lumea a căzut de acord asupra unui punct, şi anume că un dialog cu autorităţile nu mai avea nici un rost.
Vasili Kuzneţov a spus, printre altele:
— Isus Cristos nu Şi-a trimis ucenicii să dialogheze cu duşmanii Evangheliei ci să le transmită Vestea Bună. Nici naziştii, nici comuniştii atei nu au putut împiedica înaintarea Evangheliei. Datoria noastră este doar să-I rămânem credincioşi Domnului, chiar dacă aceasta poate să însemne uneori închisoare sau spitale psihiatrice. Trebuie să fim pregătiţi a ne sacrifica viaţa pentru Domnul Isus Cristos. Haideţi să cântăm această frumoasă cântare:
„Mm *lui Isus ne vrem urmaşi, Umblândpe-ai crucii Sale paşi Şi, ca dovadă că-L iubim, Cuvântul harului vestim S-audă orice păcătos De mântuirea lui Cristos. Cât vom trăipe-acestpământ,* Vom apăra Cuvântul sfânt..."
Toţi cei ce-L iubesc pe Domnul Isus să se ridice şi să cânte cu noi!
Valentina Neverova ezitase câteva clipe. Ea se alfa într-o situaţie cam delicată. în cele din-urmă, se ridică

şi începu să cânte. Liuba, cu ochii scăldaţi în lacrimi, s-a sculat în picioare. Mladenov cânta cu entuziasm. Toţi cei prezenţi s-au prins de mâini, consacrându-se cauzei lui Cristos. Ferestrele erau larg deschise. Câţiva trecători s-au apropiat şi ascultau cu atenţie. Era deja miezul nopţii.....

CUPRINS

Redactor CONSTANTIN MOISA
Tehnoredactor: MĂRIA NOCOLAE
Culegere şi paginare pe calculator EUNICE VÎNĂTORU
Fotomontaj: OLGA CH1BICI
*****
Bun de tipar 1.02.1996. Apărut 1996. Coli de tipar 17 1/2.
*****
Tiparul executat sub comanda nr. 1/1996 la Tipografia STEPHANUS, Str. Bibescu Vodă nr. 1, Bucureşti
ROMÂNIA

„Cartea aceasta a Legii să nu se depărteze de gura ta..."

Iosua 1.8

CARTEA = un indicator Ia răscruce de drumuri CAR TEA = o ploaie de raze peste florile ostenite CARTEA = o dâră de lumină în labirintul experienţei CARTEA = o unealtă de argint pentru făurirea unui caracter de aur

CARTEA = un diapazon ceresc cu care poţi prinde sunetul sferelor divine

DAR UNDE O GĂSIM ?

La Editura STEPHANUS, Str. Bibescu Vodă nr. 1, Bucureşti care editează, tipăreşte şi comercializează o largă paletă de carte creştină pentru toate vârstele, pentru toate gusturile.

CĂRŢI APĂRUTE

R. Wurmbrand - Oracolele lui Dumnezeu

Ch. H. Spurgeon - Fiţi tari în Domnul

Loiuse Soltau-Monod - Regină albă în ţară neagră

John Bunyan - Războiul sfânt

Billy Graham - Moartea şi viaţa viitoare

Alfred Kuen - Trebuie să vă naşteţi din nou

*** Dicţionar biblic - voi. I